

Načrt upravljanja

Triglavskega narodnega parka 2016–2025

PRILOGA

april 2016

Slovenska nacionalna komisija za UNESCO
Slovenian National Commission for UNESCO

Transboundary Parks
EUROPARC

alpenkonvention · convention alpine
convenzione delle alpi · alpska konvencija

NAČRT UPRAVLJANJA TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA 2016–2025

I UVOD

1 Osebna izkaznica Triglavskega narodnega parka

pravna podlaga za ustanovitev in upravljanje narodnega parka	Zakon o Triglavskem narodnem parku (Uradni list RS, št. 52/10, 46/14), Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06-ZDru-1, 32/08-odl. US, 8/10-ZSKZ-B, 46/14), Sklep o ustanovitvi Javnega zavoda Triglavski narodni park (Uradni list RS, št. 60/11, 10/14)
nacionalna kategorija zavarovanja	narodni park
IUCN-kategorija zavarovanja	II. kategorija (narodni park)/V. kategorija (zavarovana krajina)
mednarodni status	NATURA 2000, Biosferno območje Julijske Alpe (Unesco – MAB), diploma Sveta Evrope, Alparc – mreža zavarovanih območij v Alpah, čezmejna ekološka regija Julijske Alpe in čezmejna pilotna regija za ekološko povezanost v okviru Alpske konvencije (skupaj z naravnim parkom Julijsko predgorje v Reziji)
velikost narodnega parka in varstvenih območij	Skupna površina zavarovanega območja: 83.982 ha – prvo varstveno območje: 31.488 ha (37,5 %) – drugo varstveno območje: 32.412 ha (38,6 %) – tretje varstveno območje: 20.082 ha (23,9 %)
število varstvenih in ožjih zavarovanih območij	46 ožjih zavarovanih območij, 43 naravnih spomenikov, trije naravni rezervati, 1071 naravnih vrednot (od tega 743 jam)
število zavarovanj kulturne dediščine v narodnem parku	trije kulturni spomeniki državnega pomena, 42 kulturnih spomenikov lokalnega pomena, 364 registriranih enot nepremične kulturne dediščine, pet javno dostopnih muzejskih zbirk, dve registrirani enoti žive dediščine
število naselij v narodnem parku	33 (21 v celoti, 12 deloma)
število prebivalcev v narodnem parku	2.420 (stanje januarja 2014)
parkovne lokalne skupnosti	Bled, Bohinj, Gorje, Jesenice, Kranjska Gora, Bovec, Kobarid in Tolmin
obdobje veljavnosti načrta upravljanja	deset let
ime upravljavca	Javni zavod Triglavski narodni park
naslov	Triglavski narodni park, Ljubljanska cesta 27, 4260 Bled
telefon in faks	tel: +386 (0)4 5780 200/faks: +386 (0)4 5780 201
e-naslov	triglavski-narodni-park@tnp.gov.si
spletna stran	www.tnp.si

2 Vizija Triglavskega narodnega parka

Triglavski narodni park (v nadaljnjem besedilu: narodni park) je kot edinstveno zavarovano območje v alpskem svetu prednostno namenjeno ohranjanju ekosistemov in naravnih procesov, naravnih vrednot, pestrosti habitatnih tipov, živalskih in rastlinskih vrst ter kakovosti in pestrosti krajin. V naseljenih delih narodnega parka je poudarek na ohranjanju kulturne dediščine in kakovosti kulturne krajine, ki je rezultat dolgoletnega sožitja domačinov in narave. Lokalnim prebivalcem se ob podpori ustreznih vladnih resorjev zagotavljajo gospodarski in družbeni pogoji za trajnostni razvoj dejavnosti, ki omogočajo in podpirajo ohranjanje poselitve, kakovostno bivalno in delovno okolje, značilno identiteto in tradicionalno rabo naravnih dobrin.

Ohranjanje narave in kulturne dediščine, trajnostni razvoj in sporazumevanje s širšo javnostjo so izzivi in naloge Javnega zavoda Triglavski narodni park, ki lokalnim prebivalcem in obiskovalcem z dejavnim sodelovanjem približuje pomen varstva narave in kulturne dediščine in trajnostnega razvoja v Alpah. Narodni park je vzoren primer uspešnega usklajevanja različnih interesov, usmerjenih k istemu cilju – ohranjeni naravi, krajini in kulturni dediščini.

Vrednote narodnega parka so motiv in privlačen cilj za obiskovalce, ki spoštujejo izjemnost narave in kulturne dediščine ter mir in tišino. Obiskovalci se z različnimi oblikami trajnostne mobilnosti in z urejeno parkovno infrastrukturo usmerjajo v manj ranljive predele narodnega parka, kjer se jim nudijo možnosti za doživljanje narave in sprostitev.

3 Pravna podlaga za zavarovanje in upravljanje

Temeljni predpisi, ki v Republiki Sloveniji urejajo zavarovanje in upravljanje narodnega parka, so:

- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1 in 8/10-ZSKZ-B, 46/14, v nadaljnjem besedilu: ZON).
- Zakon o Triglavskem narodnem parku (Uradni list RS, št. 52/10, 46/14, v nadaljnjem besedilu: ZTNP-1).
- Sklep o ustanovitvi Javnega zavoda Triglavski narodni park (Uradni list RS, št. 60/11, 10/14, v nadaljnjem besedilu: sklep), s katerim so se uredili njegov status, razmerja med ustanoviteljem in javnim zavodom Triglavski narodni park (v nadaljnjem besedilu: javni zavod) ter temeljna vprašanja o organizaciji, delovanju in financiranju javnega zavoda.

4 Temeljno o načrtu upravljanja

49. člen ZTNP-1 določa, da se upravljanje narodnega parka izvaja na podlagi desetletnega načrta upravljanja Triglavskega narodnega parka (v nadaljnjem besedilu: načrt upravljanja). Načrt upravljanja vključuje vsebine, ki so v ZTNP-1 določene predvsem v 50. členu. Prehodna določba 72. člena ZTNP-1 določa, da ima prvi načrt upravljanja poudarjeno izhodiščno naravnost ter ureja prehodno obdobje, potrebno za uveljavitev režimov in vsebin, določenih s tem zakonom.

Načrt upravljanja je razdeljen v sedem vsebinskih sklopov:

- **Uvod:** predstavitev narodnega parka, vizija, pravna izhodišča za zavarovanje in upravljanje, namen in struktura načrta upravljanja.
- **Izhodišča za načrt upravljanja:**

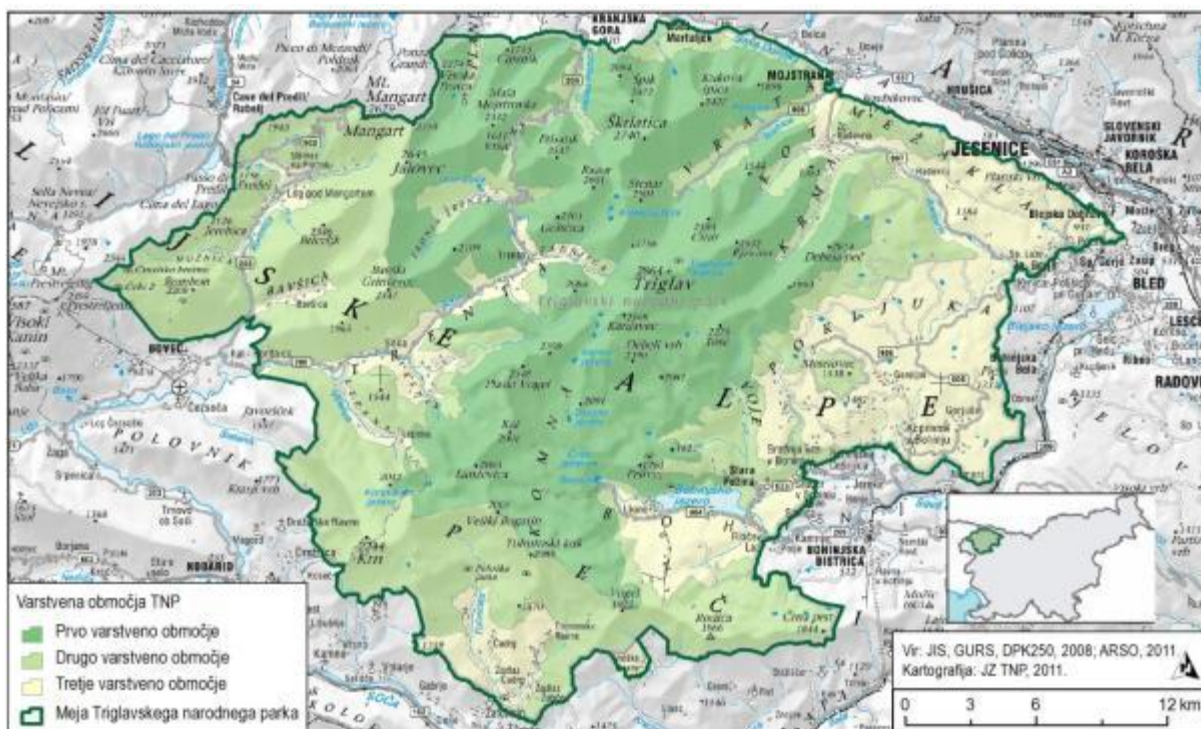
- **splošni opis narodnega parka:** povzetki opisov žive in nežive narave in kulturne dediščine v narodnem parku, povzetki opisov stanja dejavnosti v narodnem parku.
- **analitična izhodišča za načrt upravljanja:** analiza SWOT, analiza pritiskov in groženj – dejavnosti in ravnanja, ki ogrožajo doseganje ciljev varstva narave in kulturne dediščine, analiza pričakovanih navzkrižij in sožitij med razvojnimi težnjami in varstvenimi cilji.
- **Upravljanje narodnega parka:** upravljavski cilji in naloge za obdobje 2016–2025, ki so urejeni v sklope petih upravljavskih področij: A – ohranjanje narave, B – ohranjanje kulturne dediščine, C – ohranjanje poseljenosti in trajnostni razvoj, D – obiskovanje in doživljanje, E – upravnoadministrativne naloge.
- **Varstveni režimi:** podrobna vsebinska, prostorska in časovna opredelitev varstvenih režimov, merila za izdajo soglasij in mnenj javnega zavoda.
- **Varstvene in razvojne usmeritve:** usmeritve za razvoj in izvajanje dejavnosti v narodnem parku, usmeritve za celostno ohranjanje kulturne dediščine, usmeritve za sanacijo razvrednotenih območij in izhodišča za usmerjanje obiska, s katerimi se zagotavlja doseganje ciljev ustanovitve narodnega parka.
- **Program izvajanja načrta upravljanja:** kadrovski načrt za izvajanje načrta upravljanja, finančni načrt in načrt doseganja mednarodnih standardov upravljanja.
- **Spremljanje izvajanja načrta upravljanja:** časovni načrt in oblika poročanja o izvajanju načrta upravljanja.

5 Splošni opis narodnega parka

5.1 Geografska lega, meje in velikost narodnega parka

Narodni park obsega 83.982 ha in leži v skrajnem severozahodnem delu Slovenije na meji z Italijo. Pokriva skoraj celotno območje slovenskih Julijskih Alp in je največje zavarovano območje v državi.

V skladu s 6. členom ZTNP-1 je narodni park razdeljen glede na namen v tri varstvena območja: prvo (37,5 % površine narodnega parka), drugo (38,6 %) in tretje (23,9 %) varstveno območje. Varstveni režimi za posamezno varstveno območje so predpisani v 13., 15. in 16. členu ZTNP-1.

Slika 1: Lega ter meje narodnega parka in varstvenih območij

5.2 Upravni status in lastništvo zemljišč

Največji delež površine narodnega parka je v občinah Bovec in Bohinj. Pomembna deleža površine pokrivata še občini Kranjska Gora in Gorje. Občine Tolmin, Kobarid, Bled in Jesenice pokrivajo manjše dele narodnega parka. Narodni park administrativno spada v upravne enote Jesenice, Radovljica in Tolmin.

Lastniška struktura zemljišč v narodnem parku: 22 % v lasti Republike Slovenije (od tega 1,03 % v upravljanju javnega zavoda), 24 % v lasti občin, 54 % v zasebni lasti in 0,18 % v lasti javnega zavoda.

6 Pomen narodnega parka

Narodni park ima ime po Triglavu, najvišji slovenski gori in narodnem simbolu.

Dolina Triglavskih jezer je bila prvič zavarovana z zakupno pogodbo leta 1924 (Alpski varstveni park), od leta 1981 pa je površina narodnega parka razširjena na večji del Julijskih Alp. V narodnem parku sta celovito zajeta edinstvena narava in kulturna dediščina tega slovenskega prostora. Največje vrednote narodnega parka so število, pestrost in edinstvenost naravnih pojavov, pestrost vrst, habitatnih tipov in krajin, bogata snovna in nesnovna kulturna dediščina.

Narodni park ima velik mednarodni pomen in ustreza kategoriji II/V Svetovne zveze za varstvo narave (International Union for Conservation of Nature, v nadaljnjem besedilu: IUCN). Leta 2003 je bil narodni park s sklepom urada Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, v nadaljnjem besedilu: Unesco) vključen v mednarodno mrežo biosfernih območij »Človek in biosfera« (Man and Biosphere programme, v nadaljnjem besedilu: MAB) kot Biosferno območje Julijske Alpe. Ob območju narodnega parka obsega prehodno ali vplivno območje širšega dela Julijskih Alp.

Območje narodnega parka je v skladu z Direktivo Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193), (v nadaljnjem besedilu: direktiva o habitatih) in Direktivo 209/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L št. 20 z dne 26. 1. 2010, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193), (v nadaljnjem besedilu: direktiva o pticah) skoraj v celoti posebno območje varstva in posebno ohranitveno območje evropskega ekološkega omrežja Natura 2000.

Javni zavod je od leta 1986 član Federacije Europarc, evropske zveze zavarovanih območij. Leta 1995 je bil soustanovitelj Mreže zavarovanih območij v Alpah – Alparc. Med letoma 1988 in 1996 je vzpostavil številna mednarodna partnerstva (pogodbe ali listine) s parki v tujini, npr. z naravnim parkom Hochtaunus (Nemčija), narodnim parkom Snowdonia (Wales), tripartitni sporazum – Triglavski narodni park, Visoke Ture/Hohe Tauern (Avstrija) in Les Ecrins (Francija).

Narodnemu parku je bila leta 2004 podeljena Diploma Sveta Evrope, priznanje Sveta Evrope za zgledno upravljanje zavarovane območja evropskega pomena, ki je bila leta 2009 ob novih pogojih in priporočilih podaljšana za deset let.

Septembra 2009 sta Triglavski narodni park in Naravni park Julijsko predgorje v dolini Režije v Italiji za deset let prejela certifikat Federacije Europarc za čezmejno sodelovanje med zavarovanimi območji. Oba parka sta ob nagradi prejela tudi obrazložitev s priporočili, katerih izpolnjevanje je okvir za nadaljnje delo in razvoj sodelovanja. Parkoma je bil na 13. konferenci Alpske konvencije novembra 2014 podeljen certifikat za čezmejno pilotno regijo za ekološko povezanost.

Triglavski narodni park je leta 2006 za Pocarjevo domačijo prejel diplomo Europa Nostra v okviru nagrade EU za kulturno dediščino v kategoriji arhitekturna dediščina.

II IZHODIŠČA ZA NAČRT UPRAVLJANJA

7 Okoljski podatki o narodnem parku z oceno stanja

7.1 Neživa narava

V narodnem parku prevladuje alpsko **podnebje** z mrzlimi zimami in kratkimi poletji. Doline na južni oziroma jugozahodni strani, ki so odprte proti severnemu Sredozemlju, imajo blažje podnebne značilnosti od dolin na severovzhodu, na katere vpliva ostrejša celinsko podnebje. Podobno kot v večjem delu sveta meritve v Sloveniji kažejo, da se podnebje ogreva. Hkrati s tem pa se spreminjajo druge podnebne spremenljivke (padavine, snežna odeja), ki pomembno vplivajo na vodni režim ter s tem na biotsko raznovrstnost in številne človekove dejavnosti.

Površinske vode je zaradi apnenčeve podlage kljub izdatnim padavinam (nad 3000 mm v zahodnem delu narodnega parka) razmeroma malo. Karbonatne kamnine Julijskih Alp so pomembni, obsežni in izdatni vodonosniki. V visokogorju so v ledeniških kotanjah ostala manjša ledeniška jezera (skupina treh Kriških jezer na Kriških podih, Krnsko in Dupeljsko jezero, Jezero v Lužnici, Jezero na Planini pri Jezeru, jezera v Dolini Triglavskih jezer). Bohinjsko jezero je največje stalno jezero v Sloveniji, ki ga

potencialno ogrožajo neurejene razmere na naravnih kopališčih v času sezonskih konic. Večina potokov in rek v območju narodnega parka ima hudourniški značaj. V zgornjem toku in tam, kjer so premeščali večje padce ali pa so naleteli na pregrade, so vodotoki z urezovanjem ustvarili soteske, korita in grape. V spodnjem toku so vode odložile material, nastale so rečne terase in obsežni prodnati nanosi. Skoraj vsi vodotoki območja narodnega parka v njem tudi izvirajo in so povirni deli večjih rek (pritoki Save in Soče), značilni so izdatni kraški izviri. Preko osrednjega dela Julijskih Alp poteka razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem. Alpe in s tem tudi območje narodnega parka se zaradi globalnega segrevanja ozračja soočajo z izzivom spremenjenih lastnosti vodnih virov, in obstaja nevarnost, da se bo alpski hidrološki sistem izrazito spremenil. Dosedanje analize trenda površinskega odtoka vode na posameznih merilnih mestih iz obrobne območja narodnega parka že potrjujejo te spremembe. V tem smislu je območje narodnega parka lahko pomemben nacionalni referenčni vodnobilančni prostor za ugotavljanje učinka podnebnih sprememb v naravnih procesih hidrološkega cikla, ki dolgoročno lahko vplivajo tudi na biotsko raznovrstnost ter ogroženost zaradi naravnih nesreč v narodnem parku in širšem prostoru.

Geološki razvoj območja narodnega parka je trajal več kot 200 milijonov let. Najznačilnejši kamnini sta apnenec in dolomit, v manjši meri so zastopani tudi peščenjaki, laporovci, lapornati apnenci, fliš ter vulkanske kamnine in njihovi tufi. Nagubana, narivna in prelomna **tektonska zgradba** je glavni vzrok za nastajanje potresov ter posledično številnih sekundarnih procesov, kot so podori, drobirski tokovi in plazovi.

Površje oblikujejo strmi, priostreni vrhovi, visokogorski grebeni, položnejša pobočja, ki se prevesijo v strme, prepadne stene, visoke kraške planote, široke ledeniško preoblikovane doline, soteske, redke rečne in ledeniške terase in obsežna melišča. Gorski svet je izpostavljen erozijskim procesom. Delovanje ledenikov in tekočih voda je ustvarilo ledeniško-rečne doline (Krma, Kot, Vrata, Planica, Spodnja in Zgornja Bohinjska dolina, Trenta, dolina Koritnice, Bavšica). Posledica topnosti apnenca v stiku s padavinsko vodo in snegom je nastanek **visokogorskega krasa**. Najpogostejše kraške oblike so: žlebiči, škraplje, kotliči, lašte, konte in kraške planote. Raztapljanje apnenca ni le površinsko, območje narodnega parka je svetovno znano tudi po globokih podzemnih brezni in jamah. Znanih je več kot 700 kraških jam, med njimi so tudi najgloblja znana slovenska brezna (Čehi 2 –1502 m). Višinski razpon v narodnem parku je od 180 m (Tolminska korita) do 2864 m.

Prevladujejo **zdrružbe tal** z rendzino. Po zastopanosti sledi litosol (kamenišče), ki je v gorskem delu najbolj zastopan talni tip. Distrična rjava tla prekrivajo območja, nastala na glinastih skrilavcih, nekarbonatnem flišu, piroklastičnih kamninah ter mešanih karbonatnih in nekarbonatnih kamninah. V manjšem obsegu se pojavljajo evtrična rjava tla na flišu in laporju, moreni in drugih bazičnih kamninah.

7.2 Živa narava

Na obravnavanem območju živi vsaj 6.700 **prostoživečih vrst**, med njimi skoraj 2.700 živalskih in 3.100 rastlinskih vrst, od katerih so nekatere redke, ogrožene in endemične. Ohranjeni so ekosistemi, značilni za alpske Alpe.

Več kot polovico narodnega parka prekriva **gozd**, prevladuje združba alpskega bukovega gozda s trlistno vetrnico, bukvi sta redno primešana smreka in v višjih legah tudi macesen. Smreka je v narodnem parku pogosta drevesna vrsta ter zaradi preteklega načina gospodarjenja v osrednjem in

severnem delu narodnega parka celo prevladujoča. Na južnih legah se pojavljajo tudi toploljubni gozdovi črnega gabra in malega jesena.

Naravne **negozdne rastlinske združbe** uspevajo predvsem nad zgornjo gozdno mejo ali pa so omejene na melišča in prodišča. Z vidika biotske raznovrstnosti so v pasu strnjenih gozdov pomembna tudi travišča, ki jih je v preteklosti ustvaril človek. Izjemnost so šotna barja, na katerih zaradi posebnih razmer uspevajo številne redke rastline (npr. barjanski blatec (*Lycopodiella inundata*), navadna rožmarinka (*Andromeda polifolia*), mala mešinka (*Utricularia minor*)). V splošnem so šotna barja dobro ohranjena in izključena iz rabe, občasno jih ogrožata obiskovanje najranljivejših predelov in upravljanje odsekov javnih cest na vplivnih območjih.

V narodnem parku je 36 varstveno pomembnih **habitatnih tipov**, med katerimi je tudi 28 kvalifikacijskih habitatnih tipov območij Natura 2000 (priloga 1.1) in 46 kvalifikacijskih vrst (priloga 1.2). Površinsko so med drugim najbolj zastopani ruševje zunanjih severnih in jugovzhodnih Alp, alpski bukov gozd s trlistno vetrnico, alpinska in subalpinska travišča na karbonatni podlagi, apnena alpinska melišča z drobnim gruščem ter apnenčaste ali dolomitne stene z vegetacijo skalnih razpok v Alpah, submediteranskem in zahodnodinarskem območju. Med redkeje zabeležene, vendar varstveno zelo pomembne habitatne tipe pa spadajo pionirske združbe prodišč gorskih rek in potokov, visoka steblikovja prodišč sredogorskih rek in potokov, visoka grmišča prodišč sredogorskih rek in potokov, srednjeevropska suha in polsuha travišča s prevladujočo pokončno stoklaso, vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom, nižinski ekstenzivni travniki in bazična nizka barja.

Vrstno izjemno pester rastlinski svet med drugim vključuje v Sloveniji **redke in ogrožene vrste** (npr. spomladanski kosmatinec (*Pulsatilla vernalis*), Kochov svišč (*Gentiana acaulis*), enostavna mladomesečina (*Botrychium simplex*), alpska možina (*Eryngium alpinum*)) in endemične vrste (npr. Zoisova zvončica (*Campanula zoysii*), ozkolistna preobjeda (*Aconitum angustifolium*), kratkodlakava popkoresa (*Moehringia villosa*)). Za semenke, praprotnice, listnate mahove in epifitske lišaje so podatki o prisotnosti in razširjenosti razmeroma dobri, preostale skupine (npr. epilitske in terestrične lišaje, glive in jetrenjake) je treba še podrobneje preučiti. Nekatere vrste (npr. jesenski goban (*Boletus edulis*), borovnice (*Vaccinium myrtillus*) in navadna arnika (*Arnica montana*)) so v narodnem parku zanimive za nabiranje.

Na nekaterih delih, predvsem na brežinah vodotokov in jezer, imajo velik vpliv invazivne tujerodne rastline, ki z gostimi sestoji izpodrivajo domorodno rastlinstvo. Ob vodotokih so najbolj razširjene te: japonski dresnik (*Fallopia japonica*), žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*), peterolistna vinika (*Parthenocissus quinquefolia*) ter orjaška (*Solidago gigantea*) in kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*).

Predvsem pri nekaterih nevretenčarskih skupinah (npr. hrošči, enodnevnice, vrbnice) je veliko število endemitov (npr. skalnice (*Rhithrogena* spp.), Lorkovičev rjavček (*Erebia calcaria*) itd.). Nekatere živalske vrste (npr. triglavski pediček (*Psodos spitzi*)) imajo v narodnem parku klasično nahajališče.

Zoogeografsko je narodni park območje bioma iglastih gozdov borealnega tipa z značilnimi predstavniki, kot so planinski pupek (*Mesotriton alpestris*), planinski zajec (*Lepus timidus*), gams (*Rupicapra rupicapra*), ruševac (*Tetrao tetrix*) in divji petelin (*Tetrao urogallus*), ter bioma visokogorskih kamenišč, pašnikov, melišč in snežišč, ki ga naseljujejo alpski kozorog (*Capra ibex*), alpski svizec (*Marmota marmota*), belka (*Lagopus muta helvetica*) in planinska kavka (*Pyrrhocorax*

graculus). V skalnih stenah gnezdiijo planinski orel (*Aquila chrysaetos*), sokol selec (*Falco peregrinus*) in postovka (*Falco tinnunculus*). Narodni park je zaradi vrst ptičev, ki pripadajo visokogorskemu biomu, med drugim v skupini mednarodno pomembnih območij za ptice (Important Bird Areas – IBA). Na stanje vrst negativno vplivajo rekreativne dejavnosti zaradi vznemirjanja živali na območjih gnezdišč in zimskih zatočišč, npr. belke in gamsa.

Med velikimi zvermi se ris (*Lynx lynx*) in volk (*Canis lupus*) le občasno zadržujeta na območju narodnega parka, redno se pojavlja rjavi medved (*Ursus arctos*). Zaradi naraščajočega turističnega obiska in različnih oblik rekreacije so srečanja z njim vse pogostejša, rjavi medved pa je občasno tudi povzročitelj škode na premoženju (pašna živina, čebelnjaki). V prejšnjem stoletju so bile namerno naseljene nekatere tujerodne vrste sesalcev in rib, ki vplivajo na krajino in ekosisteme (npr. muflon (*Ovis orientalis musimon*) in šarenka (*Oncorhynchus mykiss*)). Velik vpliv na biotsko raznovrstnost imajo tudi ribe (npr. pisanec (*Phoxinus phoxinus*), jezerska zlatovčica (*Salvelinus umbla*)), ki so bile namerno vnesene v izolirana gorska jezera. Tako je po naselitvi rib v Jezero na Planini pri jezeru izginila endemična oblika planinskega pupka *Mesotriton alpestris forma lacustris*.

Populacijske raziskave vretenčarjev so bile v preteklem obdobju usmerjene zlasti v proučevanje lovnih in ribolovnih vrst (npr. gams (*Rupicapra rupicapra*), potočna postrv (*Salmo trutta m. fario*)) ter le posameznih varstveno pomembnih vrst (npr. divji petelin (*Tetrao urogallus*)), med nevretenčarji pa so dobro raziskane skupine, ki so tradicionalno zanimive za raziskovalce (npr. metulji).

Med živalskimi in rastlinskimi vrstami, ki jih je treba podrobneje proučiti, so tudi kvalifikacijske vrste Natura 2000 (npr. *Dicranum viride*, *Drepanocladus vernicosus*, *Cottus gobio*, *Gladiolus palustris*) in jamska favna.

7.3 Območja ohranjanja narave v narodnem parku

V narodnem parku je 46 **ožjih zavarovanih območij**. Od teh je 43 naravnih spomenikov. Tri območja imajo status naravnih rezervatov in hkrati gozdnih rezervatov. Naravni spomeniki vključujejo različne zvrsti naravnih vrednot, prevladujejo pa hidrološke, drevesne, geološke in geomorfološke. Nekateri so urejeni tudi za obiskovanje in opremljeni s potrebno infrastrukturo. Od 46 ožjih zavarovanih območij je stanje desetih spremenjeno. Pregled in ocena stanja ožjih zavarovanih območij sta v prilogi 2 k temu načrtu upravljanja.

V narodnem parku je 1071 **naravnih vrednot**, od tega 743 jam. Vse razen štirih so državnega pomena. 30 naravnih vrednot je spremenjenih, od teh so štiri zelo spremenjene, pet pa jih je zaradi naravnih procesov uničenih. Pregled in ocena stanja naravnih vrednot sta v prilogi 3 k temu načrtu upravljanja.

Na območju narodnega parka so tri **posebna ohranitvena območja** (v nadaljnjem besedilu: POO): Julijske Alpe, Pokljuška barja in Radovna most v Srednji Radovni – jez HE Vintgar. POO Bohinjska Bistrica sega v narodni park z neznatnim delom, zato ni predmet tega načrta upravljanja. Največje območje, POO Julijske Alpe, obsega štiri petine površine narodnega parka, to je visokogorske grebene in globoko zarezano ledeniške doline ter tudi ledeniška jezera, slapove, soteske, korita in visokogorski kras. Značilni visokogorski habitatni tipi in različnih tipi travnišč POO Julijske Alpe so odlično ohranjeni. Med kvalifikacijskimi vrstami Natura 2000 so posebej pomembne tiste, katerih večji del evropske razširjenosti je na območju narodnega parka (Lorkovičev rjavček (*Erebia calcaria*), kratkodlakava

popkoresa (*Moehringia villosa*) in Zoisova zvončica (*Campanula zoysii*). Vitalna območja šotnih barij so vključena v območje POO Poključka barja, ki je glede ohranjenosti razdeljeno na zahodni, vzhodni in osrednji del. V slednjem so posledice človekove dejavnosti največje, manjše barje je urejeno za obiskovanje in namenjeno izobraževanju. Območje POO Radovna most v Srednji Radovni – jez HE Vintgar s kapljem (*Cottus gobio*) kot edino kvalifikacijsko vrsto vključuje le vodotok reke s pripadajočo obrežno vegetacijo.

Območje narodnega parka je skoraj v celoti opredeljeno kot **posebno območje varstva** (v nadaljnjem besedilu: POV) Julijci. Območje POV Julijci ima še posebej velik naravovarstveni pomen za belko (*Lagopus muta helvetica*), ruševca (*Tetrao tetrix tetrix*) in kotorno (*Alectoris graeca*), saj tu živi več kot polovica slovenskih populacij. Je tudi najpomembnejše območje v državi za planinskega orla (*Aquila chrysaetos*), malega muharja (*Ficedula parva*) in koconogega čuka (*Aegolius funereus*) ter drugo najpomembnejše za divjega petelina (*Tetrao urogallus*) (priloga 1.2).

Tabela 1: Seznam posebnih varstvenih območij (območij Natura 2000) v narodnem parku

Ime območja Natura 2000	Tip varovanega območja	Koda	Skupna površina [ha]	Površina v TNP [ha]	Delež območja v TNP [%]	Delež območja na površini TNP [%]
Radovna most v Srednji Radovni – jez HE Vintgar	POO	SI3000133	43,75	41,65	95,2	0,05
Julijske Alpe	POO	SI3000253	74.085,58	67.267,81	90,8	80,10
Bohinjska Bistrica in Jereka	POO	SI3000348	727,26	22,88	3,2	0,03
Poključka barja	POO	SI3000278	858,91	858,91	100	1,02
Julijci	POV	SI5000019	88.645,03	82.429,67	93,0	98,15

Ekološko pomembno območje (v nadaljnjem besedilu: EPO) Julijske Alpe prekriva celotno območje narodnega parka in se razteza tudi prek njegovih meja. Le z majhnim delom sega na območje narodnega parka tudi EPO Sava Dolinka od Zelencev do Hrušice. Ohranjanje biotske raznovrstnosti v EPO se zagotavlja predvsem z usmerjanjem načrtovanja rabe prostora in naravnih virov in izvajanjem spodbujevalnih ukrepov. Slednje se v narodnem parku uresničuje z varstvenimi ukrepi v okviru območij Natura 2000 (glej poglavje 7.3.3), zato se EPO v nadaljevanju načrta upravljanja ne obravnava posebej.

Tabela 2: Seznam ekološko pomembnih območij v narodnem parku

Ime EPO	Id. številka	Skupna površina [ha]	Površina v TNP [ha]	Delež območja v TNP [%]	Delež območja na površini TNP [%]
Julijske Alpe	21100	116.107,86	83.946	72,3	100
Sava Dolinka od Zelencev do Hrušice	26800	322,88	9,26	2,9	0,011

7.4 Krajinska pestrost

V narodnem parku prevladujejo gorski, gozdni in kmetijski ekosistemi, za mozaično strukturo krajine so zelo pomembni t. i. manjšinski ekosistemi, npr. planine, krčevine znotraj strnjenih gozdnih

sestojev, drevesne gruče ali drevesa osamelci, vodotoki z obrežjem, mokrišča, ki skupaj s številnimi rastlinskimi vrstami in habitatnimi tipi oblikujejo **krajinsko pestrost**.

Visokogorski in sredogorski alpski svet – večinoma prvo in drugo varstveno območje – opredeljujejo naravne krajine in naravni procesi. Velika ohranjenost ekosistemov, biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot je tudi v tretjem varstvenem območju, vendar gre za površinsko manj obsežne enote. Pomembno vlogo v sooblikovanju krajinske zgradbe imajo tudi ustvarjene značilnosti in posebnosti, ki so v prvem in drugem varstvenem območju omejene na območja planin in paši namenjene dele stranskih ledeniških dolin.

V narodnem parku lahko prepoznamo te **krajinske vzorce**: visokogorski svet, visokogorske planote, sklenjeni gozdovi na pobočjih in vzpetem svetu, sredogorske planote, planine, alpske doline z zatrepi, vodotoki z obrežnim pasom, dolinska, sredogorska in visokogorska jezera ter mokrišča, kali in močila; območja intenzivnih naravnih procesov, rekreacijska območja, npr. smučarska središča, zgodovinska območja z ostalinami prve svetovne vojne.

Krajine narodnega parka oblikujejo tradicionalna raba zemljišč in značilni poselitveni vzorci, stavbna dediščina, naravne in antropogene prostorske prvine (npr. gozdni rob, drevesne in grmovne živice oziroma mejice, drevesne zaplate ali drevesa osamelci; lese, suhozidi, steljniki, grbinasti travniki, travniški sadovnjaki, suha travišča, planine, kali, trstičevje, visoka šotna barja) ter raznolikost rastlinskega in živalskega sveta. Med najpomembnejša krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi so uvrščene skleda Bohinjskega jezera, Fužinarske planine in Trenta.

Spreminjanje krajin narodnega parka v širšem merilu najbolj zaznamuje opuščanje pašno-košnega sistema živinoreje in kmetijstva nasploh. Izguba kmetijskih zemljišč in postopno zaraščanje z gozdom najbolj opredeljujeta preobrazbo alpskih krajin v višjih in od prometnic odmaknjenih območjih (predvsem današnje drugo varstveno območje). Z razvojem turizma in rekreacije s spremljajočo infrastrukturo, gradnjo prometnega in drugega infrastrukturnega omrežja ter razpršeno stanovanjsko in počitniško gradnjo se spreminjajo krajinski gradniki in vidne kakovosti, kar postopno vodi do izgube identitete in prepoznavnosti.

8 Podatki o kulturni dediščini z oceno stanja

8.1 Nepremična kulturna dediščina

Območje narodnega parka je v register nepremične kulturne dediščine vpisano kot samostojna enota dediščine Julijske Alpe – Triglavski narodni park (EŠD 7593), v okviru katere številne senožeti, nižje in visoke pašne planine, sledovi pašništva, gozdarstva, fužinarstva in oglarstva soustvarjajo kulturno krajino.

Lokacije **arheološke dediščine** so v dolinah in na pašnih planinah. Največja grožnja arheološki dediščini so načrtovane širitve prostorskih ureditev v naravnem okolju, gradnja gozdnih vlak in posamezne gradnje na lokacijah, poseljenih v preteklosti .

Profana stavbna dediščina, zgrajena pred drugo svetovno vojno pogosto ni skladna s sodobnimi standardi bivanja ali sodobnim standardom kmetovanja, zato so objekti kulturne dediščine pogosto ogroženi. Vnos urbanih elementov in spreminjanje namembnosti pomožnih kmetijskih objektov na planinah uničuje kulturno dediščino narodnega parka. Zanj je značilen pašno-košni sistem

živinoreje, v katerem si od zaledja vasi do travniških površin nad gozdno mejo stopnjasto sledijo vaški srenjski pašniki, senožetne planine, spodnje planine in zgornje planine. V posoškem delu sta se zaradi sovpiljanja alpske, mediteranske in furlanske kulture ter zaradi odmaknjenosti in posebnosti lokalnega gospodarstva razvila avtentična stavbna tipa – bovško-trentarski in kobariško-tolminski. Na gorenjski strani ločimo bohinjski in gornjesavski stavbni tip. Posebno vrednost dajejo narodnemu parku tudi stavbe, namenjene sušenju sena, žita in drugih pridelkov, in pastirske kočje, namenjene občasnemu bivanju na pašnih planinah (stanovi, hišice, prestaje, kočje, bajte). Zaradi dotrajanosti materiala in opustitve vzdrževanja je zelo ogroženo stavbno jedro varovane arhitekture s konca 19. stoletja (vile, hotel Pod Voglom).

Večina objektov **sakralne stavbne dediščine** je obnovljena, potrebna pa so redna vzdrževalna dela.

Med enotami **memorialne dediščine** so bolj vzdrževane spominske plošče na objektih. Bolj ogrožene so enote na avtentičnih lokacijah (npr. spomeniki, grobišča). Memorialna dediščina v Posočju (predvsem dediščina prve svetovne vojne) je dobro in smiselno vključena v turistično ponudbo. Ogroženi so memorialni stavbni objekti, ki običajno zaradi lastnikove nezmožnosti vlaganja potrebnih finančnih sredstev izgubljajo svoj spomeniški značaj.

Naselbinska dediščina v narodnem parku je podeželskega značaja. Kjer je kmetijstvo še živa dejavnost, so večinoma ohranjeni robovi naselij, travniki in sadovnjaki pa pomenijo prehod od naselja v odprto krajino. Prioriteta pri urejanju vaških jeder je ohranjanje prostorskega konteksta naselij v prostoru ter ohranjanje in obnova obstoječega stavbnega fonda. Posebnost tega območja so pašne planine s planinskimi naselji – 56 planin je vpisanih v register nepremične kulturne dediščine. Nekatere zaradi dobrih prometnih povezav in privlačnosti za turizem pospešeno izgubljajo svojo primarno funkcijo in tudi podobo.

Med **dediščinskimi kulturnimi krajinami** prevladujejo kmetijske kulturne krajine. Označujejo jih zgodovinsko pogojen razvoj, tradicionalna kmetijska raba, simbolni pomen in visoka doživljajska vrednost. S strategijo prostorskega razvoja Slovenije sta bili območji Bohinj in Trenta opredeljeni kot krajinski območji nacionalne prepoznavnosti.

Posebna skupina so **zgodovinske krajine**, ki so zaznamovane z dogodki in zgodovinsko pomembnimi obdobji. V register nepremične kulturne dediščine sta vpisani dve večji območji – Rombon in Krnsko predgorje –, obe zaznamovani z dogodki in ostalinami Soške fronte.

8.2 Premična kulturna dediščina

Premično kulturno dediščino praviloma hranijo muzeji, galerije, arhivi in knjižnice. Na območju narodnega parka deluje pet muzejev: Gorenjski muzej Kranj, Gornjesavski muzej Jesenice, Kobariški muzej, Tolminski muzej in Slovenski planinski muzej kot enota Narodnega muzeja. Urejene in za obiskovalce dostopne so muzejske zbirke: Oplenova hiša v Studorju, Planšarski muzej v Stari Fužini, Pocarjeva domačija v Zgornji Radovni, Trentarski muzej v Domu Trenta v Trenti, Muzej sirarstva v Kobaridu in zbirke v trdnjavi Kluže. Ne dovolj raziskane ostajajo zasebne zbirke in morebitne zasebne knjižnice

8.3 Nesnovna kulturna dediščina

Nesnovna kulturna dediščina na območju narodnega parka obsega predvsem ustno izročilo in ljudsko slovstvo, uprizoritve in predstavitve, šege in navade, znanje o naravi in okolju, gospodarska znanja in veščine. V register nesnovne kulturne dediščine sta vpisani dve enoti: otepanje v Bohinju in priprava Bohinjskega mohanta.

9 Socioekonomske značilnosti

9.1 Stanje prebivalstva

Znotraj meja narodnega parka je 37 naselij, od tega jih 21 v celoti leži v narodnem parku. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SURS) je januarja 2014 v narodnem parku živel 2.420 prebivalcev. Od vseh registriranih prebivalcev jih v narodnem parku stalno živi okrog 80 %. Demografska analiza podatkov iz leta 2012 je pokazala izjemno neugodne demografske trende:

- 21,9 % oziroma 463 prebivalcev je starejših od 65 let in le 13,6 % (288 prebivalcev) je mlajših od 15 let. Indeks staranja v naseljih znotraj narodnega parka je 160,76 in je daleč nad slovenskim povprečjem (118).
- Število aktivnega prebivalstva v starosti 25–45 let se znotraj narodnega parka giblje med 500 in 600.
- Med 918 gospodinjstvi je kar 40 % (371) enočlanskih gospodinjstev, kar pomeni povečano potrebo po oskrbi oseb.
- Obstoje dveh naselij (Bavšica in Tolminske Ravne) je ogrožen, saj v njih ni več otrok, mlajših od 15 let.
- Demografska struktura je slabša na goriški strani, še zlasti v Posočju. Naselja z izjemno kritično visokim deležem starega prebivalstva (indeks staranja več kot 300) so: Bavšica, Log pod Mangartom, Ribčev Laz, Kal – Koritnica, Lepena, Zadlazar – Žabče in Tolminske Ravne.
- Izobrazbena struktura prebivalcev narodnega parka, starih 15 let in več, je bistveno slabša kot povprečna izobrazbena struktura v Sloveniji in tudi v večini parkovnih lokalnih skupnostih (v nadaljnjem besedilu: PLS)
- Zadnja generacija otrok v starostni skupini od 0 do 4 let je nekoliko večja od prejšnjih dveh generacij. Nekatera naselja v zadnjih letih izkazujejo demografski razvoj, npr. Zgornje Laze v občini Gorje in Studor v Bohinju.

Po podatkih iz leta 2014 živi 55 % vseh prebivalcev narodnega parka v občini Bohinj, slabih 19 % v občini Bovec, 15 % prebivalcev prebiva v občini Gorje, v občinah Tolmin in Kranjska Gora živi preostalih 10 % prebivalstva. Bohinj je tudi občina, v kateri je delež prebivalstva občine, ki živi znotraj meja narodnega parka najvišji – znaša kar 25 % –, sledijo Bovec s 14 %, Gorje s 13 %, Kranjska Gora z 2 % in Tolmin z 1 % prebivalstva. Občine Bled, Jesenice in Kobarid nimajo stalnih prebivalcev znotraj območja narodnega parka.

9.2 Gospodarska in zaposlitvena gibanja

Obstoječa struktura gospodarstva v narodnem parku je razvojno šibka, temu ustrezna je nizka ponudba delovnih mest. Konec leta 2010 je v 21 naseljih, ki so v celoti znotraj narodnega parka, poslovalo 149 gospodarskih subjektov, to je 48 gospodarskih družb, 96 samostojnih podjetnikov in

pet zadrug. Prevladujejo mikropodjetja z enim zaposlenim ali dvema. Gospodarskih subjektov z več kot tremi zaposlenimi je le 14. Skupno je bilo konec leta 2010 pri gospodarskih subjektih v proučevanih 21 naseljih 191 zaposlenih v podjetjih, k nim pa je treba prišteti še 96 samostojnih podjetnikov. Od 231 kmetijskih gospodarstev (222 družinskih kmetij) je imelo leta 2011 kar 54 kmetij registrirano dopolnilno dejavnost, 71 občanov pa je oddajalo sobe.

33 % vseh gospodarskih subjektov posluje na področju turizma, 18 % v gradbeništvu, 8 % v gozdarstvu in lesni predelavi, preostali se ukvarjajo z manjšimi storitvenimi in obrtnimi dejavnostmi. Gre za panoge z nižjo dodano vrednostjo, kar se kaže tudi v plačah, ki so za 5–20 % nižje od slovenskega povprečja.

Območje narodnega parka sega na območje dveh razvojnih regij: Gorenjske in Goriške. V obeh regijah bruto domači proizvod (v nadaljnjem besedilu: BDP) na prebivalca zaostaja za slovenskim povprečjem in v zadnjih treh letih celo stagnira.

Po podatkih Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje je bilo junija 2011 v 37 naseljih narodnega parka 291 brezposelnih. Indeks delovne migracije (78,9) kaže, da je v PLS na voljo manj delovnih mest, kot je delovno aktivnega prebivalstva. Več kot polovica prebivalcev PLS se na delo vozi v drugo občino.

9.3 Družbeno okolje in dostopnost javnih storitev

Za ohranjanje poseljenosti narodnega parka so bistvenega pomena razpoložljivost, dostopnost in kakovost javnih storitev in služb. Ker naselja v narodnem parku v zadnjih desetih letih nenehno izgubljajo oskrbne in storitvene funkcije, postaja stanje kritično zlasti na področjih varstva otrok (samo en vrtec – Soča), osnovnega in srednjega šolstva (podružnične šole se zapirajo, premalo programov in interesnih dejavnosti), vseživljenjskega učenja (ni programov), oskrbe starejših, bolnih in invalidov (visoke cene storitev), nujne medicinske in reševalne pomoči (dostopnost), javnega prevoza (skoraj ne obstaja), oskrbe prebivalcev (zapiranje trgovin in ukinjanje drugih storitev).

Kljub navedenemu je nekaj dobrih primerov izvajanja javnih storitev, ki bi jih bilo treba prenesti v druga območja narodnega parka (npr. glasbena šola v OŠ Bohinjska Bistrica, premične pošte v Posočju, bibliobus tolminske knjižnice, trgovina v Trenti).

10 Podatki o ključnih rabah in dejavnostih

10.1 Kmetijstvo

Zaradi slabših pridelovalnih razmer je kmetijska pridelava v narodnem parku manj intenzivna, kar vpliva na manjšo proizvodno sposobnost kmetij in konkurenčnost.

Po podatkih dejanske rabe v letu 2011 (MKGP, 2011) je v narodnem parku 10,6 % kmetijskih zemljišč. Od teh je kar 82 % travnikov in pašnikov ter 17,4 % drugih kmetijskih površin (predvsem z grmičevjem in drevjem porastla kmetijska zemljišča), 0,4 % sadovnjakov in 0,1 % njiv.

V letu 2011 je bilo registriranih 231 nosilcev kmetijske dejavnosti kmetijskega gospodarstva (v nadaljnjem besedilu: KMG-MID) s sedežem nosilca dejavnosti kmetijskega gospodarstva na območju narodnega parka, 354 KMG-MID pa je imelo sedež dejavnosti zunaj narodnega parka, obdelovalo pa

je tudi kmetijska zemljišča v narodnem parku. Vsa kmetijska gospodarstva s sedežem nosilca kmetijske dejavnosti v narodnem parku obdelujejo 40,8 % vseh kmetijskih zemljišč v narodnem parku, od tega 8,2 % na območju planin. Kmetijska gospodarstva s sedežem nosilca kmetijske dejavnosti zunaj območja narodnega parka pa obdelujejo 59,2 % vseh površin v narodnem parku, od tega 42,9 % na planinah.

Prevladujoči kmetijski dejavnosti sta živinoreja ter pridelava in predelava mleka. Čistih kmetij je malo. Prevladuje kombinacija zaposlitve in popoldanskega kmetovanja. Vse več vitalnih kmetij se odloča za ekološko kmetovanje, kot so kmetije v vasi Čadrg. V letu 2011 je bilo v narodnem parku registriranih 25 ekoloških kmetij, kar je dobrih 11 % vseh kmetij na tem območju. Nadaljnjih 29 ekoloških kmetij je zunaj narodnega parka, ki pa obdelujejo tudi zemljišča znotraj njega.

V letu 2011 je imelo 93 od 585 kmetijskih gospodarstev na območju narodnega parka registrirano eno dopolnilno dejavnost na kmetijah ali več teh. Med njimi je 47 kmetijskih gospodarstev z naslovom nosilca kmetijske dejavnosti v narodnem parku. Od teh jih ima 19 registrirano dejavnost storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, 13 dejavnost turizem na kmetiji (kmetija z nastanitvijo), deset predelavo kmetijskih pridelkov, medu in čebeljih izdelkov in dve turizem na kmetiji (negostinski del).

Pomembno vlogo pri kmetijski dejavnosti v narodnem parku ima planinsko pašništvo. Kakovostni mlečni izdelki, ki jih izdelajo in tržijo na planinah, so zanimivi za obiskovalce, za kmete pa pomenijo možnost dodatnega zaslužka. Planine, predplanine in pašniki so v soškem in savskem delu narodnega parka.

10.2 Gozdarstvo

Gozdovi prekrivajo 57 % površine narodnega parka. V prvem varstvenem območju ter gozdnih in naravnih rezervatih so gozdovi praviloma prepuščeni naravnim procesom, z gozdovi v drugem in tretjem varstvenem območju pa se gospodari sonaravno in večnamensko. Vegetacijsko so najobsežnejša in najznačilnejša skupina rastišč gorska, srednjegorska in subalpinska bukovja na karbonatnih in mešanih kamninah, z nadmorsko višino pa bukovje prehaja v alpsko ruševje z izrazito varovalno vlogo. Po drevesni sestavi so gozdovi na nekaterih območjih narodnega parka spremenjeni, saj so nekatere površine zasmrečene zaradi načina gospodarjenja z gozdovi v preteklosti. Te površine so manj stabilne oziroma občutljivejše na zunanje dejavnike. Po razpoložljivih podatkih se ocenjuje, da so gozdovi v narodnem parku bolje ohranjeni od povprečnega stanja v Sloveniji. Zaradi nedostopnosti so najbolj ohranjeni varovalni gozdovi in gozdni rezervati. Po drevesni sestavi prevladujejo iglavci. Smreka je s 70 % lesne zaloge prevladujoča drevesna vrsta, predvsem v gozdovih tretjega varstvenega območja narodnega parka. Delež listavcev znaša 30 % in se povečuje. Med listavci prevladuje bukev, najpogostejša je v drugem varstvenem območju. Za prvo varstveno območje je značilna večja zastopanost macesna (12 %).

Največja lesna zaloga je s 324 m³/ha v državnih gozdovih, najmanjša pa s 173 m³/ha v gozdovih lokalnih skupnosti. Letni prirastek je za petino nižji od slovenskega povprečja in znaša 5 m³/ha. Količina odmrle lesne biomase na območju narodnega parka je z 52 m³/ha večja od slovenskega povprečja (19 m³/ha), vendar za natančnejšo strukturo odmrle lesne mase ni podatkov.

Med letoma 2001 in 2010 je bila v narodnem parku posekana le slaba polovica drevja, načrtovanega za posek. Realizirani posek je nizek predvsem pri listavcih, saj dosega le dobro petino od načrtovanega ter je omejen na pomladitvene sečnje in sanitarni posek.

Izvajanje gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih ukrepov v gospodarskih gozdovih otežuje velika lastniška razdrobljenost zasebnih gozdov. Površine kar polovice parcel ne presegajo 1 ha, kar štiri petine zasebnih posesti pa je manjših od 5 ha. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZGS) je bila v letu 2011 država lastnica le slabe četrtine gozdov, najmanjši delež ima v prvem varstvenem območju (20 %). V lasti lokalnih skupnosti je dobra petina gozdov, predvsem v drugem varstvenem območju (35 %). Več kot polovica gozdov v narodnem parku je v zasebni lasti. Polovica gozdov narodnega parka je vključena v kategorijo gozdov s posebnim namenom, v katerih so gozdnogospodarski ukrepi dovoljeni in s katerimi se aktivno gospodari. Dve petini sta v kategoriji varovalnih gozdov, gozdov s posebnim namenom brez dovoljenega gozdnogospodarskega ukrepanja, med katere so vključeni gozdni rezervati, pa je v narodnem parku dobra desetina. Večina slednjih je s predpisi s področja ohranjanja narave opredeljena tudi kot naravna vrednota ali ožje zavarovano območje.

10.3 Lovstvo

Območje narodnega parka je razdeljeno na Triglavsko in Gorenjsko lovsko upravljavsko območje, ki vključujeta dve lovišči s posebnim namenom (v nadaljnjem besedilu: LPN) Triglav in Prodi Razor in lovišča 13 lovskih družin, katerih območja vsaj deloma segajo tudi v narodni park.

Med lovišči je največje LPN Triglav, ki obsega 64 % površine narodnega parka in je v upravljanju javnega zavoda. Celovito upravljanje LPN Triglav vključuje tudi sistematično in načrtovano zbiranje podatkov o prostorski in časovni prisotnosti ter populacijski dinamiki posamezne živalske vrste, ki metodološko nespremenjeno poteka že več desetletij. Poleg divjadi so v spremljanje vključeni tudi nekateri ogroženi ali zavarovani sesalci in ptice.

Lov v prvem varstvenem območju ni dovoljen, razen v izjemnih primerih, v katerih se ukrepi natančneje opredelijo v letnem lovskoupravljalnem načrtu. V drugem in tretjem varstvenem območju je lov dovoljen in načrtovan. Izvaja se skladno z desetletnimi in letnimi lovskoupravljalnimi načrti. V LPN Triglav se lovijo vrste divjadi, ki so določene v predpisih s področja divjadi in lova. Muflon, svizec in alpski kozorog so tujerodne vrste, ki so bile v narodni park naseljene, njihovi vplivi na domorodne prstoživeče vrste in njihove habitate niso proučeni. Zaznana je problematika konkurenčne premoči jelenjadi pri prehrani in širjenju v življenjski prostor gamsa.

Obseg evidentiranih škod oziroma višina izplačanih odškodnini se v LPN Triglav na letni ravni giblje med 3.000 in 6.000 EUR. Največji delež (86 %) dosega škoda, ki jo povzroča jelenjad. Občasno in v veliko manjšem obsegu pa so kot povzročitelji škod evidentirani še srnjad, jazbec, divji prašič, muflon, lisica in poljski zajec.

Ključni negativni vpliv na populacije divjadi na območju narodnega parka je vznemirjanje, ki ga povzročata celoletno obiskovanje narodnega parka in izvajanje različnih prstočasnih dejavnosti. Za omejevanje navedenega pritiska je treba oblikovati mirna območja na zimovališčih in dnevnih počivališčih divjadi, kot tudi časovno omejiti prstočasne dejavnosti.

10.4 Ribišтво

Upravljanje celinskih voda na območju narodnega parka je razdeljeno med Gornjesavsko in Soško ribiško območje. Soško ribiško območje obsega Tolminski ribiški okoliš, Gornjesavsko ribiško območje pa Jeseniški, Bohinjski in Blejski ribiški okoliš. V delu Blejskega ribiškega okoliša, ki sega na območje narodnega parka, ni voda z ribami.

V narodnem parku je predmet ribiškega upravljanja skupaj 438 ha voda, prevladujejo stoječe vode (341 ha). 362 ha voda upravljajo ribiške družine, preostalih 76 ha pa Zavod za ribištvo Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZZRS). V narodnem parku je 65 ribiških revirjev, od tega jih je 26 v upravljanju ribiških družin, preostali pa so opredeljeni kot vode posebnega pomena in so v pristojnosti ZZRS.

Ribiški revirji se po načinu ribiškega upravljanja delijo na varstvene, ribolovne, brez aktivnega ribiškega upravljanja ali prizadete. V kategorijo varstvenih revirjev na območju narodnega parka spadajo gojitveni revirji za sonaravno gojitev domorodnih vrst rib in rezervati domorodnih vrst rib, kot so Koritnica s pritoki, pritoki Lepence, Radovna, izvirni del Soče in pritoki navedenih rek. Kot ribolovni revirji so opredeljeni Lepenca od izvira do izliva v Sočo, Radovna od mostu v Srednji Radovni do soteske Vintgar in Soča od mosta za Vrsnik v vasi Soča do mostu v Čezsoči. V revirjih brez aktivnega upravljanja se ribiško upravljanje ne izvaja. Taka območja, npr. vsa visokogorska jezera, so v celoti prepuščena naravnim procesom. V splošnem so vodotoki dobro ohranjeni, kar že v tem trenutku omogoča ustrezno varstvo ihtiofavne in zagotavljanje ugodnega stanja populacij.

Zaradi preteklega načina ribiškega upravljanja je naravna sestava ihtiofavne, predvsem vodotokov z intenzivnim izvajanjem športnega ribolova, močno spremenjena. Posledica prenašanja ribjih vrst med povodji je križanje med vrstami, na primer med potočno postrvjo v vodotokih donavskega povodja ter soško postrvjo in lipanom na območju jadranskega povodja.

Od ribolovnih vrst rib se v vodah narodnega parka dejansko lovijo potočna in soška postrv ter njuni križanci, jezerska postrv, lipan, sulec, menek, klen in navadni ostriž, kot tujerodne prostoživeče vrste pa šarenka ter potočna in jezerska zlatovčica. Ribolovni turizem se povečuje, športni ribolov v vodah narodnega parka pa zaradi njihove čistosti in ohranjenosti postaja vse pomembnejša turistična dejavnost.

10.5 Upravljanje voda

Podrobnejši dokument o upravljanju voda na vodnih območjih s poudarkom na stanju vodnih teles, ciljih in ukrepih za doseg teh ciljev je načrt upravljanja voda, ki ga Vlada RS sprejme za šestletno obdobje. Na območju narodnega parka sta vodni območji Donave in Jadranskega morja.

Kemijsko stanje vodnih teles podzemnih voda (Julijske Alpe v porečju Soče in Julijske Alpe v porečju Save) je dobro, saj standardi kakovosti ali vrednosti praga na nobenem merilnem mestu niso bili preseženi. Na območju narodnega parka ni merilnih mest za neposredno meritev gladin in količin podzemne vode v okviru državnega hidrološkega monitoringa podzemnih voda. Rezultati vodnobilančnega modeliranja kažejo, da je povprečna obnovljiva količina podzemne vode na območju narodnega parka visoko nad slovenskim povprečjem. V narodnem parku so tudi pomembni kakovostni viri pitne vode.

Na podlagi razpoložljivih podatkov državnega monitoringa kakovosti površinskih voda je kemijsko stanje rek Radovne, Soče in Koritnice ocenjeno kot dobro. Ekološko stanje reke Radovne je zaradi

hidromorfološke obremenjenosti ocenjeno kot zmerno (nizka raven zaupanja), reke Soče na odseku Soča povirje – Bovec pa kot dobro (nizka raven zaupanja). Stanje rek glede na posebna onesnaževala je bilo za Sočo in Radovno ocenjeno z oceno zelo dobro. Ekološko stanje Bohinjskega jezera je bilo ocenjeno s skupno oceno dobro. Odsek salmonidnih voda (tj. odsek, ki omogoča življenje salmonidnim vrstam rib, kot so postrvi, lipani in sulci) Save Bohinjke, ki sega v narodni park, ustreza mejnim vrednostim, odsek Soče, ki sega v narodni park, pa ustreza mejnim in tudi priporočenim vrednostim.

Kot kopalni območji sta evidentirana Fužinarski zaliv in Ukanc na Bohinjskem jezeru. Kakovost obeh kopalnih voda je odlična. Gorska jezera ogrožajo planinske kočje z neustreznim čiščenjem in odvajanjem odpadnih voda, turizem, daljinski prenos škodljivih snovi po zraku in naseljevanje rib.

Glede na hidromorfološko kategorizacijo vodotokov je večina vodotokov v prvem razredu (naravni vodotoki) ali prvem–drugem razredu (delno naravni vodotoki). Na vodotokih v narodnem parku je v povodju zgornje Save 244 objektov in naprav vodne infrastrukture, v povodju reke Soče pa jih je 332. To so predvsem pregrade, pragovi, jezovi, drče, sistemi jezic in obrežna zavarovanja.

Naplavine se odvijajo izključno zaradi urejanja voda v okviru izvajanja javne službe vzdrževanja vodnih in priobalnih zemljišč. Območij, namenjenih odzemanju naplavin v okviru posebne rabe vode (koncesije za odvzem naplavin), v narodnem parku ni.

10.6 Pridobivanje mineralnih surovin

Pridobivanje mineralnih surovin ni razširjena dejavnost v narodnem parku in nima bistvenega vpliva na naravno okolje. Na celotnem območju narodnega parka sta dve nahajališči mineralnih surovin (peskokopa Gorjuše in Rudno polje – Krucmanove konte), ki imata rudarsko pravico. Trenutno se izkorišča le peskokop Krucmanove konte. Peskokop je namenjen izključno vzdrževanju gozdnih cest na Pokljuki. Predvsem na gorenjski strani narodnega parka je nekoliko več opuščanih peskokopov, ki so se po večini že naravno zarastli, v nekaterih je še mogoče zaznati posamezne manjše odvzeme peska.

10.7 Promet in prometna infrastruktura

Območje narodnega parka je dobro dostopno s prometnicami, največ je gozdnih cest. Ob državnih cestah (126,8 km) povezujejo naselja tudi občinske.

V poletnih mesecih se promet tudi do trikrat poveča glede na preostali del leta. Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo (v nadaljnjem besedilu: DRSI) ima na območju narodnega parka štiri avtomatizirana števna mesta, ki stalno beležijo promet, in nekaj lokacij, na katerih promet občasno beležijo ročno. Javni zavod si prizadeva umirjati promet s spodbujanjem javnega prevoza in urejanjem parkirišč. Večina parkirišč je v alpskih dolinah ter ob pomembnejših naravnih vrednotah in objektih kulturne dediščine. Parkirišča so zaradi različnega lastništva in režima uporabe različno opremljena.

Zmanjševanje javnih avtobusnih linij oziroma ukinjanje zaradi nerentabilnosti otežuje življenje lokalnemu prebivalstvu in povečuje individualni promet zaradi turističnega obiska.

Stanje prometne infrastrukture in javnega prometa ne omogoča dostopnosti in umirjanja prometa na območjih:

- Bohinja (jezerska skleda): jezerska skleda je prometno najbolj obremenjeno območje narodnega parka s prometno konico v času poletja in med vikendi. Najbolj obremenjeno števno mesto je Ribčev Laz. Obremenjena je tudi gozdna cesta do planin Blato in Vogar, za njeno uporabo se plačuje denarno nadomestilo (KS Studor Stara Fužina).
- Pokljuke, Mežakle, Radovne: kraški planoti Pokljuka in Mežakla sta območji največje gostote gozdnih prometnic. Parkiranje za osebna vozila je slabo urejeno, javnega prevoza ni. Nekatero gozdno ceste so zaprte za javni promet. Obremenitve zaradi prometa so največje v poletnih mesecih, na Pokljuki pa tudi v zimskih mesecih (izvajanje zimskih športov in obisk biatlonskega centra) in zgodnjih jesenskih mesecih (nabiranje gozdnih dobrin).
- Zgornjesavske doline: najbolj obremenjena cesta je cesta v dolino Vrat. Možnosti uporabe javnega prevoza ni, kolesarjenje je zaradi gostega motornega prometa neprijetno in nevarno. Pred Aljaževim domom je parkirišče, na katerem se pobira parkirnina (PD Mojstrana). Dolini Krme in Kota sta prometno manj obremenjeni, parkirna mesta niso urejena.
- Vršiča: v času poletne turistične sezone je Vršič eno od najbolj prometno obremenjenih območij v narodnem parku. Javni avtobusni prevoz je v poletnem obdobju vzpostavljen, vendar je premalo izkoriščen, zato ni rentabilen. Na prelazu se pobira parkirnina (Kranjska gora, Bovec), vendar parkirišče ne ustreza standardom.
- mangartske in predelske ceste: zaradi rednega vzdrževanja je predelska cesta za prebivalce Posočja pomembna prometna povezava. Ob cesti je urejenih nekaj manjših prostorov za parkiranje, ki so slabo označeni in neurejeni. Tako predelska kot mangartska cesta sta državni cesti, slednja služi predvsem turistom in lastnikom zemljišč. Glede na podatke o številu vozil po mesecih, ki jih za mangartsko cesto prek pobiranja ekološke takse beleži Razvojna zadruga Mangrt, je največ obiska avgusta.
- alpskih dolin in planin na primorski strani narodnega parka: cestna infrastruktura v tem delu narodnega parka je v primerjavi z drugimi območji najslabše razvita, enako velja tudi za javni prevoz, saj ga pravzaprav ni. Ceste v dolino Lepene in Loške Koritnice ter na planini Kuhinja in Polog so med poletno turistično sezono precej obremenjene z osebnim motornim prometom in zato nepriljubljene za kolesarje. Pripravlja se ureditev parkirišč na planinah Polog in Kuhinja. Glede na slabo stanje cest bi bila v poletnem času smiselna uvedba javnega prevoza.

Znotraj mreže gozdnih prometnic poteka na delu gozdnih cest tudi javni promet, ki v posameznih obdobjih (poletna in jesenska sezona) dodatno obremenjuje gozd in gozdni prostor; prisotna je tudi vožnja s štirikolesniki.

V zračnem prostoru nad narodnim parkom poteka mednarodni letalski potniški promet, helikopterski promet za oskrbo in vzdrževanje visokogorskih planinskih koč in meteorološke postaje na Kredarici. Na Rudnem polju je urejen helidrom za izvenletališko pristajanje, pri posameznih planinskih kočah so zasilna vzletišča oziroma pristajališča. Izvajajo se tudi turistični panoramski (aerotaksi) preleti (v neposredni bližini meje narodnega parka sta letalska kluba z letališčema Lesce in Bovec), aerosnemanja, promet z jadralnimi in ultralahkimi motornimi letali, baloni, zmaji in jadralnimi padali. Vzletna in pristajalna mesta za rekreativne oblike zračnih športov niso ustrezno urejena.

10.8 Komunalna infrastruktura

Javno vodovodno omrežje oskrbuje nekaj več kot polovico prebivalcev narodnega parka. Štiri zajetja, ki so v narodnem parku, oskrbujejo tudi več kot 22.000 prebivalcev zunaj narodnega parka. Mikrobiološka in fizikalno-kemijska kakovost zajete vode je zelo dobra. Številna gospodinjstva v narodnem parku se še vedno oskrbujejo s pitno vodo iz lastnih zajetij, pri katerih je raven varnosti pitne vode precej nižja, saj ni rednega nadzora kakovosti pitne vode.

Po razpoložljivih podatkih javnih komunalnih podjetij so kanalizacijska omrežja zgrajena v šestih naseljih narodnega parka (Log pod Mangartom, Na Logu v Trenti, Tolminske Ravne, Ukanc, Ribčev Laz, Stara Fužina), končujejo pa se s štirimi malimi komunalnimi čistilnimi napravami, na katerih se izvaja sekundarno čiščenje. Na javno kanalizacijo je tako priključenih okrog 240 prebivalcev (10 %). Iz objektov, ki niso priključeni na javno kanalizacijo, se odpadne vode odvajajo večinoma v greznice, ki pa so pretočne in so potencialni vir onesnaženja podzemne vode.

Poraba pitne vode in s tem količina odpadne vode se izrazito povečata v poletni turistični sezoni, še zlasti v turističnih naseljih, planinskih kočah, zavetiščih in kampih.

Zbiranje in odvoz komunalnih odpadkov zagotavljajo izvajalci gospodarske javne službe. Deponije za odlaganje odpadkov so zunaj območja narodnega parka. Nekaj nezakonitih (»divjih«) odlagališč je še ob kmetijah ali planinskih kočah.

10.9 Energetska infrastruktura

V narodnem parku je oskrba z energijo zanesljiva in relativno kakovostna. Težave so le pri posameznih odjemalcih, kjer je manjša razpoložljiva moč transformatorskih postaj oziroma ob večji oddaljenosti od transformatorskih postaj. V zadnjem desetletnem obdobju so bili obnovljeni ali novozgrajeni daljnovodi, ki so pripomogli k ustreznejši oskrbi bolj oddaljenih poselitvenih jeder, torej k zmanjševanju napetostnega nihanja in zmanjševanju izpadov zaradi prekinitev napajanja ali preobremenitev v omrežju.

V narodnem parku ni proizvodnje energije, razen v manjšem obsegu izkoriščanja vodotokov. Na vodotokih je 39 malih vodnih elektrarn s koncesijo. Raba drugih vrst obnovljivih virov energije, ki so okoljsko in naravovarstveno sprejemljivejši ter lokalno dostopnejši (lesna biomasa, sončna in geotermalna energija, vetrna energija), je omejena in namenjena le oskrbi posamičnih objektov.

Nekateri energetske objekti in naprave so zaradi svoje umestitve v prostor vidno moteči (npr. odseka med Ribčevim Lazom in Ukancem ter med Belco in Gozd Martuljkom), lahko pa tudi razvrednotijo krajino, na primer srednje- in visokonapetostni daljnovodi (s širokim varovalnim pasom) ter male vodne elektrarne (cevovodi in zajetja malih vodnih elektrarn – HE Log, Možnica, Zadlaščica in Savica).

10.10 Telekomunikacijska infrastruktura

Opremljenost naselij s stacionarnim telefonskim omrežjem, širokopasovno tehnologijo in pokritostjo z radijskim in televizijskim signalom je v narodnem parku bistveno slabša kot v drugih območjih v državi. Vzroki za to so reliefna razgibanost območja ter oddaljenost, razpršenost in težka dostopnost poseljenih območij. Obstoječa omrežja so vezana le na strnjena naselja v dolinah.

Omrežje širokopasovne tehnologije je slabše razvejano, manjša je hitrost prenosa podatkov in informacij. Kar 16 od 37 naselij narodnega parka je opredeljenih kot bele lise, to je kot območja, na

katerih širokopasovni priključki niso mogoči. Naselja Bavšica, Kneške Ravne in Tolminske Ravne nimajo spletne povezave.

Tudi stanje na področju pokritosti z radijskim in televizijskim signalom je zaradi zaprtosti, odmaknjenosti in reliefnih ovir slabo.

10.11 Turizem in prostoročasne dejavnosti

Leta 2010 je bilo na območju PLS 175 turističnih namestitvenih objektov, od tega 104 hotelov oziroma podobnih objektov in 71 kampov s skupaj 24.920 ležišči. To je 21 % vseh ležišč v Sloveniji. Število turističnih prihodov v širše območje narodnega parka se je v obdobju 2000–2009 v povprečju povečalo za 32 %. Območje PLS je leta 2010 obiskalo 579.545 turistov (po statistiki je turist oseba, ki v kraju prenoči) oziroma 19 % vseh turistov v Sloveniji, kar je v povprečju za 2,3 % več kot leta 2009. Leta 2010 je bilo ustvarjenih 1.606.398 nočitev, to je 18,7 % vseh nočitev v Sloveniji, kar je v primerjavi z letom 2009 za 3,3 % več. Turisti na območju narodnega parka povprečno bivajo 2–3 dni (leta 2010 povprečno 2,8 dni). Ob obiskovalcih, ki na območju ostanejo dalj časa (prenočijo), beležimo tudi tako imenovane dnevne obiskovalce, ki predstavljajo večinski delež obiskovalcev. Ocenjujemo, da območje letno obišče dobra dva milijona obiskovalcev, od tega samo v poletni sezoni 1,3 milijona. Na območju PLS (vključno z Jesenicami) je bilo konec leta 2010 registriranih 3.619 poslovnih subjektov, od tega 443 v dejavnosti gostinstva in turizma. Na celotnem območju narodnega parka je bilo 11.241 zaposlenih v gospodarstvu, od tega v dejavnosti turizma in gostinstva 1.997 (18 %). V občinah Bohinj, Bled, Bovec, Gorje in Kranjska Gora je v dejavnosti gostinstva in turizma več kot 20 % vseh delovnih mest, pri poslovnih subjektih v Kranjski Gori celo 72 %.

Javni zavod razvija in vzdržuje potrebno parkovno infrastrukturo za učinkovito informiranje, ozaveščanje in usmerjanje obiskovalcev narodnega parka. Leta 2006 je bila izdelana strategija »Mreža informacijskih mest v TNP«, v kateri je parkovna infrastruktura razdeljena na parkovna informacijska središča (Dom Trenta, Triglavska roža Bled in Center TNP v Stari Fužini), informacijske postaje (Pocarjeva domačija v Zgornji Radovni, Slovenski planinski muzej v Mojstrani, Zelena hiša v Kobaridu) ter informacijske točke na terenu in pri drugih gostiteljih (npr. osnovne šole), mobilno infotočko in učne parkovne poti (v skupni dolžini 67 km). Ob navedenem je javni zavod (samostojno in v sodelovanju z drugimi deležniki, npr. LTO, TD, KS, PD in ZGS) namestil številne oznake, opozorila in usmerjevalne table, ki so namenjeni predvsem obveščanju in usmerjanju obiskovalcev v prostoru. Skupaj je nameščenih skoraj 500 različnih enot parkovne infrastrukture.

Druga »turistična« infrastruktura (rekreacijska središča, npr. Vogel, Pokljuka z Rudnim poljem in Zatrnik, območje Bohinjskega jezera, planinske poti in kočje, kolesarske, turistične, zgodovinske in tematske poti) ter usmerjevalne, izobraževalne in obveščevalne oznake drugih deležnikov v prostoru so podporni sistem številnim obiskovalcem narodnega parka.

Ključni razvojni problemi turizma in prostoročasnih dejavnosti v narodnem parku so: neugodna demografska struktura in pomanjkanje ustreznih človeških virov v turizmu, izrazita sezonskost turizma in obiska (v juliju in avgustu obišče območje kar 38 % vseh turistov, od maja do septembra pa kar 70 %), marsikje še neustrezna infrastruktura (neobstoje kakovostne, varne in celoletne cestne povezave, premalo kolesarskih poti, širokopasovnega dostopa do svetovnega spleta nimajo vsa naselja, skromna ali motena je osnovna preskrba – vaške trgovine), neurejen promet in nerazvit javni prevoz, premajhna ozaveščenost ponudnikov in obiskovalcev o pomenu ohranjanja narave in

kulturne dediščine, ni dovolj primerne interpretacije narave in kulturne dediščine, nepoznavanje dejanskega števila obiskovalcev ipd.

Trendi trajnostnega razvoja turističnega povpraševanja, obiska in prostočasnih dejavnosti bodo vsekakor delovali v smeri povečanega turističnega povpraševanja in obiska narodnega parka. Mogoče je pričakovati naraščanje obiska v poletnem in zimskem času, širjenje dejavnosti s »tradicionalnih« območij tudi na manj obiskana območja narodnega parka, pojavljanje novih oblik dejavnosti z novimi priložnostmi za razvoj obiska in turizma, vendar tudi z novimi grožnjami za naravo. Večji obisk in spremenjena pričakovanja turistov in obiskovalcev bodo zahtevali tudi spremembe turistične ponudbe, tako po obsegu še bolj pa po kakovosti. Veliko večja bodo tudi pričakovanja turistov in obiskovalcev pri skrbi za varovanje okolja, narave in kulturne dediščine.

10.12 Planinstvo

Planinstvo je na območju Julijskih Alp tradicionalna dejavnost, ki je povezana tudi s prvim zavarovanjem narodnega parka leta 1924. Področja planinstva na območju narodnega parka so planinarjenje, alpinizem, športno plezanje, turno smučanje, turno kolesarjenje (zvrst gorskega kolesarjenja), nepoklicno vodništvo, mladinski planinski tabori, gradnja, vzdrževanje, opremljanje in upravljanje planinskih poti, planinskih koč (vključno z gostinstvom in nastanitvami), plezališč in plezalnih sten, spoznavanje in varovanje gorske narave, založništvo, informiranje, arhivska in muzejska dejavnost ... Množično obiskovanje gora v poletnem in zimskem času, turno smučanje v visokogorju, obiskovanje planinskih koč in povečevanje ponudbe novih dejavnosti dobivajo vse večje razsežnosti in pomenijo vse večjo obremenitev naravnega okolja v narodnem parku. Razmah planinstva vpliva tudi na povečan promet v alpskih dolinah, na planinah in prelazih. Za gorski svet je značilno, da prihaja do zgoščenosti obiskovalcev v omejenem časovnem obdobju na relativno majhnem prostoru.

V narodnem parku je 38 planinskih koč z 2792 posteljami. Največ koč je na območju osrednjih Julijcev (»triglavske koč«) in ob Vršiški (Ruski) cesti. Koče se s pitno vodo oskrbujejo iz svojih zajetij bližnjih izvirov, v veliki meri pa tudi s kapnico iz zbiralnikov. Količinska preskrba koč z vodo je večinoma dobra in stalna, le v petih kočah je ocenjena kot slaba, saj v sušnih obdobjih vode primanjkuje. Polovica koč je priključena na javno elektroenergetsko omrežje (v dolinah in sredogorju), v visokogorju pa zagotavljajo energijo s fotovoltaičnimi paneli, vetrnicami, plinom in bencinskimi ali dizelskimi agregati. Večina koč se ogreva z drvmi. Posamezne – predvsem dolinske – kočice so opremljene s stacionarnim telefonskim omrežjem, sicer pa se večinoma uporablja brezžični (mobilni) telekomunikacijski sistem. Količina odplak je odvisna predvsem od zmogljivosti in udobja, ki ga v kočah ponujajo obiskovalcem. Posamezne kočice so zmanjšale količino odpadnih voda s suhimi stranišči, varčno sanitarno opremo in večjo uporabo lastne posteljnine s strani obiskovalcev. Šestnajst koč ima zgrajene male komunalne čistilne naprave, druge pa imajo urejene pretočne greznice s ponikovalnico. Odpadke v kočah večinoma ločujejo, stiskajo in odvažajo v dolino. Pri posameznih kočah so tudi deponije odpadkov, ponekod smeti sežigajo in kompostirajo. Način oskrbovanja je povezan z dostopnostjo koč. V visokogorju prevladujeta helikopterska oskrba (urejeno je bilo skupno vzletišče na Rudnem polju) in tovarne žičnice, v zadnjih treh letih se ponovno uvaja preizkušena nošnja s konji. Sredogorske in nižje ležeče kočice oskrbujejo z avtomobili in traktorji po obstoječi mreži prometnic.

Za varno obiskovanje in doživljanje gora je v narodnem parku urejena mreža 826 km planinskih poti, od katerih je 43 km zahtevnih in 24 km zelo zahtevnih. Planinske poti prostovoljno vzdržuje 27 planinskih društev. Odseki poti so izpostavljeni hudourniški eroziji, poškodbam zaradi snežnih plazov in podorov, škodo pa povzročajo tudi planinci sami z uporabo bližnjic in večjimi obremenitvami posameznih poti (npr. Lipanca – Debela peč; Rudno polje – Jezerce, Savica – Komna; Mangartsko sedlo), škoda nastaja tudi zaradi sočasne rabe (spravilo lesa, jahanje, gorsko kolesarjenje). Za zagotavljanje varne hoje in ohranjanja narave bo potreben razmislek o prestavitvi katere od tras poti.

V zadnjih petnajstih letih ob skupnem prizadevanju Planinske zveze Slovenije (v nadaljnjem besedilu: PZS), planinskih društev in javnega zavoda ni več mogoče zaslediti povečevanja prenočitvenih zmogljivosti, dizelski agregati se zamenjujejo z drugimi energetske viri (fotovoltaika, vetrnice, plin), več je suhih stranišč, odpadki se odvažajo v dolino, umazana posteljnina se pere v dolini. PZS z različnimi akcijami tudi izobražuje, ozavešča in vzgaja svoje številne člane in druge obiskovalce gora.

10.13 Poselitev

Poselitev v narodnem parku je redka in neenakomerna. Strnjena gručasta naselja so večinoma v alpskih ledeniških dolinah (dolina Soče ter Zgornja in Spodnja Bohinjska dolina), manj pogost je obcestni tip (Spodnji in Gorenji Log ter Strmec in Čadrg), razpršena poselitev v obliki razloženih naselij obstaja na višjih prisojnih legah na planotah Pokljuke in Mežakle, na rečnih terasah, policah in v dnu krnic ter nad ozkimi in strmo vrezanimi dolinami. V zatrepih dolin, na vršajih vodotokov, pomolih in višje ležečih terasah se je izoblikovala poselitev v obliki celkov, nekdanj popolnoma samooskrbnih samotnih kmetij. Za narodni park so značilna tradicionalna planinska naselja s pastirskimi kočami, hlevi in sirarnami na planinah ter prestaje na Bovškem. Nekatere planine so se v preteklosti preoblikovale v stalna naselja (npr. Koprivnik v Bohinju in Gorjuše). V zadnjem času se pastirske koče spreminjajo v počitniška bivališča.

Kljub posameznim neustreznim posegom in ne najbolj premišljeni popotresni obnovi (po potresu leta 1976) ima narodni park dobro ohranjeno arhitekturno prepoznavnost – številna naselja z ohranjeno ruralno naselbinsko dediščino in arhitekturno identiteto štirih geografsko in kulturno pogojenih stavbnih tipov.

Zaradi slabše dostopnosti, skromne opremljenosti z oskrbnimi, storitvenimi in družbenimi dejavnostmi in pomanjkanja delovnih mest naselja v hribovitem svetu stagnirajo, prebivalci se selijo v osrednja naselja in lokalna središča. Večja naselja oziroma občinska središča so zunaj meja narodnega parka. Iz nekdanj popolnoma kmečkih naselij nastajajo turistična naselja (Ukanc, Ribčev Laz, Goreljek, Lepena in Strmec) s spremljajočo infrastrukturo (nastanitveni in športni objekti, rekreacijska središča).

Na območju narodnega parka je po ocenah več kot 600 počitniških enot. Problemi, ki jih tovrstna gradnja ustvarja, se kažejo v stihijski in neracionalni rabi prostora, neustreznih gradbenih posegih, zahtevah za gradnjo gospodarske javne infrastrukture, nasprotjih z drugimi rabami, dvigu cen objektov (tudi gospodarskih) na nepremičninskem trgu, večji sezonski obremenitvi, spremenjeni vidni podobi naselij in planin in marsikje tudi v izgubi identitete.

10.14 Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Območje narodnega parka je eno od območij z največjo potresno nevarnostjo v Sloveniji. Zaradi poplav so na gorenjski strani ogrožena območja ob vodotokih Sava Bohinjka, Sava Dolinka, Mostnica, Ribnica, Triglavsko Bistrica, iztočni odsek Martuljka, Radovna in obala Bohinjskega jezera, na primorski strani pa Soča (Trenta), Lepenca, Koritnica in Šumnik (Bavšica). Podnebne spremembe, še posebej spremembe padavinskega režima in dvig temperature, so gonilna sila, ki vpliva na razvoj in varstvo alpskega prostora. Pričakuje se večje število ekstremnih dogodkov, tudi na območjih, ki v preteklosti tem niso bila izpostavljena. Poletne suše že vplivajo na preskrbo s pitno vodo, na kmetijstvo (pomanjkanje vode na pašnih planinah) in večjo požarno ogroženost gozdov. Erozijska območja v narodnem parku so predvsem na hudourniških območjih. Pogosta je podorna erozija, še posebej intenzivni dogodki (skalni podori) z veliko rušilno močjo in dosegom, npr. podori nad Zatoľminom, na Osojnicah, Javorščku, v Krnskem pogorju, dolini Trente in Soče (nad Plajerjem in Fačerjem – pod Berebico), stranskih dolinah Zadnjice, Vrsnika in Lepene, dolini Bavšice, steni Velikega Mangarta in dolini Pišnice. Največji obseg premaknjenih gnot se je zgodil leta 2000 na Bovškem s plazom Stovžje (2.500.000 m³). V narodnem parku so pogosti tudi snežni in zemeljski plazovi.

III ANALITIČNA IZHODIŠČA ZA NAČRT UPRAVLJANJA

11 Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Med ključnimi prednostmi narodnega parka sta ohranjeni narava in kulturna dediščina. Narodni park ima veliko doživljajsko vrednost in simbolni pomen, je mednarodno prepoznaven, kar so prednosti za trajnostni in sonaravni turizem v narodnem parku, za proizvodnjo ter trženje lokalnih produktov in storitev, kar prinaša nove možnosti za zaposlovanje. Prednost so tudi dolgoletne izkušnje javnega zavoda z upravljanjem narodnega parka, razvito znanje in dobre prakse. Javni zavod ima kot partner številne prednosti pri pridobivanju finančnih spodbud in razvojnih projektov.

Med ključnimi slabostmi narodnega parka so nerazvite zaposlitvene možnosti, negativni demografski trendi, nizke gospodarske zmožnosti prebivalstva in podjetij, visoke cene nepremičnin, prešibka vključenost lokalnih prebivalcev v upravljanje narodnega parka in neusklajeno delovanje vseh upravljavcev v narodnem parku.

Priložnosti se navezujejo predvsem na prepoznavnost narodnega parka in razvoj oblik turizma, ki jih ta omogoča, torej trženje naravnih lepote/vrednot in kulturne dediščine. Pomembna priložnost se kaže v usmeritvi gospodarskih dejavnosti v okoljske tehnologije, varovanje ekosistemskih storitev in raziskovanje. Javni zavod naj bo platforma za sodelovanje in izmenjavo izkušenj s poudarkom na povezovanju in učenju iz dobrih praks ter učinkovitem izvajanju obstoječe zakonodaje.

Ob slabih gospodarskih razmerah so pomembne nevarnosti še neustrezno prostorsko načrtovanje na ravni države, neustrezna prometna politika ter uvajanje nepreizkušenih kmetijskih tehnologij in procesov. Konkretna nevarnost je naraščanje masovnega turizma v sezonah in naraščanje števila dnevnih gostov. Negativni zunanji dejavniki so tudi pomanjkanje sodelovanja med različnimi ravni uprave, naraščanje administrativnih zahtev, zakonska prenormiranost in neusklajenost, neučinkovitost inšpekcijskih služb in neučinkovito izvajanje zakonodaje na državni ravni.

12 Analiza pritiskov in groženj v narodnem parku

Analiza pritiskov in groženj je izhodišče za določitev tistih nevarnosti na zavarovanem območju, ki že vplivajo ali bodo verjetno v prihodnosti vplivale na doseganje ciljev varstva narave in kulturne

dediščine. Analiza je omejena izključno na pritiske ali grožnje, ki otežujejo ali onemogočajo doseganje varstvenih ciljev. Analitični pristop izhaja iz metodologije za hitro ocenjevanje in določitev upravljaljskih prioritet v zavarovanih območjih (Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area Management – RAPPAM methodology). Ključni pritiski in grožnje na območju narodnega parka so:

- Gozdarstvo: sečnja in spravilo lesa, poškodovanje tal in sestojev zaradi neprimerne izvedbe gozdnih del, uničenje podrasti, vpliv na živali in onesnaževanje, vdor drugih rab v prostor zaradi odprtosti gozdov, erozijski procesi ob neprimerni gradnji, poslabšanje stanja nekaterih varstveno pomembnih vrst in habitatnih tipov.
- Poselitve (gradnje, ureditve): načrtovanje neustrezne namenske rabe prostora, širjenje poselitve na območja zunaj obstoječih naseljenih površin v nasprotju z morfološko strukturo naselij in brez upoštevanja prvin lokalne stavbne tipologije, kar posledično razvrednoti kulturno dediščino ter tudi krajinske in poselitvene vzorce, nezakonite gradnje predvsem enostavnih, nezahtevnih in manj zahtevnih objektov ali spreminjanje njihove namembnosti, neprimerno projektiranje in izvajanje gradenj, nevzdrževanje starejših, lokalno značilnih objektov.
- Posegi v vodni in obvodni prostor: onesnaževanje voda (površinskih in podzemnih), urejanje vodotokov, predvsem hudournikov, izkoriščanje vodne energije (male hidroelektrarne, žage, mlini ...), urejanje in posegi zaradi turistično-rekreativnih namenov (npr. odstranjevanje, obrežne vegetacije zaradi »večje urejenosti« obale, preoblikovanje brežin, gradnja objektov in infrastrukturne ureditve za obiskovalce).
- Paša in košnja, kmetijstvo: intenziviranje pridelave, uporaba novih tehnologij pri izvajanju kmetijskih operacij in shranjevanja mrve, časovno, količinsko ali prostorsko neustrezno gnojenje kmetijskih površin ter izvajanje gozdne in nenadzorovane paše, izravnnavanje drobnih geomorfoloških oblik – najbolj ogroženi so grbinasti travniki zaradi prehoda z ročne na strojno košnjo, gradnja novih traktorskih oskrbnih poti ali širitev obstoječih.
- Vznemirjanje živali prostoživečih vrst: fotolov, hoja in rekreacija po brezpotjih in neoznačenih poteh, nabiranje gozdnih dobrin (zelišča, gozdni sadeži in gobe), nenadzorovana paša drobnice, sprehajalci s spuščeni psi, klateški psi, spremembe namembnosti objektov na osamljenih lokacijah, zračni promet, vožnja z motornimi sanmi in štirikolesniki, uporaba pirotehničnih sredstev, nezakonit ribolov in odvzem iz narave živali zavarovanih vrst, neprimerno krmljenje divjadi v zimskem času s strani lokalnega prebivalstva.
- Nabiranje gozdnih dobrin: vznemirjanje živali, uničevanje habitatov ter drugih živali in rastlin, onesnaževanje zaradi množičnosti nekomercialnega nabiranja gozdnih dobrin (borovnice, maline, gobe ipd.) za lastno uporabo, ogrožanje rastlinskih vrst zaradi komercialnega nabiranja.
- Izkoriščanje mineralnih surovin: zasutje opuščenih peskokopov z raznovrstnim gradbenim materialom in odpadki, neprimerno izvajanje vzdrževalnih del in odvzem naplavin na vodotokih, ki vplivajo na stabilnost vodotokov in zaradi katerih so ogrožena številna dristišča rib, napredovanje erozije in stanje meliščnega habitata zaradi izkoriščanja materiala izpod melišč.
- Turizem, rekreacijske dejavnosti in planinstvo: gradnja turistične infrastrukture (fizični posegi v prostor), izvajanje dejavnosti (obremenitve in vplivi na okoljske sestavine), prireditve in tekmovanja, pojav novih oblik prostočasnih dejavnosti in povečevanje števila ljudi, ki jih

izvajajo; hoja obiskovalcev zunaj utrjenih in označenih poti ter povečan ali celo množičen obisk nekaterih predelov povzročata vznemirjanje živali in ogrožanje rastišč zavarovanih rastlinskih vrst, uničenje travne ruše, povečano zbitost in erozijo tal, onesnaženje tal, podtalja in voda, emisijo plinov, smradu, hrupa in veliko količino odvrženih odpadkov. V poletni sezoni je velika obremenitev za okolje množičen obisk planinskih koč, med katerimi jih še veliko nima urejenih čistilnih naprav. Meje nosilne sposobnosti so presežene na posameznih vplivnih območjih planinskih koč (Kredarica, Krnska jezera, Triglavsko jezera) in množično obiskanih planinskih ciljih. V vse večjem obsegu se izvajajo pristočasne dejavnosti, kot so turno smučanje, plezanje po zaledenelih slapovih, čolnarjenje, soteskanje, športni ribolov in drugi vodni športi, jadrsko padalstvo in gorsko kolesarjenje, ki povzročajo vznemirjanje živali, izgubo njihovih zatočišč in lokalno poškodovanje ali celo uničenje vegetacije. V alpskih dolinah in izhodiščih za gorske ture je bilo zaznano nezakonito prenočevanje (v avtomobilih in drugih vozilih, šotorih ...). Do velikih pritiskov prihaja tudi v večjih turistično-rekreacijskih središčih na Voglu, Pokljuki z Rudnim poljem, na Zatrniku in širšem območju Bohinjskega jezera ter vplivnem območju Planice s Tamarjem. Na območju Rudnega polja in Pokljuke različne dejavnosti (športna tekmovanja, prireditve, rekreacijske dejavnosti v okviru novozgrajenega Športno-rekreacijskega centra Pokljuka, povečana dostopnost, gospodarjenje z gozdovi, vojaško usposabljanje, planinstvo, helikopterska oskrba planinskih koč, nabiralništvo) ter z njimi povezani posegi, dejavnosti in ravnanja moteče vplivajo na naravo (npr. promet, hrup, svetlobno onesnaževanje, zmanjševanje življenjskega prostora gozdnih kur in divjadi, vznemirjanje živali in motnje v migracijskih poteh, pri njihovem prehranjevanju in razmnoževanju, obstajajo nasprotja med dejavnostmi – npr. planinstvo in kolesarjenje; gozdarstvo in rekreacija). Na območju Vogla so bile v preteklih desetletjih brez ustreznega celovitega načrtovalskega pristopa izvedene gradnje žičniške infrastrukture in širitve smučarskih prog, zgrajeni gostinski in počitniški objekti z nastanitvenimi zmogljivostmi z obsežnimi posegi v kraška tla in relief, površinski pokrov, vplivi na živalski svet. Ključni problemi območja so neustrezna oskrba z vodo, neobstoje kakršnekoli rešitve odvajanja in čiščenja odpadnih voda, promet ob južni obali Bohinjskega jezera in mirujoč promet ob spodnji postaji gondolske žičnice, nerešeno lastništvo in posamezna nasprotja med dejavnostmi. Območje Bohinjskega jezera s prometom (prometni režim s parkiranjem) in obiskom ni obremenjeno samo v zimskih mesecih, ampak tudi v poletnih, še posebej ob kopalnih koncih tednov. Obstajajo pritiski za širitev stavbnih zemljišč in postavljanje sezonskih gostinskih objektov v obalnem pasu, na vodnih zemljiščih so postavljeni številni pomoli in privezi za plovila, neurejen pa je tudi plovbeni režim na jezeru. Območje Zatrnika je opuščeno rekreacijsko središče s propadajočimi žičniškimi napravami in spremljajočo infrastrukturo ter zaraščajočimi se smučarskimi progami in posameznimi počitniškimi objekti (Klofutarica, objekti na spodnjem robu smučišča). V preteklih letih sta obratovali manjši smučišči z eno napravo. Posamezne površine so zaradi neustreznih ureditev izpostavljene erozijskemu delovanju, predvsem hudourniškemu.

- Odpadki: večja (divja) odlagališča, manjša lokalna odlagališča (npr. ob kmetijah ali planinskih kočah) ter razpršeni odpadki ob turističnih poteh in počivališčih.
- Invazivne tujerodne vrste: namerne naselitve, ki imajo uničujoče in nepovratne posledice za biotsko raznovrstnost, npr. ribe, ki so bile namerno naseljene v izolirana gorska jezera in vodotoke, naselitev nekaterih sesalcev, načrtno zasmrečevanje gozdnih planot. Z različnimi posegi so bile v narodni park nenamerno vnesene nekatere invazivne tujerodne rastline, ki se

pojavljajo v nižinskih območjih na brežinah vodotokov in ob cestah, širijo pa se tudi v višje ležeče predele.

- **Promet in prometna infrastruktura:** promet, ki je posledica različnih (predvsem pristočasnih) dejavnosti povzroča vse večje okoljske obremenitve. Zračni promet v obliki mednarodnega potniškega prometa, motornih zračnih plovil (športna motorna letala), helikopterskega prometa (vojaška, policija, zasebniki), jadralnih letal in t. i. alternativnih zračnih plovil (jadralna padala, jadralni zmaji, baloni ipd.) pogosto povzroča zakonsko predpisane omejitve hrupa in vznemirja živali. Problematični so helikopterski leti in preleti turističnih letal – zaradi letenja nizko nad terenom, predvsem pa hrupa, obremenjujoče vpliva na doživljanje obiskovalcev, še posebej pa negativno vpliva (tudi ogroža) nekatere pristoživeče živalske vrste (ptice, zlasti ujede, ter gamse in kozoroge); upoštevati je treba tudi kumulativen vpliv celotnega zračnega prometa v poletnih konicah.
- **Komunalna infrastruktura:** iztekanje neustrezno očiščenih komunalnih voda v okolje, ki ima velik vpliv na stanje vodotokov, podtalnice in tal in poslabšuje življenjske pogoje vodnih živali. Neustrezno odvajanje odpadnih voda iz planinskih koč dodatno onesnažuje gorska jezera in podzemne vode. Vodovodni sistemi so na nekaterih območjih narodnega parka neustrezni in zastareli, zaradi poškodb se povečujejo vodne izgube.
- **Energetska infrastruktura:** trase vodov, ki so zaradi izrazito linearne poteka in zahtevanih varovalnih pasov motnja v vidnem zaznavanju prostora, spreminjajo krajinski vzorec, vplivajo na omejitve rabe znotraj koridorja. Za daljnovode so v manjšem obsegu značilni učinki električnih in magnetnih polj, katerih vplivi zahtevajo ustrezno previdnost. Male vodne elektrarne imajo velik vpliv na struge in obrežja vodotokov. Energetska oskrba planinskih koč z uporabo agregatov (motorji s pogonom na dizelsko gorivo ali bencin) obremenjuje okolje s hrupom in emisijami. Transport in skladiščenje goriva pomenita potencialno nevarnost za izlitje v zemljo in vodonosnike. Pri objektih za izkoriščanje obnovljivih virov energije, kot so voda, veter in sonce, je zlasti vprašljiva njihova umestitev v prostor in njihovi učinki na okoljske sestavine.
- **Telekomunikacije in javna razsvetljava:** trase vodov zaradi izrazito linearne poteka in zahtevanih varovalnih pasov spreminjajo rabo tal in krajinske vzorce in povzročajo motnje v vidni zaznavi. Vidna motnja so tudi bazne postaje mobilne telefonije in radiotelevizijskih oddajnikov, ki so postavljene na reliefno in vidno izpostavljenih lokacijah. Uporaba javne cestne razsvetljave, osvetljevanje objektov in prostora zunaj območij strnjene poselitve in neustrezen način ureditve razsvetljave svetlobno onesnažujejo okolje.
- **Naravne nesreče:** preoblikovanje reliefa, poškodbe tal in rastlinstva, spremenjene hidrološke in mikropodnebne razmere. Negativno so ocenjeni tisti naravni procesi, ki povzročajo škodo na območjih poselitve in infrastrukture ter območjih kulturne dediščine.

Največji pritiski, ki ovirajo doseganje ciljev narodnega parka, so: v visokogorskem svetu vznemirjanje živali pristoživečih vrst zaradi obiskovanja, množičen planinski obisk v poletni sezoni, neustrezno ravnanje z odpadnimi vodami v planinskih kočah in namerne naselitve rib v visokogorskih jezerih. Na krajinsko pestrost in krajinske vzorce v prvem in drugem varstvenem območju vplivata opuščanje kmetijske rabe in zaraščanje pašnih površin, v tretjem varstvenem območju pa neustrezno širjenje poselitve, gradnja infrastrukturnih vodov, intenzivno gospodarjenje z gozdovi in sezonski turizem (obisk rekreacijskih središč, pristočasne dejavnosti) v povezavi s prometno obremenjenostjo najbolj obiskanih delov narodnega parka (Vrščič, Pokljuka, skleda Bohinjskega jezera, alpske doline).

13 Analiza navzkrižij in sožitij

Najizrazitejša nasprotja med varovanjem narave in razvojnimi težnjami so:

- Namenska raba prostora in organizacija dejavnosti v območju: za zagotavljanje dolgoročnih ciljev narodnega parka je treba varstvene zahteve in trajnostni razvoj uskladiti na ravni parkovnih lokalnih skupnosti in regije ter s sodelovanjem sektorjev stremeti k celovitosti obravnave območja, upoštevajoč prednosti in omejitve.
- Kmetijstvo: opuščanje ekstenzivne kmetijske rabe na višjih, oddaljenih in slabše dostopnih delih narodnega parka povzroča z zaraščanjem zmanjševanje kmetijskih zemljišč, manjšo preskrbo s hrano, prav tako pa postopno izgubljanje kmetijske krajine in spreminjanje značilnih krajinskih vzorcev. Lokalno se pojavljajo težnje po intenziviranju kmetijstva z ureditvami zemljišč, ki lahko bistveno spremenijo strukturo habitatov, življenjske prostore prstoživečih vrst in krajinske vzorce.
- Gozdarstvo: težnje k povečanemu poseku in maksimiranju gospodarskih donosov negativno vplivajo na delovanje gozdnih ekosistemov.
- Ohranjanje in ustrezna raba vodnih virov: naraščanje potrebe po izkoriščanju vodnih virov za proizvodnjo električne energije (male hidroelektrarne), kar negativno vpliva na stanje vodnih ekosistemov, še posebej v času nizkih pretokov.
- Turistične dejavnosti in gradnja turistične infrastrukture: obiskovanje, različne oblike vodenja turistov in ponudba rekreacijskih dejavnosti so pomemben vir zaslužka, vendar je treba dejavnosti in z njimi povezane posege zaradi vplivov na naravo načrtovati premišljeno ali tudi omejevati ob upoštevanju varstvenih usmeritev.

IV UPRAVLJANJE NARODNEGA PARKA

14 Dolgoročni cilji, operativni cilji in naloge 2016–2025

V poglavju so opredeljeni cilji in naloge za celotno programsko obdobje. Sklop temelji na viziji narodnega parka za obdobje do leta 2030 (poglavje 2), ki ponazarja kratek opis idealnega prihodnjega stanja, opredeljenega na podlagi ciljev in namena narodnega parka v ZTNP-1 ter poglobljene analize stanja. Načrt upravljanja določa pet upravljavskih področij: ohranjanje narave (sklop A), ohranjanje kulturne dediščine (sklop B), ohranjanje poselitve in trajnostni razvoj (sklop C), obiskovanje in doživljanje (sklop D) in upravnoadministrativne naloge (sklop E).

Upravljavski sklopi imajo strukturo po tem hierarhičnem zaporedju: dolgoročni cilj – operativni cilji – naloge – dejavnosti. Dolgoročni cilji predstavljajo podrobnejšo, vsebinsko konkretizirano vizijo za posamezno področje. Vsako upravljavsko področje ima en dolgoročni cilj, ki je tako kot vizija določen za obdobje do leta 2030. Operativni cilji so konkretniji cilji, ki opisujejo stanje oziroma spremembe, ki jih želimo doseči med izvajanjem tega načrta upravljanja, torej do leta 2025. Doseganje operativnih ciljev se izpolnjuje z nalogami.

Za vsako nalogo so navedeni: obdobje izvajanja, izvajalci, ki so nosilci (zapisani s krepkim tiskom) ali sodelujoči.

V stolpcu P je označena prioriteta, ki nakazuje vsebinsko nujnost izvedbe naloge. Oznake pomenijo: (1) – prva prioriteta: izvedba naloge je nujna za doseganje zastavljenega cilja; (2) – druga prioriteta:

izvedba naloge pomembno prispeva k doseganju zastavljenega cilja, opustitev izvedbe pomeni, da cilj ne bo dosežen v celoti; (3) – tretja prioriteta: naloga prispeva k doseganju zastavljenega cilja v manjši meri, zato se izvede, če je na voljo dovolj finančnih in človeških virov.

V stolpcu Opombe so navedene vsebinsko povezane naloge, povezava z razvojnimi usmeritvami iz 10. člena ZTNP-1 in delitvijo nalog glede na 56. člen ZTNP-1 (oznaki pomenita: V – naravovarstvene naloge; R – razvojne naloge).

Za spremljanje izvajanja načrta upravljanja in doseganja dolgoročnih ciljev je bil izdelan nabor kazalnikov rezultatov in učinkov (poglavje VII – 26). Kazalniki so določeni tako, da za njihovo merjenje niso potrebna bistvena dodatna sredstva niti čas, hkrati pa bodo dober pokazatelj učinkov izvedenih nalog.

Izvajanje načrta upravljanja zahteva celovito, zlasti medresorsko sodelovanje pri upravljanju narodnega parka. Nosilci izvajanja opredeljenih ciljev in nalog so upravljavec in ministrstva, v pristojnost katerih spada izvajanje posameznih vsebin.

Za izvajanje načrta upravljanja v obdobju 2016–2025 bo skupaj namenjenih 89.531.056 EUR. Sredstva iz državnega proračuna RS bodo zagotovljena, ko bodo izpolnjeni formalni pogoji glede na veljavni Zakon o izvrševanju proračuna RS oziroma sprejeti proračuni za posamezna leta v obdobju 2016–2025.

Od tega bo javni zavod namenil 25.590.835 EUR, in sicer iz proračunskih sredstev javnega zavoda (v nadaljnjem besedilu: PP) 18.264.272 EUR, iz proračunskih programskih sredstev javnega zavoda (v nadaljnjem besedilu: PS) 4.800.000 EUR, iz sredstev iz mednarodnih projektov (v nadaljnjem besedilu: MP) 1.480.322 EUR in iz lastnih sredstev javnega zavoda (v nadaljnjem besedilu: LS) 1.046.241 EUR.

Za doseganje optimalnih rezultatov so izjemno pomembni še aktivnosti in sredstva, ki jih v območje narodnega parka usmerjajo druge javne ustanove, ki bodo namenile 63.940.221 EUR, od tega je proračunskih sredstev 62.187.596 EUR in programskih sredstev ali sredstev iz projektov 1.752.625 EUR.

Financiranje nekaterih nalog zahteva kombinacijo sredstev iz integralnega državnega proračuna, občinskih proračunov in evropskih sredstev, ki so v posameznem programskem obdobju na voljo iz različnih skladov in se lahko koristijo s prijavo posameznih projektov na razpise. Ker je pridobivanje teh sredstev odvisno od uspešnosti prijave projektov na posamezne razpise, so v tabelah 3, 4, 5, 6 in 7 za naloge, pri katerih sodelujejo tudi druge javne ustanove, in naloge, ki se bodo izvajale prek projektov, podane ocene višine pričakovanih sredstev.

Nekatere naloge iz načrta upravljanja, ki so skladne z vsebinami prednostnih naložb Operativnega programa za izvajanje kohezijske politike, se bodo lahko izvajale tudi v okviru operacije integriranega pristopa za območje Triglavskega narodnega parka. Tak pristop je izjemno pomemben za celostno obravnavo širšega območja Triglavskega narodnega parka, pri kateri gre za vključevanje potencialov ohranjanja narave in varstva kulturne dediščine območja narodnega parka v uravnotežen razvoj turizma in celotnega območja Julijskih Alp. Načrtujejo se vsaj trije večji večletni podprojekti (npr. varstvo in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti na območju, znak kakovosti narodnega parka, urejanje širokopasovne infrastrukture ...). Druge načrtovane aktivnosti se bodo izvajale na podlagi

dvoletnih izvedbenih načrtov. Na podlagi lokalnih potreb, ocenjene absorpcije sposobnosti za črpanje sredstev in sposobnosti obstoječega podpornega okolja za izvedbo ocenjujemo stroške za izvedbo omenjenega projekta na 11.500.000 EUR (priprava in izvedba treh večjih podprojektov po 2.500.000 EUR – skupaj 7.500.000 EUR ter priprava in izvedba štirih dvoletnih izvedbenih načrtov po 1.000.000 EUR – skupaj 4.000.000 EUR). Območje izvajanja projektov je na podlagi določb 10. člena ZTNP-1 lahko območje narodnega parka in/ali parkovne lokalne skupnosti.

Naloge, ki se bodo izvajale v okviru integriranega pristopa, so v tabelah 3 in 5 označene s pripisom »OP, prednostna naložba«.

14.1 Upravljavsko področje A – ohranjanje narave

Dolgoročni cilj: Na območju narodnega parka se prednostno ohranjajo ekosistemi in naravni procesi, naravne vrednote, pestrost habitatov živalskih in rastlinskih vrst ter krajinske značilnosti. Prebivalci in obiskovalci narodnega parka z zavezanostjo vzdržnemu razvoju pomembno prispevajo k uresničevanju prednostnega cilja ustanovitve narodnega parka. Z uveljavljanjem predkupne pravice do nakupa zemljišč in neposrednim nadzorom se zagotavlja doslednejše varstvo narave.

Dobro poznavanje stanja varstveno pomembnih sestavin biotske raznovrstnosti je pogoj za doseganje dolgoročnega cilja, zlasti z ohranjanjem varstveno pomembnih ter kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov območij Natura 2000 v ugodnem stanju (predvsem z izvajanjem ukrepov veljavnega operativnega programa upravljanja območij Natura 2000, opredeljenimi v načrtu upravljanja in letnih programih), z ohranjanjem ožjih zavarovanih območij in naravnih vrednot v ugodnem stanju, z ohranjanjem krajinske pestrosti ter značilnih krajinskih vzorcev in krajinskih gradnikov, s prilagajanjem gospodarjenja z gozdovi na površinah, pomembnih za ohranjanje biotske pestrosti, z ohranjanjem dobrega stanja voda, usmerjanjem drugih vrst rabe in dejavnosti, učinkovitim neposrednim nadzorom v naravi, s celovitim upravljanjem divjadi in povečevanjem deleža zemljišč v državni lasti.

Naravovarstvene naloge so naloge ohranjanja biotske raznovrstnosti in ukrepi varstva naravnih vrednot. Podrobneje so opredeljene v tabeli 3 tega načrta upravljanja.

Za izvedbo vseh načrtovanih nalog na področju ohranjanja narave v obdobju 2016–2025 bo namenjenih 15.291.458 EUR, od tega bo javni zavod namenil 9.871.148 EUR (in sicer PP v višini 6.894.389 EUR, PS v višini 2.490.000 EUR, MP v višini 430.031 EUR in LS v višini 56.728 EUR), druge javne ustanove pa 5.420.310 EUR (in sicer PP v višini 4.610.310 EUR in PS oziroma MP v višini 810.000 EUR).

Prednostne projektne aktivnosti JZ TNP bodo usmerjene v izboljšanje stanja evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov, zato bo si bo JZ TNP prizadeval vstopati v različne finančne mehanizme in programe, kot je prednostna naložba za območja Natura 2000 iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014–2020.

Operativni cilji, naloge in aktivnosti za upravljavsko področje A – ohranjanje narave so določeni v tabeli 3, finančno ovrednotenje nalog glede na vir financiranja je določeno v prilogi 18 k temu načrtu upravljanja, kazalniki in ciljne vrednosti za oceno učinkovitosti doseganja ciljev pa v tabeli 19 (1–3, 4.a, 4.b, 5, 19).

Tabela 3: Pregled operativnih ciljev in nalog za upravljavsko področje A – ohranjanje narave

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A1	<u>Vzpostavitev kakovostnega monitoringa prostoživečih vrst in habitatnih tipov</u> Kakovostni podatki o razširjenosti in stanju vrst in habitatnih tipov ter ključnih pritiskih in grožnjah omogočajo določitev prednostnih varstvenih nalog, oblikovanje in izvajanje ustreznih nalog in spremljanje njihove učinkovitosti, s čimer se zagotavlja dolgoročno ohranjanje prostoživečih vrst in habitatnih tipov.						
A1.1	redni monitoring prostoživečih vrst (gams, alpski kozorog, jelenjad, medved, volk, ris, muflon, divji petelin, ruševac, belka, svizec), celovita inventarizacija habitatnih tipov, lastnosti in kakovosti tal in prostoživečih vrst iz skupin ptic, plazilcev, dvoživk, rib, kačjih pastirjev, metuljev, mahov, gliv, lišajev in prostoživečih vrst visokogorskih jezer in vzpostavitev rednega monitoringa stanja za te skupine; v monitoring se vključi tudi spremljanje tujerodnih vrst in stanje gozdnih ekosistemov, pritiskov in groženj ter učinkovitosti izvedenih ukrepov varstva	1. pregled vrst, ki so/bodo zajete z monitoringom javnega zavoda oziroma drugih nosilcev (državni monitoring, ZGS, ZZRS ...) 2. poenotenje metodologij in priprava protokolov za izvedbo monitoringov 3. izvedba kartiranja habitatnih tipov 4. monitoring kvalifikacijskih vrst Natura 2000 iz PUN 5. vzpostavitev inventarizacije lastnosti in kakovosti tal 6. izvedba inventarizacij za preostale varstveno pomembne vrste z zunanjimi sodelavci 7. proučevanje zdravstvenega stanja živali in vplivov bolezni na populacije 8. analiza podatkov in opredelitev potrebnih varstvenih nalog 9. izvedba potrebnih varstvenih ukrepov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 4.351.892 PP 1.218.850 PS 649.000 LS 12.384 SEKTORSKA SREDSTVA – OP, prednostna naložba 6.1.3 MOP MOP (SON) 30.000 ZRSVN 33.600 DRSV (upravljanje voda) 3.660 ZZRS 30.000 ZZRS (MP) 10.000 ZGS 318.000 NIB 1.835.000	JZ TNP (1, 2, 3, 4, 6, 8, 9), ZRSVN (2, 8), ZGS (2, 4, 8, 9), izvajalci državnega monitoringa biotske raznovrstnosti (2, 4, 8), znanstvene in strokovne organizacije (2, 4, 5, 6, 7, 8)	1	podlaga za nalogo A1.2 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A1.2	priprava akcijskega načrta za ohranjanje biotske raznovrstnosti v narodnem parku, prednostno za vrste in habitatne tipe Natura 2000 ter druge ogrožene vrste, in izvajanje opredeljenih varstvenih nalog	1. izvajanje konkretnih ukrepov varstva, določenih v letnih programih dela javnega zavoda, na podlagi analize podatkov iz inventarizacij in monitoringov biotske raznovrstnosti pa nadaljevanje določanja varstvenih nalog in njihovega izvajanja 2. vključevanje ukrepov za spremljanje in ohranjanje kvalifikacijskih vrst Natura 2000 po PUN 3. priprava akcijskega načrta za obdobje 2020–2025 4. izvajanje predvidenih nalog	2016–2019 (1–3), 2020–2025 (4)	JZ TNP SKUPAJ 375.664 PP 87.719 PS 73.000 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 30.000 ZRSVN 86.800 DRSV (upravljanje voda) 5.645 ZZRS 10.000 MKGP 4.500 ZGS 53.000 NIB (MP) 25.000	JZ TNP(1–4) , MKGP (1), ZRSVN (1–3), znanstvene in strokovne organizacije (1), sektorji (2)	1	temelji na rezultatih naloge A1.1 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1
A1.3	vzdrževanje in vsebinsko dopolnjevanje interne podatkovne zbirke javnega zavoda o biotski raznovrstnosti	1. poenotenje metodologije zbiranja podatkov in vzdrževanja evidenc 2. posodobitev in vzdrževanje interne podatkovne zbirke 3. pregled organizacij, ki upravljajo javne evidenc o vrstah in habitatnih tipih 4. redna izmenjava podatkov za območje narodnega parka z upravljavci drugih javnih evidenc	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 279.752 PP 82.052 PS 50.000 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 11.200 ZZRS 5.000 ZGS 26.500 NIB (MP) 105.000	JZ TNP (1–3) , ZRSVN (3, 4), upravljavci drugih javnih evidenc (3, 4)	1	podobni nalogi E3.1 in E5.7 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A1.4	izvajanje skupne zakonodaje EU o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst in priprava akcijskega načrta za njeno izvajanje	1. priprava akcijskega načrta za izvedbo uredbe 2. izvajanje akcijskega načrta za divjad in ribe 3. vključitev ciljev in ukrepov v sektorske načrte	2016–2018 (1), od 2019 naprej (2), 2019–2025 (3)	JZ TNP SKUPAJ 486.679 PP 83.379 PS 90.000 MP 27.250 LS 7.750 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 16.800 ZGS 26.500 ZZRS 190.000 ZZRS (MP) 20.000 NIB (MP) 25.000	JZ TNP(1–3) , ZGS (3), ZRSVN (1, 3) znanstvene in strokovne ustanove (1)	1	stroški za monitoring so predvideni v nalogi A1.1 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1
A1.5	zagotovitev pogojev za začasno ali trajno hrambo mrtvih živali ali rastlin ali njihovih delov neposredno pri upravljavcu narodnega parka	1. priprava protokolov za pripravo in evidentiranje osebkov, prostora in načina hrambe 2. priprava prostora skladno s protokoli 3. vzpostavitev in izvajanje redne evidence shranjenih osebkov ter uporaba v izobraževalne namene	2020–2025	JZ TNP SKUPAJ 36.271 PP 31.271 PS 5.000	JZ TNP (1–3)	2	1. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A1.6	spodbujanje, usmerjanje in podpiranje znanstvenega raziskovanja	1. priprava nabora potrebnih raziskav za učinkovito varstvo in upravljanje narodnega parka in usmerjanje raziskovalcev/študentov na ta področja 2. spremljanje raziskav na območju narodnega parka in v okolici 3. izdajanje znanstvenega časopisa	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 36.918 PP 26.918 SEKTORSKA SREDSTVA NIB 10.000	JZ TNP (1–3) , znanstvene in raziskovalne organizacije (1), univerze (1)	1	podobna naloga E1.1, v okviru te so tudi predvideni stroški za publikacije 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
A2	<u>Ohranjanje naravnih vrednot in ožjih zavarovanih območij</u> Na naravnih vrednotah in ožjih zavarovanih območjih v narodnem parku se s preprečevanjem negativnih človekovih vplivov ohranjajo njihovo stanje in lastnosti, s tem pa njihova izjemnost, dragocenost in redkost.						
A2.1	analiza obstoječe grafične opredelitve ožjih zavarovanih območij in priprava predloga popravljenih opredelitev	1. analiza prenosa grafike iz analogne v digitalno obliko 2. priprava novih grafičnih opredelitev ožjih zavarovanih območij	2016–2017	JZ TNP SKUPAJ 38.606 PP 19.006 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 19.600	ZRSVN (1–2), JZ TNP (1–2)	1	11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A3.1	opredelitev območij naravovarstveno pomembnih habitatnih tipov in habitatov vrst, pri katerih naravni procesi, opuščanje dejavnosti ali pritiski dejavnosti zavirajo doseganje naravovarstvenih ciljev, in zagotovitev ohranjanja teh območij s pogodbenim varstvom ali odkupom	1. pregled naravovarstveno pomembnih habitatnih tipov in habitatov vrst 2. opredelitev prednostnih območij za pogodbeno varstvo/odkup 3. izvajanje nalog pogodbenega varstva ali odkupa	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 460.809 PP 125.409 PS 105.000 MP 138.750 LS 26.250 SEKTORSKA SREDSTVA OP, prednostna naložba 6.21 – MOP MOP (SON) 15.000 ZRSVN 50.400	JZ TNP (1–3) , ZRSVN (2), lastniki zemljišč (2, 3), agrarne skupnosti (2, 3)	1	navezava na nalogo A1.1 (monitoring) podobni nalogi A10.1 in C1.2 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) prva in druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1
A3.2	ob čezmernem zaraščanju rastišč varstveno pomembnih rastlinskih vrst zagotoviti pozno poletno košnjo vsaj vsako drugo leto	1. vzpostavitev monitoringa stanja rastlinskih vrst 2. po potrebi zagotoviti košnjo (neposredno ali s pogodbenim varstvom)	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 137.712 PP 82.112 PS 25.000 MP 12.750 LS 2.250 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 10.000 ZRSVN 5.600	JZ TNP (1,2, tudi monitoring) , ZRSVN (1), lastniki zemljišč (2), LD Soča (2), MOP (2)	2	podobna naloga C1.2 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A4.1	na podlagi rezultatov monitoringov in inventarizacij določiti ključna območja za varstvo vrst in habitatnih tipov v gozdovih in tam, kjer je potrebno, zagotoviti prilagojeno rabo ali izključitev iz rabe z različnimi nalogami (ekocelice, gozdovi s posebnim namenom brez prilagojenega ukrepanja ali z njim, gozdni rezervati, naravne vrednote, mirna območja, določena v tem načrtu upravljanja)	1. preveritev stanja gozdov v upravljanju javnega zavoda 2. priprava načrta vzpostavitve ekocelic (javni zavod), določitev ekocelic ali gozdov s posebnim namenom brez prilagojenega ukrepanja ali z njim v gozdnogospodarskih načrtih 3. določitev in označitev ukrepov v naravi 4. priprava načrta spremljanja stanja biotske raznovrstnosti v vseh gozdovih in začetek izvajanja	2016–2018 (1–2), 2019 (3), od 2020 naprej (4)	JZ TNP SKUPAJ 471.721 PP 174.321 PS 60.000 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 10.000 ZRSVN 64.400 MKGP 3.500 ZGS 79.500 NIB (MP) 80.000	JZ TNP (1–4), MOP (2), MKGP (2), SKZG (1–2), ZGS (2–4), ZRSVN (2–4), lastniki zemljišč (2, 3)	1	stroški za monitoring so predvideni v nalogi A1.1 3. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1
A4.2	odkup ali zagotovitev odškodnin ali oprostitev plačila davščin in pristojbin za zasebne lastnike gozdov, v katerih velja omejitev ali popolna prepoved gospodarjenja z gozdovi	1. določitev gozdov v zasebni lasti, v katerih obstaja omejitev ali prepoved (1. varstveno območje, mirna območja) 2. priprava programa odkupa 3. priprava predloga najustrežnejših nalog za konkretna območja in dogovor z lastniki 4. izvedba usklajenih nalog	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 452.585 PP 50.585 PS 305.000 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 30.000 ZRSVN 14.000 ZGS 53.000	JZ TNP (1–4)(odkupi), ZRSVN (1, 3), MOP (2, 3, 4) (odškodnine), MF 3, 4)(davki), ZGS (1–3), PLS (1–4)	1	podobna naloga A10.1, v okviru te so tudi predvidena sredstva za odkupe 3. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) prva alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A4.3	ohranitev selitvenih koridorjev in ekosistemov za velike zveri, vzpostavitev mirnih območij ter sprejetje in izvajanje ukrepov za blažitev konfliktov med ljudmi in velikimi zvermi	1. monitoring, promocija ukrepov za preprečevanje škode in konfliktov z velikimi zvermi 2. opredelitev območij paše drobnice in izvajanje izrednih ukrepov na velikih zvereh z odvzemom konfliktnih osebkov iz narave 3. nadzor in sankcioniranje nezakonite paše 4. ohranitev selitvenega koridorja velikih zveri Slovenija-Italija/Avstrija	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 195.110 PP 86.710 PS 22.000 MP 211.398 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 10.000 ZRSVN 22.400 MKGP 1.000 ZGS 53.000	JZ TNP (1, 3), MOP (4), MKGP (4), ZGS (1, 2), LD/LPN (1, 2), ZRSVN (1), lastniki zemljišč in nepremičnin (1–3)	2	3. in 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1
A4.4	izvedba analize vplivov rekreativnega in komercialnega nabiranja gozdnih dobrin na ciljne vrste ter oblikovanje predlogov varstvenih nalog (časovna in prostorska opredelitev, količina in način nabiranja) in vključitev teh v ustrezne sektorske načrte oziroma uporaba ugotovitev v postopkih izdaje soglasij in drugih aktov javnega zavoda	1. priprava seznama vrst, zanimivih za nabiranje 2. določitev območij rastišč z največjim pritiskom nabiranja 3. priprava metodologije za spremljanje vplivov nabiranja in vzpostavitev rednega monitoringa 4. posodobitev usmeritev/pogojev za sprejemljivo izkoriščanje rastlin	2016–2018 (1, 2), od 2019 naprej (3, 4)	JZ TNP SKUPAJ 317.271 PP 53.211 PS 50.000 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 15.000 ZRSVN 44.560 MKGP 1.500 ZGS 53.000 NIB (MP) 100.000	JZ TNP (1–4), ZRSVN (1–4) MOP (4), MKGP (4), ZGS (3, 4), GIS (3)	2	3. in 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A4.5	v gozdovih narodnega parka nadgraditi trenutno izvajanje nacionalnega programa monitoringa gozdov in gozdnih ekosistemov s prilagoditvijo mreže vzorčnih ploskev in vsebin za spremljanje stanja biotske raznovrstnosti	1. dopolnitev mreže stalnih vzorčnih ploskev 2. določitev in testiranje metodologije, določitev kazalnikov 3. celovito spremljanje stanja gozdov na območju narodnega parka 4. sodelovanje v postopkih načrtovanja (GGN, gozdnogojitveni načrti)	2016 (1), 2017 (2), od 2018 naprej stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 204.571 PP 104.194 MP 22.783 LS 7.194 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 3.000 ZRSVN 8.400 MKGP 3.000 ZGS 53.000 NIB 3.000	JZ TNP (1, 2, 4), GIS (1–3), ZGS (1–3), ZRSVN (4), MOP (4) , druge strokovne organizacije (1–2)	1	stroški za monitoring so predvideni v nalogi A1.1 3. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
A4.6	opredelitev in spremljanje naravovarstveno sprejemljive uporabe novih in obstoječih tehnologij sečnje in spravila lesa v gozdovih narodnega parka	1. posodabljanje smernic ZGS 2. izobraževanje izvajalcev 3. določitev ranljivih območij	2016–2018 (1, 2) od 2019 naprej stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 179.573 PP 59.373 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 3.000 ZRSVN 11.200 MKGP 3.000 ZGS 53.000 NIB (MP) 50.000	ZGS (1–3), JZ TNP (1–3), MKGP (1), GG (2, 3), lastniki zemljišč (2), ZRSVN (1, 3), MOP (1) , druge strokovne organizacije (1, 3)	1	3., 10. in 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
A4.7	določitev izhodišč glede nujnih varstvenih nalog, ki se lahko izjemoma izvedejo na območjih brez načrtovanega izkoriščanja gozdov za ohranjanje in krepitev varovalne vloge gozdov in zagotavljanje nujnih varstvenih ukrepov v gozdovih	1. določitev območij, kjer je izredno ukrepanje za vzdrževanje varovalne vloge gozdov nujno 2. priprava strokovnih izhodišč glede vrste, načina, obsega in trajanja ukrepov ter izgradnje nujno potrebne gozdne infrastrukture 3. sodelovanje javnega zavoda	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 98.673 PP 34.473 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 11.200 ZGS 53.000	ZGS (1–3), JZ TNP (2, 3), ZRSVN (2, 3)	1	3. in 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
		v postopku izdaje dovoljenja ministra za izredni poseg					
A5	<u>Ohranjanje dobrega stanja voda</u> Za vse površinske in podzemne vode v narodnem parku je doseženo vsaj dobro stanje, varovani obvodni habitatni tipi in vrste se ohranjajo v dobrem ohranitvenem stanju.						
A5.1	v izbranih visokogorskih jezerih in drugih stoječih vodah izvesti ukrepe za odstranitev tujerodnih vrst rib in druge ukrepe za sanacijo ekološkega stanja ter zagotoviti redno spremljanje stanja in usmerjanje obiska	1. izbor metod 2. izvedba odstranitve tujerodnih vrst 3. spremljanje stanja	2016–2017 (1), 2018–2020 (2), od 2021–2025 (3)	JZ TNP SKUPAJ 219.351 PP 46.551 SEKTORSKA SREDSTVA OP, prednostna naložba 6.1.3 – MOP MOP (SON) 3.000 ZRSVN 16.800 ZZRS (MP) 23.000 ZZRS 5.000 NIB (MP) 125.000	JZ TNP (1, 3) , MOP (1), ZRSVN (1–2), strokovne organizacije (1–3)	2	podobna naloga A1.4 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
A5.2	vzpostavitev evidence kalov na območju narodnega parka, zagotovitev rednega spremljanja stanja vrst v njih in po potrebi izvedba ukrepov za ohranjanje obstoječih kalov ali izgradnjo novih	1. vzpostavitev evidence kalov 2. pregled ničelnega stanja kalov (povezava z A1.1) 3. vzpostavitev trajnega spremljanja stanja (povezava z A1.1) 4. priprava smernic za obnovo starih/izgradnjo novih kalov in sodelovanje z izvajalci aktivnosti	2016–2017 (1, 2), od 2018 naprej (3, 4)	JZ TNP SKUPAJ 59.626 PP 34.026 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 5.600 NIB 20.000	JZ TNP (1–4) , ZRSVN (4) KGZS (4), agrarne skupnosti (4), ZVKDS (1, 4), strokovne organizacije (2–4)	2	stroški za monitoring so predvideni v nalogi A1.1 11., 12. in 13. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A5.3	inventarizacija vodnih virov na območju narodnega parka in ovrednotenje njihovega gospodarskega pomena v nacionalnem merilu	1. prostorska določitev vodnih virov in njihovega stanja 2. vrednotenje vodnih virov v smislu ekosistemskih storitev	2020–2025	JZ TNP SKUPAJ 54.814 PP 21.414 PS 25.000 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 8.400	IzVRS (1, 2) , zunanji izvajalci (1, 2), JZ TNP (2), ZRSVN (2)	3	podobna naloga C4.2 2. in 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1
A5.4	evidentiranje in ovrednotenje virov onesnaževanja ter predlaganje ukrepov za sanacijo in/ali njihova izvedba	1. prostorska določitev onesnaževalcev 2. priprava ukrepov za sanacijo in uskladitev s pristojnimi sektorji 3. iskanje rešitev za ustrezno odlaganje sirotke na planinah 4. evidentiranje in sanacija divjih odlagališč odpadkov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 58.101 PP 46.901 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 11.200	MOP (1, 2, 4) , ZRSVN (2–4), JZ TNP (1, 3, 4), druge strokovne organizacije (1, 2, 3), komunalna podjetja (4), IRSOP (4)	2	2. in 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
A5.5	spremljanje stanja voda na območju narodnega parka z mrežo merilnih mest za fizikalni, kemijski, biološki in količinski monitoring površinskih in podzemnih voda	1. uskladitev koncepta monitoringa 2. izvajanje monitoringa, poročanje, vrednotenje 3. priprava in izvedba ustreznih ukrepov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 413.797 PP 25.997 PS 25.000 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 2.800 DRSV (upravljanje voda) 360.000	JZ TNP (1, 3), MOP (3) , DRSV (1, 2) , ZRSVN (1, 3)	2	2. in 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A5.6	prepustitev območja alpskih rek in obrežne lesne vegetacije naravnim procesom in zagotovitev rednega spremljanja stanja, pri nameravanem odvzemu naplavin pa sodelovanje pri določitvi sprejemljivih območij, načina in obsega odvzema	1. oblikovanje strokovnega predloga izključitve območij iz rabe 2. določitev meril za izkoriščanje naplavin 3. vzpostavitev in izvajanje rednega monitoringa in nadzora pristojnih služb	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 55.725 PP 36.080 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 14.000 DRSV (upravljanje voda) 5.645	JZ TNP (1–3) , ZRSVN (1–2), DRSV (2), IzVRS (1–3), IRSOP (3)	3	2. in 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
A6	<u>Prepustitev barij naravnim sukcesijskim procesom</u> Območja visokih, prehodnih in nizkih barij ter močvirij so prepuščena naravnim sukcesijskim procesom, če ti niso pospešeni zaradi človekove dejavnosti, pri vseh dejavnostih in posegih na barijih, močvirjih in vplivnih območjih pa se prednostno upošteva njihovo varovanje.						
A6.1	inventarizacija vseh barjanskih in močvirnatih površin na območju narodnega parka in zagotovitev dolgoročnega spremljanja stanja	1. izvedba popisov, ovrednotenje naravovarstvene pomembnosti, opredelitev pritiskov in groženj 2. vzpostavitev in izvajanje rednega monitoringa na 3–5 let	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 339.425 PP 97.425 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 14.000 ZGS 53.000 NIB (MP) 175.000	JZTNP (1, 2) , ZRSVN (1), ZGS (1), druge strokovne organizacije (1)	2	stroški za monitoring so predvideni v nalogi A1.1 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
A6.2	omejitev ter prilagoditev vseh posegov in dejavnosti (razen potrebnih ukrepov za izboljšanje stanja zaradi človekove dejavnosti) na najranljivejših delih barij	1. ocena ogroženosti barij na podlagi podatkov ukrepa A6.1 2. priprava strokovnega predloga omejitve dostopa 3. postavitve oznak v naravi, ki obveščajo o predpisanih omejitvah 4. ureditev poti za usmerjanje obiska (Goreljek)	2016–2017 (1, 2), 2018 (3), 2019 (4)	JZ TNP SKUPAJ 107.009 PP 38.409 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 10.000 ZRSVN 5.600 ZGS 53.000	JZ TNP (1, 2, 4), MOP (3), ZRSVN (2, 3), ZGS (1–2)	1	podobni nalogi D3.2 in D3.3 11. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

[illegible]

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A8.1	zagotovitev inventarizacije in monitoringa varstveno pomembnih prostoživečih vrst in habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo na posebnih varstvenih območjih, ki segajo zunaj območja narodnega parka	1. pregled vrst, ki so predmet inventarizacije in monitoringa javnega zavoda 2. kartiranje in vrednotenje habitatnih tipov 3. izvedba inventarizacij varstveno pomembnih vrst 4. spremljanje stanja populacij in habitatnih tipov 5. analiza podatkov in opredelitev potrebnih varstvenih ukrepov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 292.440 PP 44.740 SEKTORSKA SREDSTVA OP, prednostna naložba 6.1.3 – MOP ZRSVN 11.200 ZGS 185.500 NIB (MP) 51.000	JZ TNP (1–5) , ZRSVN (5), ZGS (3–5), izvajalci državnega monitoringa biotske raznovrstnosti (3–5), znanstvene in strokovne organizacije (3–5)	2	stroški za monitoring so predvideni v nalogi A1.1 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
A8.2	opredelitev območij varstveno pomembnih habitatnih tipov in habitatov vrst, na katerih naravni procesi, opuščanje dejavnosti ali pritiski dejavnosti zavirajo doseganje naravovarstvenih ciljev, in zagotovitev ohranjanja teh območij s pogodbenim varstvom ali skrbništvom	1. pregled varstveno pomembnih habitatnih tipov in habitatov vrst 2. opredelitev prednostnih območij za pogodbeno varstvo/skrbništvo 3. izvajanje ukrepov pogodbenega varstva ali skrbništva	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 122.348 PP 10.748 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 5.600 ZGS 106.000	JZ TNP (1–3) , ZRSVN (2), lastniki zemljišč (3), agrarne skupnosti (3)	2	temelji na rezultatih naloge A8.1 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
A8.3	zagotovitev prilagojene ali omejene rabe na ključnih območjih za varstvo vrst in habitatnih tipov	1. vključevanje ukrepov varstva v sektorske načrte 2. usklajevanje prilagojene rabe prostora z upravljavci/lastniki zemljišč	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 25.107 PP 19.507 SEKTORSKA SREDSTVA ZRSVN 5.600	JZ TNP (1, 2) , lastniki zemljišč (2), agrarne skupnosti (2), ZGS (1, 2), ZRSVN (1), KGZS (1, 2)	2	temelji na rezultatih naloge A8.1, podobna naloga E4.1 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A9	<u>Ohranjanje krajinske pestrosti ter značilnih krajinskih vzorcev in krajinskih gradnikov</u> Ohranjena krajina zagotavlja ohranjanje biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in identitete narodnega parka.						
A9.1	zagotovitev ohranjanja in vzdrževanja krajinske pestrosti, značilnih krajinskih gradnikov in značilnih krajinskih vzorcev	1. določitev značilnosti krajine in krajinske pestrosti, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti 2. priprava krajinske tipologije 3. pravila ravnanja, povezana z varstvom krajinske pestrosti v narodnem parku	2016–2018 (1, 2), od 2018 naprej stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 49.296 PP 32.496 PS 4.000 SEKTORSKA SREDSTVA OP, prednostna naložba 6.1.3 – MOP MOP (SON) 10.000 ZRSVN 2.800	JZ TNP (1–3) , MOP (2), ZRSVN (1, 3) ZVKDS (2, 3)	1	podobne naloge A3, B3, C7.2 in C7.3 11., 12. in 13. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) četrta alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1
A9.2	določitev ključnih območij krajinske pestrosti in zagotovitev njihovega ohranjanja	1. določitev ključnih območij krajinske pestrosti 2. zagotovitev njihovega zavarovanja kot krajinske naravne vrednote 3. določitev smernic za ohranjanje biotske raznovrstnosti v krajini 4. spremljanje stanja ključnih območij	2016–2017 (1), 2017–2018 (2, 3), 2019–2025 (4)	JZ TNP SKUPAJ 31.940 PP 13.540 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 10.000 ZRSVN 8.400	JZ TNP (1–4) , MOP (2) ZRSVN (2, 3, 4), ZVKDS (1)	2	podobni nalogi B3 in C7.3 11., 12. in 13. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga in četrta alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A11.1	izvajanje neposrednega nadzora v naravi v narodnem parku	1. izvajanje nadzora nad izvajanjem ZTNP-1, ZON in ZDLOV v narodnem parku 2. usklajevanje nalog neposrednega nadzora v narodnem parku in sodelovanje z zakonsko določenimi izvajalci nadzora (občinsko redarstvo, policija, inšpekcijske službe ...) 3. preprečevanje prekrškov po določbah ZTNP-1 in ZON 4. vključevanje in krepitev sodelovanja s prostovoljnimi nadzorniki (dodatno izobraževanje in usposabljanje) 5. pripravljanje predlogov pristojnemu prekrškovnemu organu, ukrepanje ter posredovanje materialnih dokazov in izjav	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 1.170.203 PP 1.155.203 PS 15.000	JZ TNP (1–5)	1	podobna naloga C7.5 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
A12.1	upravljanje LPN Triglav in drugih lovišč v narodnem parku za varstvo in ohranjanje divjadi ter ogroženih in zavarovanih živalskih vrst in njihovih habitatov ter izvajanje drugih nalog skladno z ZTNP-1, Zakonom o divjadi in lovstvu in drugimi področnimi predpisi	1. priprava letnih in internih načrtov LPN Triglav in drugih lovišč v narodnem parku 2. obdelava in priprava podatkov o upravljanju LPN Triglav (spremljanje stanja na področju ukrepov za varstvo in monitoring divjadi ...) in drugih lovišč v narodnem parku 3. sodelovanje pri pripravi lovskoupravljaljskih načrtov 4. okrepitev dejavnega sodelovanja med vsemi upravljavci lovišč na področjih načrtovanja in upravljanja divjadi ter zbiranja in izmenjave podatkov 5. spremljanje stanja življenjskega okolja divjadi in izboljševanje njenega življenjskega okolja 6. koordinacija in izvedba raziskav na področju prostoživečih živalskih vrst s poudarkom na divjadi visokogorskega habitata – lovišča (gams, kozorog, svizec, navadni jelen) 7. spremljanje in vrednotenje vplivov obiskovalcev na prostoživeče živalske vrste ter določitev mirnih območij z omejitvami in prepovedmi	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 559.297 PP 504.797 SEKTORSKA SREDSTVA MKGP 1.500 ZGS 53.000	JZ TNP (1–8) , ZGS (1, 3, 4, 7, 8), MKGP (1), LZS (2–5)	1	11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
		8. seznanjanje in informiranje zainteresirane javnosti o življenju divjadi in značilnostih narave v lovišču (organizacija predstavitev s področja življenja divjadi, upravljanja lovišča, upravljanja divjadi ...)					
A12.2	izvajanje vsebin letnih načrtov LPN Triglav in drugih lovišč v narodnem parku s cilji ohranjanja celovitosti in pestrosti lovišča, biotske raznovrstnosti in trajnostne rabe naravnih virov.	1. izvajanje lovskočuvajske službe v LPN Triglav po varstvenih okoliših oziroma oddelkih 2. metodološko enotno zbiranje podatkov o divjadi in drugih prostoživečih živalskih vrstah v narodnem parku 3. izvajanje varstvenih ukrepov v prvem varstvenem območju	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 508.700 PP 505.700 PS 3.000	JZ TNP (1–8), LZS (2–8)	1	11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
		narodnega parka na podlagi usklajenih meril in pogojev 4. izvajanje biomeliorativnih del (vzdrževanje travnikov in pašnikov, grmišč, gozdnega roba, kaluž, vodnih virov, krmnih njiv, sanacija škod od divjadi) 5. izvajanje biotehniških del (vzdrževanje lovsko-tehničnih objektov, kot so lovske preže, solnice, krmišča, lovske steze; zaščita s kemičnimi in tehničnimi sredstvi za zmanjšanje škod na in po divjadi) 6. izvajanje lova (odvzem, priprava materialnih dokazov in trupov uplenjene divjadi za oddajo) 7. skrb za razvoj lovske kinologije (šolanje in vodenje službenih psov, skrb za izobraževanje vodnikov, skrb za ustrezno zdravstveno stanje službenih psov) 8. upravljanje in vzdrževanje zbiralnic za zbiranje trupov uplenjene divjadi (vodenje evidenc, vzdrževanje higiene, nadzor)					

14.2 Upravljavsko področje B – ohranjanje kulturne dediščine

Dolgoročni cilj: Ohranjanje kulturne dediščine je pomemben del identitete in prepoznavnosti območja narodnega parka. Nosilci kulturne dediščine so ozaveščeni o njenem pomenu in tudi s pomočjo spodbud dejavno sodelujejo pri njenem ohranjanju. Z usklajevanjem razvojnih in varstvenih interesov se zagotavlja skladna namenska raba prostora, ki omogoča ohranjanje kulturne krajine.

Dolgoročni cilj se prednostno dosega z dobrim poznavanjem in spremljanjem stanja posameznih zvrsti nepremične, premične in žive kulturne dediščine, s krepitvijo prepoznavnosti z izobraževalnimi in ozaveščevalnimi aktivnostmi, z vključevanjem varstva kulturne dediščine v prostorske akte (zagotovitev celovitosti prostorskega načrtovanja, ohranjanje skladne rabe podeželja, upoštevanje naselbinskih vzorcev in prostorske identitete) in različne razvojne programe (trajnostni turizem), z vsestranskim sodelovanjem z Ministrstvom za kulturo in Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije ter izobraževalnimi in muzejskimi ustanovami, strokovnimi društvi, lastniki zbirk in nosilci tradicionalnih znanj, z usmerjanjem in svetovanjem pri ohranjanju in spoštovanju stavbnega izročila (npr. pomoč pri kandidiranju na razpise, vzpostavitev varstvenega sklada, primeri dobrih praks, priročnik z vodili ravnanj), z ohranitvijo živih planin in pašnih objektov, z zagotavljanjem pogojev za ohranjanje in obnavljanje kulturnih spomenikov in objektov nepremične kulturne dediščine ter vzdrževanje dediščinske kulturne krajine, z ohranjanjem predmetov in zbirk premične kulturne dediščine (tudi v zasebni lasti), spodbujanjem prenosa tradicionalnih znanj (tečaji, delavnice, prireditve) ter (so)organizacijo kulturnih prireditev in razstav.

Za izvedbo vseh načrtovanih nalog na področju ohranjanja kulturne dediščine bo v obdobju 2016–2025 namenjenih 2.124.379 EUR, od tega bo javni zavod namenil 853.154 EUR (in sicer PP v višini 636.779 EUR, PS v višini 41.375 EUR, MP v višini 144.750 EUR in LS v višini 30.250 EUR), druge javne ustanove pa 1.271.225 EUR (in sicer PP v višini 398.600 EUR in PS oziroma MP v višini 872.625 EUR).

Operativni cilji, naloge in aktivnosti za upravljavsko področje B – ohranjanje kulturne dediščine so določeni v tabeli 4, finančno ovrednotenje nalog glede na vir financiranja je določeno v prilogi 18 k temu načrtu upravljanja, kazalniki in ciljne vrednosti za oceno učinkovitosti doseganja ciljev pa v tabeli 19 (4.c, 6, 7, 19).

Tabela 4: Pregled operativnih ciljev in nalog za upravljavsko področje B – ohranjanje kulturne dediščine

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
B1	<u>Ozaveščanje o kulturni dediščini</u> Splošna javnost, še posebej lastniki in upravljavci kulturne dediščine, je seznanjena s pomenom ohranjanja kulturne dediščine ter je naklonjena njenemu varovanju, ohranjanju in predstavljanju.						
B1.1	evidentiranje, raziskovanje, dokumentiranje, predstavljanje in vrednotenje vseh tipov kulturne dediščine	1. zbiranje podatkov o kulturni dediščini in njenih nosilcih 2. sodelovanje pri posodabljanju evidenc in pripravi predlogov za vpise novih enot v Register nepremične kulturne dediščine in Register nesnovne dediščine 3. predstavljanje in objavljanje izsledkov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 10.699 PP 10.699	MK s strokovnimi institucijami (1–3), ZVKDS (1–3), JZ TNP (1–3), PLS (1), raziskovalne ustanove (1–3), izobraževalne ustanove (3), zainteresirana javnost (1), NVO (1), pristojne muzejske ustanove (1–3), lastniki zasebnih zbirk (1, 3)	1	4. in 12. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
B2.1	usmerjanje upravljalcev, lastnikov, investorjev in projektantov pri gradnjah prednostno k prenovi obstoječega stavbnega fonda oziroma nadomestni gradnji objektov, pri vseh gradnjah pa h gradnji, skladni z lokalno značilno stavbno tipologijo , spodbujanje ohranjanja tradicionalnih gradbeno-obrtnih tehnik in gradiv ter dopuščanje uvajanja novih gradiv in tehnologij, ki so skladne s tipološkimi stavbnimi značilnostmi	1. izobraževanje in svetovanje investorjev 2. vključevanje stavbne tipologije (naloga C7.3) v predpise in strokovne podlage 3. medsebojno sodelovanje pristojnih ustanov, sodelovanje pri svetovanju 4. izvedba promocijskih dejavnosti, ki še posebej poudarjajo lokalno stavbno izročilo in lokalne mojstre, ki poznajo stare stavbne tehnike (delavnice) 5. certificiranje kakovosti in programi izobraževanja	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 259.095 PP 243.720 PS 15.375	izobraževalne ustanove (5), RRA (2, 4), JZ TNP (1–4), MOP (2), MK (2), ZVKDS (1–5), PLS (3), lokalni obrtniki (5), NVO (4)	1	podobne naloge C2.2, C7.2 in C7.3 4., 10., 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
B2.2	vzpostavitev sklada za sofinanciranje projektov za ohranjanje kulturne dediščine znotraj varstvenega sklada javnega zavoda, pri pridobivanju finančnih sredstev iz drugih sektorskih programov pa svetovanje lastnikom in upravljalcem kulturne dediščine pri premagovanju birokratskih ovir	1. priprava pravil sklada (pri vrednotenju naj se upoštevata funkcija in poseg) in dodeljevanje spodbud 2. objava razpisa enkrat letno 3. individualno svetovanje upravljalcem kulturne dediščine 4. pomoč pri pripravi na razpise	(1) vzpostavitev do leta 2018, stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 856.935 PP 20.310 SEKTORSKA SREDSTVA MK (PS) 831.625 MOP 5.000	JZ TNP (1–3), MK (1, 4), ZVKDS (1, 3, 4), MOP (1), PLS (4), zainteresirana javnost (3), RRA (4), NVO	2	podobni nalogi C2.2. in C7.3 4. in 12. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
B2.3	ohranjanje obstoječe kakovosti planin (umestitev v prostor, tipologija objektov, posestna struktura ...), naselij (strnjena vaška jedra) ter posameznih grajenih ambientov in dominant v prostoru	1. vrednotenje planin 2. osveščanje 3. sodelovanje pri pripravi konservatorskega načrta za prenovo	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 70.700 PP 65.700 MP 4.250 LS 750	ZVKDS (1–3) , JZ TNP (1, 2), MKGP (1, 3), KGZS (2), PLS (2, 3), agrarne skupnosti (2, 3)	1	podobni nalogi A3.4 in C1.5 4., 12. in 13. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
B2.4	spodbujanje, da se evidentirane enote nepremične kulturne dediščine v narodnem parku na državni ali lokalni ravni razglasijo za kulturne spomenike in da se zagotovijo pogoji za njihovo ohranjanje, ter ureditev in predstavljanje nepremične kulturne dediščine (npr. arheološka najdišča, fužine, ostaline prve svetovne vojne, stogovi)	1. priprava strokovnih podlag za razglasitev in posredovanje pristojnim lokalnim oziroma državnim organom 2. sprejetje predpisov 3. ozaveščanje lastnikov in drugih ciljnih skupin 4. izvedba del za ureditev NKD 5. promocija in tematska vodenja	2016–2020 (1, 2), stalna naloga (3, 4, 5)	JZ TNP SKUPAJ 54.040 PP 33.540 SEKTORSKA SREDSTVA MK (PS) 20.500	ZVKDS(1, 3, 4, 5), MK (2), PLS (2) , JZ TNP (3, 5), lastniki in upravljalci enot kulturne dediščine (4), muzeji (3, 5)	2	podobna naloga D1.4 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
B2.5	zagotovitev sredstev za obnovo najpomembnejših objektov nepremične kulturne dediščine v narodnem parku (npr. ambient cerkve svetega Janeza Krstnika v Ribčevem Lazu) in za izvajanje predkupne pravice države ali občine za odkup ogroženih oziroma izjemnih spomenikov nepremične kulturne dediščine, ki so v zasebni lasti	1. zagotavljanje proračunskih sredstev, donacij, subvencij 2. sodelovanje z lastniki 3. oblikovanje meril za določitev prednostnih odkupov 4. izvajanje odkupov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 6.770 PP 6.770 SEKTORSKA SREDSTVA	MK (1, 3, 4), ZVKDS (2), PLS (1) , JZ TNP (2)	3	podobna naloga A10.1, v kateri so tudi načrtovana sredstva za odkupe 12. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
B2.6	nadaljevanje sistematičnega raziskovanja na območju narodnega parka in izvajanje predhodnih arheoloških terenskih pregledov, sond in raziskav na potencialnih arheoloških lokacijah na območjih načrtovanih gradenj in drugih prostorskih ureditev	1. izvajanje sistematičnih raziskav (planine, rudarstvo, železarstvo) 2. ozaveščanje lastnikov zemljišč s potencialnimi arheološkimi lokacijami 3. vključevanje vsebin v prostorske akte lokalnih skupnosti in turistično ponudbo (razstave, tematske poti) 4. izvajanje preventivnih arheoloških raziskav	stalna naloga	SEKTORSKA SREDSTVA	JZ TNP (2), ZVKDS (1–4) , ZRC SAZU (1, 4), muzeji (1, 4), PLS (2, 3)	1	podobne naloge C2.2, C7.2, C7.3 in E2.1 5. in 12. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
B3	<u>Ohranjanje kulturne krajine</u> S skladno namensko rabo je zagotovljeno varstvo najbolj kakovostnih krajin, še posebej dediščinskih, in posameznih krajinskih prvin (planine, visokodebelni sadovnjaki, grbinasti travniki, živice, reliefne oblike, terase, grajene prvine v odprtem prostoru).						
B3.1	ozaveščanje in izobraževanje lokalnih prebivalcev o pomenu in načinih ohranjanja dediščinskih kulturnih in zgodovinskih krajin	1. ozaveščanje in izobraževanje 2. priprava ozaveševalnih gradiv	2016–2025 (1), 2018–2021 (2)	JZ TNP SKUPAJ 82.310 PP 20.310 PS 2.000 MP 48.000 LS 12.000	ZVKDS (1–2), JZ TNP (1–2)	1	podobna naloga C7.3 12. in 13. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) četrta alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

[illegible]

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
B5.1	spodbujanje obstoječih in potencialnih nosilcev k ohranjanju nesnovne KD, sodelovanje z njimi pri dejavnostih za ohranjanje te in prenašanje oblik tradicionalnih znanj na zainteresirane posameznike	1. infrastrukturna in organizacijska pomoč nosilcem pri izvajanju dejavnosti in prireditvah 2. sodelovanje na prireditvah, sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami, šolami in društvi 3. strokovno svetovanje nosilcem nesnovne KD (npr. pašništvo) 4. vključevanje nesnovne KD v projekte in razpise	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 27.080 PP 27.080	nosilci tradicionalnih znanj (2), pristojni muzeji (1–4), nacionalni koordinator nesnovne dediščine (1–4), RRA (4), lokalna društva in združenja (1, 2), izobraževalne ustanove (2, 3), fundacije (1, 2), prostovoljci (2), JZ TNP (2)	2	podobna naloga E2.1 4. in 12. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
B5.2	raziskovanje nesnovne KD v narodnem parku ter izobraževanje, ozaveščanje, populariziranje in promoviranje nesnovne KD v narodnem parku med obiskovalci in pri širši javnosti	1. raziskovanje izumrle in obstoječe nesnovne KD v pisnih virih in njeno ohranjanje oziroma oživitev (npr. večstopenjska planinska paša in kultura predelave mleka) 2. vključevanje vsebin o nesnovni KD v izobraževalna gradiva, aktivnosti, programe, publikacije in promocijska gradiva narodnega parka 3. vključevanje nesnovne KD v vodniške programe 4. organizacija prireditev za domačine, obiskovalce, šolske skupine 5. prodaja značilnih lokalnih izdelkov v informacijskih središčih TNP 6. certificiranje kakovosti in izobraževalni programi	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 56.580 PP 26.080 MP 7.500 LS 2.500 SEKTORSKA SREDSTVA MK (PS) 20.500	nacionalni koordinator žive dediščine (1, 2, 6), pristojni muzeji (1, 2), raziskovalne in izobraževalne ustanove (1, 2), LTO (3, 6), pašne skupnosti (4), društva (4), ZVKDS (1), JZ TNP (2–5), KGZS (1), MKGP (1)	2	podobne naloge A3.4, C1.3, C2.3, D5.3 in E1.3 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

14.3 Upravljavsko področje C – ohranjanje poselitve in trajnostni razvoj

Dolgoročni cilj: Območje narodnega parka bo postalo zaželen prostor za življenje in delo domačinov. V njem bosta človek in narava sobivala v sožitju. Prebivalci bodo prepoznali primerjalne prednosti narodnega parka in trajnostno uporabljali naravne vire, kar jim bo omogočalo zaposlitev in dohodek. Gorskim razmeram prilagojene javne storitve in urejena javna infrastruktura bodo dostopne vsem generacijam lokalnega prebivalstva. Prebivalstvo in poselitev v narodnem parku bosta ohranjena vsaj v današnjem obsegu, razvojni model narodnega parka pa bo postal vzorec za trajnostni razvoj drugih zavarovanih območij v Sloveniji in slovenskega podeželja.

Dolgoročni cilj se prednostno dosega z vzpostavljenim sistemom razvojnih usmeritev in spodbud, zlasti pa z ohranjanjem kmetijskih zemljišč in njihovih deležev s prilagojenimi načini kmetovanja, povečevanjem dopolnilnih in drugih dejavnosti na kmetijah, spodbujanjem zaposlovanja, izboljšanjem dostopnosti javnih služb, urejanjem komunalne, telekomunikacijske, prometne infrastrukture in trajnostne mobilnosti.

Nacionalni programi in izvedbeni načrti na posameznih področjih, ki pokrivajo posamezne vsebine poselitve in trajnostnega razvoja, določene v 10. členu ZTNP-1, morajo vključevati posamezne naloge iz tabele 3 in opredeliti njihova sredstva, ki bodo pokrita s strani državnega proračuna in s sredstvi v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, Programa razvoja podeželja 2014–2020 ter programov čezmejnega sodelovanja z Italijo in Avstrijo. Na regionalni ravni je treba določene naloge vključiti tudi v regionalne razvojne programe 2014–2020 gorenjske in goriške razvojne regije.

Za izvedbo nalog na področju ohranjanja poselitve in trajnostnega razvoja bo v obdobju 2016–2025 namenjenih 60.139.226 EUR, od tega bo javni zavod namenil 3.621.984 EUR (in sicer PP v višini 1.637.984 EUR, PS v višini 1.704.000 EUR, sredstva MP v višini 233.500 EUR in LS v višini 46.500 EUR), druge javne ustanove pa 56.517.242 EUR (v celoti PP).

Operativni cilji, naloge in aktivnosti za upravljavsko področje C – ohranjanje poselitve in trajnostni razvoj so določeni v tabeli 5, finančno ovrednotenje nalog glede na vir financiranja je določeno v prilogi 18 k temu načrtu upravljanja, kazalniki in ciljne vrednosti za oceno učinkovitosti doseganja ciljev pa v tabeli 19 (7.a, 8–17, 21.a, 21.b).

Tabela 5: Pregled operativnih ciljev in nalog za upravljavsko področje C – ohranjanje poselitve in trajnostni razvoj

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
C1	<u>Ohranjanje kmetijskih zemljišč in kmetijske krajine</u> Na območju narodnega parka se ohranja raba kmetijskih zemljišč, s katero se zagotavlja značilna kulturna krajina. Gospodarsko in socialno trdnjše kmetije se preusmerjajo v ekološke in sonaravne načine kmetovanja. Tržijo se kakovostni pridelki in izdelki z višjo dodano vrednostjo.						
C1.1	dejavna vloga pri izvajanju ukrepov kmetijske politike za obdobje 2014–2020 na podlagi sprejetih določb ZTNP-1	1. sodelovanje pri usklajevanju in izvajanju ukrepov PRP 2014–2020 na območju narodnega parka	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 21.540 PP 13.540 PS 3.000 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 5.000	JZ TNP , KGZS, MOP, MKGP	1	1., 10., 13. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) tretja alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
C1.2	spodbujanje kmetov k vključevanju v ukrepe KOP-OP in ekološko kmetovanje	1. ozaveščanje, promocija ukrepa 2. strokovna pomoč kmetom 3. priprava, sofinanciranje in izvedba razvojnih projektov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 408.458 PP 151.458 PS 237.000 MP 15.000 LS 5.000	JZ TNP (1, 2) , KGZS (1, 2), RRA (2), MKGP (3)	1	podobni nalogi A3.1, B2.1 in B3.2 1., 10. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) tretja alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
C2.1	priprava smernic za razvoj trajnostnega turizma in spodbujanje njihove uporabe	1. monitoring izvajanja storitev, identifikacija ponudnikov, anketiranje ponudnikov 2. analiza podatkov in anket 3. izdelava smernic in akcijskega načrta 4. promocija izsledkov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 90.496 PP 87.396 PS 3.100	JZ TNP (1–4; NNS za monitoring), LTO (1–4), MGRT (1–3) , turistične in športne agencije in drugi ponudniki (1–4), PZS (3)	3	podobna naloga D3 5. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) tretja alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
C2.2	razvijanje trajnostnega turizma in kakovostne nadgradnje treh nosilnih turističnih produktov narodnega parka (zeleni turizem, kulturna dediščina in identiteta narodnega parka, aktivnosti v naravi)	1. svetovanje in promocija 2. sofinanciranje uvajanja ekostandardov v turistične obrate 3. sofinanciranje povezovanja v turizmu na ravni Julijskih Alp in strokovna podpora temu 4. priprava, sofinanciranje in izvedba razvojnih projektov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 573.738 PP 105.738 PS 318.000 MP 127.500 LS 22.500 SEKTORSKA SREDSTVA – OP, prednostna naložba 3.a, 3.b – MGRT, CLLD	JZ TNP (1) , Skupnost Julijske Alpe (1), LTO (1, 4), RRA (1), MGRT (3, 4), KGZS (1), PLS (2, 4), PZS (1, 4)	2	podobni nalogi D3 in D4 4., 5., 12., 14. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
C2.3	okrepitev sodelovanja z vsemi lokalnimi turističnimi organizacijami in ponudniki, ki delujejo na območju Julijskih Alp	1. skupaj z LTO določiti skupne smernice trajnostnega turizma 2. priprava tematskega srečanja s predavanjem za LTO in ponudnike (enkrat letno) 3. načrtovanje in izvedba skupne promocije trajnostnega turizma iz območja TNP in Julijskih Alp	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 63.999 PP 63.999	JZ TNP (1, 2), LTO (1, 2; Sotočje, Bovec, Bohinj, Bled, Kranjska Gora), STO (1, 2) , PZS (1), turistična društva (1, 2)	2	podobna naloga D4. 5., 9. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
C5.1	celovita ureditev okoljske infrastrukture na območjih poselitve v narodnem parku (vodooskrba, odvajanje in čiščenje odpadnih voda)	1. priprava krovne študije izvedljivosti za vodooskrbo 2. priprava krovne študije izvedljivosti odvajanja in čiščenja odpadnih voda 3. sofinanciranje izdelave projektne in investicijske dokumentacije 4. sofinanciranje demonstracijskih sonaravnih rešitev (npr. ekoremediacija ...)	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 13.540 PP 13.540 SEKTORSKA SREDSTVA OP, prednostna naložba 6.1 MGRT	MOP (1, 2), RRA (1, 2), PLS (3, 4), JZ TNP (1–2)	2	podobna naloga A5.4 2. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
C5.2	celovita okoljsko-energetska ureditev infrastrukture in saniranje posameznih objektov in skupin objektov v narodnem parku, ki so zunaj območij poselitev, zajetih v operativnem programu, skladno s celovitim konceptom infrastrukturnega opremljanja in urejanja: vodooskrba, odvajanje in čiščenje odpadnih voda s sistemom malih komunalnih čistilnih naprav, energetska oskrba in sanacija, celovito ravnanje z odpadki	1. priprava idejnih rešitev in celovite študije izvedljivosti 2. sofinanciranje izdelave projektne in investicijske dokumentacije 3. priprava posebnih shem za sanacijo okoljske infrastrukture v zasebni lasti 4. sofinanciranje naložb 5. sofinanciranje demonstracijskih projektov energetske in okoljske samovzdržnosti	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 13.540 PP 13.540 SEKTORSKA SREDSTVA	MOP (3, 4, 5), PLS (3, 4, 5) , PZS (2, 3, 4), JZ TNP (1), lastniki objektov (4)	2	podobna naloga A5.4 2., 10., 14. in 15. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
C7.1	povečevanje vključenosti javnega zavoda v lokalne, regionalne in nacionalne procese razvojnega in prostorskega načrtovanja, še zlasti pri pripravi novih razvojnih politik	1. vzpostavljanje in ohranjanje sodelovanja na ravni javnega zavoda – občina, regija, država 2. vključevanje razvojnih in varstvenih usmeritev NU v razvojne dokumente občin, regije in države 3. preveritev razvojnih potreb rekreacijskih središč, za katere je predvidena izdelava državnih prostorskih načrtov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 80.474 PP 80.474	JZ TNP (1, 2, 3) , PLS (1, 3), RRA BSC in PRC (1, 2), MGRT (1, 2, 3), MOP (3), MZI (3)	1	podobna naloga B2.1 11., 12. in 13. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
C7.2	kakovostna nadgradnja prostorskega načrtovanja in projektiranja objektov z večjim poudarkom na upoštevanju značilnih krajinskih in poselitvenih vzorcev, oblikovne podobe vaških naselij, krajevnih stavbnih značilnosti, namenske rabe zemljišč, varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in sanaciji razvrednotenih območij	1. priprava strokovnih podlag za prostorske akte (usmeritve za opredelitev podrobnejše namenske rabe prostora in posege v prostor) 2. priprava kart ogroženosti v primernem merilu 3. informiranje, svetovanje in ozaveščanje prebivalcev 4. sanacija razvrednotenih območij	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 15.076.056 PP 56.056 PS 20.000 SEKTORSKA SREDSTVA (MO po letu 2020 okoli 15.000.000)	PLS (4) , JZ TNP (1, 3), ZVKDS (1, 3), DRSV (2), MO (3, 4) in URSZR (3), lastniki (4), GeoZS in druge strokovne organizacije (2)	2	podobne naloge A9, B2.1, B3.1 in B3.2 4., 11., 12. in 13. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V/R) četrta alineja drugega odstavka in tretja alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
C7.3	zagotovitev varstva, ohranjanja in vzdrževanja izjemnih krajin in krajinskih območij nacionalne prepoznavnosti (ohranjanje krajinske zgradbe, tradicionalne rabe zemljišč, poselitvenih vzorcev, kakovostne podobe naselij in izstopajočih arhitekturnih členov)	1. analiza naselbinskih vzorcev in stavbnih tipov in priprava smernic za oblikovanje objektov (stavbna tipologija) 2. vključitev v prostorske akte PLS 3. priprava programov za razvoj podeželja 4. priprava in izvajanje kmetijsko-okoljskih programov (spodbude, olajšave) 5. podrobnejša razdelava območij nacionalne prepoznavnosti v državnem strateškem prostorskem aktu in opredelitev pravil za urejanje prostora na teh območjih	priprava do leta 2020 (1, 5), stalna naloga (2, 3, 4)	JZ TNP SKUPAJ 3.518.925 PP 16.925 PS 2.000 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (Direktorat za prostor, graditev in stanovanja) okoli 200.000 MKGP (Sektor za podeželje) 3.300.000	MOP (5), MK (1), ZVKDS (1, 2), JZ TNP (1), MKGP (3, 4), PLS (1, 2)	1	podobne naloge A9, B2.1, B3.1, B3.2 in D2.4 12. in 13. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V/R) četrta alineja drugega odstavka in četrta alineja tretjega 56. člena ZTNP-1
C7.4	podpiranje pobud krajevnih skupnosti, vasi, zaselkov (vaških skupnosti) za prenove vasi, krepitev njihove identitete, uveljavljanje posebnosti in ohranjanje avtentične podobe (celostna obnova vasi)	1. svetovanje 2. sodelovanje pri prijavah na razpise iz programa PRP	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 6.770 PP 6.770	PLS (2), JZ TNP (1, 2), ZVKDS (1)	2	podobni nalogi B2.1 in B2.2 4., 11., 12. in 13. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
C7.5	v povezavi z izvajanjem neposrednega nadzora v naravi nad posegi v prostor zagotoviti učinkovit inšpekcijski nadzor in pravočasno ukrepanje ob nedovoljenih posegih (še posebej tistih, ki lahko ogrožajo ali razvrednotijo nepremično kulturno dediščino)	1. ozaveščanje lastnikov in investitorjev o posegih 2. spremljanje stanja 3. sodelovanje z inšpekcijskimi službami 4. inšpekcijski nadzor	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 67.700 PP 67.700	JZ TNP (1–3), pristojne inšpekcijske službe (3, 4), ZVKDS (1, 2), ZRSVN (1, 2)	1	podobna naloga A11.1 12. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

14.4 Upravljavsko področje D – obiskovanje in doživljanje

Dolgoročni cilj: Območje narodnega parka ima urejeno mrežo informacijskih mest in parkovno infrastrukturo, kar omogoča enostavno dostopnost in podporno okolje za obiskovanje. Z izobraževanjem, informiranjem in ozaveščanjem, programi za vodenje ter sodelovanje z lokalnimi turističnimi organizacijami in ponudniki se spodbujajo trajnostne oblike turizma in usmerjanje obiskovanja v narodnem parku, ki bodo skladni z varstvenimi cilji in nameni narodnega parka.

Dolgoročni cilj se prednostno dosega z nadgradnjo informacijskih središč, postaj, točk, infrastrukture in programov, z usmerjanjem obiska in izvajanja rekreacijskih dejavnosti na naravovarstveno manj občutljiva območja, s pripravo strokovnih meril za podelitev koncesij za rabo, določitev in ureditev delov narodnega parka, primernih za organizirano ogledovanje in obiskovanje, in z izobraževalnimi aktivnostmi okoljske vzgoje.

Informacijska središča Triglavska roža Bled, Dom Trenta in Bohinjka ter druga informacijska mesta in točke bodo delovali povezano in se bodo vključevali v izobraževalne, vodniške in druge turistične programe. Programi bodo tudi tržno naravnani in bodo dopolnjevali že izdelano ponudbo lokalnih turističnih subjektov. Med lokalnim prebivalstvom bodo informacijska središča prepoznana kot pomembno okolje, ki spodbuja in dopolnjuje obstoječo lokalno turistično ponudbo ter ji dodaja višjo vrednost. Lokalni turistični ponudniki in informacijska središča bodo sooblikovali turistično ponudbo okolja in se poslovno povezovali pri izvajanju. V Bohinjki se dosegajo tudi cilji večje neposredne navzočnosti uprave narodnega parka na območju, na katerem je največ prebivalcev.

Na področju vodništva se bodo nadaljevala prizadevanja za večje vključevanje parkovnih vsebin v programe za izobraževanje lokalnih turističnih in planinskih vodnikov pri vodenjih, ki vključujejo strokovno naravnane vsebine, pri individualnih vodenjih s posebnimi zahtevami ter specializiranih vodenjih za spoznavanje in doživljanje narave in kulture narodnega parka.

Za izvedbo nalog na področju obiskovanja in doživljanja bo v obdobju 2016–2025 namenjenih 5.838.875 EUR, od tega bo javni zavod namenil skupaj 5.808.875 EUR (in sicer PP v višini 4.249.450 EUR, PS v višini 394.625 EUR, MP v višini 529.460 EUR in LS v višini 635.340 EUR), druge javne ustanove pa 30.000 EUR (v celoti PP).

Operativni cilji, naloge in aktivnosti za upravljavsko področje: D. Obiskovanje in doživljanje so določeni v tabeli 6, finančno ovrednotenje nalog glede na vir financiranja je določeno v prilogi 18 tega načrta upravljanja, kazalniki in ciljne vrednosti za oceno učinkovitosti doseganja ciljev pa v tabeli 19 (15.c, 18).

Tabela 6: Pregled operativnih ciljev in nalog za upravljavsko področje D – obiskovanje in doživljanje

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
D1	<u>Mreža informacijskih mest</u> Skladno z leta 2006 sprejeto Strategijo mreže informacijskih mest v narodnem parku bo do leta 2021 dokončana mreža informacijskih središč, postaj in točk, vzpostavljena pa bo tudi mobilna točka, ki bo omogočala kakovostno predstavljanje narodnega parka ter njegovega poslanstva obiskovalcem in prebivalcem.						
D1.1	zagotovitev delovanja informacijskega središča Dom Trenta	1. delovanje infosredišča 2. oblikovanje in izvajanje izobraževalnih vsebin za različne interesne skupine 3. priprava in izvedba začasnih razstav 4. redno vzdrževanje stalnih razstavnih eksponatov in stavb 5. izvajanje promocijske aktivnosti	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 1.142.388 PP 735.377 PS 15.750 LS 391.261	JZ TNP (1–5) , pristojne muzejske ustanove (1, 4, 5), LTO Bovec (5)	1	podobne naloge: B4.1, C2, D4, E2 5., 11., 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V/R) tretja alineja drugega odstavka in četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
D1.2	zagotovitev delovanja Centra TNP Bohinj	1. delovanje infosredišča 2. oblikovanje in izvajanje izobraževalnih vsebin za različne interesne skupine 3. priprava in izvedba začasnih razstav 4. redno vzdrževanje stalnih razstavnih eksponatov in stavb 5. izvajanje promocijske aktivnosti 6. delovanje informacijske in svetovalne pisarne	2018–2021; od leta 2021 naprej delovanje	JZ TNP SKUPAJ 1.097.707 PP 564.550 MP 504.726 LS 28.431	JZ TNP (1) , LTO Bohinj (2), Občina Bohinj (2)	2	podobne naloge: B4.1, C2, D4, E2 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
D1.3	zagotovitev delovanja Infocentra Triglavsko roža Bled	1. delovanje infosredišča 2. oblikovanje in izvajanje izobraževalnih vsebin za različne interesne skupine 3. priprava in izvedba začasnih razstav 4. redno vzdrževanje stalnih razstavnih eksponatov in stavb 5. izvajanje promocijske aktivnosti	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 688.929 PP 456.797 PS 15.750 MP 4.334 LS 212.048	JZ TNP (1–5), Turizem Bled (1, 5) , pristojne muzejske ustanove (1, 4, 5)	1	podobne naloge: B4.1, C2, D4, E2 podobna naloga C2.6 (stacionarni del svetovalne službe) 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
D1.4	zagotovitev delovanja Pocarjeve domačije	1. delovanje infotočke, izvajanje programov 2. vzdrževanje objekta 3. redno vzdrževanje razstavnih eksponatov in stavb 4. oprema sprejemnice z računalniško enoto 5. nabava opreme za redno predvajanje predstavitvenega filma o narodnem parku	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 155.754 PP 153.254 PS 2.500	JZ TNP (1–5), ZVKDS (3) , pristojne muzejske ustanove (3)	2	podobne naloge B2.4, B2.5 in B4.1, C2, D4, E2 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V/R) četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
D1.5	zagotovitev delovanja informacijske točke v Zeleni hiši v Kobaridu in sodelovanja z muzejem oziroma parkovno lokalno skupnostjo	1. delovanje infotočke skladno s sporazumom med deležniki; tekoče posodabljanje avdio- in videosporazumevanja 2. redno zalaganje točk z informacijskimi materiali narodnega parka 3. podajanje informacij o narodnem parku 4. priprava programa za dogodke javnega zavoda v Zeleni hiši in vodniških programov v okolici 5. skupna promocija narodnega parka in Zelene hiše	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 130.589 PP 104.589 PS 26.000	JZ TNP (1–5), MK (4), pristojne muzejske ustanove (1, 4, 5); Občina Kobarid (1, 4, 5), LTO Sotočje (1, 2, 4), PRC (2, 5)	1	podobne naloge B4.1, C2, D4, E2 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
D1.6	zagotovitev delovanja informacijske točke v Slovenskem planinskem muzeju (SPM) v Mojstrani in sodelovanja z muzejem oziroma parkovno lokalno skupnostjo	1. delovanje infotočke skladno s sporazumom med deležniki; tekoče posodabljanje avdio- in videosporazumevanja 2. redno zalaganje točk z informacijskimi materiali narodnega parka 3. podajanje informacij o narodnem parku 4. priprava programa za dogodke javnega zavoda v hiši SPM in vodniških programov v okolici 5. skupna promocija narodnega parka in SPM	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 116.270 PP 90.270 PS 26.000	JZ TNP (1–5), MK (4), pristojne muzejske ustanove (1, 4, 5); Občina Kranjska Gora (1, 4, 5)	1	podobne naloge B4.1, C2, D4, E2 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
D2.1	vzdrževanje in posodabljanje infrastrukture na terenu, s katero upravlja javni zavod	1. vzdrževanje in urejanje parkovnih poti, informacijskih točk na terenu ter druge usmerjevalne in informacijske infrastrukture (table, količki, klopi ...) 2. označitev varstvenih območij	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 750.187 PP 727.887 PS 22.300	JZ TNP (1–2)	1	16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V/R) tretja alineja drugega odstavka in četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
D2.2	ureditev parkovne poti v koritih Mostnice (na Vojah), vzpostavitev nove poti v Pologu in sodelovanje z deležniki pri vzpostavitvi novih poti	1. določitev vsebin poti 2. dokončna določitev tras 3. ureditev poti	2017–2019 (1), stalna naloga (2)	JZ TNP SKUPAJ 90.799 PP 34.799 PS 56.000	Turizem Bohinj (1–3; nosilec za Voje), JZ TNP (1–3; nosilec za Polog), LTO Sotočje in drugi deležniki v prostoru (1–3), ZVKDS (1), PZS (2)	2	12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V/R) tretja alineja drugega odstavka in četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
D2.3	prilagoditev posameznih točk in delov parkovnih poti za osebe s posebnimi potrebami	1. prilagoditev dostopa, informacijske infrastrukture ter programov in vsebin	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 48.537 PP 37.537 PS 7.000 MP 3.400 LS 600	JZ TNP (1), strokovne ustanove (1)	3	16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V/R) tretja alineja drugega odstavka in četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
D2.4	dokončanje smernic (tipologije) za enoten videz parkovne in druge infrastrukture za obiskovanje in spodbujanje njihove uporabe tudi pri drugih uporabnikih prostora	1. uskladitev smernic s predpisi, celostno grafično podobo narodnega parka, lokalnimi posebnostmi 2. seznanitev uporabnikov prostora s tipologijo parkovne infrastrukture in splošna uporaba	2016–2017 (1), stalna naloga (2)	JZ TNP SKUPAJ 55.227 PP 55.227	JZ TNP (1–2) , deležniki v prostoru (2)	1	podobna naloga C7.2 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
D3	<u>Usmerjanje obiskovanja skladno z varstvenimi cilji</u> Na območju narodnega parka se obiskovanje in prostočasne dejavnosti v naravi izvajajo tako, da so usklajeni s cilji parka ter ne ogrožajo narave in kulturne dediščine.						
D3.1	vzpostavitev monitoringa obiskovanja narodnega parka in analiziranje vplivov, predvsem v prvem in drugem varstvenem območju	1. priprava metodologije 2. monitoring vplivov vseh rekreacijskih dejavnosti 3. nakup opreme (števcji, ...) 4. uporaba izsledkov monitoringa za strokovno podlago za odločanje v postopkih izdaje soglasij in za odločanje o morebitnih drugih potrebnih ukrepih	2016–2019 (1), stalna naloga (2–4)	JZ TNP SKUPAJ 549.967 PP 513.667 PS 16.300 MP 17.000 LS 3.000	JZ TNP (1–4)	2	5. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
D3.2	izdelava strokovne podlage za določitev naravnih vrednot in delov parka, ki se lahko uredijo za ogledovanje in obiskovanje, in določitev delov narodnega parka, ki se lahko uporabljajo; priprava vzorčnega primera vzpostavitve koncesijske rabe po 33. členu ZTNP-1	1. izdelava strokovnih podlag 2. navodila za vzpostavitev koncesijskih razmerij in vzorčna rešitev, npr. na Mangartskem sedlu 3. vključitev v naslednji načrt upravljanja 4. izvajanje postopkov podeljevanja koncesij	2016–2021 (1, 2), 2021–2025 (3, 4)	JZ TNP SKUPAJ 87.897 PP 56.597 PS 1.300 SEKTORSKA SREDSTVA MOP (SON) 30.000	JZ TNP (1–3) , potencialni koncesionarji (2), MOP (1, 2, 4), Vlada RS (2, 4), PLS (1, 4)	2	1., 5. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (V) druga in tretja alineja drugega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
D3.3	priprava akcijskega načrta za usmerjanje obiskovanja na območju narodnega parka, predvsem za prvo in drugo varstveno območje, in nato izvajanje predvidenih ukrepov	1. opredelitev podrobnejših območij in časovnih okvirov za izvajanje različnih oblik obiskovanja 2. priprava akcijskega načrta 3. izvajanje akcijskega načrta	2016–2017 (1–2) 2018–2025 (3)	JZ TNP SKUPAJ 56.020 PP 40.620 PS 15.400	JZ TNP (1–3), ZRSVN (1, 2), PZS (1, 3), LTO (1, 2; Sotočje, Bovec, Bohinj, Bled, Kranjska Gora), ZVKDS (2)	1	podobna naloga: B1.2 1., 5., 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
D3.4	priprava akcijskega načrta upravljanja športnih in rekreacijskih dejavnosti na območju narodnega parka	1. spremljanje izvajanja posameznih rekreacijskih dejavnosti (zlasti gorsko kolesarjenje, jadralno padalstvo, turno smučanje športno-rekreacijske dejavnosti na vodotokih in drugo), 2. izvedba usklajevalnih sestankov za posamezna navedena tematska področja dejavnosti 3. priprava akcijskega načrta 4. izvajanje akcijskega načrta	2016–2017 (1–3) 2018–2025 (4)	JZ TNP SKUPAJ 50.876 PP 44.276 PS 6.600	JZTNP (1–4), ZRSVN (2, 3), PZS (2), LTO (1, 2; Sotočje, Bovec, Bled, Kranjska Gora, Turizem Bohinj), druge panožne ustanove in društva (1, 2)	2	5. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
D3.5	priprava akcijskega načrta za sanacijo območja Pokljuka z Rudnim poljem (ob upoštevanju rezultatov strokovne študije – PVO za Rudno polje)	1. spremljanje stanja, vključno s podrobnejšim monitoringom divjega petelina 2. opredelitev podrobnejših ukrepov in rešitev za ohranjanje ugodnega stanja 3. usmeritve za izvajanje dejavnosti	2016–2017 (1–2) 2018–2025 (3)	JZ TNP SKUPAJ 151.179 PP 27.054 PS 124.125	JZ TNP (1–3), ZRSVN (1–3)	1	5. in 11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
D4.1	okrepitev vodniške službe, oblikovanje tematskih programov vodenja, usposabljanje vodnikov in zagotovitev ustrezne promocije vodniških storitev	1. priprava programa za delovanje vodniške službe 2. oblikovanje tematskih programov za vodenje (fotografski, botanični, kulturna dediščina ...) z uporabo parkovne informacijske mreže in parkovne infrastrukture 3 izvedba izobraževanja za zunanje sodelavce in vzpostavitev mreže vodnikov za narodni park 4. priprava in izvedba certificiranega programa parkovni vodnik – interpretator narodnega parka	2016–2018 (1), 2020–2025 (4), stalna naloga (2, 3)	JZ TNP SKUPAJ 116.947 PP 114.847 PS 2.100	JZ TNP (1–4) , SPIRIT, Gospodarska zbornica Slovenije, LTO (3, 4; Sotočje, Bovec, Bohinj, Bled, Kranjska Gora), PZS (1, 3, 4), zunanji sodelavci (1–4), ZVKDS (2), pooblaščen muzeji (2)	2	podobne naloge A11.1, B2.4, B4.1 in C2.2 5.,12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1
D4.2	nadaljevanje in nadgradnja sezonskih periodičnih programov na parkovnih poteh	1. nadgradnja ponudbe vodenj po parkovnih tematskih (učnih) poteh (npr. Soška pot) in okrepitev promocije skupaj z drugimi deležniki 2. uvedba vodenja na najmanj dveh drugih parkovnih poteh	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 85.880 PP 79.580 PS 6.300	JZ TNP (1–2) , MGRT (1), LTO (1–2), MIZŠ (1), drugi ponudniki (1–2)	3	podobni nalogi C2.2 in E2.1 5.,12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1 (R) četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1

14.5 Upravljavsko področje E – upravnoadministrativne naloge

Dolgoročni cilj: Javni zavod s kakovostnim izvajanjem nalog javne službe in nalog, ki jih opravlja po javnem pooblastilu, zagotavlja učinkovito upravljanje narodnega parka. V svoje delo dejavno vključuje lokalne prebivalce ter sodeluje z lokalnimi, regionalnimi, nacionalnimi in mednarodnimi organizacijami. Lokalnim prebivalcem, obiskovalcem in javnosti so na voljo vse informacije o upravljanju narodnega parka, obiskovanju in zakonodaji ter kakovostni ozaveševalni in izobraževalni programi.

Dolgoročni cilj se prednostno dosega s stabilnim poslovanjem zavoda, ustrezno kadrovske politiko zavoda, vključevanjem javnosti v upravljanje narodnega parka, okrepljenim medinstitucionalnim sodelovanjem, usmerjanjem razvojnega in prostorskega načrtovanja v narodnem parku.

Za izvedbo nalog na področju upravnoadministrativnih nalog bo v obdobju 2016–2025 namenjenih 6.137.118 EUR, od tega bo javni zavod namenil 5.435.674 EUR (in sicer PP v višini 4.845.670 EUR, PS v višini 170.000 EUR, MP v višini 142.581 EUR in LS v višini 277.423 EUR), druge javne ustanove pa 701.444 EUR (in sicer PP v višini 631.444 EUR in MP v višini 70.000 EUR).

Operativni cilji, naloge in aktivnosti za upravljavsko področje E – upravnoadministrativne naloge so določeni v tabeli 7, finančno ovrednotenje nalog glede na vir financiranja je določeno v prilogi 18 k temu načrtu upravljanja, kazalniki in ciljne vrednosti za oceno učinkovitosti doseganja ciljev pa v tabeli 19 (19, 20, 21.c, 22–24).

Tabela 7: Pregled operativnih ciljev in nalog za upravljavsko področje E – upravnoadministrativne naloge

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
E2.1	kakovostna nadgradnja, medsebojna povezanost in segmentiranje ozaveščevalnih in informativno-izobraževalnih programov za lokalne prebivalce, obiskovalce in širšo javnost ter posodobitev programov za otroke in mlade, vključene v vse stopnje izobraževanja	1. organiziranje delavnic in izobraževanj za lokalne prebivalce (npr. tradicionalna znanja, trajnostna raba naravnih virov, priprava in prodaja doma pridelane hrane, kmetijstvo, ohranjanje kulturne in stavbne dediščine, delavnice Petkovi popoldnevi v narodnem parku, Triglavska tržnica idr.) 2. organiziranje predstavitev primerov dobrih praks (ekskurzije, izmenjave) 3. predstavljanje narodnega parka na sejmi doma in v tujini 4. sodelovanje javnega zavoda s predstavitvami narodnega parka na lokalnih prireditvah 5. nadaljevanje in nadgraditev sezonskih programov za obiskovalce z zunanjimi partnerji 6. vzpostavitev gostovanja programov infosredišč narodnega parka po Sloveniji in v tujini 7. prilagoditev programov javnega zavoda spremenjenim učnim programom OŠ 8. informiranje OŠ po Sloveniji 9. vzpostavitev tesnejših sodelovanj s srednjimi šolami na območju MAB Julijske Alpe	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 566.687 PP 315.287 MP 88.400 LS 93.000 SEKTORSKA SREDSTVA NIB (MP) 70.000	JZ TNP (1–9) , občine (1, 2, 4, 6, 9), KGZS (1, 2), ZGS (1–2), ZVKDS (1, 2)	1	podobni nalogi B1 in B5.1 4., 12. in 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
E2.2	nadaljevanje in nadgradnja izobraževalnih programov za predšolske, šolske in dijaške skupine, programa Mladi nadzornik in programov za interpretatorje	1. priprava in izvedba tematskih srečanj in delavnic za učitelje šol na območju PLS in vplivnega območja narodnega parka 2. nadgradnja obstoječih programov s prilagoditvijo spremembam učnih programov 3. izvedba izobraževalnih taborov in srečanj za mlade nadzornike 4. priprava izobraževalnega programa za interpretatorje	2016–2017, stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 121.182 PP 59.182 MP 52.700 LS 9.300	JZ TNP (1–4) , šole (1)	2	16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
E3	<u>Sodelovanje z ustanovami</u> Uresničevanje ciljev narodnega parka se zagotavlja tudi s sodelovanjem z nacionalnimi naravovarstvenimi in kulturnovarstvenimi ustanovami, znanstvenimi in raziskovalnimi ustanovami, mednarodnimi organizacijami, drugimi sektorji in nevladnimi organizacijami. Sodelovanje na mednarodni ravni prispeva h kakovosti upravljanja in promociji parka in omogoča izpolnjevanje mednarodnih obveznosti.						
E3.1	sodelovanje s strokovnimi službami, izobraževalnimi in znanstvenimi ustanovami in upravljavci naravnih dobrin na območju narodnega parka	1. organiziranje obdobjnih sestankov (izmenjava informacij, medsebojno usklajevanje politik) 2. sodelovanje ali organiziranje skupnih delavnic, konferenc 3. izmenjava podatkov, skupno delo na podatkovnih bazah 4. sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami pri določanju raziskovalnih in študijskih nalog	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 199.119 PP 199.119	JZ TNP (1, 2)	1	podobna naloga A1.3 16. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1

[illegible]

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
E4.1	skrb za gospodarno, učinkovito in zakonito poslovanje javnega zavoda; priprava letnih programov dela in ustreznih poročil	1. nadgrajevanje in usklajevanje internih aktov 2. uveljavljanje protokolov vodenja postopkov (npr. javnega naročanja), 3. administriranje tekočega poslovanja 4. priprava letnih programov dela, polletnih in letnih poročil	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 891.203 PP 891.203	JZ TNP (1–4)	1	
E4.2	zagotovitev preglednega računovodskega in knjigovodskega poslovanja in finančnega poročanja	1. računovodsko in knjigovodsko poslovanje 2. poročanje pristojnim ustanovam	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 102.687 PP 102.687	JZ TNP (1, 2)	1	
E4.3	spremljanje izvajanja načrta upravljanja in priprava ustreznih poročil in akcijskih načrtov	1. dvoletno poročilo za MOP, PLS, forum 2. petletno poročilo za Vlado RS	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 122.456 PP 122.456	JZ TNP (1, 2)	1	
E4.4	izdajanje soglasij in mnenj na podlagi določb ZTNP-1 in ZON	1. vodenje in odločanje v upravnih postopkih (izdajanje soglasij in mnenj v zakonskih rokih) 2. medsebojno sodelovanje pristojnih ustanov (območne enote ZRSVN, ZVKDS, UE) in njihovo sodelovanje pri svetovanju strankam 3. vodenje enotne evidence izdanih soglasij, mnenj 4. uvedba učinkovitega protokola obveščanja glede izdanih soglasij in njihove vsebine znotraj služb JZ TNP	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 1.190.977 PP 659.533 SEKTORSKA SREDSTVA ARSO (narava) 286.644 ZVKDS 244.800	JZ TNP (1–4) ZRSVN (1–2), ZVKDS (1–2), UE (2), KGZS (1–2), ARSO (1)	1	

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
E4.5	organizacija dela organov zavoda in najmanj enkrat na dve leti sklic forum zainteresirane javnosti skladno z ZTNP-1 in statutom javnega zavoda	1. izvedba sej sveta javnega zavoda 2. izvedba sej strokovnega sveta 3. organizacija foruma zainteresirane javnosti	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 80.345 PP 80.345	JZ TNP (1–3)	1	
E4.6	redno izobraževanje in usposabljanje zaposlenih javnega zavoda s ciljem kakovostnega izvajanja nalog upravljavca	1. izvajanje internih izobraževalnih seminarjev 2. izpopolnjevanje zaposlenih na strokovnih posvetih, seminarjih ipd.	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 97.390 PP 97.390	JZ TNP (1–2)	1	
E4.7	skrb za vzdrževanje obstoječe in nakup nove opreme za potrebe delovanja zavoda in izvajanja javne službe in upravljanje različnih podatkovnih baz	1. redno vzdrževanje in posodabljanje sredstev za delo: delovna sredstva, vozni park, oprema zaposlenih – obleka, informacijska oprema in pisarniška oprema 2. nakup in vzdrževanje opreme za raziskovalno delo 3. razvoj, vzdrževanje, posodabljanje in upravljanje GIS-sistema za učinkovito podporo pri upravljanju narodnega parka ter izvajanje ciljev in nalog NU	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 1.241.950 PP 1.209.950 PS 32.000	JZ TNP (1–3)	1	podobna naloga A1.3 (V/R) druga in tretja alineja drugega odstavka in četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1

Koda	Operativni cilj/naloga	Aktivnosti	Leta izvedbe	Stroški izvedbe (EUR)	Nosilci in sodelujoči	P	Opombe (povezane naloge, razvojna usmeritev, izvajanje 56. člena)
E4.8	povečanje obsega sredstev iz virov, ki niso odvisni od državnega proračuna, s katerimi se nadgrajujejo naloge javne službe in ki omogočajo izvajanje nekaterih ukrepov načrta upravljanja	1. povečanje pridobljenih sredstev iz naslova prodaje blaga in storitev 2. bolj angažirano pridobivanje dotacij in donacij 3. pridobivanje sredstev iz različnih mednarodnih programov ali projektov, zagotavljanje kadrovske, informacijske in druge podpore za izvedbo projektov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 174.655 LS 174.655	JZ TNP (1, 2), partnerske organizacije (3)	1	
E5	<u>Upravljanje nepremičnin</u> Z upravljanjem nepremičnin se zagotavljata ohranjanje naravnih, kulturnih in krajinskih vrednot in interpretacija narodnega parka.						
E5.1	priprava dolgoročnega programa upravljanja državne lastnine in lastnine javnega zavoda	1. priprava dolgoročnega programa upravljanja državne lastnine in lastnine javnega zavoda 2. priprava dopolnilnega sklepa o upravljanju nepremičnin 3. izvajanje programa upravljanja	2016–2018 (1, 2), od leta 2019 stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 81.309 PP 81.309	JZ TNP (1–3)	1	11. točka prvega odstavka 10. člena ZTNP-1
E5.2	urejanje nepremičnin, ki jih upravlja javni zavod	1. urejanje lastniškega statusa nepremičnin 2. redno vzdrževanje objektov 3. ekološka sanacija objektov skladno z zahtevami predpisov	stalna naloga	JZ TNP SKUPAJ 809.623 PP 744.623 PS 65.000	JZ TNP (1–2)	2	(V/R) druga in tretja alineja drugega odstavka in četrta alineja tretjega odstavka 56. člena ZTNP-1

V VARSTVENI REŽIMI

15 Podrobna opredelitev varstvenih režimov

V načrtu upravljanja so posamezni varstveni režimi skladno z določbami ZTNP-1 vsebinsko, časovno ali prostorsko podrobneje opredeljeni z določitvijo posegov in dejavnosti oziroma opustitve dolžnih ravnanj, ki lahko ogrozijo cilje narodnega parka.

Varstveni režimi iz 13. člena ZTNP-1 ter njihova podrobnejša prostorska in časovna umestitev in opredelitev v poglavju 15.1 tega načrta upravljanja veljajo na celotnem območju narodnega parka, pri čemer za osrednje območje, ki zajema prvo in drugo varstveno območje narodnega parka, veljajo še dodatni varstveni režimi iz 15. in 16. člena ZTNP-1 ter njihova podrobnejša prostorska in časovna umestitev in opredelitev v poglavju 15.2 tega načrta upravljanja ter varstveni režimi iz 17. člena ZTNP-1, ki veljajo za ožja zavarovana območja.

Podrobnejša opredelitev varstvenih režimov iz 13. člena ZTNP-1 izhaja iz namena določitve varstvenih območij iz določbe četrtega odstavka 6. člena, tretjega odstavka 13. člena ZTNP-1 in drugega odstavka 17. člena, kadar ležijo ožja zavarovana območja v tretjem varstvenem območju narodnega parka.

15.1 Podrobna opredelitev varstvenih režimov iz prvega odstavka 13. člena ZTNP-1

Podrobnejša prostorska in časovna umestitev in opredelitev posameznih točk:

1. točka: Posegi in dejavnosti oziroma opustitve dolžnih ravnanj, ki lahko ogrozijo ugodno stanje biotske raznovrstnosti, so:

- izvajanje sečnje in spravila v gozdovih narodnega parka na način, ki ni skladen s posebnimi usmeritvami za sečnjo in spravilo lesa, ki so določene v poglavju 18.2 tega načrta upravljanja;
- izvajanje mulčenja na zaraščajočih pašnih površinah, tako da se posega v podzemne dele;
- izvajanje dejavnosti in ravnanj na delih narodnega parka, ki so pomembni za varstvo prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst ter habitatnih tipov in so zato v prilogi 4 k temu načrtu upravljanja določeni za mirna območja¹, v nasprotju z umestitvami in opredelitvami, določenimi v navedeni prilogi.

3. točka:

- Posegi, dejavnosti in raba prostora, ki v narodnem parku bistveno prispevajo k spreminjanju krajine, se načrtujejo in izvajajo tako, da se ohranjajo značilnosti izjemnih krajin², ne

¹ Mirna območja so območja izjemnega pomena za varstvo živalskih in rastlinskih vrst ter habitatnih tipov, na katerih so obiskovanje (hoja zunaj utrjenih in označenih poti, planinstvo) in različne dejavnosti (zračni promet, turno smučanje, jadralno padalstvo, fotolov, kolesarstvo, gozdarstvo, kmetijstvo) časovno in prostorsko prilagojene tako, da so motnje čim manjše. Konkretizacija potrebnih prilagoditev dejavnosti in ravnanj, določenih v prilogi 4 k temu načrtu upravljanja, se izvede za vsako mirno območje posebej ob njegovi dejanski uveljavitvi.

² V narodnem parku so kot izjemne krajine, pomembne za prostorsko prepoznavnost, določene: Bohinjsko jezero, planine Viševnik, Javornik, Laz, Dedno polje, Zajamniki ter naselji Studor s toplarji in Stara Fužina. Poleg teh z vidika pester prostorske zgradbe, značilne rabe tal, naselbinskega vzorca in stavbnih členov in/ali prizoriščne vrednosti izstopajo tudi alpske doline (Zapoudnem, Zadnjica, Loška Koritnica), planine Voje, Vodični vrh, Sleme in Za Skalo, naselja Strmec, Log pod Mangartom, Bavšica, Čadrg, Tolminske Ravne in Kneške Ravne

spreminjajo ali razvrednotijo značilni krajinski vzorci³ ter ohranjajo naravni krajinski gradniki in vzdržujejo ustvarjeni krajinski gradniki⁴.

- Pri gradnjah znotraj in na robu naselij (npr. širitev stavbnih zemljišč) se ohranjajo značilni poselitveni vzorec⁵, prostorska razmerja in merilo naselja; varujejo se značilni robovi naselja (npr. reliefne stopnje, pas kozolcev na robu vasi, sadovnjaki).

4. točka: Merila za izdajo soglasja javnega zavoda k odvzemu živali nezavarovanih prostoživečih vrst iz narave za znanstvenoraziskovalne namene so določena v 3. točki poglavja 17.1.

6. točka: Merila za izdajo soglasja javnega zavoda k odvzemu rastlin prostoživečih vrst, vključno z glivami, v komercialne namene v tretjem varstvenem območju narodnega parka so določena v 13.b točki poglavja 17.1.

10. točka: Za znanstvenoraziskovalne⁶ ali izobraževalne namene⁷ je odvzem mineralov in fosilov iz narave dovoljen s soglasjem javnega zavoda. Odvzemanje mineralov in fosilov iz narave lahko izvede le organizacija, ki ima registrirano dejavnost raziskovanja in izobraževanja, ali fizična oseba s pooblastilom take organizacije. Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v 2. točki poglavja 17.1.

ter manjša prostorsko zaokrožena območja ostalin bojnih in zalednih območij iz prve svetovne vojne (Krnsko pogorje, Rombon in Čuklja, pokopališča v Trenti, Soči, ob Vršiški cesti in v Ukancu) ter ambienti z izrazitimi grajenimi dominantami (trdnjava Kluže, Javorca nad planino Polog, Vršiška cesta z Rusko kapelico, ambient cerkve sv. Janeza Krstnika s kamnitim mostom ob obali Bohinjskega jezera v Ribčevem Lazu).

³ Značilni krajinski vzorci so nosilci tipološke opredelitve, ki izhaja iz morfološke zgradbe prostora. V alpskem prostoru so ključne prvine dolinasto-slemenast relief, kraška tla, hudourniški vodotoki in gozdni površinski pokrov ter tradicionalna raba zemljišč, razpršena poselitev in ljudsko stavbarstvo. Za krajinske vzorce je značilna zveznost, zato prostorsko niso določljivi z mejami.

⁴ Krajinski gradniki so:

- reliefne in mikroreliefne oblike (npr. izpostavljene oblike – prevali, hrbti, vrhovi; ledeniške morene, balvani in skalni osamelci, značilne rečno-ledeniške terase z vmesnimi ježami, kraške reliefne oblike; grbinasti travniki);
- vegetacijske prvine (npr. gozdni rob, obrežna vegetacija; skupine dreves in/ali grmovnic, posamična in dominantna drevesa, živice, strnjen gozdni sestoj);
- vodne in obvodne pojavne oblike (npr. struge, prodišča, sipine, suhi rokavi, retenzijske površine, jezerska kreda, obrežja vodotokov; logi, kali, močila, trstišča, močvirja, barja);
- grajene prvine v odprtem prostoru (npr. kamnite zložbe: podporne kašte, miri, sopotja; apnenice, razpela, kužna znamenja, brvi, mulatjere, lese; ostaline iz obdobja prve svetovne vojne).

⁵ Značilni poselitveni vzorci so značilna razporeditev naselij, njihova medsebojna povezanost in njihov notranji ustroj, iz katerih je glede na videz, oblikovne in strukturne značilnosti mogoče razbrati tipične, ponavljajoče se lastnosti.

⁶ Znanstvenoraziskovalni namen je organizirano in sistematično raziskovanje z vnaprej opredeljenim ciljem, pri katerem sta na podlagi določenih pravil in načel zagotovljena objektivnost ter ponovljivost celotnega postopka in pridobljenih rezultatov. Raziskovalni proces poteka z uporabo uveljavljenih raziskovalnih metod, s katerimi se izvajata zbiranje podatkov o pojavu, ki je predmet znanstvene raziskave, ter analiza podatkov, ki vključuje urejanje, primerjavo in njihovo povezovanje.

⁷ Izobraževalni namen je pridobivanje znanja s formalnim ali neformalnim izobraževanjem otrok, mladostnikov in odraslih.

11. točka: Grbinasti travniki⁸ so na območjih, ki so določena v prilogi 5 k temu načrtu upravljanja in na drugih območjih, ki izkazujejo lastnosti grbinastih travnikov.

15. točka: Šteje se, da je migracija živali prostoživečih vrst bistveno otežena, kadar je ograja postavljena na stečine in prehode živali prostoživečih vrst. Na teh krajih je treba zagotoviti prehode.

16. točka: V naravnem okolju je s soglasjem javnega zavoda dovoljeno postavljati samo znake⁹ za označevanje planinskih in drugih poti, kot so učne, zgodovinske, tematske, kolesarske in konjske. Znaki morajo biti poenoteni in skladni s predpisom, ki ureja označevanje zavarovanih območij naravnih vrednot, na kulturno-etnoloških poteh morajo biti skladni s predpisom, ki ureja označevanje kulturnih spomenikov, na planinskih poteh pa s predpisom, ki ureja označevanje in opremljanje planinskih poti, ter v skladu s celotno grafično podobo narodnega parka. Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v 11. točki poglavja 17.1.

17. točka: Za druga izpostavljena mesta se štejejo mesta, ki so vidno poudarjena zaradi reliefne izoblikovanosti površja, prostorske zgradbe in razmerij ali vedutne lege.

18. točka: Pri izdaji pozitivnega mnenja kmetijske svetovalne službe o potrebnosti kmetijskega objekta se upravičenost gradnje ugotavlja iz dejanskega izkazovanja opravljanja kmetijske dejavnosti investitorja na območju narodnega parka (podatki o kmetiji – obseg kmetijskih površin, pridelek, stalež živali, izvajanje paše, obstoječi objekti ...) in utemeljitve gradnje z vidika kmetijstva (vrsta objekta, velikost, lokacija).

27. točka: Za enostavni objekt za lastne potrebe za hranjenje nevarnih snovi se šteje postavitev ali vkop rezervoarja za utekočinjen naftni plin ali nafto s priključkom na objekt.

28. točka: Sprejemljivi so vodni zbiralniki za napajanje živine¹⁰ z manjšo prostornino oziroma prostornino, ki ustreza dejanski porabi vode (število živali, vodne razmere ...). Pri umeščanju se upoštevajo razpoložljivost vodnih virov (bližina, izdatnost), reliefna izoblikovanost (prilagoditev naravnim kotanjem), geomehanska stabilnost podlage in geotehnične značilnosti. Kali za napajanje živine se uredijo sonaravno brez večjih izkopov in vkopnih brežin, za utrditev dna se uporabijo težko prepustni ali vodotesni materiali (npr. glina, bentonitna polst – uporaba betonskih oblog ni primerna). Pri prostorninsko večjih zbiralnikih je za utrditev dna dopustna uporaba bentonitne polsti in drugih ustreznih folij, ki se zasujejo z zemljino. Za stabilizacijo Pete brežin se uporabijo npr. kamnite zložbe ali leseni piloti. Zaradi higienskih razmer je zbiralnik smiselno zavarovati z varovalno ograjo, napajanje živine pa urediti s koriti.

⁸ Grbinasti travniki so značilna kraško-ledeniška površinska oblika reliefa, ki se pojavlja predvsem v alpskih dolinah in na nižjih planotah. Zanje je značilno izrazito drobno valovito površje, podobno majhnim vrtačam z vmesnimi grbinami (grbami, grivami), visokimi od 0,3 do 1,5 m in medsebojno oddaljenimi od 2 do 3 m. Njihovo matično podlago sestavljajo propustnejša ledeniška talna morena ali ledeniško-rečni prodni nanosi karbonatne sestave (apnenec, dolomit), ki jih gradijo balvani, prodniki, in finejše meljasto gradivo (ledeniška moka). Nastali so v dolgotrajnem procesu mehanskega spiranja in kemičnega raztapljanja (korozije) sipkega materiala, ki poteka tako ploskovno kot točkovno. Človek je z dolgoletno (ročno) košnjo oziroma pašo izoblikoval in ohranjal za alpski prostor značilen krajinski vzorec.

⁹ Znaki za označevanje planinskih in drugih poti obsegajo markacije, usmerjevalne table (na izhodiščih in križiščih planinskih poti) in dodatne oznake (smerokazi, table za zaporo, piktogrami).

¹⁰ Za vodne zbiralnike za potrebe napajanja živine se štejejo napajališča, kot so korita in tradicionalni kali.

29. točka: V prilogi 6 k temu načrtu upravljanja je prikaz obstoječih smučišč v skladu z drugim odstavkom 73. člena ZTNP-1.

32. točka: Obstoječa vzletno-pristajalna mesta za zrakoplove¹¹ (helidromi ali heliporti) izvenletaliških pristajališč za izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah so naštet v prilogi 8 k temu načrtu upravljanja.

34. točka: Dovoljeni ukrepi ali gradnje se časovno prilagodijo razmnoževalnemu ciklu prostoživečih vrst tako, da ne pomenijo motnje v času gnezdenja, pleganja mladičev, drsti rib in zimskega mirovanja drugih prostoživečih vrst. Podrobnejše usmeritve in časovne omejitve javni zavod poda v upravnih postopkih glede na značilnosti lokacije posega.

35. točka: Merila za izdajo soglasja javnega zavoda k odvzemu mivke, peska in prod iz strug vodotokov ter vodnih in priobalnih zemljišč za potrebe v narodnem parku so določena v 4. točki poglavja 17.1.

36. točka: Na podlagi tretjega odstavka 73. člena je dovoljena legalizacija obstoječih (na dan uveljavitve ZTNP-1) črnih peskokopov in kamnolomov, ki delujejo brez ustreznih dovoljenj, če je to v skladu z občinskim prostorskim aktom, na podlagi soglasja javnega zavoda in pod pogoji, določenimi v naravovarstvenih smernicah. Obstoječi črni peskokopi in kamnolomi so evidentirani v poglavju 20 tega načrta upravljanja. Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v poglavju 17.2.3.

37. točka: Za melišče se šteje z vegetacijo pretežno neporaslo nasipališče oziroma krušišče ob vznožju skalne stene ali strmega pobočja z nakloni od 25° do 40°.

39. točka: Motorne sani in druga vozila (npr. teptalniki za sneg) za vožnjo po snegu in ledu so specializirana vozila z bencinskim motorjem in gosenicami. Njihova uporaba je dopustna za reševanje, vključno z usposabljanjem, ter za oskrbo planinskih koč¹² in smučišč¹³. Za urejanje smučarskih tekaških prog¹⁴ je njihova uporaba dopustna le s soglasjem upravljavca narodnega parka.

¹¹ Vzletno-pristajalna mesto za zrakoplove se nanaša na vzletišče in pristajališče za vsako napravo, ki se lahko obdrži v ozračju zaradi reakcije zraka, razen reakcije zraka na zemeljsko površino. Vzletišče je določena kopenska ali vodna površina, ki je v celoti ali deloma namenjena za pristajanje, vzletanje in gibanje zrakoplovov določenih vrst in kategorij; vzletna točka je določena površina na kopnem, ki se uporablja za vzletanje letalnih naprav; pristajalno mesto je določena površina na kopnem, ki se uporablja za pristajanje letalnih naprav.

¹² Planinske koč, ki so pozimi odprte (npr. planinski koči Dom v Tamarju in Koča v Krnici), se lahko izjemoma oskrbujejo z motornimi sanmi, če zanje niso mogoči drugi, manj obremenjujoči načini oskrbe (žičnica, cestni dostop). Oskrbo, ki obsega dostavo materiala, nujno potrebnega za zimsko obratovanje in vzdrževanje koč, je dopustno izvajati z vožnjo po trasi utrjene poti.

¹³ Smučišče je urejen, označen, zavarovan in nadzorovan smučarski prostor, ki je trajno namenjen smučanju in drugim dejavnostim na snegu. Obstoječa smučišča na območju narodnega parka so Vogel, Zatrnik, pod Viševnikom na Pokljuki, pri Šport hotelu in pri penzionu Jelka na Goreljku, na Gorjušah, v Logu pod Mangartom in Na Logu v Trenti (določba prvega odstavka 73. člena ZTNP-1). Oskrba smučišč obsega potrebne aktivnosti za obratovanje in varno uporabo smučišča (izvajanje zaščitnih ukrepov in zavarovanj pred izjemnimi nevarnostmi, označevanje smučišča in smučarskih prog ...). Prepovedano je uporabljati ta vozila za prevoz ljudi ali vožnjo zunaj urejenega območja smučišča.

¹⁴ Tekška proga je daljši del smučarskega prostora z dvojno smučino, urezano v sneg ali snežno podlago – za klasično tehniko teka na smučeh oziroma daljši del gladko poteptanega snega v pasu smučarskega prostora – za drsalno tehniko teka na smučeh.

Merila za izdajo soglasja javnega zavoda za urejanje smučarskih tekaških prog so določena v 10. točki poglavja 17.1. Območja naravovarstveno sprejemljivih tekaških prog so prikazana v prilogi 7 k temu načrtu upravljanja. Če se na območju narodnega parka določijo nove tekaške proge, je tudi te ob pridobitvi soglasja upravljavca narodnega parka mogoče urejati z vozili, ki so opredeljena v prvi povedi te točke. Priloga 7 k temu načrtu upravljanja se z novimi tekaškimi progami dopolni ob prvi spremembi načrta upravljanja.

40. točka:

- Za potrebe vzdrževanja in oskrbovanja objektov se lahko leti z zrakoplovi pod 1000 čevlji (304,8 metra) pod temi pogoji:
 - letenje je dopustno samo za vzdrževanje in oskrbovanje objektov, za katere ni razpoložljivih drugih načinov dostopa;
 - za vzletanje in pristajanje se uporabljajo samo vzletno-pristajalna mesta (helidromi), ki so opredeljeni v 32. točki 15.1 poglavja in prilogi 8 k temu načrtu upravljanja;
 - pri določanju trase letov/koridorjev je treba upoštevati prostorske in časovne omejitve mirnih območij v narodnem parku;
 - leti za večji obseg vzdrževalnih posegov na objektih in za oskrbovanje objektov se opravijo takrat, ko je najmanj motenj v času razmnoževanja, vzreje mladičev in zimskega mirovanja, praviloma med poletno sezono;
 - poleti se izvajajo v dnevnem času (med sončnim vzhodom in zahodom) in praviloma med tednom (od ponedeljka do petka).
- Merila za izdajo soglasja k izvajanju geodetskega, filmskega, video- in dokumentarnega snemanja z zrakoplovi pod 1000 čevlji (304,8 metra) so določena v 5. točki poglavja 17.1.

41. točka:

- Individualno in organizirano vzletanje ter pristajanje z jadralnimi padali¹⁵ in zmaji je dovoljeno le na vzletnih točkah in pristajalnih mestih, katerih raba ne ogroža varstvenih ciljev narodnega parka, ki so določena v prilogi 9 k temu načrtu upravljanja ter so hkrati vpisane v register vzletnih točk in pristajalnih mest, ki ga vodi Javna agencija za civilno letalstvo.
- Za izvajanje turnega jadralnega padalstva zunaj določenih vzletnih točk in pristajalnih mest za organizirano letenje je treba pridobiti soglasje upravljavca za vsak posamičen let.
- Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v 9. točki poglavja 17.1.

42. točka: Obstoječe površine, na katerih je dopustno parkiranje z vidika varstvenih ciljev narodnega parka, so določene v prilogi 14 k temu načrtu upravljanja. Načrtovanje novih parkirnih površin je dopustno na podlagi presoje v postopku priprave OPN. Če se v OPN na območju narodnega parka določijo nova mesta za parkiranje, je dopustno parkirati tudi na teh mestih. Priloga 14 k temu načrtu upravljanja se z novimi površinami, določenimi v OPN, dopolni ob prvi spremembi načrta upravljanja. Površine zunaj kampov, na katerih je dopustno v nočnem času parkiranje počitniških prikolic ali motornih vozil, ki se uporabljajo za prebivanje, se določijo z občinskim aktom.

45. točka: Ogenj je v naravnem okolju dopustno kuriti izključno na mestih, ki so urejena za te namene in opredeljena na površinah z ustrezno podrobno namensko rabo v občinskih prostorskih aktih

¹⁵ Med zvrsti jadralnega padalstva uvrščamo tudi turno jadralno padalstvo, pri katerem padalec svojo letalno opremo sam prinese iz doline in po zraku odleti nazaj na izhodišče.

oziroma v občinskih odlokih. Take površine so npr. kampi, šotorišča in tabori ali prostori za oddih in piknik. V občinskih odlokih se določijo merila ter pogoji za izvedbo (ureditev kurišč) in rabo.

46. točka:

- Mesta za šotorjenje in taborjenje¹⁶, ki so opredeljena z občinskimi odloki o taborjenju oziroma občinskimi prostorskimi načrti in so skladna z varstvenimi cilji narodnega parka, so določena v prilogi 10 k temu načrtu upravljanja. Če se v OPN ali drugem občinskem predpisu na območju narodnega parka določijo nova mesta za šotorjenje in taborjenje, je dopustno šotoriti in taboriti tudi na teh mestih. Priloga 10 k temu načrtu upravljanja se z novimi mesti za šotorjenje in taborjenje, določenimi v OPN ali drugem občinskem predpisu, dopolni ob prvi spremembi načrta upravljanja.
- Načrtovanje novih ali nadomestitev obstoječih prostorov za šotorjenje in taborjenje je dopustno na podlagi presoje v postopku priprave občinskih prostorskih aktov. Šotorjenje in taborjenje v prvem in drugem varstvenem območju, na ožjih zavarovanih območjih, območjih naravnih vrednot ali vodozbirnih območjih ni dovoljeno. Na teh lokacijah se lahko izjemoma postavljajo samo tabori, ki so namenjeni znanstvenim raziskavam, in jamarski tabori, ki pa morajo biti umeščeni zunaj mirnih območij ter zunaj drugih območij, pomembnih za varstvo rastlinskih in živalskih vrst.
- Na območju narodnega parka je postavitve začasnih taborov (najpogostejše gre za planinske, taborniške, jamarske in raziskovalne tabore) dovoljena izključno v vzgojno-izobraževalne in raziskovalne namene.
- Organizator šotorjenja in taborjenja mora, razen za taborjenje na mestih, ki so določena z odloki PLS in je zanje treba pridobiti dovoljenje upravne enote, pridobiti soglasje javnega zavoda. Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v 7. točki poglavja 17.1.

48. točka:

- Turistične, športne ali rekreacijske dejavnosti na vodotokih in stoječih vodah, ki niso ribolovne vode po predpisih, ki urejajo sladkovodno ribištvo¹⁷, ne ogrožajo ciljev narodnega parka, kadar se izvajajo na mestih in v času, ki so/je določen v prilogi 11 k temu načrtu upravljanja. Za izvajanje teh dejavnosti je treba pridobiti soglasje javnega zavoda. Soglasje je treba pridobiti tudi za morebitne druge turistične, športne in rekreativne dejavnosti na vodotokih in stoječih vodah ter na odsekih, ki niso navedeni.
- Pri izvajanju turistične, športne ali rekreacijske dejavnosti se uporabljajo pripadajoča infrastruktura ter ureditve na vodnih in priobalnih zemljiščih (npr. urejene dostopne poti ipd.). Dejavnosti so dovoljene na odsekih vodotokov, ki so skladno z veljavnimi ribiško gojitvenimi načrti opredeljeni kot ribolovni revirji. Odseki, območja ter časovne in druge omejitve izvajanja turističnih, športnih, rekreativnih dejavnosti na vodotokih in stoječih vodah se lahko spremenijo (dopolnijo, izvzamejo) na podlagi strokovne presoje javnega zavoda in drugih strokovnih organizacij (Zavod za ribištvo Slovenije, Zavod RS za varstvo

¹⁶ Šotoriti oziroma taboriti pomeni na območju narodnega parka postaviti šotor in v njem prebivati oziroma prenočevati. Kamp ne spada med šotorišča ali tabore. Mesto za šotorišče ali tabor je zaokroženo, prostorsko in funkcionalno urejeno in opremljeno zemljišče s površino do 0,5 ha, namenjeno le postavitvi šotorov. Tabor ima sprejemni prostor, sanitarni vozle s tekočo vodo, posode za odpadke in pribor za prvo pomoč.

¹⁷ Turistične, športne in rekreativne dejavnosti, ki niso ribolov po predpisih, ki urejajo sladkovodno ribištvo, so: kopanje, plavanje, plovba (to je plovba s plovili, ki so namenjena turistični, športni, rekreacijski plovbi – raft, mini raft, kanu, kajak, rečni bob, čoln, jadrnica, druga plovila), soteskanje, potapljanje.

narave in drugih). Dovoljene dejavnosti (vstopno-izstopna mesta, način dostopa in podobno) je treba podrobneje urediti z občinskimi odloki.

- Turistične, športne ali rekreacijske dejavnosti se na vodotokih lahko izvajajo samo takrat, kadar je pretok vodotoka ustrezen¹⁸. Ustreznost pretoka vodotokov je treba določiti na vstopnih mestih.
- Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v 8. točki poglavja 17.1.

49. točka:

- Na območju narodnega parka je ježa konj zunaj poti, določenih za te namene, prepovedana. Poti za ježo konj, ki so sprejemljive z vidika varstvenih ciljev narodnega parka, so prikazane v prilogi 12 k temu načrtu upravljanja.
- Za vse z načrtom upravljanja določene poti za ježo konj je treba za njihovo uporabo pridobiti soglasje lastnikov zemljišč oziroma upravljavcev ter uskladiti režim uporabe, urejanje in vzdrževanje z drugimi uporabniki prostora oziroma souporabniki teh poti.
- Če se na območju narodnega parka določijo nove poti za ježo konj, je dopustno jezdit tudi na teh poteh. Priloga 12 k temu načrtu upravljanja se z novimi potmi za ježo konj dopolni ob prvi spremembi načrta upravljanja.

50. točka: Snemanje za javno predvajanje, katerega vsebina je skladna s cilji in nameni narodnega parka, se dopušča v tretjem varstvenem območju. Snemanje v prvem in drugem varstvenem območju ter na območju naravnih vrednot in na območju posebnih varstvenih območij se dovoli le izjemoma (raziskovalni namen, dokumentarni filmi, igrano-dokumentarni filmi). Snemanje reklamnih produktov je v prvem in drugem varstvenem območju dopustno le znotraj območij obstoječe infrastrukture (ceste, parkirišča, objekti), zunaj teh je snemanje mogoče brez uporabe scenskih ali drugih začasnih objektov. Skladnost se preverja s soglasjem. Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v 12. točki poglavja 17.1.

51. točka: Vojaško usposabljanje v gorništvu ter za zaščito in reševanje je dopustno v tretjem varstvenem območju, v prvem in drugem varstvenem območju pa le izjemoma. Še posebej se je treba izogibati ožjih zavarovanih območij, območij naravnih vrednot, katerih lastnosti so zaradi dejavnosti lahko ogrožene, mirnih območij ali vodozbirnih območij. Pred začetkom vojaških vaj ali usposabljanja mora izvajalec o tem obvestiti javni zavod.

52. točka: Prepoved uporabe pirotehničnih sredstev v naravnem okolju zajema ob izstrelišču tudi polje dometa izstrelkov in vplivno območje (zaradi hrupa, svetlobe, drugih emisij ...).

15.2 Podrobna opredelitev varstvenih režimov v osrednjem območju narodnega parka

Osrednje območje narodnega parka tvori prvo in drugo varstveno območje. V 15. členu so določeni varstveni režimi, ki veljajo za prvo in drugo območje, če v 16. členu niso določene izjeme.

¹⁸ Ustrezen pretok vodotoka je pretok, pri katerem se z izvajanjem turističnih, športnih ali rekreacijskih dejavnosti na vodotoku ne poslabšujejo ekološke razmere vodotoka niti se z njimi negativno ne vpliva na ugodno stanje rastlinskih in živalskih vrst. Določen bo z Akcijskim načrtom upravljanja športnih in rekreacijskih dejavnosti na območju narodnega parka (operativni cilj D3 – usmerjanje obiskovanja skladno z varstvenimi cilji, naloga D3.4).

Podrobnejša opredelitev varstvenih režimov 15. in 16. člena ZTNP-1 izhaja iz določb drugega in tretjega odstavka 6. člena ZTNP-1 ter sedmega odstavka 15. člena in drugega odstavka 17. člena, kadar ležijo ožja zavarovana območja v osrednjem območju narodnega parka.

V drugem varstvenem območju se za postopno doseganje namenov prvega varstvenega območja v akcijskem načrtu za ohranjanje biotske raznovrstnosti evidentirajo območja, ki so naravovarstveno pomembna ali pa je zaradi naravnih danosti njihova raba bistveno otežena in se ne izvaja oziroma se izvaja v minimalnem obsegu.

15.2.1 Podrobna opredelitev varstvenih režimov iz prvega odstavka 15. člena in prvega odstavka 16. člena ZTNP-1

Podrobnejša prostorska in časovna umestitev in opredelitev posameznih točk:

1. točka: V prvem in drugem varstvenem območju ni dovoljeno spreminjati oblike in sestave površja¹⁹, razen v prvem varstvenem območju v primerih, ki jih določajo 7., 8., 9. in 12. točka prvega odstavka 15. člena, in v drugem varstvenem območju tudi v primeru iz 2. točke prvega odstavka ter 2. in 3. točke drugega odstavka 16. člena ZTNP-1.

2. točka: Merila za izdajo soglasja javnega zavoda za odvzem rastlin nezavarovanih prostoživečih vrst, vključno z glivami iz narave za znanstvenoraziskovalne in izobraževalne namene v prvem in drugem varstvenem območju narodnega parka, so določena v točki 1a poglavja 17.2.

3. točka: V prvem in drugem varstvenem območju se doselitev ali ponovna naselitev živali prostoživečih vrst lahko izvede le za namen ohranitve njihovih populacij, ki je kot ukrep varstva opredeljen z akcijskim načrtom javnega zavoda ali operativnim programom ali akcijskim načrtom Vlade RS oziroma s programom za državni monitoring voda.

4. točka v povezavi s četrtem in petim odstavkom:

- Zaradi doseganja namena prvega varstvenega območja, to je ohranjanja naravnih procesov brez človekovih negovalnih, vzdrževalnih in drugih posegov, sta lov divjadi in ribolov prepovedana.

Izjeme iz četrtega odstavka 15. člena ZTNP-1 se nanašajo na preprečevanje pojava in širjenja nalezljivih bolezni ali na porušeno naravno ravnovesje zaradi čezmerne povečanja populacije ene vrste divjadi nad nosilno kapaciteto ekosistema, tako da so izkazani neugodni vplivi na druge živalske ali rastlinske vrste. Vsi lovsko upravljavski ukrepi v prvem varstvenem območju morajo biti ob upoštevanju četrtega in petega odstavka 15. člena ZTNP-1 določeni v letnih lovsko upravljavskih načrtih Triglavskega lovsko upravljavskega območja. Vsi izredni posegi v prvem varstvenem območju morajo biti ob upoštevanju četrtega in petega odstavka 15. člena ZTNP-1 določeni v letnih lovskoupravljavskih načrtih Triglavskega lovsko upravljavskega območja. Izhodišča:

¹⁹ Pojem oblika površja v tem varstvenem režimu pomeni naravne lastnosti krajine in naravne fizikalne lastnosti Zemljinega površja. Pojem sestava površja se v tem varstvenem režimu nanaša na geološke in pedološke značilnosti Zemljinega površja.

- Za preprečevanje in širjenje nalezljivih bolezni se upošteva zdravstveno stanje divjadi, ki mora vrstam dolgoročno ohranjati stabilnost populacij. V primeru morebitnih lokalnih pojavov bolezni, ki bi resno ogrozile obstoj in stabilnost populacij divjadi, se lahko ukrepa le na podlagi verodostojnih podatkov odvzema in monitoringa zdravstvenega stanja vrst divjadi.
- Ob porušenem naravnem ravnovesju zaradi čezmernega povečanja populacije ene vrste divjadi nad nosilno kapaciteto ekosistema, tako da so izkazani neugodni vplivi na druge živalske ali rastlinske vrste, je treba predhodno preveriti, ali se je ukrepom v prvem varstvenem območju mogoče izogniti z ustreznim ukrepanjem v drugem in tretjem varstvenem območju, kar mora biti strokovno utemeljeno na podlagi verodostojnih podatkov.
- Ne glede na določbe četrtega in petega odstavka 15. člena ZTNP-1 se v posameznih primerih, v katerih je opažena divjad, ki je v agoniji, neozdravljivo bolna ali ima poškodbe večje stopnje, taka divjad usmrti v skladu z določili 42. člena Zakona o divjadi in lovstvu ali po veterinarski presoji skladno s predpisi, ki urejajo področje zaščite živali. Ta usmrtitev se dokumentira na način, da je razviden vzrok usmrtitve.
- Za odvzem divjadi in rib za znanstvenoraziskovalne namene in izvajanje ukrepov varstva živali prostoživečih vrst je treba pridobiti soglasje javnega zavoda. Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v točki 1b poglavja 17.2.
- V drugem varstvenem območju je lov divjadi dovoljen v skladu z lovskoupravljaljskimi načrti.

5. točka v povezavi s šestim odstavkom:

- V prvo varstveno območje so vključeni gozdovi, opredeljeni s kategorijama gozdovi s posebnim namenom (GPN) brez dovoljenega ukrepanja in varovalni gozdovi. Dolgoročni ukrepi za načrtovanje gozdov se določijo v gozdnogospodarskih načrtih gozdnogospodarskih enot, pri tem pa se upoštevajo usmeritve za prvo varstveno območje, ki so določene v poglavju 18.2.
- Nujni varstveni ukrepi so nujni sanacijski ukrepi in ukrepi za zmanjševanje tveganj pri upravljanju gozdnih ekosistemov.
- Nujni sanacijski ukrepi se prednostno izvajajo v prvem varstvenem območju, kadar to meji na gospodarske gozdove, ter v predelih, kjer gozdovi zagotavljajo tudi druge ekološke in/ali socialne vloge (npr. zaščitna), oziroma tam, kjer motnje ogrožajo širše območje gozdov. Ne glede na velikost pojava je v primeru požara potrebna takojšnja intervencija. Za večje motnje je obvezna izdelava posebnega sanacijskega načrta, v katerem se podrobno opredeli način sanacije konkretne prizadete površine, za manjše motnje pa se s podrobnim načinom sanacije dopolni gozdnogojitveni načrt. Merila za določitev sanacijskih ukrepov v prvem varstvenem območju narodnega parka glede na določbo šestega odstavka 15. člena:
 - ob pojavu gozdnih požarov je nujna takojšnja intervencija z gašenjem in lokalizacija požara s požarnimi presekami, če gre za varstvo človeškega življenja ali premoženja, ki se nanaša le na objekte ali za ohranitev lastnosti naravnih vrednot in kulturne dediščine;
 - pri veliki količini napadle lesne mase zaradi večjih motenj, kot so vetrolom, snegolom in/ali žledolom, je potrebna intervencija z namenom: čiščenja hudourniških strug in potokov, stabilizacije strmih pobočij, kjer je veliko tveganje za plazove in usade, zagotovitve osnovnega varstva pred napadom škodljivih organizmov (npr. podlubniki);
 - pri pojavu škodljivih organizmov (npr. podlubniki) je treba nevtralizirati napaden material, da se onemogoči širjenje pojava na večje površine.

- Ukrepi za zmanjševanje tveganj pri upravljanju gozdnih ekosistemov se izvajajo le na območjih izrednih ukrepov za sanacijo motenj. Kot dopustne usmeritve in ukrepi za krepitev varovalne, hidrološke in zaščitne vloge gozdov se štejejo:
 - posek pretežkih starih dreves na strmih pobočjih, pri čemer se sečnja drevja opravi tako, da je višina panja vsaj 0,5 m nad vidnimi poškodbami debla (npr. od kotalečega kamenja);
 - selektivno izvajanje negovalnih del in redčenja drogovnjakov za povečanje stabilnosti sestojev;
 - premenilna redčenja v spremenjenih gozdovih (npr. drugotni sestoji smreke);
 - uporabljati je treba take načine poseka in spravila, ki čim manj poškodujejo rastišča in sestoje;
 - izvajanje selektivne sečnje pretežkih starih dreves, ki obremenjujejo brežine vodotokov, odstranjevanje podrtih dreves ali korenin v strugi ali bližini vodotoka, če obstaja nevarnost plavljenja ali zajezev;
 - varovanje bregov nad hudourniškiimi vodotoki z vzdrževanjem nizkih lesnih zalog brez nestabilnih dreves in z majhno količino mrtve biomase; vzdržuje se stopničasta sestojna zgradba pretežno mlajših razvojnih faz;
 - omejevanje sežiganja sečnih ostankov, še zlasti v bližini vodotokov;
 - selektivno ukrepanje na območjih snežnih plazov za zagotovitev najustreznejše strukture gozda glede na lokalne razmere in lego pobočja.
- Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v 2. točki poglavja 17.2.
- V drugem varstvenem območju je dovoljeno sonaravno gospodarjenje v skladu z gozdnogospodarskim načrtom, pri pripravi katerega se upoštevajo naravovarstvene smernice, pripravljene na podlagi usmeritev iz poglavja 18.2.

3. točka prvega odstavka 16. člena:

- Pri sonaravnem gospodarjenju z gozdovi v drugem varstvenem območju se za ohranjanje obstoječega stanja narave in kulturne dediščine gospodari skladno z gozdnogospodarskimi načrti gozdnogospodarskih enot.
- Za postopno doseganje namenov prvega varstvenega območja se določijo prednostna območja. Dejanski prehod se izvede ob izpolnjevanju vseh potrebnih pogojev (npr. naravne danosti, ureditev lastniških razmerij – odkup, nadomestila).
- Javni zavod v postopku priprave gozdnogospodarskega načrta sodeluje z ZRSVN in ZGS, tako da se v naravovarstvenih smernicah podajo usmeritve in pravila ravnanj za dejavnost.
- Za doseganje ciljev iz tretjega odstavka 6. člena ZTNP-1 se pri sonaravnem gospodarjenju z gozdovi v drugem varstvenem območju za ohranjanje obstoječega stanja narave in kulturne dediščine, preprečevanje vnosa novih obremenjujočih dejavnosti in postopno doseganje namenov prvega varstvenega območja:
 - uporablja obstoječa mreža gozdnih prometnic, morebitna širitev mreže pa se predvidi in uskladi že pri pripravi gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot; razen s tem načrtom upravljanja določenih izjem (poglavje 15.2) je uporaba gozdnih prometnic strogo namenska, zato se zaprejo z zapornicami, da se prepreči vožnja drugih vozil;
 - načrtuje nižji možni posek v gozdovih drugega varstvenega območja v primerjavi z gozdovi z enakimi sestojnimi lastnostmi v tretjem varstvenem območju;

- prednostno oblikuje mreža ekocelic po postopku, predpisanem z ZTNP-1, in poveča število gozdnih rezervatov;
- izloča staro in oslabele drevje ali sušice ter izvajajo negovalni ukrepi čiščenja zarasti in redčenja i v omejenem obsegu, razen v primeru utemeljene nevarnosti širjenja bolezni ali škodljivih organizmov;
- upoštevajo priporočila javnega zavoda za rabo sečnih in drugih lesnih ostankov v energetske namene;
- izvaja malopovršinska sečnja z dolgimi obdobji pomlajevanja, prednostno se oblikujejo raznomerni sestoji z mozaično razporejenimi zaplatami različnih razvojnih faz;
- sanitarna sečnja izvaja omejeno in le v primeru preprečevanja širjenja bolezni ali škodljivih organizmov ali zagotavljanja zaščitne funkcije gozda;
- praviloma ne izvaja začasno skladiščenje lesa, razen v času odprtega delovišča;
- dosledno ohranja razvit gozdni rob z grmovno vegetacijo;
- upoštevajo varstvene in razvojne usmeritve iz poglavja 18.2 tega načrta upravljanja.

6. točka: V prvem varstvenem območju je dovoljena paša na območjih planin²⁰, ki so določena v prilogi 13 k temu načrtu upravljanja v skladu s potrjenim pašnim redom²¹. V prvem in drugem varstvenem območju naj se paša izvaja v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijstvo, in potrjenimi pašnimi redi.

7. točka:

- V prvem in drugem varstvenem območju se površje, tudi na območjih vodotokov in povirij, prepusti naravnim procesom.
- Pri načrtovanju in izvedbi ukrepov (tudi morebitnega odvzema naplavin: mivke, peska in proda) za sanacijo ali preprečitev škodljivega delovanja voda v okviru opravljanja nalog obveznih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda po predpisih o vodah je treba v skladu s tretjim odstavkom 21. člena ZTNP-1 posebno pozornost nameniti ohranjanju naravnega ravnovesja.
- Pri posameznih posegih v vodotok ter vodna in priobalna zemljišča javni zavod v postopku izdaje ustreznih upravnih dovoljenj sodeluje z določitvijo varstvenih usmeritev v skladu z merili, določenimi v 4. točki poglavja 17.1.

8. točka: Izvajajo se lahko melioracijska dela:

- za namen urejanja poti, in sicer dograjevanje ali širjenje obstoječih kolovozov²² in poljskih poti²³ v prvem varstvenem območju narodnega parka, ki omogočajo dostop do planin in so

²⁰ Pojem območje planine v tem varstvenem režimu pomeni tradicionalno pašno območje, na katerem se med pašo zadržujejo živali, in selišče (pastirske koče, hlevi, sirarna). Pašno območje ni omejeno z grafično enoto rabe zemljišč kmetijskega gospodarstva (GERK) in deloma posega tudi območje zunaj GERK, na katerem se živali zadržujejo med pašo. Pašna območja, prikazana v prilogi 13, se lahko dopolnjujejo po potrebi in s soglasjem upravljavca narodnega parka.

²¹ Pašni red je dokument, ki je določen s predpisi s področja varstva kmetijskih zemljišč in ga za namen uporabe planin in skupnih pašnikov sprejme agrarna skupnost oziroma pašna skupnost. Določa pravila ter način rabe planine in skupnega pašnika. K pašnemu redu je treba pridobiti soglasje upravne enote. To se pridobi ob prvem sprejetju pašnega reda in ob morebitnih spremembah.

²² Kolovoz je ozka neutrjena pot med njivami in drugimi obdelovalnimi zemljišči, namenjena izključno dostopu do teh površin.

določene v prilogi 13; dovoljeno jih je vzdrževati tako, da se ohranja njihovo dobro stanje (utrditev s peskom, gramozom ali zbito zemljo) in omogoča njihova uporaba (npr. manjša popravila, utrditve, zavarovanja nasipnih ali vkopnih brežin, odvodnjavanje); pri tem se ohranjajo njihova zmogljivost, izvedba, namembnost in zunanji videz.

- za namen poseka dreves in grmičevja za vzdrževanje ter urejanje pašnikov²⁴ in poti je dovoljen na planinah, določenih v prilogi 13 k temu načrtu upravljanja; konkretne pobude poseka dreves in grmičevja pri rednem vzdrževanju in urejanju pašnikov in poti se znotraj pašnih območij sprotno preverjajo; ob tem se upoštevajo potrebe, ki izhajajo iz opravljanja kmetijske dejavnosti, naravne danosti območja (tla in relief) in naravovarstvene omejitve; del teh površin je že opredeljen kot gozdni prostor, zato mora odločbo h krčitvi gozda podati Zavod za gozdove Slovenije; v teh postopkih javni zavod sodeluje z neformalnim mnenjem;
- v drugem varstvenem območju je dovoljeno vzdrževati obstoječe dostope do kmetijskih zemljišč tako, kot je določeno za kolovoze in poljske poti v prvem varstvenem območju.

9. točka: Gradnja novih objektov in postavitev začasnih objektov v prvem in drugem varstvenem območju nista dovoljeni. Pri rekonstrukciji obstoječih objektov se ohranjajo njihov obseg – stavbno maso (tlorisni in višinski gabarit), zmogljivost (npr. število ležišč) in namembnost. Določba dopušča te izjeme:

- Gradnja novih in rekonstrukcija obstoječih mlekarn (oziroma sirarn) in hlevov je dopustna ob predhodno pridobljenem pozitivnem mnenju kmetijske svetovalne službe o potrebnosti mlekarne ali hleva za potrebe opravljanja kmetijske dejavnosti v narodnem parku na območju planin – ki so prikazane v prilogi 13 k temu načrtu upravljanja –, ki se izda ob smiselnem upoštevanju 18. točke poglavja 15.1 tega načrta upravljanja.
- Gradnja novih in rekonstrukcija obstoječih objektov (z dopustnim odstopanjem od obstoječih gabaritov) je dopustna za preprečevanje ali zmanjševanje obstoječega obremenjevanja okolja, ki obsegata gradnjo čistilnih naprav, ureditve za sanacijo sanitarnih in kuhinjskih prostorov (npr. vgraditev lovilcev maščob), ureditve za večjo energetske učinkovitost objektov, zamenjavo neustreznih energetskih virov z obnovljivimi viri in posege zaradi drugih zahtev, utemeljenih s predpisi (npr. varstvo pred požari).
- Gradnja novih in rekonstrukcija obstoječih objektov (oziroma naprav) je dopustna za evidentiranje ter sledenje meteoroloških, hidroloških, agroloških in ekoloških razmer ter geoloških, seizmoloških in drugih geofizikalnih pojavov, vendar zanje ni dovoljeno graditi ali nadelavati dostopnih poti, v objektih pa ne načrtovati ležišč.
- Objekti in naprave, ki so postavljeni začasno, se po končanih raziskavah odstranijo in vzpostavi se prejšnje stanje.
- V drugem varstvenem območju je ob upoštevanju 2. točke prvega odstavka 16. člena dovoljeno postavljati senike²⁵ na kmetijskih zemljiščih ob predhodno pridobljenem pozitivnem mnenju kmetijske svetovalne službe o potrebnosti senika za potrebe opravljanja

²³ Poljska pot je kmetijska prometnica, ki jo sestavlja do 2,5 m širok utrjen pas zemljišča in je namenjena za hojo ali vožnjo kmetijske mehanizacije za dostop do kmetijskih zemljišč. Poljska pot je utrjena s peskom, gramozom ali zbito zemljo in je brez priključka na javno cesto.

²⁴ Vzdrževanje in urejanje pašnikov vključuje ograditev zemljišča in razdelitev na ograde (čredinke), ureditev zbiralnikov za vodo in napajališč (korita in kali) in odstranjevanje zarasti na pašnih površinah.

²⁵ Senik je pomožni kmetijski objekt, namenjen shranjevanju sena. Glede na zahtevnost spada med enostavne objekte.

kmetijske dejavnosti v narodnem parku, ki se izda ob smiselnem upoštevanju 18. točke poglavja 15.1 tega načrta upravljanja.

10. točka:

- Gradnja in širitev obstoječih cest, kolovozov, poljskih in drugih poti v prvem in drugem varstvenem območju je prepovedana. Dopustno je vzdrževanje z izvajanjem manjših popravil in drugih del, potrebnih za to, da se poti ohranjajo v dobrem stanju in da se omogoča njihova uporaba. Pri tem se ne sme spreminjati njihova zmogljivost, izvedba, namembnost ali zunanji videz.
- Na podlagi tretjega odstavka 15. člena pa je izjemoma dopustna preusmeritev posameznih delov cest, kolovozov, poljskih in drugih poti na odsekih, ki so ogroženi zaradi erozijskih pojavov (podori, plazovi, zdrsi hudourniškega delovanja vodotokov ...).
- Izjemoma je dopustna preusmeritev posameznih delov cest, kolovozov, poljskih in drugih poti na odsekih, ki potekajo prek območij ranljivih ali ogroženih habitatov skladno s prvim odstavkom 20. člena.

11. točka v povezavi s šestim odstavkom:

- V prvem varstvenem območju ni dovoljena gradnja nove gozdne infrastrukture, razen v primerih, v katerih je ta potrebna za izvedbo nujnih varstvenih ukrepov. Zanje potrebna gozdna infrastruktura se določi v gozdnogojitvenih načrtih, ki jih na podlagi soglasja javnega zavoda pripravi Zavod za gozdove Slovenije.
- Nujno potrebna gozdna infrastruktura za izvedbo nujnih varstvenih ukrepov v prvem varstvenem območju se načrtuje, gradi in uporablja tako, da se:
 - čim manj poškodujejo rastišča in sestoji,
 - preprečijo čezmerne motnje prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, predvsem v času razmnoževanja in na območjih, na katerih to poteka,
 - v največji meri izogiba premeščanju materiala po vzdolžni osi prometnice.
- Obstoječo infrastrukturo se vzdržuje, tako da se ohranja v dobrem stanju in omogoča njena uporaba. Pri tem se ne sme spreminjati njena zmogljivost, izvedba, namembnost ali zunanji videz.
- Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v poglavju 17.2.2.

12. točka: V prvem in drugem varstvenem območju je dopustno obstoječe objekte s kmetijsko namembnostjo, ki so povezani s pašo na planinah, določenih v prilogi 13 k temu načrtu upravljanja, porušiti in odstraniti ter na njihovem mestu zgraditi nadomestni objekt – ob predhodno pridobljenem pozitivnem mnenju kmetijske svetovalne službe o potrebnosti kmetijskega objekta za potrebe upravljanja kmetijske dejavnosti v narodnem parku.

14. točka: S soglasjem javnega zavoda se lahko v prvem in drugem varstvenem območju označujejo obstoječe zgodovinske in tematske poti²⁶. Merila za izdajo soglasja javnega zavoda so določena v 11. točki poglavja 17.1.

- Na podlagi tretjega odstavka 15. člena pa je izjemoma dopustna preusmeritev posameznih delov planinskih, turističnih, zgodovinskih, tematskih in drugih poti ali stez na odsekih, ki so

²⁶ Tematska pot je pot, ki jo povezuje določena naravoslovna (predstavitev naravnih procesov, oblik pojavov, npr. gozdne, geološke, geografske poti), kulturna, etnološka, vinska, kulinarčna in/ali romarska tematika poti.

ogroženi zaradi erozijskih pojavov (podori, plazovi, zdrsni hudourniškega delovanja vodotokov ...).

- Izjemoma je dopustna preusmeritev posameznih delov planinskih, turističnih, zgodovinskih, tematskih in drugih poti ali stez na odsekih, ki potekajo prek območij ranljivih ali ogroženih habitatov skladno s prvim odstavkom 20. člena.

15. točka: Merila za izdajo soglasja javnega zavoda glede izvajanja dopolnilnih dejavnosti na planinah so določena v poglavju 17.2.4.

16. točka: Merila za izdajo soglasja javnega zavoda k prirejanju javnih shodov, prireditvev in organiziranju športnih tekmovanj²⁷ so določena v 6. točki poglavja 17.1.

17. točka v povezavi s 4. točko drugega odstavka 16. člena: Prepovedano je kopanje, potapljanje, čolnarjenje in izvajanje vseh drugih rekreacijskih dejavnosti na vseh vodotokih in jezerih v prvem in drugem varstvenem območju, razen v Bohinjskem jezeru.

18. točka v povezavi s 5. točko prvega odstavka 16. člena:

- V prvem varstvenem območju je, razen izjem, ki so določene s 43. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1, prepovedano voziti motorna vozila na gozdnih in kmetijskih cestah²⁸. V drugem varstvenem območju je ob izjemah, določenih v 43. točki prvega odstavka 13. člena ZTNP-1, dovoljena vožnja z motornimi vozili po kmetijskih in gozdnih cestah, ki so določene v prilogi 16 k temu načrtu upravljanja. Pri uporabi določenih odsekov kmetijskih in gozdnih cest je treba upoštevati:
 - cesto oziroma cestni odsek uporabnik uporablja na lastno odgovornost,
 - režim uporabe ceste, ki je podrejen kmetijski rabi oziroma gospodarjenju z gozdom,
 - način uporabe, ki bo povzročal čim manjše motnje v kmetijskem in gozdnem ekosistemu,
 - stanje oziroma prevoznost ceste.
- Zaradi ogroženosti ali prevelike obremenjenosti narodnega parka, ki jo povzroča promet, se lahko v sodelovanju z upravljavci cest in lastniki zemljišč (Zavod za gozdove Slovenije, parkovne lokalne skupnosti, pašne in agrarne skupnosti) vožnja za motorna vozila dodatno omeji.

19. točka:

- V osrednjem območju narodnega parka je vožnja s kolesi dopustna po obstoječi cestni infrastrukturi, ki je namenjena motornemu prometu.
- Kmetijske ceste, planinske poti, ki so določene na podlagi Zakona o planinskih poteh, gozdne poti in vlake, ki so določene na podlagi Zakona o gozdovih in po katerih je v osrednjem območju z vidika varstvenih ciljev sprejemljiva vožnja s kolesom, so prikazane prilogi 15 k temu načrtu upravljanja.
- Ne glede na naravovarstveno sprejemljivost vožnje s kolesi po poteh, prikazanih v prilogi 15, je vožnja s kolesi dopustna le na tistih poteh, ki so usklajene z upravljavci oziroma lastniki poti, določbami zakona, ki ureja planinske poti, in določbami predpisov, ki urejajo gozdne prometnice.

²⁷Športno tekmovanje se nanaša na tekmovanje v naravi, ki ga organizira nacionalna športna panožna zveza.

²⁸Kmetijska cesta je poljska pot, kolovoz ali druga pot, ki jo tvori ozek utrjen pas zemljišča (širine do 2,5 m). Namenjena je hoji ali vožnji kmetijske mehanizacije.

15.2.2 Podrobna opredelitev varstvenih režimov iz drugega odstavka 16. člena ZTNP-1 za Bohinjsko jezero

Ob varstvenih režimih iz 13. in 15. člena ZTNP-1 in podrobnejšem režimu za drugo varstveno območje iz poglavij 15.1 in 15.2.1 tega načrta upravljanja so podrobnejši varstveni režimi za Bohinjsko jezero z okolico še:

1. točka drugega odstavka:

- Območje Bohinjskega jezera z okolico je prikazano v prilogi 17 k temu načrtu upravljanja.
- Ribolov je dovoljen skladno z ribiškogojitvenim načrtom.

2. točka drugega odstavka: Zgrajena pomola v avtokampu Zlatorog v Ukancu in nasproti cerkve Sveti Duh sta bila kot izjemna posega dopustna s sklepom Vlade RS (št. 836/01/2001-15 z dne 10. 7. 2003). Za vse druge obstoječe pomole na južni obali jezera je treba v postopku priprave občinskega prostorskega načrta oziroma postopku izdaje upravnega dovoljenja preveriti njihovo zakonitost. Z ustreznimi upravnimi dovoljenji zgrajene pomole je dopustno vzdrževati, rekonstruirati ali odstraniti oziroma na njihovem mestu zgraditi nadomestni pomol. Pomoli se projektirajo v okviru, ki je dovoljen za nadomestno gradnjo, in tako, da se ne spreminjajo obstoječi dostopi, reliefne izoblikovanosti jezerskih brežin ali dna, njihovo oblikovanje, izvedba in uporaba materialov pa so poenoteni.

3. točka drugega odstavka: V ureditvenem območje Ribčev laz – Pod Skalco je dopustna gradnja čolnarne skladno z veljavnim prostorskim aktom za to območje, katerega sestavni del je tudi gradnja pomola.

4. točka drugega odstavka: Vse dovoljene rekreacijske dejavnosti na Bohinjskem jezeru (kopanje, potapljanje, drsanje, čolnarjenje in jadranje), vključno s plovbo turistične ladjice, je treba uskladiti s podrobno namensko rabo prostora in opredelitvijo pogojev za njihovo izvajanje v občinskih prostorskih aktih, z določitvijo kopalnih voda (Fužinarski zaliv na Veglju in Ukanc), z ureditvijo obstoječe in načrtovane infrastrukture (čolnarna, privezi, pomoli ali drugi objekti, zgrajeni skladno s predpisi s področja graditve objektov), s sprejetjem odloka o plovnem redu in z drugimi področnimi predpisi.

5. točka drugega odstavka: Na območju kopalnih voda v Fužinarskem zalivu na Veglju je dopustna postavitev nujne opreme v času kopalne sezone. Oprema obsega informacijsko mesto s podatki o kopalnih vodah, podatki monitoringa higienske ustreznosti kopalne vode, prostor za reševalca in prvo pomoč. Sanitarne prostore in kabine za preoblačenje se umesti na prostorsko in vidno manj izpostavljene lokacije. Parkiranje in dostop se zagotavljata na obstoječih urejenih prometnih površinah. Vsa oprema se po končani sezoni odstrani in vzpostavi se prvotno stanje. Zaradi dejavnosti ni dopustno kakorkoli posegati v obstoječo reliefno izoblikovanost jezerskih brežin ali jezerskega dna.

16 Izjeme glede na prepovedi iz ZTNP-1

16.1 Izjeme za območja cest iz 18. člena glede na prepovedi iz 13., 15. in 16. člena ZTNP-1

Na površinah za mirujoči promet v prvem in drugem varstvenem območju, ki so določene v prilogi 14 k temu načrtu upravljanja, je dopustno urejati parkirne prostore skladno s področnimi predpisi, prostorskimi akti PLS, razvojnimi programi upravljalcev cest in s soglasjem lastnikov zemljišč.

16.2 Izjeme za upravljavca narodnega parka iz 20. člena glede na prepovedi iz 13., 15. 16. in 17. člena ZTNP-1

- Kljub določbi 4. točke prvega odstavka 13. člena ZTNP-1, ki dovoljuje odvzem živali nezavarovanih prostoživečih vrst iz narave v narodnem parku izključno v znanstvenoraziskovalne namene, se kot izjema dopuščajo tudi izjemna ravnanja:
 - odvzema iz narave živali tujerodnih prostoživečih vrst, ki niso varovane po predpisih o ohranjanju narave za namene izboljšanja stanja razvrednotenih območij.
- Kljub določbi 2. točke prvega odstavka 15. člena v povezavi s prvim odstavkom 16. člena ZTNP-1, ki dovoljuje odvzem rastlin in gliv prostoživečih vrst iz narave v prvem in drugem varstvenem območju narodnega parka izključno v znanstvenoraziskovalne in izobraževalne namene, se kot izjema dopuščajo tudi izjemna ravnanja:
 - z rastlinami zavarovanih prostoživečih vrst za namene in na način, določene s predpisom, ki ureja zavarovane prostoživeče rastlinske vrste,
 - z glivami zavarovanih prostoživečih vrst za namene in na način, določene s predpisom, ki ureja zavarovane prostoživeče vrste gliv,
 - odvzema iz narave rastlin tujerodnih prostoživečih vrst, ki niso varovane po predpisih o ohranjanju narave za namene izboljšanja stanja razvrednotenih območij.
- Kljub določbi 10. in 14. točke prvega odstavka 15. člena se dopušča preusmeritev posameznih delov cest, poti ali stez na odsekih, ki potekajo prek območij ranljivih ali ogroženih habitatov.
- Za namene drugega odstavka 20. člena ZTNP-1 se lahko uporabljajo naravni viri na gozdnih zemljiščih v upravljanju javnega zavoda.
- Kljub določbi 10. točke prvega odstavka 15. člena ZTNP-1 je v osrednjem območju dopustno graditi nove dostopne poti in parkovno infrastrukturo za potrebe ureditve in rabe delov narodnega parka za ogledovanje in obiskovanje – v povezavi z določbami 33. člena ZTNP-1.

17 Merila za odločitev o skladnosti nameravanega ravnanja, posega ali dejavnosti z določbami ZTNP-1 v postopku izdaje soglasij javnega zavoda

Splošna merila za izdajo soglasij (postopkovne določbe):

- vse dejavnosti morajo biti v skladu s cilji in nameni narodnega parka;
- dejavnosti ne smejo škodljivo vplivati na naravo;
- soglasje se praviloma podeli za obdobje enega leta, razen za aktivnosti, ki trajajo daljše časovno obdobje, vendar ne več kot za obdobje veljavnosti načrta upravljanja oziroma do njegove spremembe; pred izdajo novega soglasja se ponovno pretehtajo vsi vidiki utemeljenosti dejavnosti;
- soglasje velja do spremembe pogojev, navedenih v vlogi, oziroma do spremembe podatkov s strani vlagatelja;
- izvajalec mora najpozneje v 30 dneh po izvedbi dejavnosti javnemu zavodu predložiti poročilo o izvedeni dejavnosti; poročilo vključuje najmanj natančne podatke o lokaciji dejavnosti, datumih izvajanja dejavnosti, številu/količini/obliki ravnanj in drugih ravnanjih, dovoljenih na podlagi izdanega soglasja; javni zavod pridobljene podatke pridobiva za spremljanje in analiziranje vpliva dejavnosti na stanje narave.

17.1 Merila za izdajo soglasij iz 31. člena ZTNP-1

Za doseganje ciljev narodnega parka je ključnega pomena, da se vsa ravnanja, posegi ali dejavnosti²⁹, še zlasti pa tisti, ki so določeni v 31. členu ZTNP-1, izvajajo tako, da niso v nasprotju z določili ZTNP-1, oziroma tako, da jih podpirajo. O skladnosti nameravanega ravnanja, posega ali dejavnosti iz 31. člena ZTNP-1 z določili ZTNP-1 in pogoji za njihovo izvedbo se odloči v soglasju, ki ga javni zavod izda na podlagi pisne vloge izvajalca. Vloga za pridobitev soglasja mora vsebovati najmanj podatke o vlagatelju in nameravanim ravnanju, posegu ali dejavnosti (npr. vrsto, čas izvajanja, lokacijo izvajanja, količino). Priporočeno je, da se v ta namen uporabijo obrazci, ki so objavljeni na spletni strani javnega zavoda.

1. točka v povezavi z drugim odstavkom 28. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja k izvajanju raziskav so zlasti:

- raziskovalne metode morajo biti izbrane na način, ki najmanj poškoduje naravno okolje;
- čas in kraj raziskave morata biti izbrana na način, ki najmanj vpliva na življenjske cikle prostoživečih vrst;
- raziskava mora biti opravljena skladno s strokovnimi usmeritvami, ki jih poda javni zavod;
- prednostno se podpirajo znanstvene raziskave na teh področjih:
 - evidentiranje in spremljanje populacij varstveno pomembnih in ogroženih živalskih in rastlinskih vrst (vrste Natura 2000) in raziskave sprememb prednostnih habitatnih tipov,
 - ekologija in razširjenost alg, lišajev, mahov in višjih gliv,
 - spremljanje ekološkega stanja voda (prednostno visokogorska jezera in izviri),
 - vplivi različnih rekreativnih dejavnosti na prostoživeče vrste,
 - popis tujerodnih živalskih in rastlinskih vrst ter interakcije med njimi in domorodnimi vrstami,
 - vpliv človekovih dejavnosti in naravnih dejavnikov na dinamiko populacij rastlinskih in živalskih vrst ter na biotsko pestrost,
 - analiza obiskovanja narodnega parka, vplivi na okolje in določitev nosilne sposobnosti,
 - analize vodonosnikov in pretakanje podzemnih voda,
 - interdisciplinarne analize stoječih in tekočih voda,
 - vpliv podnebnih sprememb na gorske ekosisteme,
 - ovrednotenje nesnovne in premične kulturne dediščine,
 - učinkovitost izobraževalnih dejavnosti narodnega parka na zviševanje naravovarstvene zavesti,
 - socioekonomske analize na območju narodnega parka.

2. točka v povezavi z 10. in 36. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja za odzemanje mineralov in fosilov iz narave so zlasti:

- dovoli se odvzem vrst in količine mineralov in fosilov iz nahajališča na način, ki ne vpliva na izjemnost, ohranjenost ali redkost nahajališča v naravi, razen če obstoj nahajališča ogrožajo naravni procesi ali druga človekova dejavnost;
- odvzem mora biti izveden tako, da so poškodbe v naravi čim manjše, ne ogrožajo stanja nahajališča ter ne prizadenejo drugih sestavin naravne in kulturne krajine v narodnem parku;
- odvzem z miniranjem in vrtanjem se ne dovoli;

²⁹ Pod pojmi ravnanja, posegi ali dejavnosti so zajete vse aktivnosti, ki se v narodnem parku načrtujejo ali izvajajo, vendar ne spadajo med neposredne aktivnosti ohranjanja narave.

- soglasje se podeli le organizaciji, ki ima registrirano dejavnost izobraževanja ali znanstvenega raziskovanja ali fizični osebi s pooblastilom take organizacije.

3. točka v povezavi s 4. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja k odvzemu živali prostoživečih vrst za znanstvenoraziskovalne namene so zlasti:

- odvzem se dovoli izključno v znanstvenoraziskovalne namene³⁰, če je odvzem živali nujen za izvedbo raziskave in ni na voljo drugih primerljivih raziskovalnih metod, pri katerih odvzem ni potreben;
- dovoli se odvzem najmanjšega možnega števila osebkov, ki še omogoča izvedbo raziskave;
- za odvzem se izbere ciljna metoda, ki ne poškoduje osebkov, ne povzroča škode drugim osebkom, drugim živalskim in rastlinskim vrstam niti ne povzroča trajnejših sprememb v njihovem življenjskem prostoru;
- odvzem se izvede takrat, ko je glede na življenjski cikel živali vpliv na populacijo in druge vrste najmanjši; odvzem se praviloma ne izvaja v obdobju razmnoževanja živalske vrste, ki se odvzema, ali v obdobju skrbi za zarod;
- odvzem se praviloma izvede na območju, kjer je populacija živalske vrste, ki se odvzema, najštevilčnejša; odvzem mora biti opravljen v skladu s strokovnimi usmeritvami, ki jih poda javni zavod ob izdaji soglasja;
- soglasje se podeli le, če nosilec raziskav (mentor, ustanova) izkaže ustrezne kvalifikacije;
- pri zahtevi za izdajo soglasja za odvzem živali zavarovanih vrst mora biti vlogi priloženo tudi dovoljenje ministrstva, pristojnega za ohranjanje narave.

4. točka v povezavi s 35. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja k odvzemu mivke, peska in prod iz strug vodotokov ter vodnih in priobalnih zemljišč za potrebe v narodnem parku so zlasti:

- odvzemi se izvajajo prednostno na mestih, kjer nastajajo zaplavni čepi in nanosi naplavin (npr. pri pregradah);
- čiščenje in odvzem naplavin sta količinsko omejena (npr. sezonski obseg naplavin);
- način odvzema je treba prilagoditi zatečeni reliefni izoblikovanosti obvodnih brežin (ureditev dostopa, transport) in obrežni vegetaciji, tako da bodo posegi in vplivi čim manjši;
- z odvzemom se ne smejo povzročati večje spremembe vodnega režima (pretočne razmere, prostorska in časovna razporeditev voda, smer toka) ali kakovosti vode;
- odvzem mora biti časovno ustrezen (zunaj nizkih vodostajev, obdobja drsti rib, gnezdenja ptic in zimskega mirovanja živali, turistične sezone);
- poseg mora biti v skladu s predpisi, ki urejajo vode.

5. točka v povezavi z 40. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja k izvajanju geodetskega, filmskega, video- in dokumentarnega snemanja z zrakoplovi pod 1000 čevlji (304,8 metra) nad najvišjo trenutno točko oziroma oviro med letenjem v narodnem parku so zlasti:

³⁰ Znanstvenoraziskovalni namen je organizirano in sistematično raziskovanje z vnaprej opredeljenim ciljem, pri katerem sta na podlagi določenih pravil in načel zagotovljena objektivnost ter ponovljivost celotnega postopka in pridobljenih rezultatov. Raziskovalni proces poteka z uporabo uveljavljenih raziskovalnih metod, s katerimi se izvajata zbiranje podatkov o pojavu, ki je predmet znanstvene raziskave, ter analiza podatkov, ki vključuje urejanje, primerjavo in njihovo povezovanje.

- izredni preleti z motornimi zrakoplovi za potrebe snemanj so sprejemljivi le v raziskovalne namene, izjemoma tudi v dokumentarne in promocijske;
- izvajalec snemanja je dolžen termin preleta načrtovati med tednom, ob koncih tedna se je treba preletom izogibati zaradi večjega števila obiskovalcev narodnega parka;
- izvajalec snemanja se je dolžen izogibati preletom pred zoro in mrakom (sončni vzhod/zahod), saj je ta čas pomemben za aktivnosti prostoživečih živali;
- izvajalec snemanja je dolžen upravljavca predhodno obvestiti o natančnem datumu in trasi preleta z motornim zrakoplovom najpozneje 10 delovnih dni pred izvedbo;
- o vsaki spremembi letenja glede na vlogo je treba predčasno obvestiti upravljavca, to še posebej velja za spremembo trase letenja;
- v soglasju se opredeli tudi najnižja dovoljena višina leta.

6. točka v povezavi s 16. točko prvega odstavka 15. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja za izvedbo prireditev, shodov in tekmovanj, ki ne povzročajo čezmerne obremenitve s hrupom in nimajo neugodnih vplivov na cilje narodnega parka, v prvem in drugem varstvenem območju so zlasti:

- trase/lokacije prireditev so sprejemljive le na območjih, kjer obremenitev ne bo imela neugodnih vplivov na naravo (npr. zunaj mirnih območij ...);
- prireditve mora potekati na trasi/lokaciji, ki je navedena v zahtevku;
- trajni posegi v prostor na lokaciji/trasi prireditve niso dovoljeni;
- glasnost na prireditvi ne sme presegati zakonsko predpisanih ravni hrupa oziroma se glede na naravne vrednosti območja določijo mejne vrednosti hrupa ter potrebni omilitveni ukrepi in ureditve;
- vozila udeležencev prireditve morajo biti parkirana na urejenih parkiriščih, parkiranje v naravnem okolju ni dovoljeno;
- organizator mora v 24 urah po koncu prireditve odstraniti vse odpadke in oznake, ki jih je postavil za potrebe prireditve;
- organizator mora zagotoviti ustrezne sanitarne pogoje (postavitve sanitarij, praznjenje in čiščenje) in odvoz odpadkov;
- če je predvidena zapora ceste, je treba pridobiti soglasje upravljavca ceste (Direkcija RS za ceste za državne ceste, občina za lokalne ceste);
- če je predvidena uporaba gozdnih prometnic, mora organizator obvestiti pristojno območno enoto ZGS;
- pri izvedbi prireditev in športnih tekmovanj je treba upoštevati Okoljevarstveni in naravovarstveni kodeks.

Ob zgoraj navedenih splošnih merilih se pri organizaciji sankanja upošteva še:

- določi se ura (od kdaj do kdaj), ob kateri je dejavnost dovoljena, če gre za dejavnost, ki traja sezonsko;
- dodatna osvetlitev sankališč ali uporaba zvočnih naprav ni dovoljena;
- po končani sezoni je organizator dolžen sanirati vse poškodbe terena na lokaciji, kjer je potekala dejavnost;
- soglasje se izda za vsako sezono posebej, med sezono se preverja izvajanje dejavnosti.

7. točka v povezavi s 46. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja za šotorjenje ali taborjenje na mestih, kjer ta dejavnost ne ogroža ciljev narodnega parka, so zlasti:

- tabori se prednostno umeščajo na tradicionalne in med deležniki usklajene lokacije, ki so določene v občinskih odlokih;
- v soglasju se določi zmogljivosti prostora (število šotorov in udeležencev);
- dejavnosti v času tabora morajo biti skladne s predpisi parkovnih lokalnih skupnosti;
- na tabornem prostoru niso dovoljeni trajni posegi v prostor niti posegi v vegetacijo, predvsem žaganje drevja in grmovja, za potrebe postavitve tabora, kurjave ali tabornega ognja;
- kurjenje odprtega ognja je izjemoma dovoljeno le na enem urejenem mestu, skladno z določbami 5. člena Uredbe o varstvu pred požarom v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 20/14) – ureditev kurišča, oddaljenost od dreves oziroma gozda, zavarovanje in nadziranje ognja;
- za sanitarije je treba uporabljati kemična stranišča; kjer to ni mogoče, se uredi ena latrina ali več teh; organizator tabora mora poskrbeti za ustrezno ravnanje z odpadno vodo;
- organizator mora poskrbeti, da se vsi odpadki ločujejo in odstranijo na ustrezno urejeno mesto, ki je del sistema ravnanja z odpadki;
- na območju tabornih prostorov in šotorišč ne sme biti vozni površin; vozila taborečih je treba parkirati na urejenih parkiriščih ali ob cesti, parkiranje v naravnem okolju ali celo v taboru ni sprejemljivo;
- izvajanje dejavnosti ne sme povzročati čezmerne obremenitve okolja s hrupom ne vznemirjanja živali;
- po končanem taborjenju se odstranijo vsi začasni taborni objekti in ureditve, sanirajo se morebitne poškodbe (npr. obnova travne ruše);
- po končanih taborih je treba površine povrniti v prvotno stanje, vse odpadke pa odnesti v dolino na odlagalna mesta, ustrezna za to.

Dodatna merila za raziskovalne in jamarske tabore:

- tabor oziroma šotori morajo biti opremljeni z večjim napisom »Jamarski/ raziskovalni tabor«;
- odpadno karbidno apno je treba v plastičnih vrečkah odnesti iz jame in ga nato skupaj z drugimi odpadki prenesti v dolino na ustrezno mesto, ki je del sistema ravnanja z odpadki;
- kurjenje ognja je prepovedano, za kuhanje naj se uporabljajo plinski ali bencinski kuhalniki;
- prepovedano je odnašati ostanke iz prve svetovne vojne;
- pri izdaji soglasja za raziskovalne tabore se upoštevajo tudi določbe 28. člena ZTNP-1 (znanstvene raziskave).

Dodatna merila začasne planinske in taborniške tabore:

- tabori se izvajajo izključno v organizaciji PZS in PD ter Taborniške zveze Slovenije in društev tabornikov; namenjeni so mladim (do 16. oziroma 18. leta starosti), zato je treba zagotoviti ustrezno vodenje in varnost.

8. točka v povezavi z 48. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja za turistične, športne in rekreacijske dejavnosti na vodotokih in stoječih vodah v narodnem parku, ki niso ribolov po predpisih, ki jih ureja sladkovodno ribištvo, so zlasti:

- oskrba z zdravstveno ustrezno pitno vodo ima prednost pred izvajanjem turističnih, športnih in rekreativnih dejavnosti na vodotokih in stoječih vodah;
- v soglasju se določijo mesta izvajanja posameznih dejavnosti na vodotokih in stoječih vodah;
- v soglasju se časovno opredeli izvajanje dejavnosti na vodotokih (meseci, del dneva ipd.);

- v soglasju se določijo druge omejitve izvajanja dejavnosti (npr. pretok vodotoka, pri katerem je izvajanje dejavnosti dovoljeno, velikost plovila, obvezno predhodno obvestilo javnega zavoda o izvajanju dejavnosti ipd.);
- pri izvajanju dejavnosti se uporabljajo obstoječa infrastruktura ter ureditve na vodnih in priobalnih zemljiščih (npr. že urejena sidrišča, klini, dostopne poti ipd.); nove ureditve niso dovoljene;
- zaradi izvajanja dejavnosti ni dovoljeno spreminjati kakovosti in količine vode, hitrosti pretoka, prostorske in časovne razporeditve voda, smeri toka vode, vidne podobe (npr. z odstranjevanjem skal, obrežne vegetacije ipd.);
- pri izvajanju dejavnosti naj se udeleženci izogibajo hoji po stoječi ali počasi tekoči vodi, kaljenju vode, hoji po vegetaciji v vodotoku in ob njem, premikanju skal;
- vstopanje v naravne votline in jame na/ob vodotokih ni dovoljeno;
- izvajanje dejavnosti ne sme povzročati čezmerne obremenitve okolja s hrupom ne vznemirjanja živali;
- vnos ter odvzem rib in drugih živali prostoživečih vrst iz narave nista dovoljena;
- na/ob vodotokih, stoječih vodah in na parkiriščih ni dovoljeno odlagati odpadnih snovi; morebitne odpadke je treba odstraniti na mesta, urejena za to;
- vozila udeležencev oziroma izvajalcev dejavnosti morajo biti parkirana na urejenih parkiriščih; parkiranje v naravnem okolju ni dovoljeno;
- izvajalci morajo dejavnost izvajati v skladu z veljavnimi državnimi ali mednarodnimi normativi in standardi.

9. točka v povezavi z 41. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1:

Merila za izdajo soglasja za vzletanje in pristajanje z jadralnimi padali, zmaji ali baloni so zlasti:

- za soglasje lahko zaprosi društvo, ki je v evidenci vzletnih točk in pristajalnih mest pri Agenciji RS za civilno letalstvo določeno kot upravljavec oziroma Zveza za prosto letenje Slovenije;
- merila za izdajo soglasja k individualnemu turnemu jadralnemu padalstvu so zlasti:
 - vzletno mesto in koridor leta morata biti zunaj mirnih območij in njihove neposredne bližine;
 - pilot mora takoj po vzletu leteti proč od pobočja, dokler ne doseže višine vsaj 300 m nad terenom;
 - višino 300 m nad terenom mora vzdrževati, vse dokler ne zapusti območja narodnega parka;
 - pri izdaji soglasja lahko javni zavod ob vsaki vzletni točki navede dodatne pogoje; pilot mora upravljavcu posredovati GPS-sled opravljenega leta;
 - pristajanje s turnim padalom znotraj narodnega parka ni dovoljeno.

10. točka v povezavi z 39. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1:

- Merila za izdajo soglasja k uporabi motornih sani in drugih vozil na motorni pogon za vožnjo po snegu in ledu so zlasti:
 - soglasje se lahko izda za te že obstoječe tekaške proge: Laški Rovt-Ribčev Laz, Ukanc, Fužinarsko polje, Studor-Srednja vas, Gorjuše, Pokljuka, Zgornja Radovna, Planica-Tamar, Log pod Mangartom-Loška Koritnica, ki so prostorsko določene in prikazane v prilogi 7 k temu načrtu upravljanja;

- soglasje se lahko izda tudi za druge tekaške proge, katerih trase niso v nasprotju z naravovarstvenimi cilji narodnega parka in so usklajene z deležniki v prostoru;
- soglasje za uporabo takih vozil se izdaja le za tekaške proge, za katere je določen upravljavec;
- za dostope do tekaških prog se uporabljajo obstoječe poti, zunaj teh vožnja ni dovoljena;
- če so za vožnjo s takimi vozili potrebne ureditve (npr. odstranitev ograje, postavitve oznak), je treba po končani sezonski uporabi vzpostaviti prejšnje stanje, ki bo omogočalo prvotno rabo in dejavnost;
- uporabnik vozila mora pridobiti soglasje lastnika, najemnika ali upravljavca zemljišča;
- upoštevati je treba določila predpisov lokalnih skupnosti (npr. občinski prostorski načrt, odlok o javnem redu in miru) in drugih sektorjev;
- upoštevati je treba določila ZTNP-1 glede hrupa; z uporabo takih vozil se ne smejo povzročati s predpisi določene čezmerne vrednosti obremenitve s hrupom; območje narodnega parka je z določili Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa (Uradni list RS, št. 105/05, 34/08, 109/09 in 62/10) razvrščeno v prvo stopnjo varstva pred hrupom; pri vožnji ni dovoljeno uporabljati zvočnih naprav;
- zaradi uporabe takih vozil se ne sme kakorkoli posegati v drevnino ali izoblikovanost površja;
- vožnja je na območjih, kjer ni umetne svetlobe, omejena na dnevni čas – vožnja pred sončnim vzhodom ali po sončnem zahodu ni dovoljena;
- s soglasjem se opredelijo namen uporabe takih vozil ter podrobnejše prostorske in časovne (sezonske in dnevne) pogoje;
- soglasje se izdaja za vsako zimsko sezono posebej.

11. točka v povezavi s 14. točko prvega odstavka 15. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja za označevanje zgodovinskih in tematskih poti v narodnem parku so zlasti:

- znaki z usmeritvenimi, označevalnimi in informativnimi vsebinami na zgodovinskih in drugih tematskih poteh se postavljajo znotraj mreže že obstoječih poti, ki so v rabi;
- na zgodovinskih in drugih tematskih poteh v narodnem parku ali njegovem zaledju (npr. na poteh, ki se nadaljujejo zunaj meja narodnega parka in sestavljajo funkcionalno zaokroženo celoto) in so v upravljanju drugih (npr. LTO, TD, TIC, razvojne agencije, ZGS, ZRSVN ...), se vsa označevalna infrastruktura (npr. stebrički, smerokazi, oznake, informacijske table ...) oblikovno poenoti (velikostna razmerja, izvedba, gradivo);
- na mestih, kjer že stoji označevalna infrastruktura (npr. na izhodiščih, skupnem poteku poti, križiščih ...), naj se oznake združujejo, njihova vsebina naj se medsebojno uskladi (npr. brez nepotrebne zgostitve oznak in ponavljanja vsebin), izvedba oznak pa naj se prilagodi obstoječim rešitvam (oblikovanje, velikostna razmerja, gradivo);
- število posameznih oznak oziroma njihova medsebojna oddaljenost naj bo sorazmerna s potrebami, ki jih določata potek in vsebinska tematika poti;
- znakov ni dopustno postavljati na mestih, ki bi zakrivala značilne poglede ali kakorkoli krnila lastnosti naravnih vrednot, območij ali objektov kulturne dediščine;
- zaradi postavitve oznak ni dopustno spreminjati mikroreliefnih oblik površja niti odstranjevati drevnine;
- za označevanje je treba pridobiti soglasje lastnika, najemnika ali upravljavca zemljišča;
- upravljavec označevalne infrastrukture mora zagotoviti redno vzdrževanje oznak.

11. točka v povezavi s 16. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1: Na planinskih poteh se oznake načrtujejo in izvedejo skladno z zakonom, ki ureja planinske poti, pravilnikom, ki ureja označevanje in opremljanje planinskih poti, in ob smiselni uporabi meril za izdajo soglasja iz 11. točke v povezavi s 14. točko prvega odstavka 15. člena ZTNP-1 tega poglavja.

12. točka v povezavi s 50. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1:

- Merila za izdajo soglasja za izvedbo snemanja filmov, videospotov in videoproduktov za javno predvajanje v narodnem parku so zlasti:
 - narava narodnega parka praviloma služi le kot naravna kulisa, ki se je ne sme spreminjati;
 - postavitve začasnih scenskih objektov za potrebe snemanja se dovoli le izjemoma – pri tem se upoštevajo značilnosti lokacije snemanja;
 - postavitve različnih konstrukcij za pomoč pri snemanju (odri, podesti ipd.) se dovoli izjemoma (npr. v tretjem varstvenem območju znotraj naselij, v območjih obstoječe infrastrukture);
 - začasne objekte za potrebe snemanja je treba odstraniti v dveh dneh po končanem snemanju;
 - uporaba dronov se po predhodni presoji dopušča le v območjih infrastrukturnih objektov in naselij. V naravnem okolju parka se uporaba dronov dopušča le izjemoma za promocijske in dokumentarne filme ter v znanstvenoraziskovalne namene na območjih, kjer uporaba bistveno ne vpliva na sestavine žive narave narodnega parka.
 - pri snemanju je treba zagotoviti čim manjše vplive na naravo in ugodno stanje narave, ki pri snemanju ne sme biti poškodovana;
 - uporaba umetnih snovi (npr. umetni sneg, premazi ...) za potrebe snemanja v naravnem okolju ni dopustna;
 - prepovedano je posegati v naravno okolje za potrebe postavljanja snemalne tehnike;
 - snemanje in vse aktivnosti, potrebne na snemanje (priprava opreme, zapore, pospravljanje ...), se lahko izvajajo le v času dnevne svetlobe. Natančna časovna omejitev se glede na datum snemanja opredeli v soglasju. Izjeme so dopustne za potrebe dokumentarnih in znanstvenoraziskovalnih filmov;
 - zaradi snemanja ni dopustno uporabljati umetnih virov svetlobe, ki bi bili usmerjeni v naravno okolje;
 - hrup na lokacijah snemanja ne sme prekoračiti zakonsko določenih vrednosti, uporaba zvočnih učinkov ni dovoljena;
 - po končanem snemanju mora izvajalec vse nameščene oznake in morebitne odpadke odstraniti najpozneje v 24 urah in zapustiti lokacijo v prvotnem stanju, kar preverjajo naravovarstveni nadzorniki;
 - izvajalec snemanja je dolžen upravljavca predhodno (čim prej oziroma najmanj pet delovnih dni pred dogodkom) obvestiti o datumu, lokaciji, uri snemanja;
 - izvajalec snemanja je dolžen javni zavod obvestiti o spremembah snemanja glede na vlogo, ki preuči, ali so spremembe skladne z izdanim soglasjem, sicer se postopek izdajanja soglasja ponovi.
- Merila za uporabo živali prostoživečih vrst v filmih, videospotih in videoproduktih za javno predvajanje, ki se snemajo v narodnem parku, so zlasti:

a) živali, odvzete iz narave in gojene v ujetništvu:

- nastopajo lahko samo živali domorodnih prostoživečih vrst;
- živali morajo imeti veterinarsko potrdilo in dokazilo o izvoru ter načinu in zakonitosti pridobitve;
- uporaba živali se dovoli pogojno, glede na opis vloge živali, ki jo poda vlagatelj;
- živali morajo biti praviloma rojene in vzgojene v ujetništvu, iz narave odvzete živali se lahko uporabijo le izjemoma in izključno za nekomercialne namene;
- vlagatelj mora s predložitvijo listin dokazati skladnost nameravane uporabe živali s predpisi, ki urejajo področja odvzema iz narave, zadrževanja v ujetništvu in komercialnih ravnanj z živalmi prostoživečih vrst.

b) prostoživeče živali:

- pri snemanju živali v njihovem naravnem okolju se upošteva življenjski cikel živali (dnevni, letni);
- pri snemanju sodeluje strokovnjak upravljavca, ki pokriva področje varstva in upravljanja prostoživečih živali;
- upoštevajo se enaki pogoji kot pri odvzemu živali (3. točka tega poglavja);

c) domače živali:

- smiselno se upoštevajo pogoji, ki veljajo za živali, odvzete iz narave in gojene v ujetništvu, in za prostoživeče živali.

13.a točka v povezavi z 2. točko prvega odstavka 15. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja za odvzem rastlin prostoživečih vrst, vključno z glivami, iz narave za znanstvenoraziskovalne in izobraževalne namene v prvem in drugem varstvenem območju narodnega parka so zlasti:

- soglasje za odvzem iz narave se izdaja le za rastline in glive prostoživečih vrst, ki niso zavarovane s predpisi na področju ohranjanja narave;
- za rastline in glive prostoživečih vrst, ki so zavarovane, ureja odvzem predpis o zavarovanih vrstah, javni zavod v postopku sodeluje z obvezujočim mnenjem po drugem odstavku 46. člena ZTNP-1;
- odvzem iz narave se dovoli izključno v znanstvenoraziskovalne ali izobraževalne namene, pri čemer mora izvajalec ali nosilec oziroma odgovorna oseba predložiti dokazila (seznam referenc ali objav, potrdila strokovnih ali izobraževalnih organizacij);
- dovoli se odvzem iz narave najmanjšega možnega števila ali količine osebkov, ki še omogoča izvedbo raziskave;
- za odvzem iz narave se uporabi metoda, ki ne povzroča škode drugim osebkom, drugim prostoživečim živalskim in rastlinskim vrstam niti ne povzroča trajnih sprememb v njihovem življenjskem prostoru;
- časovno se odvzem iz narave izvede takrat, ko je glede na življenjski cikel vrste vpliv na populacijo in druge prostoživeče vrste najmanjši;
- če je tehnično izvedljivo, se odvzem iz narave izvede na območju, na katerem je populacija vrste, ki se odvzema, najštevilčnejša;
- odvzem iz narave mora biti opravljen ob upoštevanju strokovnih usmeritev javnega zavoda, ki mu mora biti pri odvzemu redkih vrst tudi omogočeno dejavno sodelovanje pri posameznih dejanjih dejanskega odvzema iz narave.

13.b točka v povezavi s 6. točko prvega odstavka 13. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja za odvzem rastlin prstoživečih vrst, vključno z glivami, v komercialne namene v tretjem varstvenem območju narodnega parka so zlasti:

- za odvzem se izberejo način, območje in čas, ki ne povzroča trajnejših sprememb v njihovem življenjskem prostoru niti ne povzroča škode drugim živalskim in rastlinskim vrstam;
- odvzem se praviloma dovoli na območju, kjer je rastlinska vrsta, ki se odvzema, najštevilčnejša;
- odvzem mora biti opravljen v skladu s strokovnimi usmeritvami, ki jih poda upravljavec ob izdaji soglasja;
- pred odvzemom mora izvajalec pridobiti soglasje lastnika zemljišča;
- pri zahtevi za izdajo soglasja za odvzem rastlin zavarovanih vrst mora biti vlogi priloženo tudi dovoljenje ministrstva, pristojnega za ohranjanje narave; predložitev navedenega dokazila je potrebna za navadno arniko (*Arnica montana*), zimzeleni gornik (*Arctostaphylos uva-ursi*), košutnik (*Gentiana lutea*), panonski svišč (*Gentiana pannonica*) in bodečo lobodiko (*Ruscus aculeatus*), ki so edine iz skupine zavarovanih rastlinskih vrst, ki jih je dovoljeno izkoriščati;
- na podlagi soglasja javnega zavoda je dovoljeno komercialno nabiranje gliv nezavarovanih vrst, pri čemer pa je treba spoštovati pogoje in omejitve, ki jih za način odvzema iz narave in druga ravnanja predpisujeta Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98) in Pravilnik o varstvu gozdov (Uradni list RS, št. 114/09).

17.2 Merila za izdajo drugih soglasij in mnenj javnega zavoda po ZTNP-1

17.2.1a Soglasje javnega zavoda iz 2. točke prvega odstavka 15. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja javnega zavoda za dopusten odvzem iz narave rastlin prstoživečih vrst vključno z glivami za znanstvenoraziskovalne in izobraževalne namene so zlasti:

- Strokovna merila za odvzem iz narave za znanstvenoraziskovalne in izobraževalne namene:
 - odvzem se dovoli izključno v znanstvenoraziskovalne in izobraževalne namene, če je odvzem rastlin ali gliv nujen za izvedbo raziskave ali izobraževanja in ni na voljo drugih primerljivih načinov, pri katerih odvzem ni potreben;
 - dovoli se odvzem najmanjšega mogočega števila osebkov, ki še omogoča izvedbo raziskave ali izobraževanja;
 - za odvzem se izbere ciljna metoda, ki ne vpliva škodljivo na populacijo, ne povzroča škode drugim živalskim in rastlinskim vrstam in ne povzroča trajnejših sprememb v njihovem življenjskem prostoru;
 - odvzem se praviloma izvede na območju, kjer je populacija vrste, ki se odvzema, najštevilčnejša; odvzem mora biti opravljen v skladu s strokovnimi usmeritvami, ki jih poda javni zavod ob izdaji soglasja;
 - soglasje se podeli le, če nosilec raziskav (mentor, ustanova) izkaže ustrezne kvalifikacije;
 - pri zahtevi za izdajo soglasja za odvzem rastlin ali gliv zavarovanih vrst mora biti vlogi priloženo tudi dovoljenje ministrstva, pristojnega za ohranjanje narave.

17.2.1b Soglasje javnega zavoda iz druge alineje četrtega odstavka v povezavi s 4. točko prvega odstavka 15. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja javnega zavoda za dopusten odvzem divjadi in rib iz narave za znanstvenoraziskovalne namene in izvajanje ukrepov varstva živali prstoživečih vrst so zlasti:

- Ukrepi varstva, kot so odstranjevanje živali tujerodnih prostoživečih vrst ali uravnavanje njihovih populacij, odvzem divjadi iz narave za zagotavljanje obstoja ogroženih ali zavarovanih prostoživečih vrst ter odlov divjadi in njihova preselitev za vzdrževanje populacij na drugih območjih v narodnem parku ali zunaj njega, se izvajajo le izjemoma na podlagi izpolnjenih strokovnih meril in za zagotavljanje prednostnih varstvenih ciljev prvega varstvenega območja narodnega parka.
- Odvzem divjadi iz narave ali njihov odlov izvajajo pristojni upravljavci lovišč ali lovišč s posebnim namenom, odvzem rib iz narave pa poteka v sodelovanju med pristojnim ribiškim upravljavcem voda s posebnim namenom in javnim zavodom. Strokovna merila za izvedbo ukrepa varstva:
 - Izvedba ukrepa varstva odvzema rib iz narave je dopustna za namen izboljšanja stanja voda posebnega pomena oziroma vzpostavitve prvotnega stanja habitatnega tipa, v katerega so bile ribe vnesene. Odvzem divjadi kot varstveni ukrep se lahko izvaja le na območjih, ki neposredno mejijo na drugo in tretje varstveno območje narodnega parka, in je časovno omejen.
 - Vse izredne dejavnosti morajo biti prostorsko, časovno in izvedbeno opredeljene v letnih programih dela javnega zavoda.
 - Preverijo se vse nadomestne možnosti ukrepanja na populacijah vrst divjadi zunaj prvega varstvenega območja, kjer se divjad dejavno upravlja po predpisih, ki urejajo divjad in lovstvo.
 - Potrebnost ukrepa varstva na divjadi temelji na analizi terensko zbranih podatkov sistematičnega spremljanja stanja, ki ga izvaja javni zavod ter v okviru katerega se ugotavljajo številčnost, spolna in starostna struktura, zdravstveno stanje in prostorska prisotnost vrst divjadi na znanih lokacijah ogroženih prostoživečih vrst in morebitni negativni vplivi nanje. Ne podlagi analize podatkov oblikuje javni zavod strokovno oceno usklajenosti populacij vrst divjadi z naravnim okoljem in potrebnost izvedbe ukrepa varstva, pri čemer se med drugim upoštevajo tudi podatki o evidentiranih obolelih in poginulih osebkih ter o škodnih dogodkih na kmetijskih in gozdnih zemljiščih.
- Strokovna merila za odvzem iz narave za znanstveno raziskovalne namene:
 - odvzem se dovoli izključno v znanstvenoraziskovalne namene, če je odvzem živali nujen za izvedbo raziskave in ni na voljo drugih primerljivih raziskovalnih metod, pri katerih odvzem ni potreben;
 - dovoli se odvzem najmanjšega možnega števila osebkov, ki še omogoča izvedbo raziskave;
 - za odvzem se izbere ciljna metoda, ki ne poškoduje osebkov, ne povzroča škode drugim osebkom, drugim živalskim in rastlinskim vrstam niti ne povzroča trajnejših sprememb v njihovem življenjskem prostoru;
 - odvzem se izvede takrat, ko je glede na življenjski cikel živali vpliv na populacijo in druge vrste najmanjši. Odvzem se praviloma ne izvaja v času razmnoževanja živalske vrste, ki se odvzema, ali v času skrbi za zarod;
 - odvzem se praviloma izvede na območju, kjer je populacija živalske vrste, ki se odvzema, najštevilčnejša; odvzem mora biti opravljen v skladu s strokovnimi usmeritvami, ki jih poda javni zavod ob izdaji soglasja;
 - soglasje se podeli le, če nosilec raziskav (mentor, ustanova) izkaže ustrezne kvalifikacije.

17.2.2 Soglasje javnega zavoda v povezavi s 5. točko prvega odstavka in šestim odstavkom 15. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja k nujnim varstvenim ukrepom in izgradnji nujno potrebne gozdne infrastrukture za izvedbo ukrepov, ki so namenjeni ohranjanju in krepitvi varstvenih funkcij gozdov v prvem varstvenem območju:

- pri izdaji soglasja se preverja upoštevanje meril iz 5. točke poglavja 15.2; soglasje se izdaja na osnutek gozdnogojitvenega načrta v fazi pred javno razgrnitvijo;
- pred izdajo soglasja se preveri, da nujni varstveni ukrepi in izgradnja nujno potrebne gozdne infrastrukture ne vplivajo negativno na varstvena in/ali zavarovana območja narave.

17.2.3 Soglasje javnega zavoda iz 36. točke prvega odstavka 13. člena in v povezavi s tretjim odstavkom 73. člena ZTNP-1: Merila za izdajo soglasja v postopku legalizacije obstoječih nelegalnih peskokopov in kamnolomov za izkoriščanje mineralnih surovin:

- lokacija (dovoljena je legalizacija v tretjem varstvenem območju, zunaj območja naravnih vrednot, habitatov vrst in habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo, zunaj varovalnih gozdov ali gozdnih rezervatov, na ustrezni oddaljenosti od vodotokov in priobalnih zemljišč ipd.) in dostopnost;
- geološki, geotehnični, hidrološki kazalniki;
- vidik erodibilnosti pobočja (strmina, stabilnost pobočja, hrapavost podlage);
- okoljski vplivi (hrup, vibracije, prašni delci, plini ...);
- vidna izpostavljenost;
- izpolnjen pogoj samooskrbe (mineralne surovine so lahko namenjene izključno za potrebe znotraj narodnega parka);
- možnosti sanacije opuščenih delov peskokopa ali kamnoloma.

17.2.4 Mnenje javnega zavoda iz devetega odstavka 15. člena in v povezavi s 15. točko prvega odstavka 15. člena ZTNP-1: Merila za izdajo mnenja javnega zavoda glede registracije dopolnilne dejavnosti na planini:

- pri izdaji mnenja se preverja upoštevanje meril iz drugega odstavka in pogojev iz osmega odstavka 15. člena ZTNP-1;
- nosilec dopolnilne dejavnosti na planini mora biti sočasno tudi nosilec kmetijske dejavnosti na planini.

VI VARSTVENE IN RAZVOJNE USMERITVE

Ravnanja, posegi ali dejavnosti v narodnem parku, ki ne spadajo med neposredne aktivnosti ohranjanja narave, se izvajajo tudi v okviru drugih javnih služb varstva ali v okvir splošne ali posebne rabe naravnih virov. Za doseganje varstvenih in razvojnih ciljev narodnega parka je izjemno pomembno, da se vse dejavnosti, ravnanja in posegi izvajajo tako, da niso v nasprotju z njimi, oziroma tako, da podpirajo ter omogočajo pozitivne sinergijske učinke varstva in razvoja. S tem namenom se določajo varstvene in trajnostne razvojne usmeritve³¹.

³¹ Skladno z določbami 25. točke 4. člena ZTNP-1 so trajnostne razvojne usmeritve (v nadaljnjem besedilu: razvojne usmeritve) tiste usmeritve, ki v narodnem parku prispevajo k trajnostnemu razvoju, temeljijo na primerjalnih prednostih narodnega parka ter omogočajo njegov gospodarski, družbeni in kulturni razvoj. V 10. členu ZTNP-1 je določenih 17 razvojnih usmeritev, s katerimi se zagotavlja doseganje ciljev varstva okolja in spodbuja trajnostni razvoj.

Varstvene in razvojne usmeritve se vključujejo v naravovarstvene smernice, smernice za varstvo in ohranitev kulturne dediščine v postopku priprave načrtov rabe ali izkoriščanja naravnih dobrin in urejanja prostora in v naravovarstvene pogoje v postopku pridobivanja naravovarstvenega soglasja za izvedbo posegov v naravno okolje.

Posebne varstvene in razvojne usmeritve se lahko nanašajo na posamezna varstvena območja/dele narodnega parka/ožja zavarovana območja oziroma na posamezna področja/podpodročja obravnavane dejavnosti, splošne pa na celotno območje narodnega parka, v nekaterih primerih pa tudi na celotna PLS, vključno s tistimi deli, ki so zunaj narodnega parka, oziroma na področje kot celoto.

18 Varstvene in razvojne usmeritve za dejavnosti v narodnem parku

Vsa ravnanja, posegi ali dejavnosti v narodnem parku se morajo načrtovati in izvajati v skladu z varstvenimi režimi na podlagi ZTNP-1, njihovo konkretizacijo v tem načrtu upravljanja ter v skladu z varstvenimi in razvojnimi usmeritvami ob upoštevanju načela trajnosti in optimalnega doseganja varstvenih in drugih ciljev narodnega parka.

Dejavnosti, posegi in ravnanja se izvajajo tako, da se ohranjajo vse bistvene sestavine narave: ekosistemi, rastlinske in živalske vrste in naravne vrednote ter tudi kulturna dediščina in krajina.

Splošne usmeritve:

- Z izvajanjem potrebnih varstvenih ukrepov ter s prilagajanjem in usmerjanjem vseh oblik ravnanj, posegov ali dejavnosti se v narodnem parku prednostno ohranjata narava in kulturna dediščina.
- Vse dopuščene oblike ravnanj, posegov ali dejavnosti se v narodnem parku izvajajo v obsegu in na način, ki ne ogrožata ekološke celovitosti ekosistemov in naravnih procesov, ugodnega stanja vseh sestavin biotske raznovrstnosti, krajine in kulturne dediščine ter sta skladna s cilji in nameni zavarovanega območja.
- Za doseganje prednostnih ciljev narodnega parka in učinkovitega izvajanja varstvenih ukrepov ter drugih z ZTNP-1 in s tem načrtom upravljanja predpisanih naravovarstvenih nalog se spodbuja medsebojno sodelovanje javnega zavoda, strokovnih organizacij ter vladnih in nevladnih organizacij na področjih ohranjanja narave, rabe prostora in naravnih virov.
- Načrtovanje in izvajanje ravnanj, posegov ali dejavnosti morata upoštevati ohranjanje in varovanje naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti in kulturne dediščine ter izrazitih ekoloških, estetskih in kulturnih kakovosti krajine.
- Spodbuja se trajnostni razvoj dejavnosti, kot so kmetijstvo, gozdarstvo in turizem, in drugih dejavnosti, ki pripomorejo k ohranjanju poselitve in izboljšanju dohodkovnega položaja prebivalcev in niso v nasprotju s cilji narodnega parka. Konkurenčnost naj se krepi prek znaka kakovosti narodnega parka.
- Preprečujejo se neposredni in daljinski negativni vplivi na osrednje območje narodnega parka in spodbuja se sanacija obstoječih obremenitev.
- Redno sistematično in načrtovano spremljanje stanja posameznih ravnanj, posegov ali dejavnosti je na območju narodnega parka metodološko enotno. Na podlagi rezultatov monitoringa se posamezna ravnanja, posegi ali dejavnosti prilagajajo na načrtovalski in izvedbeni ravni.

- Izvajanje spremljanja stanja na področju posameznih dejavnosti se vsebinsko nadgradi za spremljanje stanja varstveno pomembnih habitatnih tipov in prostoživečih vrst.
- V okviru spremljanja stanja populacij prostoživečih vrst se med drugim ugotavljajo tudi posledice podnebnih sprememb na njihovo razširjenost in stanje. Na podlagi teh rezultatov se smiselno prilagodi njihovo upravljanje na načrtovalski in izvedbeni ravni.

Posebne usmeritve za prvo varstveno območje narodnega parka:

- Prednostno se zagotavlja celostno varovanje narave skupaj z vsemi procesi, ki so za naravno stanje potrebni za ohranitev naravnih vrednot, prvobitnih naravnih območij divjine, rastlinskih in živalskih vrst, njihovih osebkov in habitatov, naravnega razvoja ekosistemov.
- Razen tradicionalne paše (vključno z dopolnilno dejavnostjo) na urejenih pašnih planinah in ohranjanja s tem povezane kulturne dediščine ter z zakonom dopuščenih izrednih ukrepov na področjih gozdarstva in lovstva se v prvo varstveno območje ne uvajajo druga ravnanja, posegi ali dejavnosti.
- Obiskovanje in rekreacija se upravljata in usmerjata na način in v obsegu, ki ne ogrožata prednostnega cilja varstvenega območja.

Posebne usmeritve za drugo varstveno območje narodnega parka :

- Zagotavlja se vsaj obstoječe stanje ohranjenosti narave in kulturne dediščine ter spodbuja k njenemu izboljšanju. Preprečuje se vnos novih obremenjujočih dejavnosti. Pri izvajanju tradicionalne rabe naravnih virov, to je dejavnosti kmetijstva, gozdarstva, lova in ribolova, se dosledno upoštevajo varstvene in razvojne usmeritve, ki so za navedene dejavnosti določene v tem načrtu upravljanja.
- Na podlagi strokovnih meril, pri katerih se upošteva tudi razvoj dopuščenih dejavnosti, zbranih podatkov inventarizacij in monitoringov, se opredelijo deli drugega varstvenega območja za prednostno doseganje namenov prvega varstvenega območja. Na teh območjih se postopno izločijo vse oblike dejavnosti, ki ne prispevajo k ohranjanju obstoječega stanja narave oziroma doseganja namenov prvega varstvenega območja.
- Pri izvajanju vseh posegov in dejavnosti v drugem varstvenem območju se v največji meri upoštevajo merila za doseganje uveljavljenih mednarodnih standardov kakovosti upravljanja parkov, ki veljajo za vključitev zavarovanega območja v IUCN upravljavsko kategorijo II (narodni park).

Razvojne usmeritve iz 10. člena ZTNP-1:

- Usmeritve za dejavnosti se nanašajo na celotno območje narodnega parka, nekatere med njimi pa veljajo tudi za celotna območja parkovnih lokalnih skupnosti.
- Vsebinsko so usmeritve namenjene podpori razvojnim projektom, investicijam in izvajanju dejavnosti v narodnem parku ter temeljijo na primerjalnih prednostnih narodnega parka, ki omogočajo gospodarski, družbeni in kulturni razvoj prebivalcev narodnega parka.
- Prednostno se podpirajo možnosti nadstandardnega razvoja družbenih dejavnosti ter izvajanje državnih in lokalnih javnih služb v narodnem parku in parkovnih lokalnih skupnostih, predvsem šolstva, zdravstva in socialnega varstva, in spodbujajo aktivnosti, ki bodo prispevale k poseljenosti prostora – zagotavljanju delovnih mest, javnemu prevozu, osnovni preskrbi prebivalstva.

18.1 Kmetijstvo

Kmetijstvo v narodnem parku se izvaja po načelih trajnostnega razvoja kmetijske dejavnosti, kar pomeni ohranjanje planinske paše in predelave mleka, preusmerjanje kmetij na sonaravni in ekološki način kmetovanja, krepitev lokalne predelave ter razvoj in trženje tradicionalnih izdelkov z visoko dodano vrednostjo (npr. znak kakovosti narodnega parka).

Splošne usmeritve:

- Kmetijska dejavnost se izvaja v obsegu in na način ter z uporabo tehničnih pripomočkov, ki zagotavljajo nadaljevanje rabe kmetijskih zemljišč, ohranjanje poselitve biotske raznovrstnosti in značilne kulturne krajine.
- Spodbujajo se ravnanja za ohranitev živih planin (dejavnosti, povezane z dejansko pašo), ki so skladna s cilji narodnega parka.
- Pri umestitvi in načrtovanju kmetijskih objektov se upoštevajo prostorske značilnosti lokacije, naravne danosti in omejitve, tehnološke zahteve in načrti investitorja, zatečeno stanje grajenih struktur, pri oblikovanju pa tipološke stavbarske značilnosti kmetijskih objektov na območju gradnje (velikost – višina, tlorisna razmerja, arhitektura, izvedba, gradivo).
- Ohranja se reja avtohtonih pasem domačih živali in pridelava avtohtonih sort kulturnih rastlin, predvsem tistih, ki izhajajo iz območja narodnega parka.
- Ekstenzivni travniški sadovnjaki se ohranjajo in obnavljajo ter redno pomlajujejo s starimi lokalnimi sortami visokodebelnega sadnega drevja.
- Silažne bale naj se ne skladiščijo na vidno izpostavljenih mestih ali znotraj ambientalno pomembnih območij in ob dediščinsko pomembnih objektih.
- V okviru znaka kakovosti narodnega parka naj se razvijajo zaščiteni kmetijski izdelki.
- Izboljšajo se predpisani pogoji za izvajanje kmetijsko-okoljskih in podnebno-okoljskih plačil, vključno s pogoji za izvajanje planinske paše na nedostopnih planinah.
- V najemnih pogodbah za kmetijska zemljišča v državni lasti se določi kmetijska raba, prilagojena varstvu narave.
- Vzpostavijo se pogoji za nakupe kmetijskih zemljišč, kmetijskih gospodarstev in objektov znotraj narodnega parka s ciljem, da se prednostno oddajo v najem ali zakup lokalnim prebivalcem, ki želijo opravljati ali širiti obstoječo kmetijsko dejavnost, prednostno za ekološko pridelavo ...
- Rastlinski ostanki, ki nastajajo pri kmetijski dejavnosti, naj se prednostno kompostirajo in ne kurijo.

Posebne usmeritve za prvo varstveno območje narodnega parka:

- Paša na urejenih pašnih planinah v visokogorju, ki so določene z načrtom upravljanja, se izvaja na način, ki ohranja značilne krajinske in arhitekturne vzorce ter nesnovno in nepremično kulturno dediščino in omogoča opravljanje kmetijske dejavnosti znotraj pašnih območij.

Posebne usmeritve za drugo varstveno območje narodnega parka:

- Na planinah, ki so določene z načrtom upravljanja, se ohranja planinska paša vsaj v današnjem obsegu in omogoča širitev dejavnosti znotraj pašnih območij.

Posebne usmeritve za ekološko in/ali sonaravno kmetovanje:

- Kmetije se preusmerjajo v ekološki način in/ali sonaravni kmetovanja.
- Nosilci KMG se spodbujajo k vključitvi v ukrepe kmetijsko-okoljskih plačil v čim večjem številu.
- Pridelovalci se v čim večjem številu vključujejo k certificiranju ekoloških pridelkov in izdelkov.

Posebne usmeritve za dopolnilne dejavnosti na kmetijah:

- Krepita se predelava in trženje osnovnih kmetijskih surovin za povečevanje dodane vrednosti in s tem izboljšanje dohodkovnega položaja prebivalcev.
- Na kmetijah se spodbuja razvoj vseh dopolnilnih dejavnosti, ki niso v nasprotju s cilji narodnega parka.

Usmeritve so skladne z določili 1., 6., 10. in 11. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.2 Gozdarstvo

Gozdarstvo v narodnem parku že deluje po načelih sonaravnega gospodarjenja z gozdom, kar pomeni da se priznava vsestranski pomen gozda, vključno za zagotavljanje ugodnega stanja gozda in rabo lesa kot najpomembnejšega obnovljivega naravnega vira. Gozdarstvo je obenem tudi tradicionalna gospodarska dejavnost, ki je imela v preteklosti (vsaj v robnem območju) vpliv na oblikovanje kulturne krajine in kulturne dediščine.

Splošne usmeritve:

- Obseg in način gospodarjenja z gozdovi v narodnem parku sta prilagojena optimalnemu delovanju gozdnega ekosistema, v katerem se gospodarski učinki prilagajajo drugim ekosistemskim storitvam.
- Z gozdovi se gospodari na način, ki ohranja strukturno, starostno in naravno vrstno pestrost gozdnih sestojev. Izogibati se je treba velikopovršinskim sečnjam in večjim intenzivnostim pri redčenjih.
- V vseh sestojih, tudi v tistih s poudarjeno proizvodno funkcijo, se pušča najmanj s predpisi o varstvu gozdov določena količina odmrle lesne biomase, ki je prostorsko enakomerno razporejena ter vrstno in debelinsko pestra, da dolgoročno zagotavlja delovanje gozdnih ekosistemov ter ugodno ohranitveno stanje prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst.
- Varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom brez dovoljenega ukrepanja tudi v prihodnje večinoma ostajajo zunaj načrtovane rabe; ukrepanje se izvaja le izjemoma, predvsem v primerih zaščite infrastrukture, premoženja ali zdravja ljudi ali če je ogrožena trajnost gozda.
- Pri gospodarjenju z gozdovi naj se prednostno izvaja naravno pomlajevanje gozdov, razen na območjih z neustreznimi rastiščnimi razmerami, kjer bi odsotnost vegetacije vodila v erozijo. Pri pomlajevanju in negi sestojev se v največji mogoči meri ohranja naravna sestava drevesne vegetacije.
- Ohranja se mnogonamenska vloga gozdov narodnega parka. Prednostno se ohranjajo te funkcije gozdov: med ekološkimi – funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti ter funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev, med socialnimi pa funkcija varovanja naravnih vrednot ter zaščitna, estetska, turistična in rekreacijska funkcija gozdov.
- Trajnostne raba biomase kot obnovljivega vira energije naj se izvaja na način, ki zagotavlja nemoteno delovanje gozdnih ekosistemov ter ne vpliva škodljivo na stanje prostoživečih vrst in njihovih habitatov. Dosledno se upoštevajo priporočila javnega zavoda za rabo sečnih in drugih lesnih ostankov v energetske namene.

- Vzpostavljajo naj se obrati za predelavo lesa na območju narodnega parka ali v PLS, s katerimi bo omogočena samooskrba, zagotovljena delovna mesta, skrajšane transportne poti, hkrati pa se bodo ohranjali tradicionalno znanje in veščine in omogočalo doseganje dodane vrednosti lesa.
- Javni zavod v postopku priprave gozdnoupravljaljskega in gozdnogojitvenega načrta sodeluje z ZRSVN in ZZRS, tako da se v naravovarstvenih smernicah podajo usmeritve in pravila ravnanj za dejavnost.
- Dela v gozdovih s poudarjeno socialno funkcijo, v katerih je obiskovanje prisotno, ali na vplivnih območjih planinskih poti in drugih rekreacijskih površin se izvajajo s pravočasnim obveščanjem javnosti in ustrezno označitvijo območja delovišča. Fitofarmacevtska sredstva in insekticidi se v gozdnem prostoru narodnega parka, razen vrstno specifičnih feromonskih pasti, ne uporabljajo.

Posebne usmeritve za drugo varstveno območje narodnega parka:

- V gozdovih se v največji meri uporablja obstoječa mreža gozdnih prometnic, širitev te pa se predvidi in uskladi že pri pripravi gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtov. Uporaba gozdnih prometnic je strogo namenska in skladna z veljavnimi predpisi o gozdnih prometnicah.
- Gospodarjenje z gozdovi se izvaja malopovršinsko z dolgimi obdobji pomlajevanja, prednostno se oblikujejo raznomerni sestoji z mozaično razporejenimi zaplatami različnih razvojnih faz.

Posebne usmeritve za določitev gozdnih rezervatov in ekocelic:

- Določijo se manjša območja gozdnih rezervatov z značilnimi gozdnimi združbami, ki so izločena iz rabe ter so namenjena znanstvenoraziskovalnemu in izobraževalnemu delu.
- Mreža ekocelic, ki jo vzpostavlja javna gozdarska služba, se vzpostavlja v sodelovanju z javnim zavodom pri pripravi gozdnogospodarskega načrta in tako, da tvori smiselno mrežo z ekocelicami, ki jih na svojih površinah v upravljanju določi upravljavec. Ekocelice, ki vsebujejo ukrepe ohranjanja biotopov, se prednostno oblikujejo na območju Pokljuških barij.

Posebne usmeritve za sečnjo in spravilo lesa:

- Sečnja, spravilo lesa in uporaba mehanizacije naj se praviloma izvajajo le takrat, ko so tla dovolj suha ali zamrznjena.
- Zaradi izjemne občutljivosti barjanskih ekosistemov se na celotnem posebnem ohranitvenem območju Pokljuška barja uporablja le primerna tehnologija.
- Pri sečnji in spravilu lesa se je v največji možni meri treba izogibati predelom z izrazitim ledeniškim mikroreliefom (grbine).
- Za uporabo tehnologije za izvajanje sečnje in spravila lesa naj se upoštevajo časovne, prostorske ali za varstvo prostoživečih vrst in habitatnih tipov potrebne usmeritve, določene v gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih. Pri načrtovanju možnega poseka je treba upoštevati varstvene cilje.

Posebne usmeritve za lastnike gozdov v narodnem parku in izvajalce gozdarske dejavnosti:

- Lastniki gozdov sodelujejo pri ohranjanju ekološko pomembnih, značilnih, redkih ali občutljivih gozdnih biotopov, varstveno pomembnih habitatnih tipov in prostoživečih vrst.

- Lastniki gospodarijo s svojim gozdom na sonaraven način, tako da zagotavljajo delovanje gozdov za splošne koristne funkcije, vključno z ohranjanjem starega in oslabelega drevja in puščanjem ustreznega deleža mrtve lesne biomase.

Usmeritve so skladne z določili 3., 10. in 13. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.3 Lovstvo

Varstvo in upravljanje divjadi temeljita na ohranjanju naravne strukture in razvoja populacij divjadi ter spodbujanju znanstvenih raziskav in sta prilagojena varstvenim režimom, ki urejajo področje lova v narodnem parku.

Splošne usmeritve:

- Na področju upravljanja divjadi, izvajanja varstvenih ukrepov ter pri zbiranju in medsebojni izmenjavi podatkov se spodbuja sodelovanje vseh upravljavcev lovišč s posebnim namenom in lovišč, katerih površine v celoti ali vsaj delno segajo na območje narodnega parka.
- Skladno z letnimi lovskimi načrti se zagotavljata redno vzdrževanje lovsko-tehniških objektov in postavitev novih. Krepijo se dobri odnosi z lastniki zemljišč, na katerih so ti objekti postavljeni.
- Spodbuja se oblikovanje in izvajanje preventivnih ukrepov za zmanjševanje škode po divjadi, v skladu s predpisi na področju divjadi in lovstva pa se zagotavlja izplačevanje odškodnin.
- Biomeliorativna dela z vzdrževanjem travnišč in grmišč se ohranjajo vsaj v sedanjem obsegu.
- V loviščih in loviščih s posebnim namenom na območju narodnega parka se spodbuja izvajanje raziskav, ki pripomorejo k poznavanju biologije in ekologije divjadi, stanju populacij in potrebnih ukrepov za njihovo varstvo.
- Sistematično in načrtovano spremljanje stanja populacij divjadi in drugih prostoživečih živalskih vrst je metodološko in izvedbeno enotno v vseh loviščih in loviščih s posebnim namenom v narodnem parku, lovska dejavnost pa je prilagojena rezultatom monitoringa.
- Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom v narodnem parku namenjajo posebno pozornost tujerodnim prostoživečim vrstam divjadi, vključno z ugotavljanjem morebitnega negativnega vpliva na domorodne vrste in njihove habitate. Upravljanje tujerodnih vrst v narodnem parku se ne usmerja v aktivnosti, s katerimi bi se izboljševali življenjski pogoji za te vrste.
- Javni zavod v postopku priprave lovskoupravljaljskega načrta sodeluje z ZRSVN in ZGS, tako da se v naravovarstvenih smernicah podajo usmeritve in pravila ravnanj za dejavnost.

Posebne usmeritve za prvo varstveno območje narodnega parka:

- V prvem varstvenem območju, ki je prednostno namenjeno uresničevanju varstva in ohranjanja naravnih vrednot, prvobitnih naravnih območij divjine, rastlinskih in živalskih vrst, njihovih osebkov in habitatov, naravnega razvoja ekosistemov in naravnih procesov brez človekovih negovalnih, vzdrževalnih in drugih posegov, je lov prepovedan.
- Pristojni upravljavci lovišč v prvem varstvenem območju narodnega parka sodelujejo pri oblikovanju in uskladitvi enotnih strokovnih meril in pogojev, ki jih dosledno upoštevajo pri izvajanju izjemnih ukrepov na divjadi za namene, določene v četrtem in petem odstavku 15. člena ZTNP-1.

- Izjemoma se od tega določila odstopi v posameznih primerih najdbe divjadi v agoniji, neozdravljivo bolne divjadi ali divjadi, ki ima poškodbe večje stopnje in ji bolezen oziroma poškodba povzroča trpljenje.
- S spodbujanjem in dejavnim sodelovanjem upravljavcev lovišč v temeljnih raziskavah na področjih biologije in ekologije divjadi, celovitega spremljanja stanja populacij ter vrednotenja pritiskov in groženj nanje se še dodatno poudarja raziskovalni in upravljavski pomen prvega varstvenega območja narodnega parka.

Posebne usmeritve za določitev mirnih območij in ekocelic:

- Za divjad in druge prostoživeče živalske vrste se v sodelovanju med javnim zavodom, upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom in lastniki zemljišč oblikujejo strokovni predlogi za določitev mirnih območij in ekocelic z omejeno ali prilagojeno rabo.

Usmeritve so skladne z določili 11. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.4 Ribištvo

Izvajanje sladkovodnega ribištva v narodnem parku zagotavlja ugodno stanje ribjih populacij in njihovo naravno vrstno sestavo ter upošteva predpisan varstveni režim, prilagojene in naravovarstveno sprejemljive rabe ribolovnih virov in stanje ohranjenosti voda.

Splošne usmeritve:

- V vseh vodah na območju narodnega parka se vzdržuje oziroma vzpostavlja naravna vrstna sestava ribjih populacij.
- Obseg, način in čas izvajanja ribolova so na vseh ravneh prilagojeni sposobnosti naravnega vzdrževanja stabilnih populacij.
- V ribolovnih vodah in vodah s posebnim namenom na območju narodnega parka se spodbuja izvajanje raziskav, ki pripomorejo k poznavanju biologije in ekologije ribjih vrst, stanja populacij in potrebnih ukrepov za njihovo varstvo.
- Pri upravljanju ribolovnih virov, izvajanju varstvenih ukrepov in izmenjavi podatkov se spodbuja medsebojno sodelovanje vseh pristojnih nosilcev ribiškega upravljanja na območju narodnega parka.
- Sistematično in načrtovano spremljanje stanja populacij ribjih vrst je metodološko enotno v vseh vodah narodnega parka, ki so predmet ribiškega upravljanja, ribiška dejavnost pa je prilagojena rezultatom monitoringa.
- Javni zavod v postopku priprave ribiškogojitvenega načrta sodeluje z ZRSVN in ZZRS, tako da se v naravovarstvenih smernicah podajo usmeritve in pravila ravnanj za dejavnost.

Podrobnejše usmeritve za izvajanje športnega ribolova:

- Doseljevanje živali za potrebe športnega ribolova se v vodah narodnega parka izvaja izključno z osebki domorodnih vrst rib, ki so pridobljeni iz sonaravne gojitve lokalnih populacij ali registriranih ribogojnic, pri obsegu vnosa pa se dosledno upoštevajo ekosistemske značilnosti in nosilnost okolja.
- Novi ribolovni odseki in tekmovalne trase se ne vzpostavljajo, v sodelovanju med upravljavcem narodnega parka, strokovno organizacijo na področju ohranjanja narave in

vsemi pristojnimi nosilci ribiškega upravljanja pa se na območju narodnega parka povečuje delež ribolovnih odsekov brez dejavnega ribiškega upravljanja.

- Dopolnilna poribljavanja za izvajanje športnega ribolova so v ravnovesju z ribolovnim pritiskom ter se izvajajo v obsegu in na način, ki ne ogrožata varstveno pomembnih ribjih in drugih prostoživečih vrst.
- Izvajanje ribolova se v vodah narodnega parka prilagaja ali omejuje na tistih območjih, ki so pomembna za obstoj pomembnih lokalnih populacij vrst rib ali za opravljanje osnovnih življenjskih funkcij prostoživečih živali.

Podrobnejše usmeritve za ohranitev značilnih lokalnih populacij:

- Za ohranitev ali ponovno vzpostavitev izvorno značilnih lokalnih populacij je treba določiti območja z gensko čistimi populacijami soške postrvi in zagotoviti njihovo popolno varstvo.
- Javni zavod in ZZRS spodbujata izvajanje ukrepov odstranjevanja rib iz okolij v narodnem parku, v katerih niso bile nikoli naravno prisotne (visokogorska jezera, mlake).

Usmeritve so skladne z določili 11. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.5 Upravljanje voda

Upravljanje voda v narodnem parku zagotavlja ohranjanje dobrega stanja voda z vidika količin in kakovosti ter tudi z vidika njihove primernosti za ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.

Splošne usmeritve:

- Osrednja skrb se ob varstvu kakovosti (ekološko in kemijsko stanje) in količin vodnih virov namenja ohranjanju naravnega ravnovesja vodnih in obvodnih ekosistemov.
- Zagotovi se nadgradnja obstoječega sistema za spremljanje in analiziranje stanja površinskih in podzemnih voda ter analiza pomembnejših obremenitev in vplivov človekovih dejavnosti na njihovo stanje.
- Vodni viri v narodnem parku se celovito ovrednotijo z vidika zagotavljanja ekosistemskih storitev.

Posebne usmeritve za urejanje vodotokov in povirij:

- Vodotoki in povirja se prepustijo naravnim procesom, če se s tem ne poveča ogroženost človeka, dejavnosti, objektov, prostoživečih vrst in habitatov, naravnih vrednot, naravnih spomenikov in drugih naravnih danosti, ki so opredeljene kot posebna varstvena kategorija.
- Pri urejanju vodotokov in povirij se ureditve načrtujejo in izvajajo sonaravno. Varujejo se naravne hidromorfološke značilnosti vodotokov in obvodnih zemljišč, vodni in obvodni ekosistemi in habitatni tipi ter krajinska pestrost površinskih voda in obvodnega prostora, pri čemer se upoštevajo tudi primeri dobrih praks.
- Če se zaradi škodljivega delovanja voda poveča ogroženost človeka, dejavnosti, objektov, prostoživečih vrst in habitatov, naravnih vrednot, naravnih spomenikov in drugih naravnih danosti, ki so opredeljene kot posebna varstvena kategorija, je treba pri prostorskem načrtovanju in izvedbi preventivnih, intervencijskih ali sanacijskih ukrepov (tudi morebitnega odvzema naplavin: mivke, peska in proda) ali gradenj upoštevati načela ohranjanja naravnega ravnovesja v in ob vodnem telesu površinske vode (vodotoki, jezera ipd.).

- Posebna pozornost naj se nameni uporabi ustreznih hidrotehničnih pripomočkov in gradiv. Pri tem naj se uporabljajo tudi biotehnični ukrepi v sonaravni izvedbi, na primer zasaditve domorodnih vodnih in obvodnih rastlin, pragovi, tolmoni, brzice, odbijači toka, varovanje brežin iz živega materiala, postavitve skrivališč, ribje steze in drugo.

Posebne usmeritve za izboljšanje stanja določenih voda:

- Posebna pozornost se nameni izboljšanju ekološkega in kemijskega stanja visokogorskih jezer.

Usmeritve so skladne z določili 11. in 15. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.6 Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Na območju narodnega parka se v največjem možnem obsegu ohranjajo naravni procesi, ogroženost pred naravnimi in drugimi nesrečami se zmanjša s prostorskim načrtovanjem.

Splošne usmeritve:

- Na celotnem območju narodnega parka se ohranja ravnovesje med naravno dinamiko ter človekovo rabo in posegi v prostor. Naravni procesi se ne omejujejo, če se s tem ne poveča ogroženost človeka, dejavnosti, objektov, rastlinskih in živalskih vrst, naravnih vrednot, naravnih spomenikov in drugih naravnih danosti, ki so opredeljene kot posebna varstvena kategorija.
- Pri vseh oblikah načrtovanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami se prednostno spodbujajo preventivni ukrepi. Pri prostorskem načrtovanju naj se osnovna in podrobnejša namenska raba določa tako, da se zmanjšuje škodni potencial – ohranjajo se poplavne površine in drugi naravni zadrževalniki voda (npr. loke, logi, prodišča, mokrišča, grbinasti travniki). Stavbna zemljišča in infrastruktura se umeščajo na neogrožena in manj ogrožena zemljišča. Na ogrožena območja se ne umeščajo dejavnosti ali prostorske ureditve, ki bi v primeru naravne nesreče pomenile tveganje za okolje.
- Posebno skrb je treba nameniti ohranjanju naravnih prvin (rastje – predvsem gozdovi, vodni zadrževalniki ipd.), ki s svojo varovalno funkcijo blažijo naravne procese. Večjo odpornost in obnovljivost je mogoče zagotoviti tudi s postopnim preoblikovanjem sestave vrst v gozdnih sestojih. Pri ukrepih se uporabljajo predvsem biotehnične ureditve v sonaravni izvedbi, na primer zasaditve domorodnih vodnih in obvodnih rastlin, pragovi, tolmoni, brzice, odbijači toka, varovanje brežin iz živega materiala, postavitve skrivališč, ribje steze in drugo.
- V vododeficitarnih območjih se prednostno zagotavlja nemotena oskrba prebivalcev s pitno vodo, kmetijska dejavnost se ustrezno prilagodi (ukrepi za zmanjševanje možnih škodljivih posledic, ustrezna izbira rastlinskih vrst ...), dejavnosti, ki bi zahtevale pretirano povečanje porabe vode, pa se v taka območja ne usmerjajo.

Posebne usmeritve za prvo varstveno območje:

- Naravno bolj ohranjena območja (prvo in delno drugo varstveno območje) se prepuščajo naravni dinamiki. Prvo varstveno območje je prednostno namenjeno uresničevanju varstva in ohranjanja naravnega razvoja ekosistemov in naravnih procesov brez človekovih ureditvenih, vzdrževalnih in drugih posegov.

Posebne usmeritve za intervencije:

- V primeru ogroženosti ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja se naravni procesi usmerjajo, tako da se v čim večjem obsegu ohranja naravno ravnovesje.
- Pri izvedbi interventnih ukrepov pristojne službe in organi ravnaajo tako, da čim manj ogrožajo cilje narodnega parka. Javni zavod svetuje s podrobnejšimi usmeritvami.
- Območja za deponijo ruševin se zagotovijo zunaj območja narodnega parka.
- Pokop ljudi se v primeru nesreč izvaja na obstoječih pokopališčih, pokop živali pa na ustreznih kmetijskih zemljiščih ob soglasju pristojne službe.

Posebne usmeritve za sanacije:

- Pri odpravljanju posledic nesreč (gradnja objektov, vzpostavitev komunalne, prometne, energetske infrastrukture, urejanje vodotokov, varovanje naravne in kulturne dediščine, prostorsko načrtovanje ipd.) upravljavec narodnega parka sodeluje s podrobnejšimi usmeritvami.

Usmeritve so skladne z določili 11. in 15. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.7 Pridobivanje mineralnih surovin

Pridobivanje mineralnih surovin se v narodnem parku izvaja le za lokalne potrebe znotraj narodnega parka.

Splošne usmeritve:

- Izvaja se sprotne sanacije obstoječih območij pridobivanja mineralnih surovin na podlagi rudarskega projekta (sanacijski del projekta). Po končanem izkoriščanju se pridobivalno območje sanira in vzpostavi se prvotna raba zemljišča ali pa se preverijo možnosti za vzpostavitev nadomestnega biotopa.
- Izkoriščanje mineralne surovine lahko poteka le v skladu z rudarskim projektom ter naravovarstvenimi pogoji in usmeritvami, ki so del tega projekta.
- Med izkoriščanjem se izvajajo ukrepi za preprečevanje odlaganja odpadkov na območje izkoriščanja (ustrezna zaščita območja, nadzor).
- Pridobljene mineralne surovine se uporabljajo za potrebe znotraj narodnega parka.

Posebne usmeritve za nezakonita in opuščena območja pridobivanja mineralnih surovin:

- Na celotnem območju narodnega parka se evidentirajo nezakonita in opuščena območja pridobivanja mineralnih surovin (melišča, območja pobočnega grušča, ledeniške terase, hudourniški vršaji, odvzemi ob gozdnih prometnicah) in v prostorskih aktih se ugotovi možnost njihove sanacije kot pogoj za njihovo legalizacijo v skladu s tretjim odstavkom 73. člena ZTNP-1.
- Preprečuje se nadaljnje izkoriščanje nelegalnih nahajališč mineralnih surovin in tudi njihovo zasipavanje z odpadki (sodelovanje z lokalno skupnostjo, lastniki zemljišč in inšpekcijskimi službami).
- Pred izvedbo sanacij opuščenih območij pridobivanja mineralnih surovin se preverita stanje in morebiten obstoj odlagališč odpadkov na teh lokacijah.

Usmeritve so skladne z določili 11. in 13. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.8 Promet in prometna infrastruktura

Prebivalcem in obiskovalcem narodnega parka se zagotavlja ustrezna dostopnost območij, z vidika umirjanja prometa pa se izvajajo različne oblike trajnostne mobilnosti.

Splošne usmeritve:

- Ohranjajo se obstoječe linije javnega prevoza (tudi s subvencijami) in spodbuja uvajanje novih linij prednostno na območjih s povečanim turističnim obiskom (sezonsko) in na območjih, kjer so zaradi demografske sestave potrebe po javnem prevozu večje (starejša populacija, veliko število delavno aktivnih prebivalcev, učencev, dijakov ...). Uvajajo naj se alternativne oblike prevoza (prevozi z manjšimi vozili, javni prevoz na poziv, P + R), prilagoditev voznega reda različnim interesnim skupinam ipd.
- Načrtuje se umirjanje prometa (prednostno v prvem in drugem varstvenem območju, alpskih dolinah in na vplivnih območjih naravnih vrednot) z omejevanjem individualnega avtomobilskega prometa in predvsem hrupnega prometa z motornimi kolesi ter z uvajanjem uporabe okolju prijaznih oblik prometa – preusmeritev izletniških obiskovalcev na alternativne možnosti (hoja, kolesarjenje, prevozi s konji, dolinski avtobusi, vozila za javni promet na alternativne vire energije oziroma prevozna sredstva z majhnim vplivom na okolje).
- Pospešuje se izvajanje že izdelanih programov za umirjanje prometa (uvajanje javnih prevozov, alternativnih, naravi prijaznejših načinov mobilnosti, urejanje parkirišč, zapiranje stranskih dolin).
- Spodbuja se uporaba vlakov za dostop na območja narodnega parka (Bohinjska Bistrica, Jesenice, Most na Soči) ter zagotavljajo usklajeni prevozi od železniških postaj do turističnih središč in ciljnih krajev v narodnem parku.
- Večja pozornost se nameni informiranju, izobraževanju, ozaveščanju in predstavitvi okolju prijaznih oblik prometa, kar bo prispevalo k uveljavitvi trajnostne mobilnosti.
- Umeščanje in urejanje novih prometnih povezav oziroma rekonstrukcija in vzdrževanje obstoječih ne smejo vplivati na ugodno stanje živalskih in rastlinskih vrst, njihovih habitatov, habitatnih tipov oziroma naravnih vrednot na območju narodnega parka. Z izvedbo se je treba prilagoditi reliefni izoblikovanosti terena. Uveljavljajo se prometno-tehnični standardi, ki so prilagojeni naravnim značilnostim (relief, vegetacija, vode in obvodni prostor), krajinskim značilnostim in varstvenim režimom narodnega parka (naravni materiali, izvedba, uporaba lesenih odbojnih ograj, uporaba poroznih plasti asfalta na voziščih ...).

Posebne usmeritve za zračni promet:

- Preleti nad območjem narodnega parka naj se usmerijo ven iz zračnega prostora narodnega parka. V na namen naj se preusmeri mednarodni potniški promet ter zmanjša število turističnih in panoramskih letalskih in helikopterskih preletov, preleti naj se usmerjajo po najkrajši poti stran od naravovarstveno pomembnih območij. Letalske in druge prireditve se usmerjajo ven iz zračnega prostora narodnega parka.
- Vzpostavi naj se ustrezen nadzor nad vsemi pojavnimi vrstami zračnega prometa.
- Nova izvenletališka vzletno-pristajalna mesta za izvajanja nalog, zaščite in reševanja so dopustna izključno na lokacijah, kjer z obstoječo mrežo ali preureditvijo obstoječih mest ni mogoče zadostiti potrebam.

- V prvem varstvenem območju in na območju Jerebice, Mangarta (razen Mangartskega sedla) in vrhov nad Bavšico so sprejemljivi le individualni preleti jadralnih padalcev.
- Uporaba dronov (brezpilotne majhne naprave za snemanje iz zraka) v rekreacijske namene ter za potrebe snemanja reklamnih in komercialnih spotov v naravnem okolju narodnega parka ni sprejemljiva. V območjih infrastrukturnih objektov oziroma njihovi neposredni bližini in v naseljih je njihova uporaba za zgoraj navedene namene dopustna. Uporaba dronov za naravovarstvene namene, namene raziskovalnih dejavnosti ali promocijske namene parka in parkovnih lokalnih skupnosti je sprejemljiva ob upoštevanju omejitev hrupnosti takih naprav in višine leta nad območji, ki so z vidika varstva narave še posebej občutljiva.

Posebne usmeritve za prometno infrastrukturo:

- Nove ceste ali odseki cest višjega reda naj se v narodnem parku ne načrtujejo, prednostno naj se izvedejo rekonstrukcije in vzdrževalna dela na obstoječi cestni mreži. Povsod tam, kjer je stanje cest z vidika zagotavljanja varnosti in prevoznosti slabo, naj imajo prednost ceste, ki so pomembne za lokalno prebivalstvo. Pri tem naj se upoštevajo prepletenost posameznih vrst prometa (uvajanje somodalnosti), npr. navezovanje kolesarskih stez na postajališča javnega potniškega prometa in parkirne površine za motorna vozila, povezovanje omrežja pešpoti s kolesarskim omrežjem, sočasna izgradnja kolesarskih stez in pločnikov, pešpoti ob obnovi ali rekonstrukciji obstoječih cest, in značilnosti narodnega parka.
- Parkirišča se prednostno urejajo na vstopih v narodni park, znotraj poselitvenih območij, vključno z ureditvijo označevalnega sistema. Večja parkirišča se načrtujejo zunaj meja narodnega parka (v lokalnih središčih, na vstopnih mestih v narodni park), na teh prometnih vozliščih pa se uredijo ter ponudijo različne oblike prometnih sredstev in prevoza v narodnem parku. Pri načrtovanju, gradnji in uporabi parkirnih površin je treba ob naravovarstveni sprejemljivosti upoštevati tudi predpise s področja prostorskega načrtovanja in graditve objektov, javnih cest in varnosti cestnega prometa cest ter prostorske akte parkovnih lokalnih skupnosti in razvojne programe upravljavcev cest.
- V večjih naseljih narodnega parka in njegovem vplivnem območju se spodbuja ureditev mreže polnilnih postaj za električna vozila.
- V tretjem varstvenem območju se spodbuja izgradnja celovite mreže kolesarskih poti, ki bo povezovala območja znotraj narodnega parka (kjer je to mogoče) in turistična središča PLS z narodnim parkom. Kolesarsko omrežje v narodnem parku se navezuje na daljinske kolesarske povezave. Glede na prostorske možnosti in razpoložljivo cestno infrastrukturo se za kolesarske poti prednostno izkoristijo obstoječe prometnice, ki z motornim prometom niso obremenjene ali so manj obremenjene. Nove kolesarske poti se izgrajujejo le tam, kjer teh možnosti ni oziroma se zgradijo le krajše prevezave, ki omogočajo vzpostavitev krožnega sistema.
- V tretjem varstvenem območju se nadgradi zasnova pešpoti (pohodniške, turistične, kulturne, gozdne učne, zgodovinske, parkovne in druge poti), ki povezujejo poselitvena, turistična in rekreacijska območja ter omogočajo dostop do privlačnih krajinskih prizorišč in delov narodnega parka, ki se uredijo za ogledovanje in obiskovanje.

Posebne usmeritve za ublažitev posledic podnebnih sprememb in pritiskov na okolje:

- Na območjih, ki so pomembna za opravljanje osnovnih življenjskih funkcij varstveno pomembnih prostoživečih vrst (npr. na odseku gozdnih prometnic na območju mirnih območij), naj se uporaba cest časovno prilagodi.

- Transitni tovorni promet naj se ne izvaja na regionalnih in lokalnih cestah v narodnem parku.
- Na sezonsko najbolj obremenjenih odsekih cest se načrtuje in vzpostavi njihova ustrezna uporaba, vključno s cestnimi zaporami in časovnimi omejitvami za individualni motorni promet.
- Vzdrževanje cest v zimskem času – prednostno v bližini občutljivih habitatov (Pokljuka, Bohinjsko jezero, Vršička cesta, Radovna ...) – se zaradi manj škodljivih vplivov na okolje prilagodi v sodelovanju z upravljavci cest. Prednostno naj se uporablja posipni material brez soli (npr. naravni pesek ali drobljenec) ali kalcijev klorid, ki je okolju prijaznejši kot natrijev klorid.
- Na odsekih prometnic, ki so umeščeni v najranljivejša območja (npr. Vršička cesta, območje Bohinja, Pokljuka, Mangartska cesta, alpske doline Vrata, Zadnja Trenta, Zadnjica ...), se zaradi zmanjšanja prometa in hrupa izvajajo ukrepi (npr. ozaveščanje, uporaba okolju prijaznejših vozil – tišja vozila z električnim pogonom, hibridni motorji, preusmerjanje z individualnega na javni prevoz, selektivna omejitev hitrosti prometa, poostren nadzor ...) v turističnih konicah, postopoma pa tudi za daljše časovno obdobje.
- Na najbolj izpostavljenih odsekih se v sodelovanju z upravljavci prometne infrastrukture vzpostavi okoljski monitoring.

Usmeritve so skladne z določili 14. in 15. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.9 Komunalna infrastruktura

V narodnem parku in v PLS je raba vodnih virov vzdržna, količina neustrezno očiščenih odpadnih voda se zmanjšuje. Območja stalne poseljenosti in bolj obiskovanih delov visokogorja so komunalno urejena.

Splošne usmeritve:

- Vzdržna raba vodnih virov je prednostna naloga, še posebej na območjih, kjer količinsko stanje vodnih virov ni dobro.
- Učinkovitost obstoječe komunalne infrastrukture (zmanjševanje vodnih izgub ipd.) se izboljša z obnovo zastarelih odsekov.
- Obnova obstoječih in gradnja novih individualnih komunalnih vodov se izvaja prednostno v vkopani izvedbi.

Posebne usmeritve za vodovodno omrežje in naprave:

- Oskrba s pitno vodo naj poteka prek javnih vodovodnih sistemov povsod, kjer je to še gospodarsko upravičeno.
- Zajetja, črpališča, vodni zbiralniki in drugi vodooskrbni objekti naj se gradijo na vidno neizpostavljenih lokacijah z vkopom v zemljišče, vidni del naj bo obzidan s kamenjem, okolica ozelenjena. Če morajo biti vodovodni objekti ograjeni, se ob ograji zasadi višja avtohtona vegetacija.

Posebne usmeritve za odvajanje in čiščenje odpadnih voda:

- Skladno z operativnim programom za obdobje 2005–2017, sprejetim na podlagi Direktive Sveta 91/271/EGS o čiščenju komunalne odpadne vode, je treba najpozneje do konca

leta 2015 oziroma 2017 zagotoviti ustrezno odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda za vse, tudi posamezne stavbe, ne glede na nadmorsko višino.

- Ustrezno odvajanje in čiščenje odpadnih voda iz javnih in nastanitvenih objektov na območjih stalne poselitve (strnjena naselja, razpršena poselitev, razpršena gradnja) in v visokogorju naj se obravnava prednostno, še posebej na bolj obiskanih območjih.
- Na območjih s posebnimi zahtevami (vodovarstvena območja in občutljiva območja zaradi eutrofikacije, občutljiva območja zaradi kopalnih voda s prispevnimi površinami) naj se ustrezno odvajanje in čiščenje odpadnih voda prednostno uredita.
- Odpadne vode iz gospodinjstev, javnih, nastanitvenih in drugih objektov se, če je to gospodarsko upravičeno, prek kanalizacijskega sistema odvajajo do skupne komunalne čistilne naprave. Tudi na drugih območjih morajo imeti vsi objekti ustrezno urejeno odvajanje in čiščenje odpadne vode.
- Male komunalne čistilne naprave naj z zmogljivostjo in izbrano tehnologijo čiščenja ustrezajo specifičnosti območja.

Posebne usmeritve za ravnanje z odpadki:

- Organski kuhinjski odpadki iz gospodinjstva in gostinstva naj se kompostirajo na mestu nastanka.
- Za obstoječa nezakonita in neustrezno urejena odlagališča odpadkov naj se pripravijo sanacijski načrti ter izvedejo ustrezni ureditveni in omilitveni ukrepi.
- V največji možni meri je treba zmanjšati količino odpadkov, še posebej v gostinsko-nastanitvenih objektih (npr. z ustreznim kompostiranjem, prednostno prodajo točenih pijač namesto v pločevinkah in plastenkah, obvezno uporabo lastnih spalnih vreč obiskovalcev ...).

Posebne usmeritve za visokogorje:

- V visokogorju je treba zmanjšati količino in prostornino odpadkov (ločevanje odpadkov; zbiranje, stiskanje in odvoz v dolino) in sanirati zatečena stara okoljska bremena (odlagališča odpadkov in izpusti v okolici koč).
- Obiskovalce visokogorja je treba ozaveščati, naj svoje odpadke odnesejo nazaj v dolino in jih odložijo na ustrezno urejenih zbirnih mestih (zabojnikih za smeti), ki so del sistema ravnanja z odpadki.
- Zlasti v planinskih kočah in drugih gostinsko-nastanitvenih objektih se izvajajo ukrepi, ki prispevajo k varčni rabi vode in zmanjšanju količin odpadne vode (suha stranišča, varčna sanitarna oprema, uporaba lastne posteljnine s strani obiskovalcev ...).
- V planinskih kočah in drugih gostinsko-nastanitvenih objektih v visokogorju se zaradi neposrednega ogrožanja nižje ležečih vodnih virov ter vodnih in obvodnih ekosistemov ob prvi in drugi stopnji čiščenja spodbuja tudi tretja stopnja čiščenja oziroma ustrezna dodatna obdelava odpadne vode, uporaba biološko razgradljivih čistilnih sredstev, vgradnja lovilcev maščob in ustrezne male komunalne čistilne naprave, odvoz dehidriranega blata v dolino.
- V visokogorju se je treba zaradi specifičnih razmer (visoka nadmorska višina, nizke temperature, sezonsko delovanje, velika nihanja pri obremenitvah) pri načrtovanju izogibati tipskim malim komunalnim čistilnim napravam.

Usmeritve so skladne z določili 2. in 10. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.10 Energetska infrastruktura

Pokritost območij poselitve v narodnem parku z elektroenergetsko infrastrukturo se nadgrajuje, tako da so zagotovljene ustrezna kakovost električne energije ter zanesljivost in varnost obratovanja.

Splošne usmeritve:

- Pri umeščanju ter dimenzioniranju objektov in naprav se funkcionalni in tehnični pogoji prilagajajo naravnim in krajinskim značilnostim, posebnostim in omejitvam narodnega parka, tako da je površinski obseg vplivnega območja čim manjši.
- Priporočljiva je vkopana izvedba telekomunikacijskih vodov. Nadzemna je sprejemljiva le tam, kjer na podlagi predhodne gospodarske, prostorske, okoljevarstvene in naravovarstvene presoje in upravljavskih izhodišč pomeni manjši poseg kot vkopavanje voda (npr. na območjih geomorfoloških posebnosti).
- Ob rekonstrukcijah in izvedbi investicijskih vzdrževalnih del se priporoča zamenjava sedanjih zračnih vodov z vkopanimi.
- Ob prestavitvah obstoječih vodov se preveri ustreznost trase in po potrebi prestavi na vidno manj izpostavljen potek (npr. vzdolž gozdnega roba, v reliefne depresije ...).
- Spodbujajo se sočasno načrtovanje in izvajanje gradenj različnih infrastrukturnih objektov in naprav ter združevanje tras vodov v skupne koridorje.
- Pri umeščanju in podrobnejšem načrtovanju energetskih objektov in naprav se upoštevajo značilnosti alpskega prostora in oblikovne prvine lokalnega stavbarstva.

Posebne usmeritve za načrtovanje in gradnjo energetskega omrežja:

- Smiselno je načrtovanje in dograjevanje daljinskega sistema, ki bo omogočil napajanje posameznih večjih poselitvenih območij iz dveh neodvisnih smeri.
- Transformatorske postaje se prednostno načrtujejo na drogovih. V primerih, v katerih je postavitve samostojnih objektov neizogibna, se ti načrtujejo na vidno nevsiljivih mestih, zunaj naravovarstveno ranljivih območij ali objektov kulturne dediščine.
- Drugi energetski vodi – plinovodi, naftovodi ali toplovodi, ki niso namenjeni oskrbi naselij v narodnem parku, se ne načrtujejo.
- Zaradi velikih prostorskih razsežnosti (delovni pas v času gradnje, zaščitni – varovalni – pas vzdolž osi cevovodov) linijskih objektov in spremljajoče infrastrukture (naprave, ki omogočajo varno in učinkovito delovanje) ter omejujočih danosti alpskega prostora se morajo tovrstni prenosni daljinski vodi umeščati v sprejemljivejše koridorje že na državni ravni.

Posebne usmeritve za izkoriščanje obnovljivih virov energije:

- Objekti ali naprave, ki bodo izkoriščali obnovljive vire energije³², morajo biti načrtovani in zgrajeni tako, da bo ob trajnostni naravnosti zagotovljena tudi učinkovita raba energije.
- Pri umeščanju in podrobnejšem načrtovanju naprav za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, še posebej malih vodnih elektrarn, fotovoltaike in vetrnic, je treba v postopku priprave prostorskih aktov oziroma izdaje soglasij in upravnih dovoljenj najprej preveriti možnost

³² Obnovljivi viri energije so viri energije, ki jih zajemamo iz stalnih naravnih procesov, kot so sončno sevanje, veter, biomasa, vodni tok v rekah, fotosinteza, zemeljski toplotni tokovi itd., ter se v naravi obnavljajo in glede na časovna merila človeštva ohranjajo. Obnovljivi viri energije so: biomasa, sončna, vetrna, vodna in geotermalna energija ter toplotne črpalke.

priključitve na energetska omrežja, upoštevati najmanj razmerja v prostoru, izpostavljenost (glej režim 17. točke 13. člena ZTNP-1), velikostni razred (zmogljivost naprave v skladu s samooskrbnimi potrebami) in potencialne vplive na naravo.

- Gradnja malih vodnih elektrarn je dopustna samo v tretjem varstvenem območju, in sicer za samooskrbne potrebe obstoječih objektov na območjih, kjer ni možnosti priključitve na javno elektroenergetsko omrežje. Ob dejanski upravičenosti gradnje so male HE pogojno sprejemljive samo na lokacijah nekdanjih vodnih objektov (MHE, žage, mlini ...) na način, ki ne bo spreminjal vodnega režima, struge ali brežin vodotokov. Predhodno se izdela presoja vplivov na okolje ali presoja sprejemljivosti in s strani strokovne organizacije določi ekološko sprejemljiv pretok (in način njegovega zagotavljanja). Prav tako se določijo tudi ureditve ter omilitveni ukrepi za zmanjšanje negativnih vplivov in preprečitev degradacijskih procesov (npr. erozija).
- Na obstoječih MHE, ki so bile zgrajene skladno z izdanimi upravnimi dovoljenji in imajo koncesijo, se z vzdrževalnimi deli vzpostavlja ustrezno ekološko stanje vodotoka (zagotovitev ekološko sprejemljivega pretoka, ribji prehodi/steze) in izboljšuje vodni režim vodotoka (naravna dinamika vodotoka).
- Gradnja energetskih objektov, ki bi izkoriščali druge obnovljive vire energije (npr. veter, sončna energija, geotermalna energija), je sprejemljiva za potrebe obstoječih objektov na območjih, kjer ni možnosti priključitve na javno omrežje.
- Postavitev prosto stoječih fotovoltaičnih elektrarn v narodnem parku ni primerna. Namestitve fotovoltaičnih panelov se načrtuje na objektih (v ravnini strešin) tako, da se ne razvrednotita oblikovanje in videz stavb ali značilne vedute naselja ali skupine stavb. Na objektih in območjih, ki so zavarovani kot kulturni spomeniki, ter na dediščinskih objektih se fotovoltaika ne načrtuje.
- Obstoječi neustrezni načini energetske oskrbe na planinah ali pri planinskih kočah (npr. bencinski ali dizelski agregati ...) se nadomestijo z obnovljivimi viri energije.

Usmeritve so skladne z določili 2. in 14. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.11 Telekomunikacijska infrastruktura

Z načrtovanjem novih in nadgradnjo obstoječih telekomunikacijskih sistemov se prebivalcem v narodnem parku zagotavlja primerna dostopnost ter široka uporaba različnih digitalnih vsebin in storitev, kar bo omogočilo nova znanja in priložnosti za delo na domu in povečalo učinkovitost.

Splošne usmeritve so enake kot v poglavju 18.10 tega načrta upravljanja.

Posebne usmeritve za načrtovanje in gradnja telekomunikacijskih vodov:

- Telekomunikacijsko omrežje se načrtuje znotraj obstoječih koridorjev tako, da se čim manj posega v obstoječo namensko rabo prostora, površinski pokrov in vidno sliko prostora.
- Antenski sistemi, RTV-oddajniki, repetitorji in postaje mobilne telefone se ob upoštevanju funkcionalnih in tehničnih pogojev umeščajo in dimenzionirajo tako, da ne zavzemajo vidno in krajinsko izpostavljenih lokacij. Vsi spremljajoči objekti se lokacijsko in oblikovno prilagodijo vsakokratnemu položaju (nevsiljivost posega).

- Na prostorsko ustreznih lokacijah se spodbuja večnamenska uporaba antenskih stolpov in s tem znotraj vzpostavljene mreže omogoča enakovreden dostop operaterjem mobilne telefonije.
- Zaprtost, odmaknjenost, razpršena poselitev in gradnja ter reliefne ovire so omejitve, zaradi katerih je brezžične telekomunikacijske sisteme smiselno razvijati prek radiodifuzijskih oddajnikov, antenskih postaj s čim večjo prostorsko pokritostjo.

Usmeritve so skladne z določili 2. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.12 Turizem in prostočasne dejavnosti

Turizem z urejeno turistično infrastrukturo v narodnem parku in PLS temelji na potencialih ohranjene narave, krajine in kulturne dediščine ter prinaša prihodke in delovna mesta lokalnemu prebivalstvu, prispeva h kakovosti življenja v narodnem parku, boljšim možnostim za ohranjanje poseljenosti, obiskovalcem pa ponuja pestro izbiro doživljanja in spoznavanja narodnega parka ter izvajanje naravi prijaznih prostočasnih dejavnosti.

Splošne usmeritve:

- Preprečujejo se vse oblike turizma in prostočasnih dejavnosti, ki zaradi svojega obsega, lokacije in načina izvajanja povzročajo nesprejemljive negativne posledice na naravo in kulturno dediščino.
- Povsod, kjer je ustrezno, smiselno in obstaja podjetniški interes, je treba parkovno infrastrukturo (informativne točke, parkirišča, razgledišča) nadgraditi s turistično ponudbo, katere cilji so povečanje ozaveščenosti, izboljšanje ponudbe za turiste in obiskovalce ter omogočanje prihodkov in zaposlitve lokalnemu prebivalstvu.
- V narodnem parku se prednostno urejajo turistične kapacitete v obstoječih objektih, na novo se gradijo le taki z manjšimi nočitvenimi zmogljivostmi, npr. manjši hoteli in penzioni.
- Razvijajo se zeleni (trajnostni) turistični produkti, ki krepijo odgovornost lokalnega prebivalstva, turistov in obiskovalcev do narave, promovirajo spoznavanje, doživljanje in razumevanje narodnega parka ter razvoj turističnih storitev, programov in produktov narodnega parka.
- Lokalno prebivalstvo se izobražuje in usposablja za vodenje po narodnem parku, za različne oblike podjetništva v turizmu in povezavi z drugimi dejavnostmi (kmetijstvo, gozdarstvo, obrt, delo na domu).
- Posebno pozornost za usposabljanje v turističnih dejavnostih razvoja turističnih storitev in programov, povezovanja turističnih ponudnikov ter na področju trženja in promocije turizma je treba nameniti mladim kadrom, ki stalno bivajo v narodnem parku.
- Spodbujajo se povezovanje in sodelovanje deležnikov v turizmu (povezovanje turističnih društev, drugih društev, razvojnih zadrug, vseh akterjev v kraju ter turističnih ponudnikov zunaj narodnega parka in v njem) ter nadgradnja sodelovanja v okviru skupnosti Julijske Alpe z razvijanjem zelenih turističnih produktov in njihovo promocijo.
- Podpirajo se novi in inovativni turistični produkti, ki pomenijo tudi možnost za kakovosten prodor na tuje trge.
- Pripravljajo in izvajajo se izobraževalni programi za predšolske, šolske in dijaške skupine ter druge interesne skupine.

Posebne usmeritve za prostorske ureditve državnega pomena:

- Z določbami prvega odstavka 74. člena ZTNP-1 je za posamezna obstoječa rekreacijska središča predvidena izdelava državnega prostorskega načrta. Razen Vogla, kjer so dopustne širitve, se vsa druga rekreacijska središča urejajo v obsegu, določenem s sklepom ministrstva in prikazanem v prilogi 6 k temu načrtu upravljanja.
- V času priprave načrta upravljanja, razen za Vogel, niso bile izkazane potrebe ne razvojne pobude lastnikov ali upravljavcev rekreacijskih središč, ki bi v tem desetletnem obdobju nakazovale potrebo po izdelavi DPN. Prednostno se pripravi predlog za začetek postopka priprave za DPN Vogel, za druge pa se preverijo razvojni načrti lastnikov oziroma upravljavcev smučišč ter utemeljenost in dejanska potreba za izdelavo državnih prostorskih načrtov.
- Podrobnejše usmeritve upravljavca narodnega parka k morebitnim prostorskim ureditvam bodo podane v obliki strokovnih podlag za naravovarstvene in kulturnovarstvene smernice v postopku priprave državnega prostorskega načrta.

Usmeritve so skladne z določili 5., 6., 9., 16. in 17. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.13 Planinstvo

Planinstvo ostaja tudi v prihodnosti pomembna prostočasna, gospodarska, raziskovalna, naravovarstvena, zaščitno-reševalna, humanitarna in kulturna dejavnost, povezana z gorsko naravo v narodnem parku. Ob vse večji obremenitvi gorskega sveta bo treba dejavno slediti etičnim načelom glede odgovornosti do okolja in procesom vzdržnega razvoja alpskega prostora ter z ustrežno planinsko infrastrukturo, izobraževanjem in ozaveščanjem skrbeti za večjo varnost obiskovalcev gora.

Splošne usmeritve:

- Obiskovalci se ozaveščajo o pomenu in občutljivosti visokogorskih ekosistemov ter usmerjajo v manj obremenjena in manj ranljiva območja.
- Obiskovalci se ozaveščajo o negativnih vplivih uporabe bližnjic in brezpotij.

Posebne usmeritve za planinske koč:

- Gradnja novih koč ni dopustna, prav tako ni sprejemljivo povečevanje obstoječih prenočitvenih zmogljivosti.
- Načrtuje naj se energetske racionalna in okoljevarstvena nadgradnja obstoječih planinskih koč.
- Oskrbovanje koč:
 - gostinska in namestitvena ponudba koč naj bo usmerjena v skromnejši standard, kar omogoča racionalnejše oskrbovanje in s tem manjše število helikopterskih letov;
 - prednostno naj se uporabljajo druge možnosti oskrbe (tudi za potrebe obnove in vzdrževanja koč), še posebej ponovna nošnja s konji;
 - obstoječe oskrbne dovozne poti naj se vzdržujejo v enaki izvedbi in razsežnostih, na njih naj se vzpostavi ustrezen prometni režim;
 - obnova obstoječih tovornih žičnic je dopustna.

Posebne usmeritve za planinske poti:

- Za obiskovanje gora se uporabljajo planinske poti. Hoja po brezpotjih ali uporaba starih – deloma tudi opuščenih – lovskih stez se ne spodbuja, v mirnih območjih pa ni primerna.

- Zatečena ali načrtovana dvo- ali večnamenska raba planinskih poti (npr. dostopi do pašnih planin, spravilo lesa, kolesarjenje, ježa, tematske poti) je dopustna le na podlagi obveznega sodelovanja in usklajevanja s PZS oziroma planinskimi društvi, ki upravljajo planinske poti. Pri tem je treba upoštevati izvajanje dejavnosti čez vse leto, presojeti vrste in obseg vplivov na gorsko okolje (mirna območja) ter oblikovati režim uporabe za izvajanje in umeščanje teh.
- Urejanje, vzdrževanje in opremljanje se izvajajo skladno s pravilnikom in doktrino urejanja planinskih poti, vključno z izvedbo ukrepov za preprečevanje oziroma ublažitev potne erozije in primerno odvodnjavanje.
- Če ni druge možnosti, je dostava težje opreme in tovora markacistov ob urejanju in vzdrževanju planinskih poti in sanaciji bivakov dopustna s helikopterjem.

Usmeritve so skladne z določili 5. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.14 Poselitev

V narodnem parku se ohranja najmanj današnji obseg poseljenosti. Predvsem se spodbujajo rešitve, ki bodo zagotavljale ohranitev sedanje stalne poselitve v vseh naseljih, ter tudi ohranitev ali povečanje števila stalnih prebivalcev. Lokalna središča so ohranjena, prav tako tudi njihove osnovne funkcije.

Splošne usmeritve za ohranjanje poselitve:

- Ohranja se obstoječa mreža naselij znotraj narodnega parka.
- Ohranjajo in krepijo se funkcije javnih storitev in vsakodnevne oskrbe v središčnih naseljih znotraj narodnega parka (npr. Log pod Mangartom, Na Logu v Trenti, Soča, Stara Fužina) in tudi v središčnih naseljih na robu narodnega parka (npr. Srednja vas, Zatolmin), kjer se prebivalci narodnega parka oskrbujejo ter uporabljajo javne storitve in službe.
- Prebivalstvo v narodnem parku je glede zagotavljanja višjih ravni javnih storitev (dejavnosti šolstva, zdravstva, socialne oskrbe, javne uprave) in občasne oskrbe navezano na urbana središča zunaj narodnega parka, zato je za njihovo zagotavljanje potrebna dobra dostopnost, tudi z javnim prometom.

Splošne usmeritve za načrtovanje poselitve:

- Prednostna je usmeritev v prenovu obstoječih naselij, stavb, še posebej z vidika zagotavljanja večje energetske učinkovitosti stavb in naselij kot celote. Nova poselitev se načrtuje na neizkoriščenih ali degradiranih zazidljivih površinah znotraj naselij. Pri tem se ohranjajo značilni poselitveni vzorci in tipologija naselij, značilnosti nasebanske in stavbne dediščine, izjemnih krajin, krajinskih vzorcev in krajinskih gradnikov ter ustrezno razmerje med pozidanimi in zelenimi površinami znotraj naselij.
- Pri določanju novih stavbnih zemljišč se sledi načelu nezazidljivosti v prvem in drugem varstvenem območju ter na ožjih zavarovanih območjih, območjih naravnih vrednot in njihovih vplivnih območjih, območjih trajno varovalnih kmetijskih zemljišč ter območju vodnih in priobalnih zemljišč v tretjem varstvenem območju. Odločitev o širitvi stavbnih zemljišč v tretjem varstvenem območju narodnega parka je sprejemljiva le, če so v naseljih že izkoriščene možnosti za racionalno pozidavo (npr. opuščen stavbni fond, neustrezna raba ali namembnost objektov) in dejansko utemeljenih potreb ni mogoče zadovoljiti drugače. Širitev

naselij se usmerja zunaj vidno in oblikovno kvalitetnih ali reliefno izpostavljenih robov, pri tem pa se ohranja naselbinski vzorec.

- Območja razpršene gradnje, razen avtohtonih tipov (samotne kmetije), naj se sanirajo (s komunalno, energetsko ali prometno infrastrukturo in kakovostnejšim arhitekturnim oblikovanjem). Večja pozornost se nameni prenovi obstoječih objektov, posamična novogradnja, rekonstrukcija, dozidava ali nadzidava pa se izvede predvsem za izboljšanje bivalnega standarda in ne za dodajanje novih stanovanjskih enot.
- Pri gradnjah znotraj in na robu naselij, umestitvi stavb in določanju stavbne mase naj se ohranjajo merilo v prostoru, skladna zatečena prostorska razmerja (ravnovesje naravne zgradbe krajine in ustvarjenih značilnosti), značilni robovi naselij (npr. reliefne stopnje, pas kozolcev na robu vasi, sadovnjaki), značilni pogledi (na kakovostne naravne in oblikovane prvine, značilne vedute, dominante in arhitekturne člene v prostoru, reliefne ali vegetacijske izpostavljene robove ...).
- Pri oblikovanju objektov naj se upoštevajo arhitekturna identiteta, to je značilnosti krajevnih stavbnih tipov (arhitekturno oblikovanje – stavbna masa, pročelja, stavbne prvine, zasnova strehe), tradicionalne tehnike gradnje in lokalno tipična gradiva. Uporaba za območje narodnega parka neznačilnih vrst objektov ter arhitekturnih prvin in detajlov ni sprejemljiva.
- Posebna pozornost se namenja gradnji enostavnih in nezahtevnih objektov. Tovrstni objekti se umeščajo skladno z namensko rabo prostora, vrsta objektov naj izhaja iz pojavnosti za območje značilnih pojavnih oblik. Njihovo oblikovanje sledi krajevno značilnim stavbarskim prvinam, uporabljajo se tradicionalni materiali (praviloma les in kamen). Pri načrtovanju pomožnih objektov za lastne potrebe se njihovo oblikovanje prilagaja stavbi, h kateri pripadajo, oziroma grajeni strukturi v neposredni soseščini. Skupna površina pomožnih objektov ne sme presegati tlorisne površine osnovnega objekta.
- Objekte za potrebe obrambe je dopustno načrtovati izključno na območjih izključne in možne izključne rabe za potrebe obrambe, ki so opredeljena v prostorskih aktih PLS. Enako velja tudi za objekte za usposabljanje, razen v primeru vojnega in izrednega stanja ter naravnih in drugih nesreč.
- V narodnem parku se pri enostavnih objektih za hranjenje nevarnih snovi za lastne potrebe (npr. rezervoarji za utekočinjeni naftni plin) uporablja vkopana izvedba. Pri gradnji je treba upoštevati tudi predpise, ki urejajo področje naprav za vnetljive tekočine in pline, in pogoje pooblaščenega dobavitelja.

Posebne usmeritve za načrtovanje ter gradnjo gostinskih, turističnih in počitniških objektov:

- V narodnem parku naj se ne načrtujejo ne gradijo počitniške hiše in počitniška stanovanja v nastanitvenih objektih (gradnja počitniških apartmajskih enot za prodajo na trgu). Namembnost obstoječih in zakonito zgrajenih sekundarnih bivališč (počitniških hiš) se ne spreminja v stanovanjske hiše ali turistično-gostinske objekte.
- Obstoječe počitniške enote, zgrajene z upravnimi dovoljenji, je dopustno vzdrževati in rekonstruirati, pri tem pa ni dopustno kakorkoli povečevati njihove stavbne mase objektov. Prav tako je ob počitniških objektih dopustno graditi pomožne objekte za lastne potrebe, vendar njihova skupna tlorisna površina ne sme preseči tlorisne površine stavbišča (fundusa) pod osnovnim objektom. Pri umeščanju in graditvi dopustnih pomožnih objektov se upoštevajo tipološke značilnosti podobnih objektov in oblikovanje osnovnega objekta.

- Gradnja gostinskih in apartmajskih objektov se usmerja v tretje varstveno območje, znotraj poselitvenih območij. Pri načrtovanju se upoštevajo višinski gabarit vasi, zaselkov ali skupine hiš, tlorisna razporeditev in značilni pogledi. Pri podrobnejši zasnovi se sledi okoliški grajeni strukturi (večje objekte je smiselno načrtovati s členjeno stavbno maso), pri oblikovanju pa stavbnemu izročilu (tipologija objektov).
- Pri dopustni gradnji novih objektov za kratkotrajno nastanitev³³ v naseljih se upoštevajo merila in prostorska razmerja, višinski gabarit naselja, tlorisna razporeditev, prostorske dominante, značilni pogledi in krajevno značilna stavbna tipologija (arhitekturno oblikovanje, gradivo, izvedba).
- Začasni objekti (npr. gostinski, vključno s prikolicami ali kontejnerji na kolesih, v času poletne sezone) se postavljajo na komunalno opremljenih zemljiščih v skladu s podrobno namensko rabo prostora v prostorskih izvedbenih aktih in oblikujejo ob upoštevanju krajevnih stavbarskih značilnosti.

Posebne usmeritve za gradnjo kmetijskih objektov:

- Gradnja pomožnih kmetijskih objektov, pastirskih koč in hlevov na planinah se v tretjem varstvenem območju prednostno izvaja kot nadomestna gradnja. V osrednjem območju se gradnja novih hlevov in mlekarin prednostno usmerja v selišča planin, sprejemljiva pa je tudi nadomestna gradnja objektov, namenjenih pašni dejavnosti.
- Kmetijski gospodarski objekti v naravnem okolju (stanovi, bajte, prestaje, hišce, kočice, seniki, hlevi, staje, kašče, sirarne, pajštve, listnjeki ipd.) se ne preurejajo v objekte nekmetijskih namembnosti.
- Pri izdajanju soglasij za gradnjo ali rekonstrukcijo pomožnih kmetijskih objektov, hlevov in pastirskih koč se upoštevajo:
 - pri novogradnji: pri umeščanju krajinske značilnosti lokacije, naravne danosti in omejitve, zatečeno stanje grajenih struktur; pri oblikovanju tipološke stavbarske značilnosti kmetijskih objektov na območju gradnje (velikost – višina, tlorisna razmerja, arhitektura, izvedba, gradivo);
 - pri rekonstrukciji na planinah, v rovtih, na senožetih: prvine lokalne stavbne tipologije in oblikovanje osnovnega objekta.

Posebne usmeritve za označevanje, oglaševanje in osvetljevanje:

- Neprometne oziroma obvestilne in usmerjevalne oznake se načrtujejo na podlagi koncepta enotnega oblikovanja (pri označevanju kulturnih spomenikov je treba upoštevati Pravilnik o označevanju kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 57/11), pri označevanju planinskih poti pa Pravilnik o označevanju in opremljanju planinskih poti (Uradni list RS, št. 80/08)), vsebinsko pa navezujejo na prostor parkovnih naselij in občine (oglaševanje vsebin zunaj

³³ Objekti za kratkotrajno nastanitev so skladno z enotno klasifikacijo vrst objektov (CC-SI) nestanovanjske stavbe – gostinske stavbe (»nastanitveni obrati«): hotelske in podobne stavbe za kratkotrajno nastanitev: hoteli, moteli, penzioni, apartmajski objekti, gostišča in podobne stavbe za nastanitev ter druge gostinske stavbe za kratkotrajno nastanitev: mladinska prenočišča, počitniški domovi, bungalovi, lovski domovi. Med tovrstne stavbe se po klasifikaciji uvrščajo tudi planinske kočice in gorska zavetišča, ki pa se skladno z določbami varstvenega režima ZTNP-1 obravnavajo samostojno. Prav tako med tovrstne objekte ne spadajo kampi.

občine ali zavarovanega območja ni primerno). Pri umestitvi, številu in velikosti se upoštevajo merilo in značilnosti prostora.

- Veliki (vele)panoji, namenjeni oglaševanju, so v območju naselij narodnega parka nezaželeni, v naravnem okolju pa nedopustni.
- Ob prometnicah se tovrstne oznake in objekti lokacijsko in velikostno načrtujejo, tako da ne zakrivajo ali preprečujejo značilnih pogledov. Znaki, objekti in naprave se načrtujejo tako, da so oblikovno poenoteni. Podrobnejša merila se določijo v prostorskih izvedbenih pogojih občinskih prostorskih načrtov. Usmerjevalne table so sprejemljive z informacijskega vidika, niso pa dovoljene reklamne oznake.
- V primeru izvajanja zvočnega obveščanja in oglaševanja v naravnem okolju: za dejavnosti, ki so vir hrupa (npr. v območjih strnjene poselitve, športno-rekreacijskih območjih), ali dogodke (npr. prireditve, javni shodi, športna tekmovanja z večjim obiskom) je treba v naravovarstvenih soglasjih določiti mejne pogoje ter predvideti omilitvene ukrepe in ureditve, ki bodo zagotavljali ustrezno varstvo pred čezmernim hrupom (mejna vrednost za območje prve stopnje varstva pred hrupom).
- Pri objektih na območjih razpršene poselitve in razpršene gradnje ali v turistično-rekreacijskih območjih, ki so določena v občinskih prostorskih načrtih, mora biti osvetljevanje v večernem in nočnem času urejeno tako, da je onemogočeno sipanje svetlobe v naravno okolje.

Usmeritve so skladne z določili 4., 12. in 13. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.15 Razvoj družbenih dejavnosti, javnih služb in osnovne oskrbe

Dostopnost javnih storitev in služb zagotavlja kakovost bivalnega in delovnega okolja v narodnem parku.

Splošne usmeritve:

- Ohranja se raven dostopnosti javnih storitev in služb kljub morebitnemu nedoseganju normativov in standardov znotraj narodnega parka in v PLS.
- Ponudba javnih storitev in služb se prilagaja specifičnim razmeram na terenu in približa potrebam posameznih ciljnih skupin v narodnem parku, še zlasti otrokom, mladini in starejšim.
- Spodbuja se razvoj novih alternativnih načinov izvajanja javnih storitev in služb, še zlasti tistih, ki danes niso lahko in cenovno dostopne za prebivalce narodnega parka (npr. izobraževanje odraslih, glasbeno izobraževanje otrok, zunajšolske dejavnosti, zabava mladih, rekreacija).
- Oblikujejo in izvajajo se programi za družbeno aktivacijo, približevanje ranljivih skupin trgu dela, vključenost prebivalstva v vseživljenjsko učenje in usposabljanje za boljšo zaposljivost.
- Spodbuja se razvoj širokopasovnega in mobilnega omrežja, ki omogoča rabo novih tehnologij in e-storitev.
- Omogočijo se bolj prilagojene, hitrejše in pogostejše oblike prevoza (javni, zasebni, kombinacija) otrok, dijakov in študentov, zaposlenih in starejših do občinskih središč.
- S subvencioniranjem se podpirajo tržne dejavnosti, s katerimi se zagotavlja osnovna oskrba prebivalstva (npr. osnovna preskrba z živili, prevoz).
- Omogočajo se naložbe v izboljšanje infrastrukture, opreme in vozil vrtcev, osnovnih šol, zdravstvenih ambulant, reševalnih postaj, socialnega servisa za oskrbo starejših.

- Podpirata se ohranjanje in izboljšanje preživljanja prostega časa, kulturnega in družabnega življenja v vaseh znotraj narodnega parka.

Usmeritve so skladne z določili 7. in 8. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

18.16 Podjetništvo

S spodbujanjem in razvojem podjetništva v narodnem parku in PLS se ustvarjajo nova delovna mesta ter ohranjata poseljenost narodnega parka in kakovost življenja prebivalcev.

Splošne usmeritve:

- Aktivnosti pospeševanje in razvoj podjetništva se usmerjajo na širša območja PLS z namenom odpiranja novih delovnih mest in ohranjanja obstoječih. Prav tako naj bodo podpore deležni mladi in mlade družine, ki bi se želeli preseliti v narodni park ter tam stalno bivati in delati.
- Spodbujajo se podjetniški projekti, ki prispevajo k ustvarjanju delovnih mest ter dvigu dodane vrednosti za mala in srednje velika podjetja, posebna pozornost se namenja projektom za trajnostno rabo naravnih virov, razvoj novih, inovativnih poslovnih modelov ter mednarodno konkurenčnost malih in srednje velikih podjetij (npr. zagon gozdnolesne verige z obrati za primarno in nadgrajeno predelavo lesa, proizvodnjo lesnih proizvodov, proizvodnjo lesnih goriv za energetske rabo biomase in predelavo ostankov lesa).
- V narodnem parku prevladujejo mikropodjetja z nizkimi prihodki in dodano vrednostjo, zato potrebujejo pomoč pri povečevanju konkurenčnosti. Pospešuje se sodelovanje in povezovanje nosilcev podjetništva.

Posebne usmeritve za podporo podjetniškim projektom:

- Prednostno se podpirajo podjetniške ideje, projekti in naložbe, ki omogočajo ohranjanje in nastajanje novih delovnih mest.
- Pospešuje se povezovanje različnih (sezonskih) dejavnosti (na primer kmetijstvo, turizem, delo na domu) s ciljem zagotavljanja stabilnih prihodkov čez vse leto.
- Najbolj zaželeni so projekti, ki prispevajo k hkratnemu uresničevanju več ciljev narodnega parka: varstvu narave, ohranjanju kulturne dediščine in trajnostnemu razvoju.
- Podpira se razvoj podjetniških projektov z višjo dodano vrednostjo in za povečevanje mednarodne konkurenčnosti.
- Posebna pozornost se posveča tudi družinskemu in socialnemu podjetništvu.

Posebne usmeritve za podjetniško podporno okolje:

- Razvoj podjetništva v narodnem parku potrebuje celovito, strokovno in operativno podporo. Zato oddelek za razvoj javnega zavoda v povezavi z RRA skrbi tudi za pospeševanje podjetništva.
- Neposredna pomoč podjetnikom mora obsegati vsa področja in faze podjetništva: informiranje, pomoč pri razvoju podjetniških idej, priprava projektov, investiranje (priprava dokumentacije, pridobivanje finančnih virov, razvoj človeških virov ...), zagon poslovanja, pomoč pri razvoju in rasti podjetja, pomoč pri povezovanju in sodelovanju, pomoč pri reševanju različnih poslovnih problemov (npr. trženje, razvoj kakovosti, ekonomika poslovanja).

Usmeritve so skladne z določili 4., 6., 9. in 17. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

19 Usmeritve za celostno ohranjanje kulturne dediščine

Kulturna dediščina narodnega parka je s svojo raznovrstnostjo in kakovostjo pomemben družbeni, gospodarski, vzgojni in identifikacijski potencial za načrtovanje trajnostnega razvoja PLS na številnih področjih (npr. gospodarstvo, kmetijstvo, kultura, okolje). Kulturna dediščina narodnega parka je tudi pomemben del narodove identitete z visoko doživljajsko vrednostjo.

Splošne usmeritve:

- Varstvo in razvoj narodnega parka se usmerjata tako, da se kulturna dediščina ne zapostavlja, temveč se ohranja, vzdržuje in obnavlja, z uporabo in oživljanjem pa se preprečujeta degradacija in ogroženost dediščinskih in spomeniško zavarovanih lastnosti za sedanje in prihodnje rodove.
- Dediščina ni samo skrb strokovnih kulturnih ustanov, temveč je skrb vsakogar, zato se lokalno prebivalstvo narodnega parka spodbuja k sodelovanju pri varstvu in ohranjanju dediščine.
- Zagotavljajo se materialni (npr. vzpostavitev »Varstvenega sklada«) in drugi pogoji za uresničevanje kulturne funkcije dediščine, njeno javno dostopnost, proučevanje in raziskovanje.
- Preprečujejo se posegi, s katerimi bi se utegnile spremeniti lastnosti, vsebina in oblike dediščine ter s tem njena vrednost.
- Z vključevanjem kulturne dediščine v programe za trajnostni razvoj podeželja in druge strateške dokumente (kulturni turizem, možnosti samozaposlitve) se zagotavlja njeno dejavno varstvo.
- Večja pozornost se namenja pašnim planinam narodnega parka z ohranjanjem večstopenjske planinske paše in kulture predelave mleka.

Posebne usmeritve za nepremično kulturno dediščino:

- Razvojne dejavnosti se usmerjajo tako, da posegi in raba ne povzročajo negativnih vplivov na kakovostne in zavarovane prvine kulturne dediščine.
- Varstvo dediščine se izvaja tako, da ne vključuje le posameznih spomenikov, ampak celoto (npr. s pripravo prenovitvenih načrtov za vaška naselja).
- Prenova objektov kulturne dediščine se načrtuje tako, da je ob varstvu zagotovljena tudi ustrezna raba v skladu s sodobnimi potrebami in načinom življenja.
- Arheološka dediščina se varuje pred posegi ali uporabo, ki bi lahko poškodovali arheološke ostaline. Pri vseh večjih posegih v prostor so potrebne predhodne arheološke raziskave (npr. širitev smučišč na Voglu).
- Izvajanje sistematičnih (nedestruktivnih) predhodnih arheoloških raziskav na pašnih planinah.
- Za ohranjanje naselbinske dediščine so pomembni: lega naselja v prostoru, zasnova naselja, razmerja med posameznimi stavbami ter razmerja med stavbami in odprtim prostorom (npr. v naseljih na Pokljuki je treba omejevati prehajanje razpršene poselitve v razpršeno gradnjo objektov), naravne prvine znotraj naselja (drevesa, vodotoki), robovi naselja, podoba naselja (vedute in pogledi iz njega), stavbno tkivo in urbana oprema.
- Stavbna dediščina se ohranja z varovanjem stavbne mase objektov (gabariti), arhitekturnega oblikovanja, gradiva, funkcionalne zasnove notranjščine, stavbnega pohištva in notranje opreme, pojavnosti in vedut (predvsem pri prostorsko izpostavljenih stavbah). Ob

dediščinskih objektih se z enakovredno skrbnostjo obravnavajo tudi druge kakovostne starejše grajene ali kako drugače ustvarjene prostorske prvine. Načeloma se ohranja primarna raba objektov.

- Na planinah so ohranjajo vse vrste objektov (bivalni objekti za sirarja in pastirje, hlevi, sirarne ...) skladno s krajevno značilnimi stavbarskimi prvinami (bohinjski, zgornjesavski, bovško-trentarski in kobariško-tolminski stavbni tip).
- Pri memorialni dediščini se ohranjajo avtentičnost lokacije, objekti ali deli objektov, simbolni pomen in prostorska razmerja.
- Pri dediščinskih, zgodovinskih kulturnih krajinah se varujejo krajinska zgradba in prepoznavna prostorska podoba (naravne in kulturne prvine), avtentična lokacija prizorišč in pomnikov, parcelacija, tradicionalna raba zemljišč, tipologija krajinskih prvin in lokalnega stavbarstva (kozolci, seniki, hlevi, stanovi, prestaje, kašče ...) in grajene prvine v odprtem krajinskem prostoru (terase, kašče, miri, brvi, apnenice, mulatjere, znamenja ...).
- Za zgodovinska območja, še posebej na soški strani parka, naj se zaradi obsega, pomena in turističnega potenciala pripravijo podrobnejše strokovne usmeritve glede varstva, vzdrževanja in razvoja.
- Za krajinska območja nacionalne prepoznavnosti (Bohinj in Trenta) je pomembno ohranjati načine tradicionalnega gospodarjenja, ki so blizu tudi sodobnim konceptom urejanja prostora, to je sonaravnemu gospodarjenju in varstvu virov za zagotavljanje trajne vitalnosti prostora v vseh njegovih pomenih.
- Pri posebnih oblikah kulturne dediščine (npr. tehnične naprave, znamenja in kapelice, razvaline in ruševine dediščinskih objektov – ostanki fužin v Radovni, Stari Fužini, Trenti) se pri načrtovanju prostorskih posegov varujejo avtentičnost lokacije, fizična pojavnost objekta ali naprave, prostorska razmerja in merilo.

Posebne usmeritve za premično dediščino:

- Premična dediščina se ohranja tako, da se ne uničuje, da se preprečujejo škodljivi vplivi nanjo in da se spodbuja dostop do premične dediščine oziroma informacij o njej vsakomur, na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzročata izgubljanja kulturnih lastnosti premične dediščine.

Posebne usmeritve za nesnovno dediščino:

- Ohranjanje nesnovne dediščine obsega prepoznavanje, dokumentiranje, raziskovanje, zaščito, spodbujanje, izboljševanje in oživitve različnih vidikov te dediščine. Konkretnije varstvene usmeritve se določijo na podlagi stanja oziroma ohranjenosti pojava dediščine, ki se deli na nepretrgano, rekonstruirano in izginulo dediščino.
- Nesnovna dediščina je nedeljivo povezana z nosilci (posamezniki, skupinami in skupnostmi), materialnimi prvinami (predmeti, orodji, izdelki) in prostorom, na katerem se ta dediščina predstavlja, ustvarja ali izraža. Zato tega se pri varstvu upošteva tudi navedeni materialni okvir žive dediščine ter morebitno uveljavljanje avtorskih in podobnih pravic.

Usmeritve so skladne z določili 4., 12. in 13. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

20 Usmeritve za sanacijo razvrednotenih območij

Na območju narodnega parka ni večjih razvrednotenih površin glede na obseg in vpliv na okoljske sestavine ali površinske razsežnosti. Razvrednotena območja se pojavljajo točkovno, predvsem v

tretjem varstvenem območju, ter imajo negativen vpliv na ekosisteme, kulturno krajino, bivalno in delovno okolje, pomenijo pa tudi motnjo v vidni prepoznavnosti zavarovanega območja. Nastajanje novih razvrednotenj se preprečuje s kakovostnim prostorskim načrtovanjem (opredelitev namenske rabe in izvedbenih pogojev) in učinkovitim nadzorom.

Glede na nastanek ločimo:

- Razvrednotenja, ki nastajajo zaradi naravnih pojavov ali procesov in pomenijo grožnjo za poselitve, infrastrukturo ali varnost:
 - območja zemeljskih in snežnih plazov, podorov, hudourniške erozije na vplivnih območjih poselitve in infrastrukture (visokogorski svet, strma, labilna in intenzivnejšemu preperevanju izpostavljena pobočja, ožji deli ledeniških dolin);
 - območja vetrolomov, snegolomov, žledolomov in poškodb zaradi podlubnikov v gospodarskih gozdovih (Pokljuka, Radovna, Mežakla, Belca);
 - poškodovani objekti in infrastruktura zaradi potresov in drugih naravnih nesreč (Zgornje Posočje, mangartska cesta, Vršiška cesta);
 - površine z vnesenimi invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami (neposredni vzrok antropogen, nato širjenje po naravni poti): cestne brežine, obrežja vodotokov, površine ob novejših infrastrukturnih ureditvah.
- Razvrednotenja, ki jih povzročajo človekovi posegi ali dejavnosti, in sicer:
 - opuščene ali nezakonite lokacije odvzemov mineralnih surovin: kamnolomi, gramoznice, peskokopi (npr. v Soči, pri planini Kuhinja, v Srednji Radovni, pod Studorom, v Ribčevem laz, pri Mrzlem Studencu, »prugi« v gozdovih);
 - nekdanja divja odlagališča odpadkov (na robu vasi, v bližini posameznih planinskih koč);
 - obremenitve visokogorskih jezer (odpadne vode planinskih koč, vnos tujih ribjih vrst): Krnsko in Dupeljsko jezero, Planina pri Jezeru, Dvojno jezero, Črno jezero;
 - ribogojnice (na severni obali Bohinjskega jezera, ob Lepenci pri Klinu v Lepeni);
 - rekreacijska središča (npr. Vogel, Zatrnik, Rudno polje na Pokljuki);
 - kampi (Kamp Zlatorog v Ukancu, kampi v Trenti in Soči);
 - vojaški objekti (neobnovljeni in nedograjeni objekti vadbene centra Slovenske vojske – vojašnice Rudolfa Badjure na Rudnem polju, opuščeni in delno porušeni vojaški objekti ob Vršiški cesti);
 - opuščeni proizvodni in skladiščni objekti (npr. objekt Iskre Bovec v Soči, nekdanji proizvodni obrat Krede v Radovni, skladiščni prostori gradbenega podjetja v Ribčevem Laz);
 - oblike neustrezne širitve poselitve (nova razpršena gradnja, spremembe značilnega poselitvenega vzorca): robovi naselij Log pod Mangartom, Ukanc, Ribčev Laz, Stara Fužina;
 - neustrezno arhitekturno oblikovanje novih ali rekonstruiranih objektov (vnašanje neznačilnih vrst objektov, neupoštevanje tipoloških prvin lokalnega stavbarstva);
 - območja počitniških hiš (npr. Goreljek, Uskovnica, Ribčev Laz, Ukanc, Zgornja Radovna) z neznačilnim poselitvenim vzorcem, neustreznim arhitekturnim oblikovanjem, neurejeno prometno in okoljsko infrastrukturo);
 - območja v preteklosti izvedenih kmetijskih operacij (melioracije, mulčenje pašnikov, izravnavanje grbinastih travnikov): Radovna, Voje, Uskovnica, Trenta;
 - neustrezno izvedene in nevzdrževane gozdne prometnice;
 - vodnogospodarske ureditve (regulirani odseki vodotokov): Ribnica, Suha ...;

- infrastrukturni objekti (npr. cevovodi in zajetja malih vodnih elektrarn – HE Log, Možnica, Zadlaščica in Savica, visokonapetostni daljnovodi, fotovoltaične elektrarne);
- območja kmetijskih operacij (melioracije, mulčenje pašnikov, izravnavanje grbinastih travnikov).

Nekatera razvrednotena območja so delno že sanirana, ponekod so sanacije še potekajo. Opuščeni kamnolomi, gramoznice, peskokopi ali krajevna odlagališča odpadkov so večinoma prepuščeni procesom naravne sukcesije. Tudi površine v posameznih rekreacijskih središčih (npr. Vogel, Rudno polje), kjer so bili v preteklih obdobjih izvedeni posegi v relief in vegetacijo, so se začele postopoma sanirati: humusiranje, zatravitev in obnavljanje gozdnega roba ter zasaditev drevnine.

Splošne usmeritve:

- Problematiko razvrednotenih območij je treba sprotno, načrtno, celovito in kakovostno reševati.
- Zaradi neprimerne rabe, neustreznega načina ali preobsežnega obsega dejavnosti razvrednotenega prostora se sanacija območja načrtuje z vzpostavitvijo v prvotno stanje ali z revitalizacijo območja s spremenjeno rabo ali dejavnostjo.
- Nastanek novih razvrednotenij se preprečuje z ustreznim prostorskim načrtovanjem ob upoštevanju razvojnih potreb in omejitev v prostoru ter z učinkovitim neposrednim nadzorom in pravočasnim inšpekcijskim ukrepanjem.

Usmeritve za sanacijo območja z vzpostavitvijo v prvotno stanje:

- Način sanacije je primeren za razvrednotena območja v naravnem okolju ter na kmetijskih, gozdnih in priobalnih zemljiščih.
- Z učinkovito sanacijo je mogoče ustaviti nadaljnjo širitev razvrednotenih območij, odpraviti ali omiliti njihove okoljske pritiske in grožnje (odstranitev okoljskih bremen) ali vzpostaviti sonaravno stanje z enako rabo, kakršna je bila pred posegi.
- Sanacija se izvede s temi ukrepi:
 - odprava virov obremenitev ali/in negativnih vplivov, ki so posledica človekovih posegov ali dejavnosti;
 - izvedba prostorsko ureditvenih posegov (npr. odstranitev objektov ali/in ureditev; infrastrukturna ureditev, prilagoditev obstoječim reliefnim razmeram ...);
 - biološka sanacija (npr. zasaditev avtohtonih vrst drevnine, vzpostavitev ali obnova gozdnega roba, zastrtje razgaljenih površin ter zatravitev s semensko mešanico lokalnih vrst trav in zelišč).

Usmeritve za revitalizacijo območja s spremenjeno rabo ali dejavnostjo:

- Oživitev območja z novo funkcijo ali dejavnostjo je razvojna priložnost. Prispeva k vsebinski obogatitvi prostora (možnost razvojne dejavnosti), hkrati pa omogoča racionalno rabo prostora, saj izkoriščanje tovrstnih potencialov nadomešča iskanje novih stavbnih zemljišč v postopkih priprave občinskih prostorskih načrtov.
- Za revitalizacijo se lahko prednostno opredelijo območja opuščenih proizvodnih objektov, opuščenih in propadlih kmetij, saj gre za večje površine, ki imajo tudi ustrezno raven prometne, komunalne in energetske infrastrukture – na teh lokacijah je tako mogoče načrtovati selitev kmetij oziroma razvoj gostinske ali mirne proizvodne ali storitvene dejavnosti.

- Revitalizacija se izvede s temi ukrepi:
 - neposredna sanacija razvrednotenj,
 - prostorsko načrtovalska ureditev (opredelitev graditve in infrastrukturnih ureditev),
 - vzpostavitev nove rabe ali dejavnosti (določitev podrobnejše namenske rabe prostora, določitev meril in pogojev za posege),
 - vzdrževanje.

Usmeritve so skladne z določili 11. in 13. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

21 Izhodišča za usmerjanje obiska v narodnem parku

Obiskovanje in doživljanje narodnega parka je ob varstvu narave, ohranjanju krajine in kulturne dediščine, raziskovanju ter okoljski vzgoji in izobraževanju eden od ciljev narodnega parka, ki prinaša koristi lokalnemu gospodarstvu in omogoča dodatno zaposlitev domačemu prebivalstvu.

Splošne usmeritve:

- Zaradi naraščajočega obsega prostočasnih dejavnosti in vse večjega zanimanja za obisk narodnega parka je treba za informiranje in ozaveščanje obiskovalcev ter za usmerjanje in spremljanje obiska oblikovati in izvajati celovit – vsebinsko, prostorsko in časovno naravn – pristop.
- Obstoječo parkovno informacijsko infrastrukturo je treba redno vzdrževati ter postopno obnavljati, zamenjevati in dopolnjevati v skladu s predpisi, ki urejajo to področje, in sprejeto celostno grafično podobo narodnega parka.
- Infrastruktura drugih deležnikov v narodnem parku, kot so planinske, kolesarske, turistične in tematske poti ter usmerjevalne, izobraževalne in obveščevalne oznake, ki pomeni podporni sistem za obiskovanje in ogledovanje narodnega parka, se redno vzdržuje, nova pa ureja ob spoštovanju varstvenih režimov, pravil ravnanja iz ZTNP-1 ter varstvenih in razvojnih usmeritev v poglavju VI.
- Strokovno usmerjanje obiskovanja narodnega parka izvajajo pristojne službe javnega zavoda.
- Za preprečevanje oziroma zmanjšanje negativnih vplivov na naravo in okolje, ki so posledica obiskovanja narodnega parka, ter povečevanje kakovosti doživljanja v narodnem parku in s tem večjega zadovoljstva obiskovalcev se pripravi akcijski načrt za usmerjanje obiska na območju narodnega parka.

21.1 Določitev naravnih vrednot in delov narodnega parka, ki se lahko uredijo za ogledovanje/obiskovanje

V narodnem parku so posamezne naravne vrednote ali deli narodnega parka že urejeni za ogledovanje in obiskovanje, in sicer: Slap Savica, Korita Mostnice, Pot okoli Bohinjskega jezera, Pokljuška pot, Pokljuška soteska, Učna pot Barje (Goreljek), Kolesarska pot Radovna, Vintgar, Miklavževa pot, Slap Peričnik, Pot Triglavske Bistrice, Pot k Martuljškim slapovom, Soška pot, Izvir Soče, Korita Mlinarice, Šunikov gaj (Lepena), Pot miru, Korita Tolminke in Zadlaščice, Zadlaška jama, Železna pot (štiri kulturno-pohodniške poti: Spodnje bohinjske gore, Fužinarske planine, Pokljuka, Krma), Via Alpina in Pot Alpe Jadran.

Navedene poti imajo tudi skrbnika oziroma vzdrževalca obstoječe infrastrukture. Za naravne vrednote in dele narodnega parka, ki bi se lahko potencialno uredili za ogledovanje in obiskovanje, bo

javni zavod na podlagi preveritev in strokovnih ocen oblikoval ustrezna izhodišča in pripravil seznam izbranih, vključno s časovnico njihovega urejanja. V začetnem obdobju načrta upravljanja je predvidena obnova parkovne poti v koritih Mostnice in dolini Voje ter vzpostavitev tematskih poti na planini Polog in v Planici. Vse ureditve se redno vzdržujejo, spremlja se stanje naravne vrednote ali dela narodnega parka in infrastrukture. V primeru poslabšanja razmer javni zavod poda predloge z ustreznimi omilitvenimi ukrepi, sanacijskimi ukrepi in določitvijo omejitve rabe, ki jih mora skrbnik izvesti oziroma spoštovati.

21.2 Določitev delov narodnega parka, ki se lahko rabijo

Raba obsega organizirano ogledovanje in obiskovanje, ki se lahko javno oglašujeta.

Deli narodnega parka, ki se na podlagi veljavnega koncesijskega akta lahko rabijo, so zlasti: Slap Savica, Korita Mostnice, Vintgar, Korita Tolminke in Zadlaščice. Na podlagi analize stanja in oblikovanja strokovnih izhodišč bodo v začetnem obdobju izvajanja prvega načrta upravljanja določeni še drugi deli narodnega parka, na katerih je sprejemljiva in dopustna raba. Merila za določitev ustreznosti rabe drugih delov narodnega parka so zlasti:

- sprejemljivost rabe dela narodnega parka z vidika varovanja narave in varstva kulturne dediščine (pritiski in grožnje, negativni vplivi, obremenitve);
- pomen rabe dela narodnega parka z vidika razvoja v narodnem parku in PLS (dohodki, delovna mesta, kakovost življenja lokalnega prebivalstva);
- pomen in zainteresiranost rabe dela narodnega parka z vidika obiskovalcev (doživljajski, rekreacijski, sprostitveni, vzgojni, izobraževalni pomen ...);
- izvedljivost ureditve dostopa ali/in spremljajoče infrastrukture in vzdrževanja.

V postopku podelitve koncesije zainteresirani pravni ali fizični osebi, ki je v pristojnosti Vlade RS, javni zavod skupaj z ZRSVN pripravi strokovno mnenje. V mnenju se opredeli do teh vsebin:

- opis dela narodnega parka,
- opis dovoljenih in ustreznih oblik rabe,
- ocena nosilne zmogljivosti dela narodnega parka za obiskovanje in ogledovanje,
- usmeritve za ureditev dela narodnega parka za obisk in ogledovanje,
- opredelitev dopustnega in priporočenega načina obiskovanja in rabe (npr. peš, s kolesom, v spremstvu vodnika ...),
- dopustni oziroma priporočeni čas obiskovanja (sezonsko, dnevno ...),
- obveznosti koncesionarja,
- drugo (npr. posebnosti območja).

21.3 Opredelitev poti, ki so namenjene doseganju ciljev narodnega parka

Za sistem poti, ki so del osnovne infrastrukture za obiskovanje narodnega parka in so namenjene doseganju ciljev narodnega parka, je pomembno, da poti in njihova raba ne ogrožajo naravovarstvenih ciljev ter omogočajo varen dostop, obiskovanje in ogledovanje narodnega parka.

Presoja ustreznosti mreže poti, ki so del osnovne infrastrukture za obiskovanje narodnega parka in so namenjene doseganju ciljev narodnega parka, bo javni zavod izvedel na podlagi teh izhodišč:

- Gradnja novih poti v prvem in drugem varstvenem območju ni dovoljena. Dopustni sta nadelava in ureditev tematskih poti v tretjem varstvenem območju.

- Nekatere poti oziroma njihove odseke v osrednjem območju narodnega parka je treba zaradi stanja, obsega poškodovanosti, tehnične neustreznosti, nevarnih delov poti, ogroženosti habitatov, lastnosti mirnega območja opustiti in vzpostaviti prvotno stanje.
- Izjemoma je dopustna preusmeritev posameznih delov poti na odsekih, ki so ogroženi zaradi erozijskih pojavov (podorov, plazov, zdrsov hudourniškega delovanja vodotokov ...) ali potekajo prek območij ranljivih ali ogroženih habitatov.
- Preusmeritev ali časovna omejitev obiska na najbolj obremenjenih poteh v času najvišje sezone.
- Zagotovljenost sodelovanja in usklajevanja z lastniki oziroma upravljavci poti.

21.4 Opredelitev območij z omejitvijo obiska

Obiskovanje in ogledovanje dela narodnega parka se lahko omejita (številčno, prostorsko, časovno), kadar to povzroča nevarnost za obstoj oziroma ohranitev naravnih vrednot, prostoživečih vrst in njihovih habitatov, habitatnih tipov ter kulturne dediščine in kulturne krajine.

Med izvajanjem prvega načrta upravljanja bo izdelana ocena nosilnih zmogljivosti posameznih območij narodnega parka, ki bo podlaga za opredelitev območij, katerih obiskovanje ne bo dovoljeno oziroma bo omejeno. Prednostno se bodo preverila območja, ki so najranljivejša in hkrati obremenjena z velikim sezonskim obiskom (npr. Triglavsko pogorje, skleda Bohinjskega jezera, Pokljuka, območje prelaza Vršič). Za tiste prostoživeče vrste in habitatne tipe, ki jih obiskovanje ali izvajanje različnih turističnih in rekreacijskih dejavnosti dokazljivo ogroža, so že v tem načrtu upravljanja med drugim kot varstveni ukrep oblikovana mirna območja v prilogi 4 k temu načrtu upravljanja, na katera je dostop časovno prilagojen ali v celoti omejen.

21.5 Načini in pogoji za označevanje parkovne infrastrukture ter načrt gradnje, vzdrževanja in oskrbovanja parkovne infrastrukture

Upravljanje parkovne infrastrukture obsega načine in pogoje za označevanje ter načrt gradnje, vzdrževanja in oskrbovanja te:

- Vzpostaviti se mora učinkovit sistem usmerjanja in informiranja obiskovalcev, ki bo jasen, nedvoumen in v prostoru usklajen z vsemi upravljavci določenega območja (javni zavod, LTO, TD, krajevne skupnosti ...).
- Sistem označevalne in usmerjevalne infrastrukture se oblikovno poenoti za celotno območje narodnega parka, kar prispeva k učinkovitemu informiranju in večji verodostojnosti z vidika obiskovalcev.
- Pri označevanju kulturno-etnoloških poti in kulturnih spomenikov se smiselno upošteva predpis, ki ureja označevanje kulturnih spomenikov.
- Posamezne poti ali njihovi deli v prvem in drugem varstvenem območju narodnega parka se na podlagi ocene stanja postopno opuščajo (združevanje na nekaterih odsekih, ponovna vzpostavitev v prvotno stanje, opuščanje bližnjic, prestavitve delov poti z rastišč ogroženih vrst ali erozijsko nevarnih območij ...). Nove tematske poti se dopuščajo v tretjem varstvenem območju in pogojno v drugem varstvenem območju.
- Vzpostavi se boljše sodelovanje s ponudniki prenočitvenih in gostinskih zmogljivosti v bolj varovanem delu narodnega parka – s planinskimi kočami, predvsem za ozaveščanje in usmerjanje številnih obiskovalcev (označevanje in urejanje dostopnih poti, predstavljanje

narodnega parka, promocijske akcije ...) in v skupnem iskanju okoljsko ustreznih rešitev poslovanja planinskih koč (vzdrževanje in oskrbovanje, ravnanje z odpadnimi vodami ...).

- Kjer je to smiselno in potrebno, se za poti in ceste v prvem in drugem varstvenem območju določijo posebni režimi in ureditve.

21.6 Usmeritve za učinkovito delovanje mreže informacijskih mest in vodniške službe v narodnem parku

Vzpostavitev prostorsko ustrezno razporejena in med seboj v mrežo povezana informacijska mesta je pogoj za zagotavljanje učinkovitega usmerjanja obiskovanja:

- Vzpostavitev tesnejšega sodelovanja informacijskih mest v upravljanju javnega zavoda in mreže turističnoinformacijskih točk (TIC) lokalnih turističnih organizacij v parkovnih lokalnih skupnostih.
- Nadgraditev obstoječe mreže informacijskih točk narodnega parka in drugih informacijskih točk, predvsem zaradi razgibanosti območja in s tem številnih mogočih vstopov v osrednje zavarovano območje.
- Pospešujejo se sodelovanje, informiranje in izvajanje skupnih izobraževanj za delavce na informacijskih mestih lokalnih turističnih organizacij in javnega zavoda.
- Spodbuja se razvoj vodništva po narodnem parku (v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi), v katerem bodo videli priložnost predvsem prebivalci narodnega parka in vodniki iz bližnje okolice zavarovanega območja.

21.7 Omejitve rabe cest in poti

Javni zavod bo v sodelovanju s PLS in drugimi deležniki v prostoru pripravil program za umirjanje prometa. Program bo konceptualno sledil že izdelanemu projektu za umirjanje prometa v Julijskih Alpah ter ga bo vsebinsko, prostorsko in časovno podrobneje opredelil.

Usmeritve za umirjanje prometa v narodnem parku:

- Ponuditi in izboljšati javni prevoz za obiskovalce in domačine.
- V prvem območju umirjanja prometa postopno ukiniti individualni turistični motorni promet.
- Drugo območje umirjanja prometa postane območje, ki prevzema mirujoči promet.
- Tretje območje umirjanja prometa je območje (praviloma zunaj območja narodnega parka), na katerem ne prihaja do omejitev v prometu, je pa pripravljeno sprejeti večje količine mirujočega prometa.
- Večja promocija kombiniranega javnega prevoza (vlak in avtobus).

V narodnem parku se prednostno urejajo ta območja: skleda Bohinjskega jezera, Pokljuka, Mangrška cesta, alpske doline Vrata, Zadnjica in Zadnja Trenta. Prelaz Vršič prečka tranzitna cesta, na kateri se bo umirjanje prometa selektivno načrtovalo (npr. ozaveščanje, preusmerjanje z individualnega na javni prevoz, omejitev hitrosti prometa, poostren nadzor ...). Prav tako bo tu predmet preučevanja mirujoči promet, ki povzroča zastoje in številne težave obiskovalcem ter obremenjevanje okolja. V alpskih dolinah, katerih zatrepi so izhodišča za planinske poti (tam so tudi planinske kočje), se bodo ceste postopoma zapirale za individualni motorni promet, spodbujale pa se bodo oblike javnega prevoza z okoljsko primernejšimi vozili.

21.8 Metoda spremljanja vplivov obiskovanja na doseganje varstvenih ciljev

Sistem mora zagotoviti redno in kakovostno spremljanje obiska, predvsem v osrednjem območju narodnega parka. Ključni elementi monitoringa so:

- Vzpostavitev točk in mreže za spremljanje gibanja obiskovalcev v narodnem parku (vstopi v narodni park, vstopi v osrednje območje narodnega parka).
- Spremljanje gibanja števila obiskovalcev na posameznih točkah in ugotavljanje števila obiskovalcev na posameznih območjih narodnega parka (prednostno v najbolj obiskovanih delih in visoki sezoni).
- Spremljanje vplivov na naravo in kulturno krajino, ki so posledica obiskovalcev, prednostno na najbolj obiskovanih in najranljivejših območjih (npr. obremenjevanje zaradi prometa, hrupa, odpadkov, povzročanje erozijskih pojavov, motenje življenjskih ciklov živali).

Usmeritve so skladne z določili 5. in 16. točke prvega odstavka 10. člena ZTNP-1.

VII PROGRAM IZVAJANJA NAČRTA UPRAVLJANJA

22 Načini izvajanja načrta upravljanja in priprava letnih programov dela

Javni zavod na podlagi načrta upravljanja narodnega parka za posamezno koledarsko leto pripravi na podlagi letnih izhodišč ministrstva, pristojnega za ohranjanje narave, finančno ovrednoteni letni program dela, ki ga potrdi pristojni minister. V letnem programu dela se podrobneje določijo dejavnosti za izvajanje posameznih nalog, časovni in finančni okvir ter kadrovska razporeditev za posamezne naloge.

Za izvajanje posameznih delov načrta upravljanja lahko javni zavod skladno s 50. členom ZTNP-1 pripravi tudi akcijske načrte. Vsebina akcijskih načrtov se lahko nanaša na prostorske, vsebinske, finančne ali druge vidike doseganja ciljev načrta upravljanja. Akcijski načrt se pripravi v primerih, v katerih je to določeno v načrtu upravljanja oziroma programu dela, lahko pa se pripravi tudi v drugih primerih, in sicer glede na izkazane potrebe upravljanja narodnega parka. Akcijski načrt pripravi javni zavod, potrdi pa ga pristojno ministrstvo. Če akcijski načrt vsebinsko posega na delovno področje drugega ministrstva, se pred potrditvijo uskladi s pristojnim ministrstvom (npr. gozdarstvo, kulturna dediščina).

Pri oblikovanju ciljev in nalog načrta upravljanja so že bile prepoznane potrebe po pripravi zlasti teh akcijskih načrtov:

- Akcijski načrt za ohranjanje biotske raznovrstnosti v narodnem parku: ker je treba poznavanje stanja sestavin biotske raznovrstnosti in pritiskov na naravo za celovitejše načrtovanje naravovarstvenih ukrepov redno spremljati, je v načrtu upravljanja predviden celovit razvoj monitoringa. Za postopno doseganje prehoda v prvo varstveno območje se evidentirajo območja, ki so naravovarstveno pomembna ali pa je zaradi naravnih danosti njihova raba bistveno otežena in se ne izvaja oziroma se izvaja v minimalnem obsegu. Na podlagi izsledkov teh raziskav bo do leta 2019 pripravljen akcijski načrt, v katerem bodo podrobneje opredeljeni ključni naravovarstveni ukrepi. Predvideno obdobje izvajanja je 2021–2025.
- Akcijski načrt za ravnanje s tujerodnimi vrstami v narodnem parku: tujerodne vrste so bile prepoznane kot eden večjih pritiskov, saj lahko spreminjajo medvrstne odnose, razvrednotijo podobo krajine ali okrnijo rekreacijsko vrednost prostora. V načrtu bodo za narodni park opredeljeni ukrepi, potrebni za izvajanje skupne zakonodaje Evropske unije, ki ureja področje preprečevanja in obvladovanja vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst. Ta akcijski načrt se lahko smiselno vključi v akcijski načrt za ohranjanje biotske raznovrstnosti v narodnem parku.

- Akcijski načrt vzpostavitve ekocelic v narodnem parku: v 26. členu ZTNP-1 je določeno, da mora upravljavec narodnega parka skladno z načrti upravljanja divjadi in gozdnogospodarskimi načrti ter na podlagi načrta upravljanja vzpostaviti ekocelice na svojih zemljiščih oziroma na zemljiščih, ki jih upravlja. Ekocelice se vzpostavljajo tudi skladno z načrti upravljanja divjadi in gozdnogospodarskimi načrti. Za usklajeno delovanje je predvidena priprava akcijskega načrta vzpostavitve ekocelic v letu 2017. Strokovne podlage za vzpostavitev ekocelic se bodo oprle tudi na novovzpostavljen monitoring biotske raznovrstnosti v gozdovih.
- Akcijski načrt za usmerjanje obiskovanja na območju narodnega parka: analize so pokazale, da se obisk na območju narodnega parka povečuje, še posebej izrazito v prvem in drugem varstvenem območju. Z akcijskim načrtom, katerega začetek izvajanja je načrtovan za leto 2019, bodo opredeljeni podrobnejša območja in časovni okviri za izvajanje različnih oblik obiskovanja. Ključna sestavina akcijskega načrta za usmerjanje obiska bo načrt ukrepov in aktivnosti, s katerim se bo učinkovito vplivalo na preusmerjanje obiska: ustrezna interpretacija narave, krajine in kulturne dediščine, promocija obiska manj obremenjenih delov narodnega parka, območij, ki so z vidika narave manj ranljiva, obiskovanje zunaj glavne sezone, med tednom in podobno. Eno od najpomembnejših področij za upravljanje obiska je uveljavljanje prometa v smeri trajnostne mobilnosti, ki bo temeljilo predvsem na umirjanju prometa. Posebej bodo z vidika obiskovanja posameznih delov narodnega parka opredeljene v skladu z varstvenimi režimi ZTNP-1 ustrezne (priporočene) ter tudi neustrezne rabe prostora in dejavnosti.
- Akcijski načrt za sanacijo območja Pokljuke z Rudnim poljem: spremljanje stanja in načrtovanje prostorskih posegov na območju vojašnice in smučišča pod Viševnikom ter naraščajoče obremenitve obstoječih dejavnosti zahtevajo podrobnejši monitoring (rastišča divjega petelina) in opredelitev predlogov ukrepov in rešitev za vzpostavitev ugodnega stanja, predlogov sanacijskih in omilitvenih ukrepov oziroma omejitev za izvajanje dejavnosti (športno-rekreacijske oblike, prireditve in tekmovanja, gozdarstvo, cestni in zračni – helikopterski – promet, varstvo vodnih virov, vojaško usposabljanje).
- Akcijski načrt upravljanja športnih in rekreacijskih dejavnosti na območju narodnega parka: športno-rekreacijske dejavnosti na območju parka so močno razširjene, vsako leto naraščajo in so zelo raznovrstne. Vpliv vseh športnih in rekreacijskih dejavnosti na sestavine žive in nežive narave se ureja z omejevanjem dejavnosti v t. i. mirnih območjih, ki so določena v NU. V ZTNP-1 so posamezne športno-rekreacijske dejavnosti (gorsko kolesarjenje, jadrarno padalstvo in športno-rekreacijske dejavnosti na vodotokih) urejene z varstvenimi režimi, s katerimi se upravljavcu nalaga njihova podrobnejša ureditev. Preostale športne in rekreacijske dejavnosti v ZTNP-1 niso posebej omejene z režimi, so pa nekatere močno prisotne in imajo vpliv na sestavine predvsem žive narave (npr. turno smučanje, base jumping). Z akcijskim načrtom se bodo opredelili predlogi ukrepov in rešitev za usmerjanje, omejevanje in upravljanje športnih in rekreacijskih dejavnosti v narodnem parku.

23 Načini doseganja standardov kakovosti upravljanja

Standardi kakovosti upravljanja narodnega parka se nanašajo na učinkovitost doseganja ciljev in namenov narodnega parka, ki so določeni v 2. členu ZTNP-1, ter na postopno doseganje ciljev in namenov IUCN kategorije II (narodni park).

Načini doseganja namenov varstva narave v narodnem parku so:

- postopno povečevanje prvega varstvenega območja narodnega parka;
- dosledno izvajanje varstvenih režimov iz ZTNP-1 ter njihove podrobnejše prostorske in časovne opredelitve (poglavje V);
- določitev mirnih območij, na katerih zaradi ciljev varstva narave velja omejitev dejavnosti (poglavje V/15.1 – 1. točka 13. člena);
- opredelitev usmeritev za dejavnosti v narodnem parku, ki prednostno upoštevajo naravovarstvene cilje (poglavje VI/18);
- osveščanje prebivalcev in obiskovalcev glede ciljev narodnega parka in pravil ravnanja.

Primarni cilj IUCN upravljalvske kategorije narodni park, ki se mora dosegati na vsaj 75 % območja narodnega parka, je ohranjanje naravne biotske raznovrstnosti skupaj z ekološko strukturo in naravnimi procesi ter zadovoljevanjem duhovnih, znanstvenih in izobraževalnih potreb ter rekreacije. Z načrtom upravljanja se sledi določilu ZTNP-1, da se v drugem varstvenem območju postopoma dosega namene prvega varstvenega območja, torej namene varstva narave. To je mogoče zlasti z opredelitvijo predelov drugega varstvenega območja, v katerih ni gospodarske rabe ali ki niso primerni za gospodarsko rabo, in njihovo vključitvijo v prvo območje (npr. Loška stena, greben Črna prst - Krn, Rombonski podi ...), kot tudi na podlagi ocene razmer s postopnim izločanjem naravovarstveno najvrednejših delov drugega varstvenega območja iz rabe, prepuščanjem naravnim procesom in približevanjem namenom prvega varstvenega območja (npr. gospodarski gozdovi v prvem območju, območja opuščanih planin, na katerih ni več interesa za kmetijsko dejavnost). Za predele, ki so v prvem varstvenem območju in obstaja zanje vsaj srednjeročni lokalni interes za vzdrževanje gospodarske dejavnosti, ki je skladna s cilji parka (ohranjanje izjemnosti naravnih, kulturnih, krajinskih in duhovnih vrednot), se preveri ustreznost umeščenosti v prvo območje.

Načrt upravljanja določa tudi naloge, ki bodo pripomogle h krepitvi ciljev varstva narave, predvsem v prvem in drugem varstvenem območju:

- Opredelitev območij naravovarstveno pomembnih habitatnih tipov in habitatov vrst, na katerih naravni procesi, opuščanje dejavnosti ali pritiski dejavnosti zavirajo doseganje naravovarstvenih ciljev, in zagotovitev njihovega ohranjanja s pogodbenim varstvom ali odkupom.
- Za območja planin, določena v prilogi 13 k temu načrtu upravljanja, doseči naravovarstveno sprejemljivo izvajanje pašnih redov in ukrepov za preprečevanje paše v gozdu.
- Na podlagi rezultatov monitoringov in inventarizacij določiti ključna območja za varstvo vrst in habitatnih tipov v gozdovih in tam, kjer je potrebno, zagotoviti prilagojeno rabo ali izključitev iz rabe z različnimi ukrepi (ekocelice, gozdovi s posebnim namenom brez prilagojenega ukrepanja ali z njim, gozdni rezervati, naravne vrednote, mirna območja).
- Odkupiti zemljišča ali zagotavljati odškodnine ali oprostitev plačila davka za zasebne lastnike gozdov, v katerih velja omejitev ali popolna prepoved gospodarjenja z gozdovi.
- Določiti sprejemljive tehnologije sečnje in spravila lesa z vidika ohranjanja narave ter časovne in prostorske omejitve rabe tehnologij.
- Območja alpskih rek in obrežne lesne vegetacije prepustiti naravnim procesom in zagotoviti redno spremljanje stanja, pri nameravanem odvzemu naplavin pa sodelovati pri določitvi sprejemljivih območij, načina in obsega odvzema.
- Na najranljivejših delih barij omejiti dostop ter prilagoditi vse posege in dejavnosti.

24 Načrt delovanja in razvoja javne službe

Javni zavod je razdeljen na pet notranjih organizacijskih enot, te so: Strokovna služba, Informacijsko izobraževalna služba, Naravovarstvena nadzorna služba ter varstvo in upravljanje prostoživečih živali in upravljanje divjadi v LPN Triglav, Oddelek za projekte in Skupna splošna služba.

24.1 Kadrovski načrt za izvajanje načrta upravljanja

24.1.1 Stanje zaposlitev v javnem zavodu v letu 2015

Prvega januarja 2015 je bilo v javnem zavodu zaposlenih 57 delavcev. Od teh je bilo za izvajanje nalog javne službe ohranjanja narave, ki se pokriva iz proračunskih sredstev, zaposlenih 55 delavcev. Dva delavca, zaposlena v javni službi, delata s krajšim delovnim časom od polnega (30 ur na teden) in eden, zaposlen na projektu, dela s polovičnim delovnim časom, torej skupni ekvivalent polnih zaposlitev (v nadaljevanju EPZ) znaša 56. Od zaposlenih, ki izvajajo naloge javne službe, je 54 delavcev zaposlenih za nedoločen čas, eden pa za določen čas (delovno mesto direktorja je vezano na mandat). EPZ zaposlenih v okviru nalog javne službe znaša 54,5.

Tabela 8: Stanje zaposlitev v Javnem zavodu Triglavski narodni park na področju javne službe ohranjanja narave, financiranih iz sredstev državnega proračuna na 1. 1. 2015

Naziv delovnega mesta	Št. zaposlenih 1. 1. 2015	Organizacijska enota	Trajanje
Direktor zavoda	1		določen čas – mandat
Visoki naravovarstveni svetnik	1	STS	nedoločen čas
Naravovarstveni svetnik	3	STS	nedoločen čas
Višji naravovarstveni svetovalec	3	STS	nedoločen čas
Naravovarstveni sodelavec III	2	STS	nedoločen čas
Visoki naravovarstveni svetnik	1	IIS	nedoločen čas
Naravovarstveni svetnik	1	IIS	nedoločen čas
Višji naravovarstveni svetovalec	3	IIS	nedoločen čas
Naravovarstveni sodelavec III	2	IIS	nedoločen čas
Sodelavec na parkovnih informacijskih mestih IV	2	IIS	nedoločen čas
Vodnik v zavarovanem območju IV	1	IIS	nedoločen čas
Sodelavec na parkovnih informacijskih mestih V	2	IIS	nedoločen čas
Vzdrževalec v (I)	1	IIS	nedoločen čas
Čistilka II	2	IIS	nedoločen čas
Naravovarstveni svetnik	1	NNS	nedoločen čas
Naravovarstveni sodelavec III	1	NNS	nedoločen čas
Naravovarstveni nadzornik IV	1	NNS	nedoločen čas
Naravovarstveni nadzornik II	1	NNS	nedoločen čas
Naravovarstveni nadzornik III	1	NNS	nedoločen čas
Naravovarstveni nadzornik V	11	NNS	nedoločen čas
Naravovarstveni nadzornik V-I	5	NNS	nedoločen čas
Naravovarstveni svetnik	2	SSS	nedoločen čas
Finančnik VII/2 (I)	1	SSS	nedoločen čas
Samostojni svetovalec VII/2	1	SSS	nedoločen čas
Analitik VII/2 (II)	1	SSS	nedoločen čas
Poslovni sekretar VI	1	SSS	nedoločen čas
Samostojni strokovni sodelavec V	1	SSS	nedoločen čas
Vzdrževalec V (I)	1	SSS	nedoločen čas
Hišnik - ekonom IV	1	SSS	nedoločen čas

SKUPAJ ZAPOSLENIH	55		
SKUPAJ EKVIVALENTOV POLNIH ZAPOSLOITEV	54,5		

Legenda organizacijskih enot: STS – Strokovna služba, IIS – Informacijsko izobraževalna služba, NNS – Naravovarstveno nadzorna služba ter varstvo in upravljanje prostoživečih živali in upravljanje divjadi v LPN Triglav, SSS – Skupna splošna služba

Za izvajanje projektov sta bila na 1. januarja 2015 zaposlena dva delavca (EPZ znaša 1,5), ki sta zaradi narave dela zaposlena za določen čas.

Tabela 9: Stanje zaposlitev v Javnem zavodu Triglavski narodni park, financiranih iz projektnih sredstev, 1. januarja 2015

Naziv delovnega mesta	Število zaposlenih 1. 1. 2015	Organizacijska enota	Trajanje
Naravovarstveni svetnik	1	OP	določen čas
Naravovarstveni sodelavec III	1	OP	določen čas
SKUPAJ ZAPOSLENIH	2		
SKUPAJ EKVIVAL. POLNIH ZAPOSLOITEV	1,5		

Legenda organizacijskih enot: OP – Oddelek za projekte

Javni zavod deli naloge javne službe v načrtu upravljanja na pet upravljavskih področij. Področje E vključuje tudi delovanje, pri katerem gre za pridobivanje sredstev neodvisno od državnega proračuna (E 5.8). Obseg EPZ po posameznih sklopih je prikazan v spodnji tabeli.

Tabela 10: Pregled obsega ekvivalentov polnih zaposlitev po upravljavskih sklopih na področju javne službe 1. januarja 2015

Upravljavsko področje	Ekvivalent polnih zaposlitev
A – ohranjanje narave	19,6
B – ohranjanje kulturne dediščine	0,3
C – trajnostni razvoj in ohranjanje podeželja	3,2
D – obiskovanje in doživljanje	12,5
E – upravnoadministrativne naloge	15,7
E 5.8	3,2
SKUPAJ EKVIVAL. POLNIH ZAPOSLOITEV	54,5

24.1.2 Razvoj javne službe

Izvajanje ZTNP-1 in načrta upravljanja izkazuje potrebo po povečanju števila zaposlenih, vendar to trenutno ni mogoče zaradi zahtev veljavne zakonodaje po zniževanju zaposlenosti za 1 % letno na ravni posameznega neposrednega proračunskega uporabnika.

Od leta 2016 naprej je upoštevana nova zaposlitev v IIS. Nova zaposlitev v informacijskem centru v Bohinju je obvezni cilj projekta. Za izvajanje ZTNP-1 in načrta upravljanja je nujno, da javni zavod prihodnje upokojitve nadomešča z novimi zaposlitvami. Ohraniti je treba pokritost celotnega območja narodnega parka z naravovarstveno nadzorno službo in tudi okolišev lovišča s posebnim namenom. V letu 2014 sta bila iz kadrovskih razlogov združena dva okoliša, zato si je treba v načrtovalskem obdobju prizadevati za oblikovanje pogojev za ponovno ločitev obeh okolišev in zagotovitev ustrezne zaposlitve. Zato v NU ni dodatnih zmanjšanj števila zaposlenih. S predvidenim povečanjem razpoložljivih proračunskih sredstev sta upoštevana dodatni zaposlitvi od leta 2020 naprej.

Glede na razvojno naravnano vizijo tega načrta upravljanja je treba v času njegovega izvajanja nujno poiskati model financiranja, ki bi ob omejenih javnih sredstvih omogočal tudi druge oblike financiranja in s tem tudi zaposlovanje. Osnovne javne naloge bi se financirale iz javnih sredstev, dodatne dejavnosti (npr. v sklopu informacijske službe) pa bi se izvajale v okviru inovativnih organizacijskih oblik. Tako bi se lahko v obstoječem okviru javnih sredstev krepili tudi nadzorna in strokovna služba. Pri projektnem zaposlovanju je treba sproti preverjati skladnost ciljev in rezultatov projekta z NU ter tudi finančno in kadrovsko zdržnost.

Tabela 11: Ocena ekvivalentov polnih zaposlitev v javni službi po posameznih upravljavskih področjih

Upravljavsko področje	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Skupaj 10 let
A – ohranjanje narave in naravnih virov	20,7	20,7	20,7	20,7	21,7	21,7	21,7	21,7	21,5	21,5	212,6
B – ohranjanje kulturne dediščine in krajine	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	22,0
C – trajnostni razvoj in ohranjanje podeželja	4,8	4,8	4,8	4,8	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	54,0
D – obiskovanje in doživljanje	13,7	13,7	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	14,0	14,0	138,2
E – upravnoadministrativne naloge	14,1	14,1	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	140,2
SKUPAJ NA LETO	55,5	55,5	55,5	55,5	57,5	57,5	57,5	57,5	57,5	57,5	567,0

24.2 Načrt vzdrževanja in posodabljanja opreme

Med vzdrževanje in posodabljanje opreme spada predvsem skrb za vozni park, informacijsko tehnologijo (strojno in programsko opremo), uniforme, obleke, osebno varovalno opremo, delovno opremo in pisarniško opremo (pohištvo). Nakup, vzdrževanje in uporabo navedene opreme urejajo posamezni interni akti javnega zavoda. Načrtovanje dobave nove opreme se glede na potrebe in zagotovljena finančna sredstva izvaja v letnem programu dela in letnem finančnem načrtu.

24.3 Upravljanje nepremičnin in izhodišča za dolgoročni program upravljanja z državno lastnino

Javnemu zavodu je bilo s Sklepom Vlade RS št. 47803-38/2011/3 z dne 1. 3. 2011 v upravljanje dano 46 parcel v lasti Republike Slovenije (dve sta bili vrnjeni upravičenki Nadškofiji Ljubljana v postopku denacionalizacije) in 36 parcel, katerih lastnik je javni zavod. Javni zavod ima dejansko v posesti še 65 drugih nepremičnin, ki pa zaradi nerešenih statusnih vprašanj niso bile uvrščene v sklep Vlade RS o upravljanju.

V prvem letu izvajanja načrta upravljanja bo pripravljen dolgoročni program upravljanja državne lastnine skladno z določbo 54. člena ZTNP-1, vzpostavljeno bo pregledno vodenje dokumentacije o nepremičninah v lasti države in upravljavca in urejanje lastniškega statusa nepremičnin v dejanski posesti javnega zavoda.

Prednostna je dokončna ureditev pravnega statusa nepremičnin, odprodaja poslovno nepotrebnih nepremičnin, odstranitev nepotrebnih objektov (zlasti v prvem območju) in oddaja v najem. Objekte,

ki so potrebni za izvajanje nadzorne in lovske službe, in objekte, ki so namenjeni tržni dejavnosti, ter informacijska središča je treba redno vzdrževati. Med investicije, zlasti na objektih, namenjenih trženju, spadajo prednostna ureditev komunalnih odplak, zamenjava obstoječega sistema ogrevanja za energetsko primernejše načine (npr. kurjenje na sekance), vključno z ustrezno izolacijo. Pri upravljanju zemljišč bo pomembno sodelovanje z drugimi lastniki, predvsem z lokalnimi prebivalci, lokalnimi skupnostmi in t. i. skupinskimi lastniki (npr. agrarne in pašne skupnosti).

24.4 Predkupna pravica države do nakupa nepremičnin

Uveljavljanje prednostne predkupne pravice pri prometu z nepremičninami v narodnem parku se izvaja na podlagi pomembnosti nepremičnin v smeri povečevanja deleža državnih zemljišč oziroma povečevanja deleža zemljišč v upravljanju upravljavca narodnega parka.

Pri uveljavitvi predkupne pravice se upoštevajo ta merila:

- naravovarstveno pomembna zemljišča, prednostno v prvem in drugem varstvenem območju;
- zemljišča na območju ožjih zavarovanih območij (naravni spomeniki in naravni rezervati), naravnih vrednot državnega in lokalnega pomena;
- zemljišča s pomembnejšimi habitatnimi tipi oziroma lokalitetami zavarovanih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst;
- vrsta zemljišč: gozdna zemljišča (prednostno v varovalnih gozdovih ter naravnih in gozdnih rezervatih) in vodna zemljišča (prednostno visoka in nizka barja, mokrišča);
- zemljišča, na katerih je zaradi varstvenega režima ali pravil ravnanj raba bistveno omejena (npr. zemljišča v mirnih območjih, zemljišča z gospodarskimi gozdovi v prvem varstvenem območju);
- zemljišča posebnega pomena s stališča varstva kulturne dediščine (ob upoštevanju določb drugega odstavka 42. člena ZTNP-1);
- velikost zemljišč (prednostno večja površina), varstveni oziroma upravljavski namen, stanje okoliških zemljišč, cena.

Izvajanje navedenih aktivnosti je odvisno od zagotovitve finančnih sredstev, ki bodo omogočala povečanje deleža v lastništvu države do 56 ha v času veljavnosti načrta upravljanja.

25 Finančni načrt za izvajanje načrta upravljanja

Finančni načrt je okvir, ki bo operacionaliziran v letnih programih dela javnega zavoda. Višina potrebnih finančnih sredstev za izvajanje dejavnosti javne službe, programov in naložb, ki izhajajo iz nalog načrta upravljanja, je ocenjena na 89.531.056 EUR, dejanska višina finančnih sredstev bo odvisna od višine letnih proračunskih sredstev, od uspešnosti črpanja evropskih sredstev, pridobivanja sredstev iz nejavnih virov in tržne dejavnosti zavoda ter dejanske višine sredstev, ki jih bodo prispevali drugi sektorji. V porabi finančnih sredstev za NU je 17,1 % namenjeno financiranju nalog, povezanih z varovanjem narave, 2,4 % financiranju nalog za ohranjanje kulturne dediščine, 67,2 % financiranju nalog za spodbujanje trajnostnega razvoja v parkovnih lokalnih skupnostih, 6,5 % financiranju nalog za obiskovanje in doživljanje narave, 6,9 % sredstev pa je namenjenih financiranju upravnoadministrativnih nalog, kot so poslovanje, upravni postopki, izobraževalni programi, upravljanje nepremičnin ipd.

25.1 Finančno ovrednotenje izvajanja ukrepov iz načrta upravljanja

V finančnem načrtu NU je ocenjena vrednost vsakega ukrepa po letih in skupinah stroškov oziroma izdatkov, in sicer v odvisnosti od virov, ki so namenjeni pokrivanju teh stroškov/izdatkov:

- Stroški tekočega poslovanja za izvajanje javne službe javnega zavoda, ki se delijo na:
 - fiksne stroške dela (stroški dela in z delom povezani fiksni obratovalni stroški);
 - variabilne materialne stroške in stroške zunanjih storitev, kadar dejavnost javne službe presega običajno delo zaposlenih in zahteva dodatne prevoze na teren, zunanje sodelavce, ipd.;
 - investicije v opremo in nepremičnine v lasti javnega zavoda.
- Stroški, povezani z izvajanjem programa, ki izhaja iz ZTNP-1, ki se delijo na:
 - materialne stroške in stroške zunanjih storitev, kadar te naroča javni zavod;
 - investicije, kadar te izvaja javni zavod in ostanejo v lasti javnega zavoda oziroma Republike Slovenije;
 - spodbude tretjim fizičnim in pravnim osebam, ki se izvajajo prek računa javnega zavoda; pri tem smo načrtovali le višino sredstev subvencije, torej sredstev državnega proračuna, sredstva sofinanciranja s strani tretjih oseb niso načrtovana, ker bo njihova višina različna glede na namen ukrepa in pravila dodeljevanja (npr. upoštevanje pravil državnih pomoči v primeru tržne dejavnosti).
- Stroški, povezani z izvajanjem projektov in programov, ki so odvisni od zunanjih dejavnikov, to je drugih sofinancerjev in nosilcev (v načrtu upravljanja ti stroški niso opredeljeni po letih), za katere vir financiranja pomenijo:
 - sredstva, ki jih pridobiva javni zavod na domačih in mednarodnih javnih razpisih;
 - sredstva drugih sektorjev in politik, ki jih morajo država, regija in parkovne lokalne skupnosti v skladu z 10. členom ZTNP-1 obvezno upoštevati v svojih razvojnih dokumentih ter se predvsem nanašajo na potrebne naložbe v javno infrastrukturo in pospeševanje trajnostnega razvoja. Na stroške v okviru te postavke javni zavod nima neposrednega vpliva, saj o vključevanju načrtovanih sredstev v sektorske programe oziroma o (so)financiranju odločajo resorna ministrstva in drugi donatorji. Tovrstni projekti in programi so izjemno pomembni za doseganje ciljev načrta upravljanja, še zlasti na področju trajnostnega razvoja. Projekte in programe, vključene v to skupino, lahko izvaja javni zavod neposredno ali pa drugi nosilci v narodnem parku in v parkovnih lokalnih skupnostih. V tem primeru ne bo prišlo do denarnega toka prek računa javnega zavoda, ampak bo sredstva prejel neposredno nosilec, zato bo realizacijo teh sredstev težje spremljati.

Pri oceni stroškov so uporabljene te predpostavke:

- Stroški dela izhajajo iz realnega obsega delovnih ur, kot je predviden v kadrovskem načrtu. V prvih treh letih so plače in materialni stroški znižani ter zelo racionalno načrtovani v skladu z izhodišči vlade za uravnoteženje javnih financ. Skladno s predvidenimi napredovanji javnih uslužbencev v javnem sektorju je upoštevano povečanje urne postavke med letoma 2019 in 2022. V enakem obdobju je upoštevano tudi povečanje višine materialnih stroškov.
- Za naloge, za katere v javnem zavodu ni ustreznih strokovnjakov, je predvidena vključitev zunanjih strokovnjakov. Vrednost del zunanjih storitev je ocenjena na podlagi današnjih tržnih cen in glede na načrtovane ciljne vrednosti kazalnikov posameznega ukrepa. Strošek zunanjih storitev javne službe se lahko zmanjša z začasnim dodatnim zaposlovanjem za izvedbo posameznih nalog.

- Ocena vrednosti programskih in projektnih stroškov temelji na ciljnih kazalnikih, primerljivih z današnjimi tržnimi cenami in izkušnjami.

25.2 Viri financiranja načrta upravljanja s terminskim načrtom

Za potrebe izvajanja desetletnega načrta upravljanja so potencialni viri financiranja prikazani v teh štirih skupinah:

1. Proračun RS (MOP) za:
 - a) izvajanje javne službe, s katerimi se zagotavljajo plače in z njimi povezani stroški,
 - b) za financiranje programa po ZTNP-1.
2. Lastni prihodki Javnega zavoda Triglavski narodni park.
3. Sredstva EU, drugih mednarodnih programov in donacij za projekte in vsebine, ki jih bo neposredno izvajal javni zavod kot nosilec ali partner projekta. Realizacija teh virov je v veliki meri odvisna od uspešnosti kandidiranja javnega zavoda na posameznih javnih razpisih.
4. Sredstva proračuna RS in EU, ki izhajajo iz sektorskih politik za projekte in naložbe tretjih oseb. Realizacija teh virov je odvisna od vključevanja nalog za doseganje ciljev narodnega parka v skladu z 10. členom ZTNP-1 v sektorske politike in programe, operativne programe evropske kohezijske politike in programa razvoja podeželja za obdobje nove finančne perspektive 2014–2020, Regionalne razvojne programe Gorenjske in Severnoprimske statistične regije in druge programe. Načrt upravljanja je obvezno izhodišče in okvir za načrtovanje sektorskih politik. Posamezni sektorji lahko potreben obseg finančnih virov razberejo iz vsebine in vrste naloge iz tabel 3, 4, 5 in 6 ter priloge 18 k temu načrtu upravljanja.

V načrtu upravljanja so finančni viri ocenjeni za vsako nalogo po navedenih virih sredstev in po letih. Pri tem so bile upoštevane te predpostavke:

- Sredstva proračuna RS za izvajanje nalog javne službe so v NU za leti 2016 in 2017 v višini predloga proračuna za omenjeni leti, v obdobju 2018–2025 pa je predvidena postopna rast razpoložljivih sredstev za JZ TNP.
- Predvidevamo, da bodo iz proračuna RS v skladu z ZTNP-1 od leta 2018 naprej vsako leto zagotovljena sredstva za izvajanje programa varstvenih in razvojnih vsebin v skupni višini 4.800.000 EUR za celotno obdobje izvajanja.
- S strani EU in drugih mednarodnih organizacij sofinancirani neprofitni razvojni projekti, s katerimi bo javni zavod kot nosilec kandidiral na javnih razpisih v obdobju 2014–2020, so načrtovani v razmerju 85 % EU-viri in 15 % lastni viri.
- Zavod ustvarja svoje prihodke, in sicer z drugimi nejavnimi prihodki (dejavnost lova, ravnanje z nepremičninami, vstopnine) ali s prihodki prodaje blaga in storitev na trgu (prodaja trgovskega blaga, trženje koč), ki jih prvenstveno porabi za kritje stroškov izvajanja svoje dejavnosti, stroškov amortizacije in finančnih odhodkov, hkrati pa tudi za sanacijo preteklih izgub skladno s sanacijskim programom. Zato predvidevamo, da bo javni zavod za izvajanje nalog iz NU v prvem petletju (do pokritja preteklih izgub) letno lahko namenjal 70.000–80.000 EUR, v drugem petletnem obdobju pa 100.000–120.000 EUR svojih prihodkov, ki bodo namenjeni za vlaganja v varstvene in razvojne dejavnosti prek sofinanciranja projektov in delnega kritja stroškov plač.
- Druge sektorske javne vire (EU-viri, sredstva proračuna RS – resornih ministrstev, lokalnih skupnosti), ki so potrebni za izvajanje ukrepov načrta upravljanja, bodo financerji zagotovili

mimo javnega zavoda in računa zavoda; večina teh sredstev je vezana na prioriteto področje C – ohranjanje poseljenosti in trajnostni razvoj.

- V skladu s 35. členom ZTNP-1 se lahko v narodnem parku iz javnih sredstev financirajo ali sofinancirajo samo tisti razvojni projekti, ki so skladni s cilji narodnega parka.

V nadaljevanju je v tabelah prikazana indikativna struktura finančnih virov po upravljavskih področjih. Podrobnejša finančna tabela za vse naloge je v prilogi 18 k temu načrtu upravljanja.

V terminski načrt financiranja za obdobje 2016–2025 niso zajeta sredstva drugih sektorjev, podrobneje pa je predstavljena terminska poraba sredstev proračuna.

Tabela 12: Finančno ovrednotenje načrta upravljanja v obdobju 2016–2025 po upravljavskih področjih³⁴

Upravljavsko področje	skupni stroški	Viri za izvajanje nalog					Delež (%)
		skupaj viri proračun (javna služba)	skupaj viri proračun (dodatna sredstva – 56. člen ZTNP-1)	skupaj viri mednarodni projekti	skupaj lastni prihodki (JZ TNP)	skupaj drugi javni viri	
1	2	3	4	5	6	7	8
A – ohranjanje narave in naravnih virov	15.291.458 €	6.894.389 €	2.490.000 €	430.031 €	56.728 €	5.420.310 €	17,1
B – ohranjanje kulturne dediščine	2.124.379 €	636.779 €	41.375 €	144.750 €	30.250 €	1.271.225 €	2,4
C – ohranjanje poseljenosti in trajnostni razvoj	60.139.226 €	1.637.984 €	1.704.000 €	233.500 €	46.500 €	56.517.242 €	67,2
D – obiskovanje in doživljanje	5.838.875 €	4.249.450 €	394.625 €	529.460 €	635.340 €	30.000 €	6,5
E – upravnoadministrativne naloge	6.137.118 €	4.845.670 €	170.000 €	142.581 €	277.423 €	701.444 €	6,9
SKUPAJ	89.531.056 €	18.264.272 €	4.800.000 €	1.480.322 €	1.046.241 €	73.959.789 €	100,0
delež	100	20,4	5,4	1,7	1,2	71,4	

Tabela 13: Dinamika financiranja načrta upravljanja v obdobju 2016–2025 (brez drugih javnih virov; seštevki virov 3 + 4 + 5 + 6 iz tabele 12)

Upravljavsko področje	Skupaj	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A – ohranjanje narave in naravnih virov	9.871.148 €	646.167 €	609.072 €	774.122 €	850.676 €	908.096 €	1.033.701 €	1.125.512 €	1.221.012 €	1.267.645 €	1.435.145 €
B – ohranjanje kulturne dediščine	853.154 €	58.786 €	58.786 €	64.286 €	95.595 €	74.595 €	67.670 €	70.109 €	140.109 €	111.609 €	111.609 €

³⁴ Sredstva iz državnega proračuna RS bodo zagotovljena, ko bodo izpolnjeni formalni pogoji glede na veljavni Zakon o izvrševanju proračuna RS oziroma sprejeti proračuni za posamezna leta v obdobju 2016–2025.

Upravljavsko področje	Skupaj	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
C – ohranjanje poseljenosti in trajnostni razvoj	3.621.984 €	138.247 €	143.623 €	168.447 €	301.294 €	457.573 €	355.473 €	369.207 €	420.032 €	673.032 €	595.057 €
D – obiskovanje in doživljanje	5.808.875 €	927.242 €	392.427 €	424.506 €	456.438 €	541.340 €	603.260 €	621.607 €	571.782 €	624.149 €	646.124 €
E – upravnoadministrativne naloge	5.435.674 €	437.408 €	440.973 €	465.639 €	505.471 €	563.371 €	582.871 €	574.385 €	599.085 €	620.585 €	645.885 €
SKUPAJ	25.590.835 €	2.207.849 €	1.644.881 €	1.897.000 €	2.209.475 €	2.544.975 €	2.642.975 €	2.760.820 €	2.952.020 €	3.297.020 €	3.433.820 €
delež (%)	100,0	8,6	6,4	7,4	8,6	10,0	10,3	10,8	11,6	12,9	13,4

Tabela 14: Dinamika financiranja načrta upravljanja v obdobju 2016–2025 iz proračunskih sredstev MOP (vir 3 iz tabele 12)³⁵

Upravljavsko področje	Skupaj	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Delež (%)
A – ohranjanje narave in naravnih virov	6.894.389 €	566.208 €	578.272 €	587.622 €	614.176 €	653.096 €	672.101 €	707.912 €	774.412 €	822.045 €	918.545 €	37,7
B – ohranjanje kulturne dediščine	636.779 €	58.786 €	58.786 €	56.786 €	60.595 €	59.595 €	62.095 €	65.034 €	65.034 €	75.034 €	75.034 €	3,5
C – ohranjanje poseljenosti in trajnostni razvoj	1.637.984 €	138.247 €	121.123 €	125.947 €	138.294 €	166.273 €	171.273 €	194.207 €	194.207 €	194.207 €	194.207 €	9,0
D – obiskovanje in doživljanje	4.249.450 €	339.882 €	345.427 €	342.451 €	364.883 €	411.085 €	469.080 €	468.727 €	468.727 €	519.594 €	519.594 €	23,3
E – upravnoadministrativne	4.845.670 €	419.014 €	418.528 €	437.194 €	472.051 €	479.951 €	475.451 €	514.120 €	547.620 €	539.120 €	542.620 €	26,5

³⁵ Sredstva iz državnega proračuna RS bodo zagotovljena, ko bodo izpolnjeni formalni pogoji glede na veljavni Zakon o izvrševanju proračuna RS oziroma sprejeti proračuni za posamezna leta v obdobju 2016–2025.

naloge												
SKUPAJ	18.264.272 €	1.522.136 €	1.522.136 €	1.550.000 €	1.650.000 €	1.770.000 €	1.850.000 €	1.950.000 €	2.050.000 €	2.150.000 €	2.250.000 €	100,0
delež (%)	100,0	8,3	8,3	8,5	9,0	9,7	10,2	10,7	11,2	11,8	12,3	

Tabela 15: Dinamika porabe dodatnih sredstev (56. člen ZTNP-1) po upravljaljskih področjih v obdobju 2016–2025 (vir 4 iz tabele 12)³⁶

Upravljaljsko področje	Skupaj	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Delež (%)
A – ohranjanje narave in naravnih virov	2.490.000 €	– €	– €	162.000 €	215.000 €	230.000 €	336.600 €	337.600 €	396.600 €	395.600 €	416.600 €	51,9
B – ohranjanje kulturne dediščine	41.375 €	– €	– €	2.500 €	5.000 €	5.000 €	5.575 €	5.075 €	5.075 €	6.575 €	6.575 €	0,9
C – ohranjanje poseljenosti in trajnostni razvoj	1.704.000 €	– €	– €	20.000 €	158.000 €	286.300 €	184.200 €	175.000 €	185.825 €	368.825 €	325.850 €	35,5
D – obiskovanje in doživljanje	394.625 €	– €	– €	23.500 €	26.000 €	76.700 €	63.625 €	82.325 €	32.500 €	34.000 €	55.975 €	8,2
E – upravnoadministrativne naloge	170.000 €	– €	– €	12.000 €	16.000 €	22.000 €	30.000 €	30.000 €	20.000 €	20.000 €	20.000 €	3,5
SKUPAJ	4.800.000 €	– €	– €	220.000 €	420.000 €	620.000 €	620.000 €	630.000 €	640.000 €	825.000 €	825.000 €	100,0
delež (%)	100,0	0,0	0,0	4,6	8,8	12,9	12,9	13,1	13,3	17,2	17,2	

³⁶ Sredstva iz državnega proračuna RS bodo zagotovljena, ko bodo izpolnjeni formalni pogoji glede na veljavni Zakon o izvrševanju proračuna RS oziroma sprejeti proračuni za posamezna leta v obdobju 2016–2025.

25.2.1 Opredelitev programskih sredstev iz ZTNP-1 glede na vrsto naloge: varstvena in razvojna

Za obdobje 2016–2025 je ovrednotena potreba po 4.800.000 EUR dodatnih sredstev, ki se namensko zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije za izvajanje naravovarstvenih in razvojnih nalog. V skladu s 56. členom ZTNP-1 se polovica sredstev iz državnega proračuna na podlagi programa dela javnega zavoda in načrta upravljanja nameni za izvajanje naravovarstvenih nalog, druga polovica sredstev pa za izvajanje razvojnih nalog. Vsaka naloga, za katero je predvideno financiranje iz programskih sredstev, je z vidika vsebine in glede na določbe 56. člena ZTNP-1 opredeljena kot varstvena, razvojna in varstveno-razvojna naloga.

Tabela 16: Finančni načrt programskih sredstev po ZTNP-1 glede na vrsto naloge: varstvena, razvojna in varstveno-razvojna

Vrsta naloge	Skupaj	Delež (%)
1. varstvena	1.930.925 €	40,2
2. razvojna	1.702.000 €	35,5
3. varstveno-razvojna	1.167.075 €	24,3
SKUPAJ	4.800.000 €	100 %

25.3 Izvajanje nalog glede na razpoložljiva sredstva

Za obvladovanje tveganj v fazi izvajanja načrta upravljanja so naloge razvrščene v tri skupine glede na pomen in vpliv, ki ga imajo za doseganje ciljev načrta upravljanja. Razvrstitev pomeni osnovo za odločanje v primeru zmanjševanja javnih sredstev. Naloge so po pomenu razporejene v tri skupine:

- Prva prioriteta (1): izvedba naloge je nujna za doseganje zastavljenega cilja.
- Druga prioriteta (2): izvedba naloge pomembno prispeva k doseganju zastavljenega cilja, opustitev naloge pomeni, da cilj ne bo dosežen v celoti.
- Tretja prioriteta (3): naloga v manjši meri prispeva k doseganju zastavljenega cilja, zato se izvede, če je na voljo dovolj finančnih in človeških virov.

V spodnjih preglednicah je prikazana poraba sredstev glede na prioriteto izvedbe nalog. Pregled v tabeli 17a zajema vsa sredstva za izvajanje NU, v tabeli 17b pa je prikazana poraba brez sredstev, ki jih zagotavljajo drugi sektorji (drugi javni viri).

Tabela 17a: Finančni načrt izvedbe nalog glede na njihovo prioriteto

Prioriteta nalog	Skupaj	Delež (%)
redna naloga (1)	27.505.346 €	30,7
redna naloga (2)	23.004.551 €	25,7
redna naloga (3)	39.021.159 €	43,6
SKUPAJ	89.531.056 €	100

Tabela 17b: Finančni načrt izvedbe nalog glede na njihovo prioriteto (brez sektorskih sredstev)

Prioriteta nalog	Skupaj	Delež (%)
------------------	--------	-----------

redna naloga (1)	19.321.997 €	75,5
redna naloga (2)	5.107.966 €	20,0
redna naloga (3)	1.160.872 €	4,5
SKUPAJ	25.590.835 €	100

25.4 Finančno ovrednotenje načrta upravljanja za sredstva, ki jih zagotavljajo druge ustanove

Izvajanje in financiranje nalog, katerih nosilci oziroma sodelujoči so tudi drugi sektorji, bo zagotovljeno z vključitvijo teh nalog v dokumente in programe resornih ministrstev, v katerih pristojnosti so posamezne naloge, ter z vključevanjem v evropske sklade, operativne programe in izvedbene načrte. Višina potrebnih sredstev drugih ministrstev je ocenjena na 63.940.221 EUR ter je odvisna od letnih proračunskih sredstev posameznih ministrstev in uspešnosti črpanja evropskih sredstev.

Stroški za izvedbo nekaterih razvojnih in varstvenih nalog, ki se bodo izvajale v okviru operacije integriranega pristopa za območje Triglavskega narodnega parka, so ocenjene na 22.000.000 EUR.

Sredstva bodo zagotovljena v okviru sodelovanja z različnimi ustanovami znotraj ministrstev ali neposredno s strani ministrstva. V spodnji preglednici je pregled sredstev, ki jih bodo posamezna ministrstva namenila izvajanju ukrepov NU po upravljavskih področjih.

Tabela 18: Ocenjena višina sredstev resornih ministrstev, namenjenih izpolnjevanju nalog NU

Upravljavsko področje	Skupaj	Ministrstvo za okolje in prostor	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Ministrstvo za izobraževanje znanost in šport	Ministrstvo za obrambo	Ministrstvo za kulturo	Ministrstvo za infrastrukturo
A – ohranjanje narave in naravnih virov	5.420.310 €	1.211.310 €	1.584.000 €	2.625.000 €	– €	– €	– €
B – ohranjanje kulturne dediščine	1.271.225 €	5.000 €	– €	– €	– €	1.266.225 €	– €
C – ohranjanje poseljenosti in trajnostni razvoj	56.517.242 €	205.000 €	4.130.000 €	– €	15.000.000 €	– €	37.182.242 €
D – obiskovanje in doživljanje	30.000 €	30.000 €	– €	– €	– €	– €	– €
E – upravnoadministrativne naloge	701.444 €	286.644 €	– €	170.000 €	– €	244.800 €	– €
SKUPAJ	63.940.221 €	1.737.954 €	5.714.000 €	2.795.000 €	15.000.000 €	1.511.025 €	37.182.242 €
delež (%)	100,0	2,7	8,9	4,4	23,5	2,4	58,2

25.5 Skladnost s pravili državnih pomoči

Naloge znotraj upravljavskega področja C – ohranjanje poseljenosti in trajnostni razvoj, ki so namenjene spodbujanju planinskega pašništva in predelave mleka, mikropodjetništva, zaposlovanja, povezovanja v verige vrednosti ter skupnega trženja lokalnih proizvodov in storitev (ukrepi C1.3, C1.4, C2.2, C3.1, C4.1 in C4.2), spadajo med naloge in dejavnosti, za katere je treba upoštevati pravila

državnih pomoči. V vseh primerih so predvidene mikrosposodbude, zato se bodo tovrstne podpore dodeljevale po pravilu »de minimis«.

V primerih, v katerih bo tovrstne podpore dodeljeval javni zavod, bo v javnih razpisih navedeno, da bo podpora dodeljena v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 994/98 o pomoči »de minimis«. Pri tem bo javni zavod v skladu z določili Uredbe o posredovanju vsebine in poročanju podatkov o državnih pomočeh s področja kmetijstva in ribištva (Uradni list RS, št. 74/04) oziroma Uredbe o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh in pomočeh po pravilu »de minimis« (Uradni list RS, št. 61/04, 22/07) zagotovil prijavo pomoči v uradne evidence, ki jih vodita Ministrstvo za finance in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

VIII SPREMLJANJE IZVAJANJA NAČRTA UPRAVLJANJA

26 Načini spremljanja izvajanja načrta upravljanja

Skladno z 52. členom ZTNP-1 javni zavod spremlja izvajanje načrta upravljanja in o njem poroča:

- svetu javnega zavoda Triglavski narodni park;
- pristojnemu ministrstvu v okviru letnega poročila o opravljenem delu, v katerem vsaki dve leti tudi podrobneje poroča o opravljenem delu na načrtu upravljanja;
- parkovnim lokalnim skupnostim in forumu zainteresirane javnosti v poročilu o izvajanju načrta upravljanja, ki ga pripravi vsaki dve leti;
- Vladi RS v celovitem poročilu o izvajanju načrta upravljanja, ki ga izdela vsakih pet let.

Pri poročanju se smiselno uporabljajo kazalniki za spremljanje učinkov načrta upravljanja, v smislu doseganja ciljev in izpolnjevanja ukrepov. V ta namen je bil pripravljen nabor kazalnikov (tabela 19), ki so izbrani tako, da za njihovo merjenje niso potrebni bistvena dodatna sredstev in čas, hkrati pa dobro nakazujejo učinke izvedenih ukrepov.

Poročanje o izvajanju načrta upravljanja se uporablja tudi kot podlaga za oceno razvoja dopuščenih dejavnosti v drugem varstvenem območju ali spremenjenih razmer v narodnem parku. Če se na podlagi poročil ugotovijo spremenjene okoliščine, lahko javni zavod skladno s 7. členom ZTNP-1 skupaj z organizacijo, pristojno za ohranjanje narave (ZRSVN), poda strokovni predlog spremembe meje drugega varstvenega območja. Predlaga lahko prehod zemljišč iz drugega varstvenega območja v prvo ali tretje varstveno območje ali iz tretjega varstvenega območja v drugo varstveno območje. Predlog spremembe meje iz tega člena ne sme povzročiti zmanjšanja osrednjega območja narodnega parka.

Zakon omogoča, da lahko javni zavod, če ob pripravi poročil iz prejšnjega odstavka ugotovi, da je treba načrt upravljanja prilagoditi spremenjenim razmeram, pripravi spremembe načrta upravljanja, ki se sprejemajo na enak način kot načrt upravljanja. Pobudo za spremembo načrta upravljanja lahko poda tudi parkovna lokalna skupnost. Pobuda mora biti utemeljena in mora vsebovati predloge rešitev.

Tabela 19: Pregled kazalnikov in ciljnih vrednosti za oceno učinkovitosti izvajanja načrta upravljanja

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost (leto podatka)	Ciljna vrednost 2020	Ciljna vrednost 2025	Vir podatkov
1. Delež kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov območij Natura 2000 v narodnem parku v ugodnem ohranitvenem stanju: a) ptice po Direktivi o pticah (N = 28) b) druge vrste po Direktivi o habitatih (N = 3) c) habitatni tipi po Direktivi o habitatih (N = 27)	a) 29 % (2013) b) 39 % (2013) c) 50 % (2013)	a) 29 % b) 45 % c) 55 %	a) 35 % b) 50 % c) 60 %	ZRSVN, poročanje o izvajanju direktiv
2. Delež ožjih zavarovanih območij in naravnih vrednot v ugodnem stanju: a) ožja zavarovana območja (N = 46) b) naravne vrednote brez jam (N = 328) c) jame (N = 743)	a) 78 % (2010) b) 82 % (2010) c) ni podatka	a) 80 % b) 82 % c) določiti v AN	a) 85 % b) 85 % c) se določi v AN	evidence javnega zavoda
3. Površina gozdov s posebnim režimom gospodarjenja za ohranjanje biotske pestrosti in posebnih elementov narave: a) površina ekocelic b) mirna območja c) površina gozdov s posebnim namenom brez ukrepanja (gozdni rezervati) d) gozdovi s posebnim namenom z dovoljenim ukrepanjem e) varovalni gozdovi	a) 0 ha (2013) b) 9.170 ha (2013) c) 1.783 ha (2015) d) 23.912 ha (2012) e) 26.610 ha (2012)	a) določiti v AN b) 9.170 ha c) 1.783 ha d) 23.912 ha e) 26.610 ha	a) določiti v AN b) 9.170 ha c) 1.783 ha d) 23.912 ha e) 26.610 ha	evidence javnega zavoda in ZGS
4. Nepremičnine, za katere se uveljavi predkupna pravica države ali so vključene v pogodbeno varstvo: a) površina travnišča b) površina gozdnatih površin c) število odkupljenih objektov, ki so evidentirani kot nepremična kulturna dediščina	a) 0 ha (2014) b) 0 ha (2014) c) 0	a) 15 ha b) 30 ha c) 1	a) 30 ha b) 60 ha c) 2	interne evidence javnega zavoda
5. Izvajanje nalog javne službe neposrednega nadzora v naravi in nalog lovskočuvajske službe v LPN Triglav: a) število ur nadzornikov na terenu za naloge neposrednega nadzora b) število ur nadzornikov na terenu za naloge varstva narave c) število ur nadzornikov na terenu za naloge ozaveščanja d) število ur na vsebinah upravljanja LPN Triglav	a) 15.300 (2014) b) 3.800 (2014) c) 700 (2014) d) 9.800 (2014)	a) 16.000 b) 4.500 c) 800 d) 10.000	a) 17.000 b) 5.000 c) 1.000 d) 11.000	interne evidence javnega zavoda
6. Število enot KD, za katere bodo v postopku razglasitve za spomenik nepremične kulturne dediščine pripravljene strokovne podlage: a) spomenik državnega pomena b) spomenik lokalnega pomena	a) 3 objekti (2014) b) 41 objektov (2014)	a) 8 objektov b) 48 objektov	a) 13 objektov b) 56 objektov	register nepremične kulturne dediščine
7. Pomoč in spodbude javnega zavoda prebivalcem narodnega parka pri načrtovanju gradenj, skladnih s stavbnim izročilom v narodnem parku: a) število svetovancev v zvezi z obnovo/gradnjo	a) 120 oseb (2014)	a) 160 oseb/leto	a) 200 oseb/leto	letna poročila javnega zavoda

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost (leto podatka)	Ciljna vrednost 2020	Ciljna vrednost 2025	Vir podatkov
b) število prejemnikov spodbud za obnovo kulturne dediščine iz »varstvenega sklada«	b) 0 prejemnikov (2014)	b) 2 prejemnikov/leto	b) 5 prejemnikov/leto	
8. Površina kmetijskih zemljišč v narodnem parku: a) površina vseh zemljišč s kmetijsko rabo po dejanski rabi b) površina trajnih travnikov c) površina kmetijskih zemljišč, porastlih z gozdnim drevjem	a) 8.938 ha (2011) b) 3.528 ha (2011) c) 429 ha (2011)	a) 8.938 ha b) 3.528 ha c) 400 ha	a) 8.938 ha b) 3.528 ha c) 380 ha	evidence ARSKTRP
9. Delež kmetijskih zemljišč s prilagojenimi načini kmetovanja: a) površina kmetijskih zemljišč, za katera se izplačujejo izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) b) delež zemljišč v aktivni kmetijski rabi, na katerih se izvaja ekološko kmetovanje c) delež zemljišč OMD, ki so vključena v ukrepe kmetijsko-okoljskih plačil d) površina travnišč z vzpostavljenimi ukrepi pogodbenega varstva/odkupa	a) 3.674 ha (2011) b) 10,2 % (2011) c) 65,5 % (2011) d) 0/0 ha (2011)	a) 3.674 ha b) 15 % c) 65,5 % d) 15/5 ha	a) 3.674 ha b) 20 % c) 65,5 % d) 40/30 ha	evidence ARSKTRP interne evidence JZ TNP
10. Podjetniški potencial kmetijskih gospodarstev: a) število kmetij z registriranimi dopolnilnimi dejavnostmi v TNP b) število kmetij z registriranimi živilskimi obrati ali drugo dejavnostjo c) število certificiranih proizvajalcev zaščitenih izdelkov	a) 47 (2011) b) 10 (2011) c) 0 (2013)	a) 55 b) 15 c) 4	a) 60 b) 20 c) 8	upravne enote, MKGP
11. Oblikovanje in izvedba programov za povečanje vključenosti prebivalstva v vseživljenjsko učenje: a) število oblikovanih programov b) število izvedb programov c) število vključenih posameznikov	a) 0 (2015) b) 0 (2015) c) 0 (2015)	a) 1 b) 2 c) 20	a) 3 b) 6 c) 60	izvajalci programov (če bodo razpisi, lahko ministrstva)
12. Oblikovanje in izvedba programov za usposabljanje za boljšo zaposljivost: a) število oblikovanih programov b) število izvedb programov c) število vključenih posameznikov	a) 0 (2015) b) 0 (2015) c) 0 (2015)	a) 1 b) 2 c) 20	a) 3 b) 6 c) 60	Izvajalci programov (če bodo razpisi, lahko ministrstva)
13. Urejenost gospodarske javne infrastrukture in dostopnost javnih storitev: a) delež ustrezno očiščene odpadne vode glede na celotno obremenitev prebivalcev narodnega parka z urejenim odvajanjem in čiščenjem odpadnih voda b) število naselij v območju belih lis brez dostopa do širokopasovnega omrežja	a) 10 % (2011) b) 5 naselij (2011)	a) 75 % b) 3 naselja	a) 95 % b) 0 naselij	evidence komunalnih podjetij, MIZŠ
14. Stanje gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov s sedežem v naseljih, ki so v celoti v narodnem parku: a) število podprtih podjetij (kazalnik učinka) b) povečanje bruto dodane vrednosti malih in srednje velikih podjetij (kazalnik rezultatov) c) povečanje čistih letnih prihodkov gospodarskih družb in s. p.-jev (kazalnik rezultatov) d) število delovnih mest v gospodarskih družbah in pri samostojnih podjetnikih e) število registriranih uporabnikov znaka kakovosti TNP	a) 0 (2015) b) 0 (2015) c) 0 (2015) d) 287 (2010) e) 0 (2015)	a) 20 b) 5 % c) 4 % d) 297 e) 15	a) 40 b) 10 % c) 9 % d) 327 e) 30	spremljanje AJPES, poslovna poročila, evidence javnega zavoda

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost (leto podatka)	Ciljna vrednost 2020	Ciljna vrednost 2025	Vir podatkov
15. Trendi v turizmu: a) skupno število nočitev v naseljih Bohinj, Pokljuka, Log pod Mangartom, Soča, Trenta, Lepena b) delež vseh nočitev od junija do septembra v naseljih Bohinj, Pokljuka, Log pod Mangartom, Soča, Trenta, Lepena glede na celo leto c) število certificiranih vodnikov po narodnem parku d) število oblikovanih in na tujih trgih predstavljenih novih inovativnih programov s področja trajnostnega turizma na območju Julijskih Alp	a) 234.391 nočitev (2009) b) 70 % (2009) c) 0 (2013) d) 0 (2015)	a) 245.000 nočitev b) 65 % c) 10 vodnikov d) 5 programov	a) 258.000 nočitev b) 60 % c) 20 vodnikov d) 10 programov	spremljanje SURS, evidence javnega zavoda
16. Oblikovanje in izvedba programov družbene aktivacije in njihovo povezovanje z zaposlitvenimi programi: a) število oblikovanih programov b) število izvedb programov c) število vključenih posameznikov	0 (2015) 0 (2015) 0 (2015)	2 3 30	4 8 80	izvajalci programov (če bodo razpisi, lahko ministrstva)
17. Oblikovanje in izvajanje pilotnih inovativnih projektov za približevanje ranljivih skupin trgu dela: a) število oblikovanih programov b) število izvedb programov c) število vključenih posameznikov	0 (2015) 0 (2015) 0 (2015)	1 2 20	3 6 60	izvajalci programov (če bodo razpisi, lahko ministrstva)
18. Infrastruktura in ponudba storitev za obiskovanje narodnega parka: a) število informacijskih središč b) število informacijskih postaj c) število informacijskih točk d) število obiskovalcev vseh parkovnih informacijskih objektih e) delež naravovarstveno urejene parkovne infrastrukture za javni dostop, usmerjanje, informiranje in obveščanje obiskovalcev	a) 12 (2015) b) 3 (2015) c) 2 (2015) d) 70.000/leto (2015) e) 70 % (2015)	a) 2 b) 3 c) 4 d) 100.000/leto e) 80 %	a) 2 b) 3 c) 6 d) 120.000/leto e) 90 %	letna poročila javnega zavoda
19. Število udeležencev ozaveščevalnih programov javnega zavoda: a) učenci in dijaki b) drugi obiskovalci	a) 2.500/leto (2015) b) 1.300/leto (2015)	a) 3.000/leto b) 1.400/leto	a) 3.500/leto b) 1.500/leto	letna poročila javnega zavoda
20. Število projektov, s katerimi se zagotavlja kakovostna interpretacija narave in pomen tradicionalne človekove dejavnosti za njeno ohranjanje	0 (2015)	1 (2020)	3 (2025)	evidence in letna poročila javnega zavoda
21. Število dejavnosti za vključevanje javnosti v upravljanje narodnega parka: a) število ur delovanja terenske pisarne b) število sestankov s prebivalci parkovnih lokalnih skupnosti c) število izvedenih forumov zainteresirane javnosti	a) 40 b) 4 c) 1/leto (2012)	a) 50 b) 5 c) 1 vsaki dve leti	a) 60 b) 6 c) 1 vsaki dve leti	letna poročila javnega zavoda
22. Izvajanje administrativnih nalog: a) delež vlog za mnenja/soglasja, ki jih javni zavod pravočasno obravnava	a) 100 % (2014)	a) 100 %	a) 100 %	evidence javnega zavoda, zemljiška knjiga

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost (leto podatka)	Ciljna vrednost 2020	Ciljna vrednost 2025	Vir podatkov
23. Upravljanje nepremičnin javnega zavoda: a) delež objektov z urejenim lastniškim in upravljavskim statusom nepremičnin (N = 40)	a) 50 % (2014)	a) 60 %	a) 73 %	interne evidence javnega zavoda
24. Naložbe v izobraževanje in usposabljanje: a) število izvedenih programov	a) 0	a) 10	a) 20	interne evidence javnega zavoda

Priloga 1.1: Kvalifikacijski habitatni tipi območij Natura 2000

Tabela P1.1: Pregled kvalifikacijskih habitatnih tipov območij Natura 2000 v narodnem parku z oceno ohranitvenega stanja

Ime habitatnega tipa	EU Koda	Ohranitveno stanje (ocena iz leta 2008)	Ohranitveno stanje (ocena iz leta 2013)	Naloga NU
POO Julijske Alpe (SI3000253)				
Trde oligo-mezotrofne vode z bentoškimi združbami parožnic (<i>Chara spp.</i>)	3140	U2	U2=	da
Alpske reke in zelnata vegetacija vzdolž njihovih bregov	3220	U2	U2-	
Alpske reke in lesnata vegetacija z vrbami in nemškim strojencem (<i>Myricaria germanica</i>) vzdolž njihovih bregov	3230	U1	U2=	
Alpske reke in lesnata vegetacija s sivo vrbo (<i>Salix eleagnos</i>) vzdolž njihovih bregov	3240	U1	U2=	da
Alpske in borealne resave	4060	FV	FV	
Ruševje z vrstama <i>Pinus mugo</i> in <i>Rhododendron hirsutum</i> (Mugo-Rhododendretum hirsuti)	4070*	FV	FV	
Skalna travišča na bazičnih tleh (<i>Alyso-Sedion albi</i>)	6110*	FV	FV	
Alpska in borealna travišča na silikatnih tleh	6150	FV	FV	
Alpinska in subalpinska travišča na karbonatnih tleh	6170	FV	FV	
Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*pomembna rastišča kukavičevk)	6210(*)	U2	U2=	da
Vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom (<i>Nardus stricta</i>) na silikatnih tleh v montanskem pasu (in submontanskem pasu v celinskem delu Evrope)	6230*	U1	U1-	
Nižinske in montanske do alpinske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem	6430	U1	FV	
Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	6510	U2	U2-	da
Gorski ekstenzivno gojeni travniki	6520	U1	U1=	da
Prehodna barja	7140	FV	FV	
Karbonatna melišča od montanskega do alpinskega pasu (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>)	8120	FV	FV	
Srednjeevropska karbonatna melišča v submontanskem in montanskem pasu	8160*	FV	FV	
Karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok	8210	U1	FV	
Silikatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok	8220	FV	FV	

Ime habitatnega tipa	EU Koda	Ohranitveno stanje (ocena iz leta 2008)	Ohranitveno stanje (ocena iz leta 2013)	Naloga NU
Apnenčasti podi	8240*	FV	FV	
Jame, ki niso odprte za javnost	8310	U1	FV	
Stalni ledeniki	8340	**	U2-	
Kisloljubni smrekovi gozdovi od montanskega do alpskega pasu (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)	9410	**	U1=	
(Sub)mediteranski gozdovi črnega bora	9530*	FV	FV	
Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (<i>AremonioFagion</i>))	91K0	FV	FV	
POO Poključka barja (SI3000278)				
Aktivna visoka barja	7110*	U1	U1=	da
Prehodna barja	7140	FV	FV	
Bazična nizka barja	7230	U2	U2-	

Vir: Uradni list RS, št. 49/04 ter spremembe in dopolnitve 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., ocena stanja ZRSVN 2008, 2013)

FV ugodno stanje
 U1+ neugodno stanje – se izboljšuje
 U1= neugodno stanje – stabilno
 U1- neugodno stanje – se slabša
 U1x neugodno stanje – trend ni znan
 U2+ slabo stanje – se izboljšuje
 U2= slabo stanje – stabilno
 U2- slabo stanje – se slabša
 U2x slabo stanje – trend ni znan
 XX stanja ni bilo mogoče oceniti

* Prednostni kvalifikacijski habitatni tip.

** Za habitatne tipe, ki leta 2008 še niso bili opredeljeni kot kvalifikacijski, se stanje ni ocenjevalo.

Priloga 1.2: Kvalifikacijske vrste območij Natura 2000

Tabela P1.2: Pregled kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000 v narodnem parku z oceno ohranitvenega stanja v bioregiji

Slovensko ime vrste	Znanstveno ime vrste	EU koda	Ohranitveno stanje (leto) ocena velikosti populacij	Ohranitveno stanje (ocena iz leta 2013)	Naloga v NU
POO Julijske Alpe (SI3000253)					
travniški postavnež	<i>Euphydryas aurinia</i>	1065	**	U1-	
Lorkovičev rjavček	<i>Erebia calcaria</i>	1072	U1 (2008)	U1=	
puščavnik	<i>Osmoderma eremita</i>	1084	U2 (2008)	U2x	
alpski kozliček	<i>Rosalia alpina</i>	1087	U1 (2008)	U1-	
bukov kozliček	<i>Morimus funereus</i>	1089	**	FV	
navadni koščak	<i>Austropotamobius torrentium</i>	1093	**	U1+	
soška postrv	<i>Salmo marmoratus</i>	1107	U1+ (2008)	U1+	
kapelj	<i>Cottus gobio</i>	1163	U1 (2008)	FV	
veliki pupek	<i>Triturus carnifex</i>	1167	**	U1-	da
hribski urh	<i>Bombina variegata</i>	1193	**	U1-	da
širokouhi netopir	<i>Barbastella barbastellus</i>	1308	**	FV	
rjavi medved*	<i>Ursus arctos</i>	1354	FV (2008)	FV	
navadni ris	<i>Lynx lynx</i>	1361	U2 (2008)	U2-	
vrsta mahu	<i>Dicranum viride</i>	1381	**	U1=	
enostavna mladomesečina	<i>Botrychium simplex</i>	1419	**	FV	
Bertolonijeva orlica	<i>Aquilegia bertolonii</i>	1474	FV (2008)	FV	
alpska možina	<i>Eryngium alpinum</i>	1604	U1- (2008)	U1-	da
lepi čveljč	<i>Cypripedium calceolus</i>	1902	FV (2008)	FV	da
zrnasti kapucar	<i>Stephanopachys substriatus</i>	1927	**	XX	
Zoisova zvončica	<i>Campanula zoysii</i>	4071	FV (2008)	FV	
kratkodlakava popkoresa	<i>Moehringia villosa</i>	4078	FV (2008)	FV	

Slovensko ime vrste	Znanstveno ime vrste	EU koda	Ohranitveno stanje (leto) ocena velikosti populacij	Ohranitveno stanje (ocena iz leta 2013)	Naloga v NU
močvirski meček	<i>Gladiolus palustris</i>	4096	**	U1-	
POO Poključka barja (SI3000278)					
vrsta mahu	<i>Drepanocladus vernicosus</i>	1393	**	U1-	
POO Radovna most v Srednji Radovni – jez HE Vintgar (SI3000133)					
kapelj	<i>Cottus gobio</i>	1163	U1 (2008)	FV	
POV Julijci (SI5000019)					
belka	<i>Lagopus mutus</i>	A408	250–400 parov (1997–2010)		da
beloglavi jastreb	<i>Gyps fulvus</i>	A078	15–25 parov (2005–2010) 100–300 osebkov na selitvi (2005–2010)		
črna žolna	<i>Dryocopus martius</i>	A236	100–250 parov (2002–2010)		
divji petelin	<i>Tetrao urogallus</i>	A108	140–200 samcev na rastiščih (2002–2011), populacija upada (Marenče, 2006)		
gozdni jereb	<i>Bonasa bonasia</i>	A104	200–400 parov (2002–2010)		
hribska listnica	<i>Phylloscopus bonelli</i>	A313	1000–2000 parov (2002–2010)		
koconogi čuk	<i>Aegolius funereus</i>	A223	100–150 parov (2002–2010)		
kosec	<i>Crex crex</i>	A122	10–20 parov (1999–2010)		
kotorna	<i>Alectoris graeca</i>	A109	200–300 parov (2002–2010)		
kozača	<i>Strix uralensis</i>	A220	15–25 parov (2002–2010)		
kupčar	<i>Oenanthe oenanthe</i>	A277	300–1000 parov (1991–1996)		
mali muhar	<i>Ficedula parva</i>	A320	30–100		

Slovensko ime vrste	Znanstveno ime vrste	EU koda	Ohranitveno stanje (leto) ocena velikosti populacij	Ohranitveno stanje (ocena iz leta 2013)	Naloga v NU
			parov (1991–2005)		
mali skovik	<i>Glaucidium passerinum</i>	A217	50–100 parov (2008–2011)		
pivka	<i>Picus canus</i>	A234	20–30 parov (2002–2010)		
planinski orel	<i>Aquila chrysaetos</i>	A091	8–12 parov (2002–2010)		
pogorelček	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	A274	100–200 parov (2002–2010)		
repaljščica	<i>Saxicola rubetra</i>	A275	100–300 parov (1996–1996)		
rjavi srakoper	<i>Lanius collurio</i>	A338	200–400 parov (2002–2010)		
ruševac	<i>Tetrao tetrix tetrix</i>	A409	300–1000 parov (1991–1996)		
slegur	<i>Monticola saxatilis</i>	A280	100–150 parov (2002–2010)		
sokol selec	<i>Falco peregrinus</i>	A103	10–14 parov (2006–2011)		
triprsti detel	<i>Picoides tridactylus</i>	A241	100–200 parov (2002–2011)		

Vir: (Bauer, Bezzel in Fiedler, 2005a, 2005b; Božič, 2003; Bračko idr., 2000; Denac idr., 2010; Marenče, 1998, 2006; Menegalija idr., 2008; Rubinič, Mihelič, Božič, Denac in Kmecl, 2006; Vrezec, Denac, Tome in Koce, 2008) Marenče, 1997a; Menegalija idr., 2008; Rozman, 2000; Uradni list RS, št. 49/2004 in spremembe 110/2004, 59/2007, 43/2008, 2004; ZRSVN, 2008, 2013)

Legenda za ohranitveno stanje:

Ocene ohranitvenega stanja (povzete po Poročilu ZRSVN po 17. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2008, 2013):

FV	ugodno stanje
U1+	neugodno stanje – se izboljšuje
U1=	neugodno stanje – stabilno
U1-	neugodno stanje – se slabša
U1x	neugodno stanje – trend ni znan
U2+	slabo stanje – se izboljšuje
U2=	slabo stanje – stabilno
U2-	slabo stanje – se slabša
U2x	slabo stanje – trend ni znan
XX	stanja ni bilo mogoče oceniti

* Prednostna kvalifikacijska vrsta.

*** Za vrste, ki leta 2008 še niso bile opredeljene kot kvalifikacijske, se stanje ni ocenjevalo.*

Priloga 2: Ožja zavarovana območja

Tabela P2: Pregled ožjih zavarovanih območij v Triglavskem narodnem parku z oceno stanja

Zap. št.	Ime ožjega zavarovanega območja	Leto prvega zavarovanja	Površina [ha]	Ocena stanja
1	Naravni rezervat Log pod Mangartom – Ruševa glava	1990	150,96	ohranjeno
2	Naravni rezervat Kukla – Razor	1951	401,88	ohranjeno
3	Naravni spomenik Šum v Blejskem Vintgarju	1989	4,4	ohranjeno
4	Naravni spomenik Krn – Rdeči Rob	1990	486,77	ohranjeno
5	Naravni spomenik Mangart – vrh, sedlo in južna pobočja ter Jama pod Rdečo skalo (Mangrška jama)	1990	392,07	ohranjeno (vrh, Jama pod Rdečo skalo); sprejemljivo (sedlo in južna pobočja); cesta do sedla, v poletnem času velik obisk z motornimi vozili; pod sedlom planinska koča
6	Naravni spomenik Morež – južna pobočja	1990	150,79	ohranjeno
7	Naravni spomenik Golobaršček	1976	0,07	ohranjeno
8	Naravni spomenik Dupeljsko jezero	1990	0,31	ohranjeno; odvzem vode za planinski dom
9	Naravni spomenik Jezero v Lužnici	1990	0,55	ohranjeno; jezero je zamuljeno, prevladujejo anoksične razmere, prosojnost okoli 1 m, prisotnost zelenih nitastih alg; okolica in obala jezera je polna povojnih ostankov
10	Naravni spomenik Krnsko jezero	1990	4,60	ohranjeno; pojavlja se cvetenje alg zaradi vnesenih vrst rib (jezerska zlatovčica in pisanec), ki vplivata na vrstno sestavo življenjske združbe jezera, naravne procese in onesnaževanje (v zadnjem času precej zmanjšano zaradi prepovedi kopanja)
11	Naravni spomenik Kriški podi – kraška uravnava in jezera	1990	251,15	ohranjeno; več planinskih poti, na spodnjem delu podov je planinska koča
12	Naravni spomenik Mala korita Koritnice	1990	0,97	ohranjeno; korita so prizadeta z odvzemom vode za HE Možnica, čez korita poteka most državne ceste
13	Naravni spomenik Soteska Koritnice in Klužka Korita	1990	9,39	ohranjeno; čez korita poteka most državne ceste
14	Naravni spomenik Možnica – soteska, korita, slapovi in naravna mostova	1990	31,07	ohranjeno
15	Naravni spomenik Loška stena	1990	697,66	ohranjeno
16	Naravni spomenik Pološka jama	1990	/	ohranjeno

Zap. št.	Ime ožjega zavarovanega območja	Leto prvega zavarovanja	Površina [ha]	Ocena stanja
17	Naravni spomenik Predilnica – potok, soteska, korita in pritoki	1990	50,31	spremenjeno; pod iztočnim ustjem je razbijač preperinskega toka
18	Naravni spomenik Soča – korita Vrsnice (Vrsnikarce)	1990	1,83	ohranjeno; čez korita vidne cevi več zajetij pitne vode za prebivalce in turistično dejavnost (za kampa)
19	Naravni spomenik Tolminka – soteska, reka, korita	1990	194,27	ohranjeno – korita Tolminke in Zadlaščice so urejena za obiskovanje
20	Naravni spomenik Soča – lipa pred cerkvijo svetega Jožefa	1990	/	spremenjeno; slabo vitalno drevo z neugodnimi rastiščnimi razmerami, na drevesu so bili izvedeni sanacijsko-vzdrževalni posegi (2010)
21	Naravni spomenik Trenta – Alpinum Juliana	1951	0,25	ohranjeno
22	Naravni spomenik Trenta – Kloma (soteska s slapovi)	1990	72,57	ohranjeno
23	Naravni spomenik Trenta – Tonov kamen (pri Furlanu)	1990	0,38	ohranjeno
24	Naravni spomenik Trenta – skali in podor pri Plajerju	1990	23,72	ohranjeno
25	Naravni spomenik Trenta – Mlinarica	1951	12,28	ohranjeno – urejeno za obiskovanje
26	Naravni spomenik Trenta – Zapotok (slapovi in korita)	1990	22,11	ohranjeno
27	Naravni spomenik Zadlaščica – korita	1990	16,98	spremenjeno; prizadeta z odvzemom vode za HE Zadlaščica
28	Naravni spomenik Črnelsko brezno	1990	/	ohranjeno
29	Naravni spomenik Pokljuška soteska	1993	55,25	ohranjeno – urejeno za obiskovanje
30	Naravni rezervat Mala Pišnica, Sleme nad Tamarjem in Slemenova špica	1951	893,02	ohranjeno
31	Naravni spomenik Gorska skupina Martuljek	1949	1671,21	ohranjeno – Martuljška soteska je urejena za obiskovanje
32	Naravni spomenik Dolina Triglavskih jezer	1961	2243,55	ohranjeno; množičen obisk markiranih poti v poletnih mesecih, kopanje v jezerih neavtohtone ribe v Dvojnem jezeru in Črnem jezeru
33	Naravni spomenik Fosili v Kozji dnini	1989	1,15	ohranjeno
34	Naravni spomenik Špica v Sedelcih	1989	26,87	ohranjeno
35	Naravni spomenik Grapa pod Travnikom in slap Črne vode	1989	26,17	ohranjeno
36	Naravni spomenik Hornovo okno	1989	1,08	ohranjeno
37	Naravni spomenik Malo Prisojnikovo okno	1989	0,87	ohranjeno
38	Naravni spomenik Peričnik – zgornji in spodnji slap ter naravni most	1989	14,53	ohranjeno
39	Naravni spomenik Okno v grebenu Dovški križ	1989	1,50	ohranjeno

Zap. št.	Ime ožjega zavarovanega območja	Leto prvega zavarovanja	Površina [ha]	Ocena stanja
	– Škrnatarica			
40	Naravni spomenik Okno v južni steni Škrlatice	1989	0,68	ohranjeno
41	Naravni spomenik Okni v Rjavini	1989	3,73	ohranjeno
42	Naravni spomenik Triglav	1989	945,41	ohranjeno
43	Naravni spomenik Veliko Prisojnikovo okno	1989	2,14	ohranjeno
44	Naravni spomenik Izvir in slap Nadiže	1989	2,89	ohranjeno
45	Naravni spomenik Lipa v Zgornji Radovni (Gogalova lipa)	1989	/	ohranjeno
46	Naravni spomenik Soča (reka)*	1976	/	ohranjeno (ocena se nanaša na splošno stanje reke s pritoki v TNP); ogroženost zaradi onesnaževanja (npr. turistično-rekreacijskih dejavnosti, motornega prometa) in morebitnih posegov v vodotoke

Vir: Uradni list RS, št. 52/2010; ZRSVN, 2006, 2007; interni podatki JZ TNP, ARSO, 2010, 2011a, 2011b; Uradni list RS, št. 48/2004

** **Opomba:** Naravni spomenik Soča (reka) le z manjšim delom sega na območje narodnega parka, zato ni uvrščen na seznam ožjih zavarovanih območij v prilogi k ZTNP-1. Spomenik je zavarovan na podlagi Odloka o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Tolmin (Uradno glasilo, št. 5/90).*

Legenda:

Ocena stanja ožjih zavarovanih območij:

Ohranjeno: ožje zavarovano območje je ohranjeno z lastnostmi, zaradi katerih je bilo razglašeno.

Spremenjeno: ožje zavarovano območje je v manjši meri spremenjeno glede na stanje ob razglasitvi.

Zelo spremenjeno: lastnosti ožjega zavarovanega območja, ki so bile razlog za razglasitev, so bistveno spremenjene.

Uničeno: zavarovanega območja ni več oziroma njegove lastnosti so uničene.

Priloga 3: Naravne vrednote

Tabela P3: Pregled naravnih vrednot (razen jam) v Triglavskem narodnem parku z oceno stanja

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
1	Alpinum Juliana	Alpinum v Trenti	bot	ohranjeno
15	Bohinjsko jezero	največje stalno naravno jezero v Sloveniji, tektonsko-ledeniški nastanek	hidr (geomorf, bot, geol, zool)	ohranjeno; jezero je ogroženo zaradi graditve objektov v Ukancu, širitve kampa Zlatorog v Ukancu in neurejene kanalizacije, razširjene ceste na južnem bregu in vplivov z Vogla, poleti se poveča pritisk obiskovalcev, problem parkiranja, zaraščanje obale z japonskim dresnikom
36 V	Črna prst	severna in južna pobočja vrha Črne prsti, travišča južnih pobočij Črne Prsti, manganova mineralizacija	geomorf, bot, geol, zool	ohranjeno
44	Dolina Triglavskih jezer	gorska dolina nad Ukancem v Bohinju z ledeniški jezeri, nahajališče jurskih amonitov	geomorf, geol (bot, hidr)	spremenjeno; množični planinski turizem, problematično zajetje izvira Močivec, neavtohtone ribe v jezerih
89	Soča – izvir	izvirna kraška jama, izvir Soče v Trenti	hidr, geomorf, zool	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
118	Jezero na Planini pri Jezeru	visokogorsko jezero na Planini pri Jezeru v Fužinarskih planinah	hidr, bot	spremenjeno; evtrofizirano jezero zaradi neurejenih odplak s planinske koče
143	Mlinarica – korita in slapovi	korita in slapovi na Mlinarici, levem pritoku Soče v Trenti	geomorf, hidr	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
144	Koritnica – korita pri Klužah	korita Koritnice pri Klužah	geomorf, hidr	ohranjeno; čez korita poteka most državne ceste
145 V	Tolminka – dolina	dolina Tolminke	geomorf (hidr)	ohranjeno
151	Volarja s pritoki	porečje Volarje, levega pritoka Soče, volčanski apnenci, fliš, gube	hidr, geomorf, geol, zool	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
152	Krnsko jezero	visokogorsko kraško jezero v Julijskih Alpah	geomorf, hidr	spremenjeno; zaradi vnesenih dveh vrst rib (jezerska zlatovčica in pisanec), ki vplivata na vrstno sestavo življenjske združbe jezera, zaradi naravnih procesov in onesnaževanja (v zadnjem času precej zmanjšano zaradi prepovedi kopanja) se pojavlja cvetenje alg
154 V	Kriški podi	kraški podi s tremi visokogorskimi jezери v Julijskih Alpah	geomorf (hidr, geomorfp)	ohranjeno; več planinskih poti, na spodnjem delu podov je planinska koča
156 V	Krn – Rdeči rob	vrhovi in južna pobočja med Krnom in Rdečim robom, rastišče ogroženih rastlinskih vrst	bot	ohranjeno
171 V	Loška stena	stena nad Loško Koritnico, sestoj črnega bora (<i>Pinus nigra</i>)	geomorf (hidr, bot)	ohranjeno
174 V	Mala Pišnica – dolina	naravno ohranjena gorska dolina levega pritoka Save Dolinke	geomorf, zool (hidr, drev)	ohranjeno; izraziti erozijski procesi in mehansko preperevanje, posledica so večji odlomi, ni več poti
177	Malo polje	zamočvirjeno kraško polje pri Velem polju pod Triglavom	geomorf, bot, hidr	ohranjeno; obstoj ekstenzivne paše
178 V	Mangart – vrh in sedlo	jurske in kredne kamnine okoli Mangarta in Mangartskega sedla, na geološko podlago vezane botanične posebnosti in gnezdišče planinskih hudournikov, Fe-Mn gomolji	geol, bot, zool	ohranjeno; cesta do sedla, v poletnem času velik obisk z motornimi vozili, pod sedlom planinska koča
189	Mostnica	levi pritok Save Bohinjke pri Ribčevem Lazu	hidr, geomorf, ekos	ohranjeno; problematični so le občasni adrenalinski športi (soteskanje), ob koritih speljana pot je precej obiskana (smeti); del naravne vrednote, ki obsega reko Ribnico, je zelo spremenjen, saj je bila ta v celoti regulirana
232	Šijec	visoko barje zahodno od ceste Koprivnik–Pokljuka severozahodno od Golega vrha na Pokljuki	bot, geol, zool, hidr	ohranjeno; barje je redno obiskano, vidne so pešpoti po barju kljub opazovalnemu stolpu in ograji

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
240	Črna voda – slap	občasen dvostopenjski krniški slap izpod Slemena v Tamarju, pod Veliko Mojstrovko	geomorf, hidr	ohranjeno
248 V	Radovna – dolina	dolina reke Radovne s pritoki Kotarica, Krmarica in Lipnik	hidr, geomorf	ohranjeno
256	Ribčev laz – morene	ledeniške morene v Ribčevem Lazu	geomorf, geol	ohranjeno; nevarnost urbanizacije in odnašanja materiala za gradnjo
261	Koritnica pri Logu pod Mangartom	desni pritok Soče	hidr, zool	spremenjeno; na nekaterih mestih izvedeni ukrepi (zložbe) za utrjevanje bregov ter usmerjanje izpiranja in odnašanja ostankov plazu izpod Stovžja
278	Govic	občasni bruhalnik s slapom na južnih pobočjih Pršivca nad Bohinjskim jezerom	geomorf, hidr	ohranjeno
280	Spodnji Peričnik – slap	slap levega pritoka Bistrice čez konglomeratno steno v dolini Vrat	geomorf, hidr	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
282	Savica – slap	slap Savice pod steno Komarče v Bohinju	geomorf, hidr	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
284	Spodnji Martuljkov slap	slap na Martuljku, desnem pritoku Save Dolinke	geomorf, hidr	ohranjeno
285	Zgornji Martuljkov slap	slap na Martuljku, desnem pritoku Save Dolinke	geomorf, hidr	ohranjeno
290	Slapišče v grapi pod Travnikom	slapovi v grapi pod Travnikom	geomorf, hidr	ohranjeno
294	Soča s pritoki do sotočja z Idrijco	reka Soča s pritoki do sotočja z Idrijco	hidr, geol, bot, geomorf, zool	ohranjeno (ocena se nanaša na splošno stanje reke s pritoki v narodnem parku), ogroženost zaradi onesnaževanja (npr. turistično-rekreacijskih dejavnosti, motornega prometa) in morebitnih posegov v vodotoke
297	Velika korita na Soči	korita Soče pri vasi Soča	hidr, geomorf	ohranjeno; čez korita poteka cev zajetja vode
318	Slap pod Veliko Mojstrovko	slap v Tamarju, pod Veliko Mojstrovko	geomorf, hidr	ohranjeno
322	Triglavski ledenik	ostanki ledenika pod Triglavom	geomorf, geol	ohranjeno; zajema se za pitno vodo, površina ledenika se vidno manjša
330 V	Ukanc – morene	ledeniške morene in balvani v Ukancu	geomorf, geol	ohranjeno
345	Vintgar	soteska in korita Radovne pri Podhomu s slapom Šum	geomorf, hidr	ohranjeno; urejeno za obiskovanje

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
348	Mala Pišnica – vzhodni slap	slap v dolini Male Pišnice	hidr	ohranjeno
375	Mala Pišnica – zahodni slap	slap v dolini Male Pišnice	hidr	ohranjeno
518	Mostnica – slap na Vojah	Mostniški slap v zatrepu doline Voje	geomorf, hidr	ohranjeno
519	Mostnica – korita	korita Mostnice med dolino Voje in Staro Fužino v Bohinju	geomorf, hidr	ohranjeno
520	Kropa – izvir	kraški izvir na Vojah in pritok Mostnice v Bohinju	hidr	ohranjeno
550	Zgornji Peričnik – slap	slap levega pritoka Bistrice v dolini Vrata	geomorf, hidr	ohranjeno
568	Rjavina – naravno okno 1	naravno okno v grebenu Rjavine	geomorf	ohranjeno
570	Pokljuška soteska	suha fosilna soteska na severovzhodnem robu Pokljuke	geomorf (geomorfp, bot)	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
572	Veliko Blejsko barje	visoko barje na Pokljuki južno od Mrzlega Studenca	geol, geomorf, bot, hidr, ekos	ohranjeno; paša še prisotna, barje se zarašča
573	Goreljek	visoko barje pri Goreljku na Pokljuki	bot, hidr, ekos	ohranjeno; ogroženo je zaradi bližine stavb in novih gradenj ter odlaganja odpadkov, paše in gospodarjenja z gozdom
578	Brezno 5 pod Debelim vrhom	jamski sistem z brezni in etažami pod Debelim vrhom	geomorfp	ni znano
581	Rž – naravno okno	naravno okno pod grebenom Kredarica - Rž	geomorf	ohranjeno
582 V	Triglavska severna stena	severna stena Triglava v zatrepu doline Vrata iz dachsteinskega apnenca, nahajališče fosilov	geomorf, geol	ohranjeno
584	Veliko Prisojnikovo okno	naravno okno izjemnih dimenzij s strmim gruščnatim dnom v grebenu Prisojnika	geomorf	ohranjeno
585	Malo Prisojnikovo okno	naravno okno manjših dimenzij s snežiščem v grebenu Prisojnika	geomorf	ohranjeno
586	Martuljek – soteska	soteska potoka Martuljek	geomorf, hidr	ohranjeno; intenzivni naravni procesi, skozi sotesko poteka planinska pot, vsakoletno obnavljanje poti, izvedene protierozijske ureditve, rekonstrukcija poti
587	Beli potok pri Martuljku – potok in soteska	gorski potok s koriti, sotesko in slapovi pri Gozd Martuljku; desni pritok Save Dolinke	geomorf, hidr	ohranjeno; v zimskem času je v soteski ledno plezanje

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
588	Ribnica – soteska	soteska s koriti in slapovima pod Uskovnico v Bohinju, levi pritok Mostnice	geomorf, hidr	ohranjeno
590	Stara Fužina – morena	čelna morena bohinjskega ledenika pri Stari Fužini	geol, geomorf	ohranjeno; nevarnost urbanizacije in odnašanje materiala za gradnjo
593	Spodnje Kriško jezero	visokogorsko jezero na Kriških podih	geomorf, hidr	ohranjeno
594	Srednje Kriško jezero	visokogorsko jezero na Kriških podih	geomorf, hidr	ohranjeno
595	Zgornje Kriško jezero	visokogorsko jezero na Kriških podih	geomorf, hidr	ohranjeno
596	Jezero pod Vršcem	Prvo Triglavsko jezero v Dolini Triglavskih jezer	hidr	ohranjeno
597	Jezero v Laštah	jezerce med Prvim in Drugim Triglavskim jezerom v Dolini Triglavskih jezer	geomorf, hidr	ohranjeno; stanje se spreminja zaradi naravnih procesov
598	Rjavo jezero	Drugo Triglavsko jezero, ledeniško jezero v Dolini Triglavskih jezer	hidr, geomorf, geol	ohranjeno
599	Zeleno jezero	Tretje Triglavsko jezero, plitvo ledeniško jezero v Dolini Triglavskih jezer	hidr, geomorf, geol	ohranjeno
600	Veliko jezero	Četrto Triglavsko jezero, največje ledeniško jezero v Dolini Triglavskih jezer	hidr, geomorf, geol, zool	ohranjeno
601	Mlaka pod Vršaki	mlaka v Dolini Triglavskih jezer	hidr, geomorf, geol	ohranjeno
602	Močivec	izvir in umetno jezero severno od Koče pri Triglavskih jezerih	hidr, bot	spremenjeno; izvir zagrajen z jezom za pogon male vodne elektrarne za planinsko kočo
603	Dvojno jezero	Dvojno, Peto in Šesto Triglavsko jezero v Dolini Triglavskih jezer	hidr, geomorf, geol, zool	spremenjeno; planinska koča ima od poletja 2011 biološko čistilno napravo in je okoljsko sanirana, težava so neavtohtone ribe
604	Črno jezero	Sedmo Triglavsko jezero v Dolini Triglavskih jezer nad Komarčo	hidr, geomorf, geol	spremenjeno; vnos neavtohtonih rib, kopanje, planinska pot
605	Dol pod Studorjem – mlaka	mlaka zahodno od planine Viševnik	hidr, geomorf	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
606	Jezero v Lužnici	visokogorsko kraško jezero v Krnskem pogorju	geomorf, hidr	ohranjeno; jezero je zamuljeno, prevladujejo anoksične razmere, prosojnost približno 1 m, obstoj zelenih nitastih alg, kar kaže na eutrofno stanje, okolica in obala jezera sta polni povojnih ostankov
607	Dupeljsko jezero	visokogorsko kraško jezero v Krnskem pogorju	geomorf, hidr	ohranjeno; prizadeto z odvzemom vode za planinski dom
609	Hornovo okno	naravno okno v steni Jalovca	geomorf	ohranjeno
611	Predelica – korita	korita Predelice, desnega pritoka Koritnice, pod Strmcem	geomorf, hidr	spremenjeno; pod iztočnim ustjem je razbijač preperinskega toka
612	Soča – korita pri Kršovcu	korita Soče pri Kršovcu	geomorf, hidr	ohranjeno
617	Lemovje	dobro ohranjen ostanek gorskega bukovega gozda na pobočjih Bovškega Grintavca (gozdni rezervat)	ekos	ohranjeno
618	Apica	macesnov sestoj med planino Zapotok in Apico (gozdni rezervat)	ekos	ohranjeno
619	Zapoden	dobro ohranjen ostanek gorskega smrekovega gozda v Zadnji Trenti (gozdni rezervat)	ekos	ohranjeno
620 V	Kukla	dobro ohranjen ostanek gorskega bukovega gozda na Kukli nad dolino Mlinarice	ekos	ohranjeno
621	Visoki Zjabci	dobro ohranjen ostanek gorskega bukovega gozda (gozdni rezervat) na severnem/severozahodnem pobočju Zjabcev nad dolino Vrsnika	ekos	ohranjeno
624 V	Smrajka	gozdni rezervat na severnih pobočjih Vrtaškega vrha	ekos	ohranjeno; zahodni del je v preteklosti poškodoval snežni plaz
625 V	Martuljek – gorska skupina	gorska skupina s krnicama Za Akom in Pod Srcem ter slapovoma in sotesko Martuljškega potoka	geomorf (hidr)	ohranjeno
626 V	Savica - Ukanc	gozdni rezervat v Komarči	ekos	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
627 V	Komarča - Pršivec	prisojno ledeniško preoblikovano ostenje Komarče in Pršivca s toploljubnim rastlinstvom	geomorf, bot	ohranjeno; leta 2005 je gozd na pobočjih prizadel požar, zato so tam ostanki pooglenelih dreves
628	Nadiža – izvir in slap	izvir in večstopenjski slap Nadiže pod ostenjem Ponc, izvir Save Dolinke	geomorf, hidr	ohranjeno
631	Tolminske Ravne – češnja	češnja v Tolminskih Ravnah	drev	ohranjeno
632	Mala Pišnica – macesen	macesen izjemnih dimenzij v Mali Pišnici	drev	ohranjeno; drevo je v fazi počasnega naravnega propadanja
633	Sleme nad Tamarjem	zamočvirjena uravnava z jezerci na sedlu med Slemenovo špico in Malo Mojstrovko, nahajališče roženca	geomorf, geol	ohranjeno
634	Tolminka – izviri	več stalnih kraških izvirov Tolminke	geomorf, hidr	ohranjeno; izviri v naravnem stanju, ponekod so vidne cevi in majhni jezovi za oskrbo s pitno vodo
637 V	Razor - Kukla - Mlinarica	območje Razor - Kukla - Mlinarica – botanična lokaliteta	geomorf, bot	ohranjeno
638	Zmrzlek – izvir	kraški izvir in pritok Radovne	hidr, geomorf	ohranjeno
639	Lipnik – izvir	kraški izvir pod stenami Pokljuke, pritok Radovne	hidr, geomorf	ohranjeno
640	Mangartski potok – slap	slap na Mangartskem potoku, levem pritoku Predelice	geomorf, hidr	ohranjeno
642	Kukla – alpinet v steni	alpinet v vznožju stene Kukle v Trenti	geomorf, bot	ohranjeno
644	Mlaka pod Utami	mlaka v Dolini Triglavskih jezer	geomorf, hidr	ohranjeno
645	Mlaka pri Malem polju	mlaka med Mišeljso planino in Malim Poljem	geomorf, hidr	ohranjeno
646	Zadlaščica – korita	korita Zadlaščice nad sotočjem s Tolminko	geomorf, hidr	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
652	Koritnica – mala korita	korita Koritnice pod cestnim mostom med Klužami in Logom pod Mangartom	geomorf, hidr	ohranjeno; korita so prizadeta z odvzgom vode za HE Možnica, čez korita poteka most državne ceste
679	Zadlaščica – soteska zgornjega toka	soteska zgornjega toka reke Zadlaščice, levega pritoka Tolminke	geomorf, hidr	ohranjeno; prizadeta z odvzgom vode za MHE Zadlaščica
683	Tolminka – termalni izvir	hipotermalni izvir v koritih Tolminke	geol, hidr	ni znano; izvir je zasut z naplavinami
755	Mokra peč	slap pri Gozd Martuljku	geomorf, hidr	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
768	Suha – slapišče v Drtu	slapišče v dolini Suhe, pritoku Mostnice, pod Vogarjem v Bohinju	geomorf, hidr	ohranjeno
778	Mala korita na Soči	korita na Soči pred sotočjem z Vrsnico	hidr, geomorf	ohranjeno
783	Krajcarica – korita	korita v zgornjem toku Krajcarice, levem pritoku Soče	geomorf, hidr	ohranjeno
895	Krajcarica – izviri	kraški izvir Krajcarice v dolini Trente	hidr	ohranjeno; pod izviri je cesta v Zadnjico, v neposredni bližini je parkirišče
971	Zgornji Peričnik – naravni most	naravni most manjših dimenzij v konglomeratnih skladih nad slapom Zgornji Peričnik	geomorf	ohranjeno
981	Mostnica – naravno okno	majhno naravno okno (prevotljena skala) v strugi Mostnice v Bohinju	geomorf	ohranjeno
984	Adam in Eva	skalna samotarja nad Jezerskim prevalom	geomorf	ohranjeno
994	Ribnica – slap	slap v soteski Ribnice v Bohinju	geomorf, hidr	ohranjeno
995	Ribnica – zgornji slap	zgornji slap na Ribnici, levem pritoku Mostnice, nad Srednjo vasjo	geomorf, hidr	ohranjeno
996	Ribnica – spodnji slap	spodnji slap na Ribnici, levem pritoku Mostnice, nad Srednjo vasjo	geomorf, hidr	ohranjeno
997	Ribnica – naravni most v soteski	naravni most v soteski Ribnice v Bohinju	geomorf	ohranjeno
1015	Triglav	vršna piramida Triglava, najvišjega vrha Julijskih Alp in Slovenije, nahajališče triasnih grebenskih fosilov	geomorf, geol, bot	ohranjeno
1038	Škednjavec – naravni most	naravni most v grebenu Škednjavca	geomorf	ohranjeno
1040	Škrlatica – naravno okno	manjše trikotno naravno okno v stranskem grebenu južne stene Škrlatice	geomorf	ohranjeno
1041 OP	Kriška stena – nahajališče fosilov	plošče iz triasnega dachsteinskega apnenca s fosilnimi megalodontidami in polži v Kriški steni	geol	ohranjeno
1110	Fužinski kamen	ledeniški balvan v čelni moreni bohinjskega ledenika pri Stari Fužini	geomorf	ohranjeno; balvan je potencialno ogrožen zaradi pozidave
1111	Bundrov kamen	ledeniški balvan v čelni moreni bohinjskega ledenika v Stari Fužini	geomorf	ohranjeno
1218	Savica pri Blatu – soteska	prebojna soteska Savice s številnimi balvani pri Ukancu	geomorf	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
1237	Beli potok – Levi Skočnik 1	slap na Belem potoku, desnem pritoku Save Dolinke pri Gozd Martuljku	geomorf, hidr	ohranjeno
1238	Beli potok – Levi Skočnik 2	slap na Belem potoku, desnem pritoku Save Dolinke pri Gozd Martuljku	geomorf, hidr	ohranjeno
1239	Beli potok – Desni Skočnik 1	slap na Belem potoku, desnem pritoku Save Dolinke pri Gozd Martuljku	geomorf, hidr	ohranjeno; po zaledenem slapu plezajo, vendar ni poškodb naravne vrednote
1240	Beli potok – Desni Skočnik 2	slap na Belem potoku, desnem pritoku Save Dolinke pri Gozd Martuljku	geomorf, hidr	ohranjeno
1241	Beli potok – Desni Skočnik 3	slap na Belem potoku, desnem pritoku Save Dolinke pri Gozd Martuljku	geomorf, hidr	ohranjeno
1242	Beli potok – slap	slap na Belem potoku, desnem pritoku Save Dolinke pri Gozd Martuljku	geomorf, hidr	ohranjeno
1243	Pršivec – naravni most	naravni most na vzhodnem pobočju Pršivca	geomorf	ohranjeno
1250	Mostnica – slap 3	slap v zatrepu doline Voje v Bohinju	geomorf, hidr	ohranjeno
1251	Mostnica – slap 1	slap v zatrepu doline Voje v Bohinju	geomorf, hidr	ohranjeno
1252	Mostnica – slap 2	slap v zatrepu doline Voje v Bohinju	geomorf, hidr	ohranjeno
1253	Beli potok – Levi Skočnik 3	slap na Belem potoku, desnem pritoku Save Dolinke pri Gozd Martuljku	geomorf, hidr	ohranjeno
1255	Babji zob na Studorju	kamniti stolp v vzhodnem grebenu Studorja	geomorf	ohranjeno
1257	Ogradi	širok in uravnan greben v Juljskih Alpah, alpska flora, favna in vegetacija	bot, zool	ohranjeno
1261	Peski – Škofič – skalni samotar na sedlu	skalni samotar pod Krnom	geomorf	ohranjeno
1262	Vršaki – naravni most	naravni most na južnem pobočju Vršaka	geomorf	ohranjeno
1263	Planina Polje – skalni samotar	skalni samotar na planini Polje	geomorf	ohranjeno
1264 V	Lemež – južno pobočje	izdanki rdečih krednih plasti in travišča na južnih pobočjih Lemeža, rastišče ogroženih rastlinskih vrst	geol, geomorf, bot	ohranjeno
1293	Utrujeni stolp	erozijsko nastali kamniti stolp pod Planjo	geomorf	ni znano
1295	Snedičica na Vojah	močen kraški izvir na desnem pobočju doline Voje	geomorf, hidr	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
1296	Mala Kropa na Vojah	kraški izvir v dolini Voje v Bohinju	hidr	ohranjeno
1298	Češenjski most – naravni most	naravni most čez korita Mostnice v Vojah	geomorf	ohranjeno; čez naravni most poteka umetni most
1307	Kanceljni – snežišče	snežišče pod grebenom Kanja - Kanceljni	geomorf, geol	ne obstaja več
1370	Zgornja Radovna – Gogalova lipa	lipa pri hiši Zgornja Radovna št. 20, ob kmetiji Gogala	drev	ohranjeno
1377	Dovški križ - Škrnatarica – naravno okno	naravno okno v grebenu Dovški križ - Škrnatarica	geomorf	ohranjeno
1400	Triglav – naravno okno	naravno okno v stranskem grebenu Triglava	geomorf	ohranjeno
1437	Suhi potok v Zadnji Trenti – slap	slap na Suhem potoku, desnem pritoku Soče v Zadnji Trenti	hidr, geomorf	ohranjeno
1438	Zapotok – slap pod planino	slap pod planino Zapotok v Zadnji Trenti	geomorf, hidr	ohranjeno
1439	Zapotok – slapotvorna stopnja pod planino	stopnja s številnimi slapovi pod planino Zapotok v Zadnji Trenti	geomorf, hidr	ohranjeno
1440	Okno v Zadnjem Pelcu	naravno okno/most pod Zadnjim Pelcem	geomorf	ni znano
1446	Okno v Žlebeh	naravno okno v stranskem grebenu severozahodnega pobočja Trentarskega Pelca	geomorf	ohranjeno
1447	Studor – ostenje	prisojno ledeniško preoblikovano ostenje Studorja s toploljubnim rastlinstvom	ekos, geomorf	spremenjeno; melišča so ogrožena zaradi odvoza grušča za gradbeni material, v letu 2012 so močne padavine močno poškodovale melišča, predvsem zaradi predhodnega odvzemanja materiala
1450	Mlinarica – spodnji slap	slap na izhodu iz korit Mlinarice	hidr, geomorf	ohranjeno
1451	Mlinarica – zgornji slap	slap v zgornjem toku Mlinarice	geomorf, hidr	ohranjeno
1452	Slap pod Hudičevim žlebom	slap v spodnjem delu Prisojnikovega ostenja	geomorf, hidr	ohranjeno
1453	Slapišče pod Sovino glavo	slapišče v hudourniški strugi potoka pod Sovino glavo	geomorf, hidr	ohranjeno
1456	Kot – slapova	slapova na Kotarici v dolini Kot	geomorf, hidr	ohranjeno
1532	Grapa pod Travnikom – nahajališče fosilov	nahajališče triasnih fosilov v dolini Tamarja; žleb, po katerem pada občasen krniški slap v več stopnjah v Tamar	geol, hidr, geomorf	ohranjeno
1535	Ilovec – karnijske plasti	karnijske plasti ob Ilovcu, desnem pritoku Koritnice v Loški Koritnici	geol	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
1588	Fratarica	levi pritok Koritnice v Logu pod Mangartom s koriti in slapovi	hidr, geomorf	ohranjeno; prisotno dopustno soteskanje
1589	Izvir pri Kršovcu	kraški izvir ob levem bregu Soče pod Kozjim bregom	geomorf, hidr	spremenjeno; izvire preseka kolovozna pot
1592	Možnica – spodnja korita	spodnja korita Možnice, desnega pritoka Koritnice	geomorf, hidr	ohranjeno
1593	Prešnik – slap	slap v Prešnikovem grabnu pod Loško steno	geomorf, hidr	ohranjeno
1597	Mrzli studenec	nizko barje na Pokljuki	bot	ohranjeno; ogroženo zaradi teptanja (zbitost tal) zaradi rekreacije v tem prostoru
1598	Ribšica – povirno močvirje	povirno močvirje Ribšica na Pokljuki jugovzhodno od Mrzlega Studenca	hidr, bot	ohranjeno
1599	Malo Blejsko barje	visoko barje na Pokljuki južno od Mrzlega Studenca	geomorf, bot	ohranjeno
1616	Tonov kamen	mogočen balvan ob Soči	geomorf	ohranjeno
1617	Šupca – nahajališče fosilov 1	nahajališče konodontov pri Šupci na Vršiču	geol	ohranjeno; izbris posredovan na MOP
1620	Belopotoški slap	slap v Zadnjici, na Belem potoku, desnem pritoku Krajcarice	hidr, geomorf	ohranjeno
1621 V	Tamar	ledeniška dolina Tamar pod Jalovcem	geomorf (hidr)	ohranjeno
1622	Skedenj	jama na stiku apnenca in dolomita zahodno od planinskega doma v Tamarju	geomorfp	ohranjeno
1623	Tamar – naravno okno	naravno okno ob vznožju Ponc v Tamarju	geomorf	ohranjeno
1624	Tamar – spodmoli v vznožju Ponc	spodmoli ob vznožju Ponc v Tamarju	geomorf	ohranjeno
1625	Tamar – spodmol ob slapu Črna voda	spodmol ob slapu Črna voda v Tamarju	geomorf, hidr	ohranjeno
1626	Možnica – slap in naravno okno	slap in naravno okno na Možnici, desnem pritoku Koritnice	geomorf, hidr	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
1627	Možnica	izviri, potok, soteska in korita Možnice, desnega pritoka Koritnice	hidr, geomorf, bot	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
1628	Možnica – naravni most	naravni most v koritih Možnice, desnem pritoku Koritnice	geomorf	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
1629	Mangartski potok	potok, korita in slapovi Mangartskega potoka, levega pritoka Predelice	geomorf, hidr	spremenjeno; spremenjena struga potoka zaradi izvedenih protiplazovnih del
1630	Kosmato brdo – zahodni slap	slap na desnem pritoku Predelice izpod Kolovrata	geomorf, hidr	ohranjeno
1631	Kosmato brdo – vzhodni slap	slap na desnem pritoku Predelice izpod Kolovrata	geomorf, hidr	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
1632	Ruševa glava – slapišče pod Riglji	slapišče na desnem pritoku Koritnice pri vasi Log pod Mangartom	geomorf, hidr	ohranjeno
1633	Trebiščnica – slap	slap na zgornjem toku Trebiščnice, levem pritoku Soče v Trenti	geomorf, hidr	ohranjeno
1635	Vrsnica – korita in slap	korita in slap na potoku Vrsnica, levem pritoku Soče, nad sotočjem s Sočo	geomorf, hidr	ohranjeno
1636	Suhi potok – slap	slap na Suhem potoku, desnem pritoku Vrsnika	geomorf, hidr	ohranjeno
1637	Lepenjica	levi pritok Soče z bregovi	geomorf, hidr, zool	ohranjeno
1638	Bovški Gamsovec – nahajališče Fe-Mn gomoljev	nahajališče železovo manganovih gomoljev v rdečkastih jurskih apnenčevih plasteh pod Bovškim Gamsovcem	geol, bot	ohranjeno
1685	Veliki Lemež – izvir	kraški izvir, pogojen s krednimi plastmi, pod sedlom Čez Potoče, pod Velikim Lemežem	geomorf, geol, hidr	ni znano
1813	Stador – ledenica	ledenica v vrtači na Stadorju južno od planine Ovčarija	geomorf	ni znano
1814	Planina Ovčarija – kal	kal na planini Ovčarija	ekos	ohranjeno
1815	Vrsnik – slapova na desnem pritoku	slapova na desnem pritoku vrsnice v Vrsniku	geomorf, hidr	ohranjeno
1816 OP	Mlaka pod Vršaki – nahajališče fosilov	nahajališče fosilov v dolini Triglavskih jezer	geol	ohranjeno
1825	Oltar – naravni most	naravni most na Oltarju v Martuljkovi skupini	geomorf	ohranjeno
1829	Katedrala – slap	slap na potoku Fratarica, levem pritoku Koritnice pri Logu pod Mangartom	geomorf, hidr	ohranjeno
1830	Parabola – slap	slap na Fratarici, levem pritoku Koritnice pri Logu pod Mangartom	geomorf, hidr	ohranjeno
1832	Zaročenca – slap na Predilnici	slap na Predilnici, desnem pritoku Koritnice	geomorf, hidr	ohranjeno
1908 V	Lopata	pragozdni ostanek alpskega bukovega pragozda na Voglu	ekos	ohranjeno
1976 V	Vršič – gozdni rezervat	gozdni rezervat na severnih pobočjih Martuljkove skupine	ekos	ohranjeno; v zgornjem delu ga prekinjajo plazišča
2076	Spodmoli v Slapcah	spodmoli nad Zgornjo Bavšico	geomorf	ohranjeno
2080	Čadrg – gube ploščatega apnenca	gube ploščatega apnenca nad Tolminskimi koriti	geol	ohranjeno; viden profil z gubami je zaradi posegov na pobočju nad cesto povečan

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
2081	Slatnica	levi pritok Soče pred Čezsočo s slapovi, koriti, Fe-Mn gomolji in sedimentnimi teksturami	geol, geomorf, hidr, ekos	ohranjeno
2102	Prošček*	desni pritok Kneže v zgornjem toku s slapovi	geomorf, hidr	ohranjeno
2108 OP	Kozja dnina – nahajališče fosilov	nahajališče fosilov pod Triglavom	geol	ohranjeno
2110	Krn – morena*	morenski nasip vzhodno od planine Kuhinja pod Krnom	geol, geomorf	ohranjeno
2112	Šumnik v Lepeni	Šumnik, eden od dveh povirnih krakov Lepenjice v Lepeni s kraškim izvirom, sotesko in slapom	geomorf, hidr	ohranjeno
2113	Lepenja – povirje desnega pritoka	desni povirni krak Lepenjice v Lepeni s kraškim izvirom, občasnim slapom, sotesko in sledovi poledenitve – morene	geomorf, geol, hidr	ohranjeno
2119 V	Ruševa glava	sestoj črnega bora (<i>Pinus nigra</i>) nad Ruševo glavo	ekos	ohranjeno
2120	Log pod Mangartom – divji kostanj pri hiši št. 34	mogočen divji kostanj pri hiši št. 34 v Logu pod Mangartom	drev	ohranjeno
2124 V	Morež – južna pobočja	južna pobočja Moreža nad planino Bala nad Bavšico z rastišči ogroženih rastlinskih vrst, rastišče črnikastega pelina (<i>Artemisia</i>)	bot	ohranjeno
2154	Soča – lipa pred cerkvijo svetega Jožefa	mogočna lipa pred cerkvijo svetega Jožefa v vasi Soča	drev	spremenjeno; slabo vitalno drevo z neugodnimi rastiščnimi razmerami, na drevesu so bili izvedeni sanacijsko vzdrževalni posegi (2010)
2157	Soča – balvani v strugi pred sotočjem z Limarico	balvani v strugi Soče pred sotočjem z Limarico	geomorf	ohranjeno
2158	Soča – korita v povirju	korita v povirju Soče	hidr, geomorf	ohranjeno
2159	Soča – slapovi in morena nad Logom	slapovi in čelna morena nad Logom v Trenti	geomorf, geol, hidr	ohranjeno
2160	Soča – obeliski in meli	skalni obeliski in meli ob Soči v Spodnji Trenti	geomorf	ohranjeno
2162	Soča – naravni most v Velikih koritih Soče	naravni most v Velikih koritih Soče pri vasi Soča	geomorf	ohranjeno – predlog za izbris
2163	Zatolmin – balvan v Pologu	balvan v Pologu v dolini Tolminke	geomorf	ohranjeno – predlog za izbris
2177	Tolminka – korita	korita Tolminke pred sotočjem z Zadlaščico	geomorf, hidr, geol, zool	ohranjeno; urejeno za obiskovanje

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
2179	Brezno Rušnati vrh	brezno jugozahodno od Rušnjatega vrha nad planino Razor	geomorfp	ohranjeno
2180	Jelovšček – potok s koriti in slapovi	potok Jelovšček, desni pritok Zadlaščice s koriti in slapovi	geomorf, hidr	ohranjeno
2559	Kloma – soteska	s prelomom pogojena soteska Klome, levega pritoka Krajcarice, nad Logom v Trenti	geomorf, hidr, geol	ohranjeno
2560	Krajcarica	levi pritok Soče v dolini Trente	hidr, geomorf, zool	ohranjeno
2563	Skok – slap za Alpinumom Juliana	Slap za Alpinumom Juliana v dolini Soče v Trenti	geomorf, hidr	ohranjeno
2565	Trenta – balvan ob Soči	balvan ob Soči nad sotočjem z Limarico	geomorf	ohranjeno
2566	Plajer – podorna bloka	podorna bloka izjemnih dimenzij na levem bregu Soče pod podorom pri Plajerju	geomorf	ohranjeno
2568	Studorski preval – nahajališče fosilov	nahajališče srednjetriasnih fosilnih školjk, polžev, anelidni sledovi	geol	ohranjeno
2596 OP	Vas na skali – nahajališče fosilov	nahajališče fosilov nad Vasjo na skali	geol	ohranjeno – predlog za izbris
2599	Zadlaščica – levi pritok (grapa s slapovi)	levi pritok Zadlaščice s sotesko in slapovi	hidr, geomorf	ohranjeno; območje prizadeta z odvzemom vode za HE Zadlaščica
2600	Azmična grapa	potok in soteska levega pritoka Tolminke pri Pologu	hidr, geomorf	ohranjeno; pod slapom v spodnjem delu grape je manjše vodno zajetje za planino Polog
2601	Pščak – potok s slapovi	potok s slapovi, desni pritok Tolminke pod Javorco	hidr, geomorf	ohranjeno; MHE pri Bleku so opustili, ohranjena sta del cevovoda in strojnica
2602	Tolminka – gube apnenca nad izviri	nagubane plasti apnenca nad izviri Tolminke	geomorf	uničeno; greben z vidnim prerezom gub se je ob potresu leta 1998 podrl – predlog za izbris
2742	Mangart – nahajališče manganovih gomoljev 1	nahajališče manganovih gomoljev na Mangartu	geol	ohranjeno – nahajališče je na italijanski strani meje
2743	Mangart – nahajališče manganovih gomoljev 2	nahajališče manganovih gomoljev na Mangartu	geol	predlog za izbris
2744	Mangart – nahajališče manganovih gomoljev 3	nahajališče manganovih gomoljev na Mangartu	geol	predlog za izbris
2826	Bistrica	potok Bistrica v Vratih, desni pritok Save Dolinke	geomorf, hidr	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
2945	Trenta – lipa ob cerkvi Device Marije	stara lipa ob cerkvi Device Marije v Trenti	drev	ohranjeno
3431	Mlinarica	levi pritok Soče v Trenti	hidr, geomorf, geol, zool	ohranjeno; urejeno za obiskovanje
3631	Kuhinja – morene	morenski zasipi na planini Kuhinja pod Krnom	geomorf, geol	predlog za izbris
3632 OP	Krbulnik – nahajališče fosilov	nahajališče fosilov pri vasi Na skali	geol	predlog za izbris
3644	Plajer – podor	podor nad levim bregom Soče pri Plajerju	geomorf	ohranjeno
3651 V	Rombon – podi	visokogorski kraški podi pod Rombonom	geomorf (geomorfp)	ohranjeno; območje ima številne ostanke prve svetovne vojne
3655	Tolminske Ravne – profil mezozojskih kamnin	profil triasnih, jurskih in krednih kamnin v cestnem useku med Tolminskimi Ravnami in Zadlazom	geol	ohranjeno
3723	Podmlaka – slap 1	slap na Podmlaki, pritok Volarje, nahajališče krednega fliša	geomorf, geol, hidr	ohranjeno
4151	Koritnica – korita nad sotočjem z Možnico	korita Koritnice nad sotočjem z Možnico	geomorf, hidr	ohranjeno
4155 OP	Čisti vrh – nahajališče fosilov	nahajališče fosilov nad Trento	geol	ohranjeno
4181	Mostnica – rastišče košutnika	rastišče košutnika (<i>Gentiana lutea</i>) ob Mostnici v zatrepu doline Voje	bot	ni znano
4195 V	Možnica – dolina	dolina Možnice, desnega pritoka Koritnice s pritoki, koriti, slapovi in zatrepom	geomorf (geomorfp, bot, hidr)	predlog za izbris
4196	Predilnica	desni pritok Koritnice pri Logu pod Mangartom, soteska in korita	hidr, geomorf, ekos	ohranjeno
4198 V	Tolminski Migovec – podi	visokogorski kraški podi severno od Tolminskega Migovca z globokim stopnjastim jamskim Sistemom Mig in Kavkno jamo	geomorf (geomorfp)	ohranjeno
4206	Zadlaščica	reka Zadlaščica, levi pritok Tolminke, s sotesko	hidr, geomorf	ohranjeno; prizadeta z odvzemom vode za HE Zadlaščica
4244	Bavšica – balvan ob cesti	balvan velikih dimenzij ob cesti v Bavšico	geomorf	predlog za izbris
4253 OP	Peto triglavsko jezero – nahajališče fosilov	nahajališče fosilov pri Petem Triglavskem jezeru	geol	ohranjeno
4257	Zadlaščica – zgornja korita	Zadlaščica, levi pritok Tolminke v zgornjem toku s sotesko	geomorf, hidr	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
4295	Plešivec – nahajališče fosilov	nahajališče jurskih in krednih fosilov (aptihi) na Plešivcu, pelagična fosilna tanatocenoza	geol	ni znano
4299 OP	Srenjski pašnik – nahajališče fosilov	nahajališče fosilov na Pokljuki	geol	uničeno
4306	Šupca – nahajališče fosilov 2	nahajališče triasnih školjk v cestnem useku ceste Vršič–Trenta v Šupci, fosilna združba daonel	geol	ohranjeno – območje je predlagano za povečanje iz točke v profil
4319	Sava Bohinjka – soteska pri Ribčevem Lazu	krajša prebojna soteska Save Bohinjke pri Ribčevem Lazu	geomorf, hidr	ohranjeno
4329 OP	Glava – nahajališče fosilov	nahajališče fosilov pri vasi Na skal,	geol	ohranjeno
4330 OP	Loška Koritnica – nahajališče fosilov	nahajališče triasnih fosilov ob llovcu, desnem pritoku Koritnice v Loški Koritnici, fosilna združba	geol	ohranjeno
4337	Kloma	levi pritok Krajcarice v soteski Kloma v Trenti	hidr	ohranjeno
4411	Bohinj – nahajališče jezerske krede	dva kopa jezerske krede ob Bohinjskem jezeru za hotelom pod Voglom	geol	ohranjeno
4412	Na skalci – nahajališče jezerske krede	izdanki jezerske krede v povirju nad pešpotjo ob desnem bregu Bohinjskega jezera, nahajališče ledeniških oražencev	geol	ohranjeno
4427	Tolminka	levi pritok Soče pri Tolminu	hidr	ohranjeno
4435	Koča pri Triglavskih jezerih – nahajališče fosilov	nahajališče jurskih amonitov pri Koči pri Triglavskih jezerih	geol	ohranjeno
4452 OP	Široka polica – nahajališče boksita	nahajališče boksita na Rudnici v Bohinju	geol	ohranjeno
4456	Ravni laz – jurski manganovi gomolji	nahajališče jurskih manganovih gomoljev na Ravnem laz pod Rombonom	geol	ohranjeno
4476	Velika Pišnica	desni pritok Save Dolinke	hidr, ekos	ohranjeno
4581	Čez Brežice – inverzne plasti	beli apnenci, ki kot kapa ležijo na krednih lapornatih plasteh na sedlu Čez Brežice, zahodno od Loške stene	geol	ohranjeno
4582	Morež – močvirje in ponikalnica	zamočvirjena in botanično zanimiva uravnava v pretrti coni preloma pod Morežem z manjšim kraškim izvirom, potočkom in ponorom	hidr, bot	ohranjeno
4583	Vršič – močvirje s ponikalnico pod Vrščem	izvir, potoček in ponor ter zamočvirjena botanično zanimiva uravnava na podih pod Morežem pod Vrščem	hidr, bot	ohranjeno
4778 V	V Laštah	visokogorski kraški podi pod Krnom	geomorf (geomorfp, geol)	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
4779	Čez Potoče – balvan	balvan pod sedlom Čez Potoče severovzhodno od Skutnika zahodno od Krnskega jezera	geomorf	ohranjeno
4780	Čez Brežice – balvan	balvan pod sedlom Čez Brežice, zahodno od Loške stene	geomorf	ohranjeno
4781	Veliki Razor	prelom nad planino Bala	geol, geomorf	ohranjeno
4785	Labrje	območje podornih blokov pod Rombonom	geomorf	ohranjeno
4790	Spodnje Kriško jezero – izvir	kraški izvir, v katerega se podzemsko steka voda iz Spodnjega Kriškega jezera	hidr, geomorf	ni znano
4791	Turn pod Razorjem	kamniti stolp v grebenu med Razorjem in Malim Razorjem	geomorf	ni znano
4792	Zadnjica – grbinasti travniki	grbinasti travniki v Zadnjici	geomorf	ohranjeno
4797	Soča – balvan v strugi pod mostom pri Pretnerju	balvan – otok v strugi Soče tik pod mostom pri Pretnerju	geomorf	ohranjeno
4798	Zasipska planina – grbinasti travniki	grbinasti travniki na Zasipski planini v Krmi	geomorf	spremenjeno; del travnika je bil strojno izravnano
4799	Jerebica – naravni most	naravni most v grapi pod Jerebico	geomorf	ohranjeno
4958	Ukanc – mokrišče	mokrišče ob vstopu v morensko območje Ukanca	hidr, ekos	spremenjeno; pogosti človekovi posegi v območje – odvzem gramoza
5019	Mojstrana – izviri Na kredi	izviri in manjše povirno barje s šaši, luzulo in sphagnumom, jugozahodno od Mojstrane	hidr	ohranjeno
5024	Špica v Sedelcih	območje z najstarejšimi geološkimi plastmi v TNP zahodno od doline Pišnice	geomorf, geol	ohranjeno
5035 V	Mala Pišnica – gozdni rezervat	gozdni rezervat na območju Male Pišnice	geomorf, ekos (hidr)	ohranjeno
5058	Srednji triglavski steber – naravno okno	naravno okno med Nemško grapo in Srednjim stebrom v Triglavski severni steni	geomorf	ohranjeno
5060	Ajdovska deklica	antropomorfna skalna oblika v ostenju Prisojnika	geomorf	ohranjeno
5084	Koprivnik – lipa	lipa v križišču lokalnih cest, severno od cerkve v Koprivniku v Bohinju	drev	ohranjeno
5087	Boršt – spodmoli	več jam in spodmolov na območju hriba Boršt, jugozahodno od Blejske Dobrave	geomorf	ohranjeno
5096	Stador – melišče	melišče pod spodnjim robom Stadorjevih sten severno od Črnega jezera	geomorf	ohranjeno; čez melišče poteka dobro obiskana planinska pot

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
5126	Zgornji Kozjak na Mežakliji – jelka	jelka večjih dimenzij vzhodno od planine Zgornji Kozjak na Mežakli	drev	uničeno; drevesa ni več zaradi naravnih procesov
5127	Konavčev žleb – jelka	jelka večjih dimenzij severno od Konavčevega žleba južno od doline reke Radovne	drev	ohranjeno
5322	Napoleonov kamen	skalni blok pod makadamsko cesto v začetku doline reke Radovne	geomorf	ohranjeno
5338	Srednja Radovna – grbinasti travniki 2	značilni grbinasti travniki v dolini reke Radovne	geomorf	ohranjeno
5339 V	Planina Trstje - Tosc – gozdni rezervat	gozdni rezervat na planini Trstje nad Vojami	ekos	ohranjeno; visokogorski gozd z izjemnimi drevesi smreke in jelke
5342	Mrzle konte – gozdni rezervat	gozdni rezervat na Mežakli, jugozahodno od Hrušice	ekos	ohranjeno
5359	Srednja Radovna – grbinasti travniki 3	značilni grbinasti travniki v dolini reke Radovne	geomorf	ohranjeno; proces zaraščanja z gozdom, manj izrazite grbine
5399	Vršič – slapišče	slapišče v hudourniškem kraku suhe Pišnice pod Vršičem	hidr, geomorf	ohranjeno
5406	Ukanška Suha	slikovit gorski potok s slapiči in drasljami, desni pritok Savice pred Ukancem	hidr, geomorf	spremenjeno; problematično je zajetje za MHE, ki ob sušnem obdobju odvzame vso vodo za potrebe MHE, struga pa ostane prazna
5411	Srednja Radovna – grbinasti travniki 1	značilni grbinasti travniki v dolini reke Radovne	geomorf	zelo spremenjeno; delno ohranjeni grbinasti travniki le po robovih območja in na zahodni parcelni meji, sicer precej uravnani, pregnojeni in na nekaterih mestih posekano drevje, lahko govorimo o okrnitvi narave in delnem uničenju naravne vrednote
5426 V	Vrata	značilna ledeniško preoblikovana alpska dolina potoka Bistrica jugozahodno od Mojstrane	geomorf (hidr)	ohranjeno
5427 V	Kot	značilna ledeniško preoblikovana alpska dolina potoka Kotarica jugozahodno od Mojstrane	geomorf (hidr)	ohranjeno
5428 V	Krma	značilna ledeniško preoblikovana alpska dolina potoka Krmarice	geomorf (hidr)	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
5430 V	Pokljuka – planota	visoka kraška planota z značilnimi kraškimi pojavi	geomorf (geomorfp)	ohranjeno; stihijski razvoj turizma in rekreacije, intenzivno gozdno gospodarjenje, ki ni preverjeno z nosilnostjo kraške planote
5432 V	Črna prst - Rodica - Vogel – gorski greben	gorski greben Črna prst - Rodica - Vogel	geomorf	ohranjeno
5433	Medvedova konta	udornica velikih dimenzij na Pokljuki	geomorf	ohranjeno
5434 V	Triglavski podi	visokogorski kraški podi vzhodno od Triglavskega ledenika	geomorf (geomorfp)	ohranjeno
5435	Rjavina – naravno okno 2	manjše naravno okno v grebenu med Veliko in Malo Rjavino	geomorf	ohranjeno
5436	Pekel – krnica	krnica v zgornjem delu doline Kot	geomorf	ohranjeno
5437 V	Zadnji dolek	krnica pod Škrlatico	geomorf	ohranjeno
5439	Spodnja Radovna – grbinasti travniki	značilni grbinasti travniki v dolini reke Radovne	geomorf	spremenjeno; ohranjenost grbin le na zahodnem delu, prisotno zaraščanje s smreko in borom, na vzhodnem delu območja grbine uravnane v intenzivni travnik oziroma pašnik
5440 V	Voje	alpska dolina potoka Mostnica z zatrepom severno od Srednje vasi pri Bohinju	geomorf	spremenjeno; zaradi počitniških hišic in uravnanih ali zaraščenih grbinastih travnikov dolina precej spremenjena, problematična je tudi vožnja z avtomobili po dolini
5446	Vogar – grbinasti travniki	grbinasti travniki, posebna oblika kraško preoblikovanega apnenčastega drobirja ledeniškega površja, na planini Vogar	geomorf	ohranjeno
5447	Pršivski kras	močno zakraseli triasni apnenci na območju Pršivca s številnimi brezni, kontami in udornicami	geomorf, ekos (geomorfp)	ohranjeno
5448	Plaski Vogel - Gladki lašt	gladke stopničaste plosče – lašti v dachsteinskem apnencu pri Plaskem Voglu	geomorf	ohranjeno

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
5449	Plaski Vogel - Debeli lašt	gladke stopničaste plošče – lašti v dachsteinskem apnencu pri Plaskem Voglu	geomorf	ohranjeno
5450	Lopučnica - Kosmata lašta	z rušjem porastla lašta na skladih dachsteinskega apnenca zahodno od planine Lopučnica	geomorf	ohranjeno
5451	Planika – melišče	melišče pod domom Planika, med največjimi v Julijskih Alpah	geomorf	ohranjeno
5457	Uskovnica – grbinasti travniki	grbinasti travniki, posebna oblika kraško preoblikovanega apnenčastega drobirja ledeniškega površja, na planini Uskovnica	geomorf	ohranjeno
5458	Voje – grbinasti travniki	grbinasti travniki, posebna oblika kraško preoblikovanega apnenčastega drobirja ledeniškega površja, na planini Voje	geomorf	zelo spremenjeno; uravnani in zaraščajoči grbinasti travniki, le fragmenti, predlog za izločitev naravne vrednote
5459	Ukanc – grbinasti travniki	grbinasti travniki, posebna oblika kraško preoblikovanega apnenčastega drobirja ledeniškega površja, v Ukancu v Bohinju	geomorf	spremenjeno; zaradi pozidave in obdelave Ukanca precej preoblikovani
5460	Beljava – bukve in gabri	bukov gozd in gabri s krošnjami izjemnih dimenzij na širokem vršaju hudournika na Beljavi nad severno stranjo Bohinjskega jezera	drev	ohranjeno
5461	Trstje – jelke in smreka	debele jelke in smreka z dvojnimi deblom izjemnih dimenzij pod opuščeno planino Trstje	drev	ohranjeno
5462	Viševnik – skupina smrek	skupina debelih smrek na planini Viševnik	drev	ohranjeno; od štirih smrek sta samo še dve, ena je padla leta 2006 v viharju
5463	Laz – smreke	izjemno debele smreke v razgibanem površju jugovzhodno od planine Laz, pod hrbtom Ogradov	drev	ohranjeno
5464	Vodični vrh	debele smreke na planini Vodični vrh v Fužinskih planinah	drev	ohranjeno
5465	Voglova Jelovica – skupina smrek v ostanku pragozda	skupina v edinem ostanku pragozda na Voglovi Jelovici ali Lopati jugozahodno od Rjave skale na Voglu	ekos, drev	ohranjeno
5466	Na Melju – smreka	smreka izjemnih dimenzij Na Melju v dolini Ražnova Suha, jugozahodno od Ukanca	drev	uničeno; drevesa ni več zaradi naravnih procesov

Evid. št.	Ime	Kratka oznaka	Zvrst	Ocena stanja
5467	Vrtača – jelka in skupina smrek	jelka in skupina smrek na Vrtači pod planino Osredki v Spodnjih bohinjskih gorah	drev	ohranjeno; jelke ni več, smreke so v ugodnem stanju, predlog popravka imena
5468	Storeča raven– bukev	orjaška bukev v spodnjem delu planine Storeča raven	drev	uničeno; drevesa ni več zaradi naravnih procesov, predlog za izločitev iz Pravidnika NV
5469	Javorje – smreka velikanka	smreka v Javorju zahodno od planinske poti na planino Suho (Pod klancem)	drev	ohranjeno
5470	Pod Kratkimi plazi – smreka	smreka, zraščena s skalnim balvanom, Pod Kratkimi plazi nad planino Storeča raven	drev	ohranjeno
5471	Mirniki – kraljica bohinjskih smrek	smreka na Mirnikih vzhodno od Rjave skale	drev	ohranjeno; v smreko je udarila strela
5472	Savica – vodotok	pritok Bohinjskega jezera	hidr	ohranjeno; njeno podobo krni le HE, ker je zajetje pod slapom Savica, moteč cevovod, značilna premenasta struga nad Blatom
8896	Kneža – povirje*	povirje Kneže na jugozahodnih pobočjih Rodice	geomorf, hidr	ohranjeno
8901	Kneža – del povirja*	del povirja Kneže in pritoka Lipovščaka	geomorf, hidr	ohranjeno

Vir: ARSO, 2011a; Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot, Uradni list RS, št. 111/2004 ter spremembe in dopolnitve 70/2006, 58/2009, 93/2010; Uredba o zvrsteh naravnih vrednot, Uradni list RS, št. 52/2002, interni podatki JZ TNP in ZRSVN o stanju naravnih vrednot

Legenda:

Oznaka * ob imenu: naravna vrednota lokalnega pomena (vse druge so državnega pomena).

Identifikacijska številka: oznaka **V** ob številki – naravne vrednote, katerih površina je večja od 1 km² ali so linijsko daljše od 1 km; oznaka **OP** ob številki – naravne vrednote, pri katerih so Gauss-Krügerjeve koordinate zaokrožene na 5 km.

Zvrst: Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/2002). Okrajšave: **bot** – botanična, **drev** – drevesna, **ekos** – ekosistemska, **geol** – geološka, **geomorf** – površinska geomorfološka, **geomorfp** – podzemeljska geomorfološka, **hidr** – hidrološka, **zool** – zoološka.

Ocena stanja naravnih vrednot:

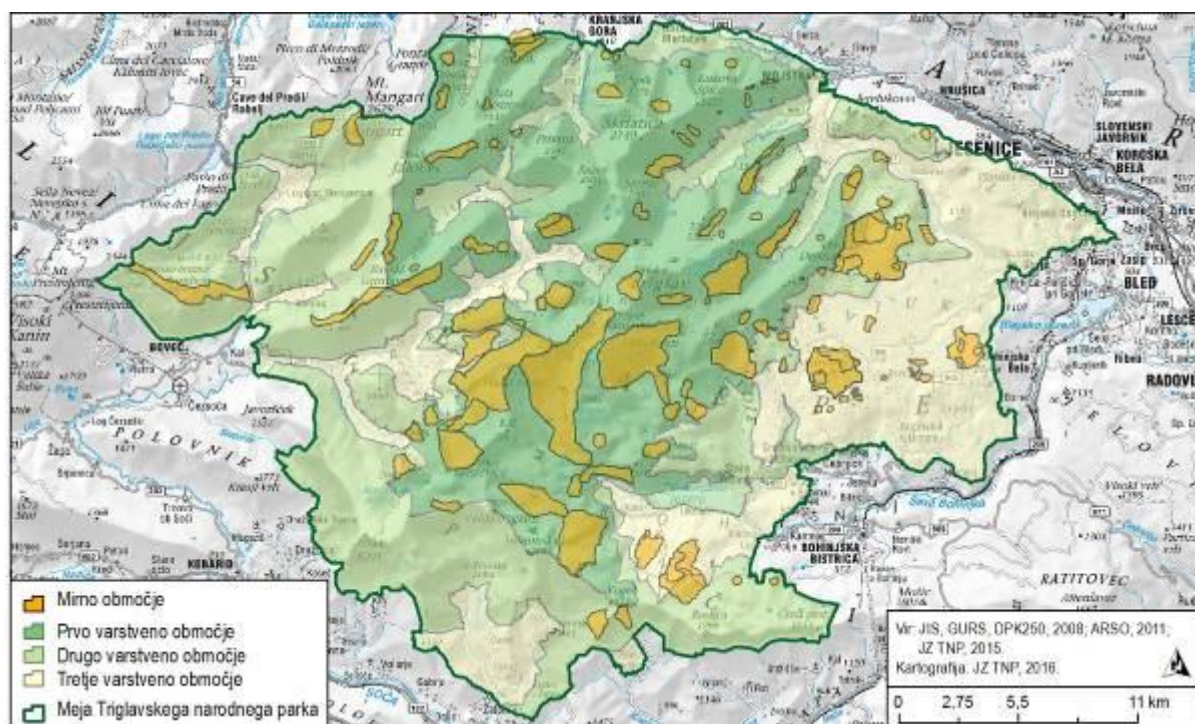
Ohranjeno: naravna vrednota (NV) je ohranjena z lastnostmi, zaradi katerih je bila spoznana za NV.

Spremenjeno: NV je v manjši meri spremenjena glede na stanje ob vpisu v register NV.

Zelo spremenjeno: lastnosti NV, zaradi katerih je bila vpisana v register NV, so bistveno spremenjene (npr. regulacija struge vodotoka v večji dolžini). Potrebna je presoja, ali NV še vedno izpolnjuje lastnosti za NV in ali bi ukrepi še lahko spremenili spremenjeno stanje v prvotno.

Uničeno: NV ni več oziroma njene lastnosti so uničene.

Priloga 4: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz mirnih območij

Slika P4-1: Prikaz mirnih območij, na katerih sta obisk in raba prilagojena varstvu vrst in habitatnih tipov

Tabela P4-2: Mirna območja s površino in omejitvami

Koda območja	Krajevno ime	Površina (ha)	Koda omejitve
1	Dolina Triglavskih jezer	1246,9	01, 06, 13
2	Mišeljski konec	793,6	01
3	Travniška dolina	688,3	01, 05, 09, 11
4	Melo	458,1	01
5	Trstje	279,1	01
6	Spodnja Komna	275,2	01, 06, 13
7	Babnik	267,6	01
8	Zgornja Krma 1	261,2	01, 04, 09, 13, 16
9	Zgornja Krma 2	261,2	01, 06, 13
10	Zgornja Krma 3	261,2	01
11	Orlove glave	219,4	09
12	V glavah	150,8	01, 05
13	Strmarica	128,5	01, 09
14	Za skalo	126,6	01, 05
15	Mružov žleb	124,2	09
16	Ozebniška planja	113,7	01, 05
17	Komarča	113,5	09

Koda območja	Krajevno ime	Površina (ha)	Koda omejitve
18	Storeč	103,6	01, 09
19	Komar	94,1	01
20	Pod Čelom	92,7	01
21	Velika planina – Za Razorcem	92,2	01
22	Velika Dnina	91,0	01
23	Suhi plaz	87,3	01
24	Zajavor – Luknja	86,1	01
25	Mala Pišnica	77,2	01, 05
26	Vitranc	63,3	01
27	Vogel	71,7	01
28	Kozličnik	68,6	01, 08
29	Pod Debeljakom – Okroglica	68,1	01
30	V vrhu	64,2	01, 08, 15
31	Visoki Zjabci	63,8	01, 05
32	Berebica	61,4	01
33	Frdamane police	56,3	01
34	Ledine	51,8	01
35	Pod Prehodci	48,6	01, 05
36	Jagrova skala	48,6	01, 13
37	Za Cmirom	46,3	01, 05
38	Tičarica – Lepena	46,1	01, 05
39	Goličica – Debela peč	42,5	01, 09
40	Bušnica	42,1	01, 09
41	Ponca	40,6	01
42	Pod Široko pečjo	38,7	01, 16
43	Sive police	35,3	01, 05
44	Gabrje	33,3	01, 05
45	Stenar	32,5	01
46	Ovčarija	28,9	08
47	Nizka dolina	28,2	08
48	Ovčja stran	26,7	01, 08, 15
49	Planina Krstenica	26,4	08
50	Na glavah	23,7	01
51	Vršič	10,4	01, 05, 08
52	Bezinka	23,1	01
53	Tičarica – Trenta	22,9	01, 05, 10, 11, 14
54	Na Dolinah	21,5	01
55	Vošnovec	33,2	08, 15
56	Na jezercu	20,4	01, 05
57	Srednja Gora – Trta 1	20,2	02, 12
58	Srednja Gora – Trta 2	20,2	02, 12
59	Na brinju	18,5	01

Koda območja	Krajevno ime	Površina (ha)	Koda omejitve
60	Plazi	17,7	01, 05, 10, 11, 14
61	Smrajka	16,1	01, 08, 15
62	Pod Kurjim vrhom	15,3	01
63	Petelin	18,7	08, 15
64	Jozlnov Stan	14,8	02
65	Zmrzlica	14,7	08, 15, 18
66	Med plazmi	14,2	01
67	Nad Studencem	14,0	05
68	Lengarjev Komen	13,4	01
69	Sleme	13,4	01, 05
70	Rutarški Vršič	11,7	01
71	Kokošinjica	10,8	08
72	Zimova peč	10,9	01, 05
73	Vrtaška planina 1	10,2	01, 08, 15, 16
74	Za lesom	8,9	08, 15
75	Gomule	9,2	08, 15
76	Apica	9,1	01
77	Planina Brda	9,0	01, 05, 13
78	Kurji vrh	8,6	01
79	Pekel	7,0	05
80	Šinovec	6,3	01, 08, 15
81	Bratova peč	7,0	08, 15, 18
82	Medvedovec, Goše	5,5	08, 15, 18
83	Na Jezercu	4,7	01
84	Vrtaška planina 2	4,4	01, 08, 15, 16
85	Plesišče	3,3	01, 12
86	Mrežce	2,8	01, 05
87	Mali Selišnik	2,0	01, 08, 15
88	Kremenovec	23,3	01, 08, 15
89	Sleme	1,7	01, 13
91	Pod Luknjo	1,4	01, 08
92	Črlovec	1,2	01, 08, 15
93	Mesnava glava	0,8	01
94	Šplevta	0,7	01
95	Kačji rob	0,4	01
96	Tičarica – Trenta	268,8	01, 05, 09
97	Gomule	70,6	01
98	Žabiški Kuk	82,3	05
99	Vogel – vzhodno pobočje	45,8	05
100	Rombon - Veliki vrh	304,4	01, 09
101	Bavški Grintavec – Osojnica – greben 1	121,7	01, 11
102	Bavški Grintavec – Osojnica – greben 2	121,7	01, 11

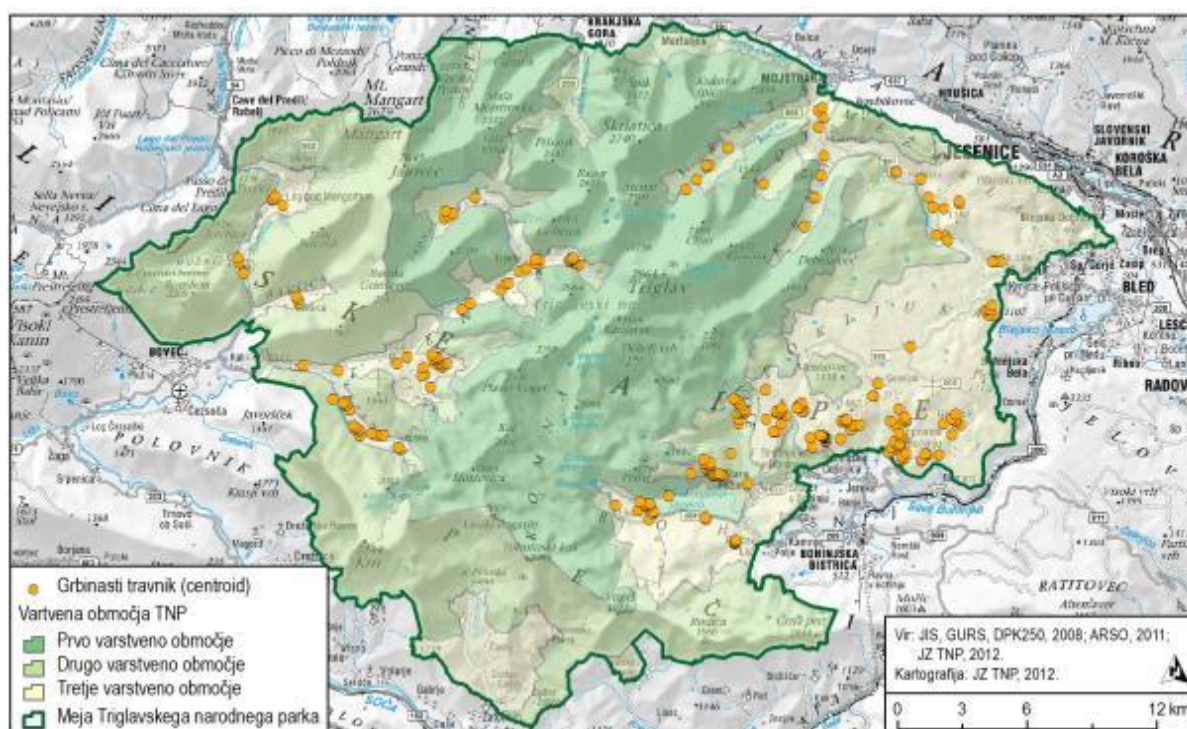
Koda območja	Krajevno ime	Površina (ha)	Koda omejitve
103	Bavški Grintavec – Osojnica – greben 3	121,7	01, 11
104	Pihavec 1	46,8	01, 11
105	Pihavec 2	46,8	01, 11
106	Pihavec 3	46,8	01, 11
107	Mali Vrh – Sedlo	80,3	09
108	Mesnovka	60,0	08
109	Velika korita Soče	1,5	17
110	Pri Rupah	35,7	08, 15, 12
111	Krašca	16,2	01, 12
112	Mesnovec – Visoko	94,1	08, 12, 15
113	Lemovce	32,5	08, 12, 15
114	Jerebikovec	21,3	01, 08, 15
115	Miščovec	15,1	08, 12, 15
117	Nad sirarno	12,6	08, 15
118	Pezdenca	10,7	08, 15
119	Lopata	123,2	01
120	Praznice	9,0	08, 15
121	Pod Kajšcam	6,5	08, 15
122	Javorov vrh	10,0	08, 15
123	Na prehodu	9,1	08, 15
124	Na Mlakah	7,7	07
125	Šijec	14,9	07
126	Blejsko barje	14,1	07
127	Golenberca	4,0	07
128	Goreljek	4,3	07
129	Klek	161,4	01, 08, 15
130	S od Šijca	2,9	07
131	S od Golenberce	3,8	07
132	Z od Blejskega barja	0,9	07
133	Klek – širše območje	553,6	01
134	Mesnovec – širše območje	280,7	01, 13
135	Vošnovec – širše območje	63,8	01
136	Kokošinjica – Voklo – širše območje	174,3	01
137	Ogrinc – Vokel	10,9	01, 15
138	Rečiška planina – greben	11,8	01, 15

Legenda (kode omejitev):

Koda	Vrsta omejitve
01	hoja in uporaba izključno označenih obstoječih planinskih poti, mulatjer ali tistih poti, katerih uporabo dovoli javni zavod
02	hoja in uporaba izključno označenih poti od 1. marca do 1. julija
03	hoja in gorsko kolesarjenje izključno po gozdnih cestah

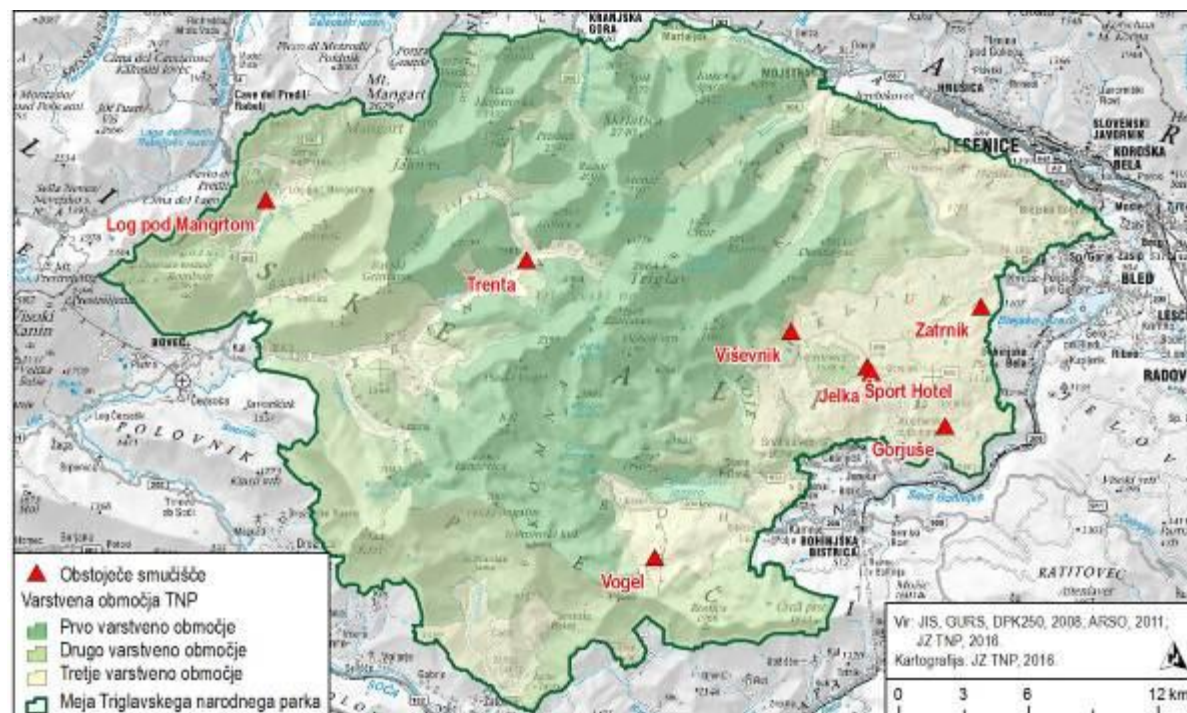
04	prepoved markiranja neoznačenih ali nadelave novih planinskih poti
05	prepoved turne smuke
06	izvajanje turne smuke izključno na trasah, ki jih določi javni zavod
07	popolna celoletna omejitev dostopa na območje ali njegove rabe
08	popolna omejitev dostopa na območje od 1. marca do 1. julija, razen s predhodnim soglasjem javnega zavoda in v spremstvu naravovarstvenega nadzornika
09	prepoved jadralnega padalstva, vključno z vzletanjem, letenjem po koridorjih in pristajanjem
10	prepoved base jumpinga
11	prepoved jadralnega letalstva ali izvajanja panoramskih preletov
12	popolna prepoved helikopterskih letov
13	izvajanje helikopterskih letov po vnaprej določenem usklajenem terminskem načrtu
14	prepoved gorskega kolesarjenja
15	prepoved izvajanja gozdarske dejavnosti od 1. marca do 1. julija
16	izvajanje paše v skladu s pašnimi redi
17	popolna prepoved izvajanja dejavnosti na vodotoku
18	prepoved uporabe motornih vozil in vožnje z njimi od 1. marca do 1. junija

Priloga 5: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz območij grbinastih travnikov

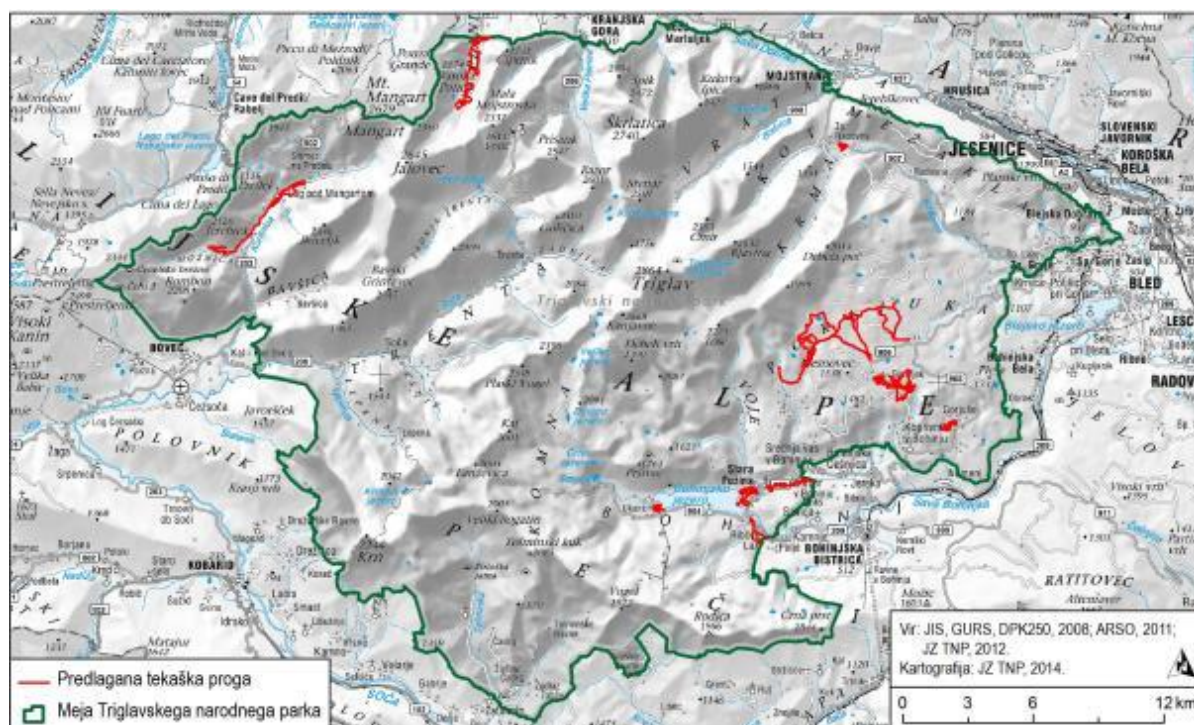
Slika P5: Prikaz območij grbinastih travnikov

Priloga 6: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz obstoječih smučišč

Slika P6: Prikaz z obstoječih smučišč (obseg obstoječih smučišč bo potrjen s sklepom Ministrstva za okolje in prostor)

Priloga 7: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz predlaganih tekaških prog

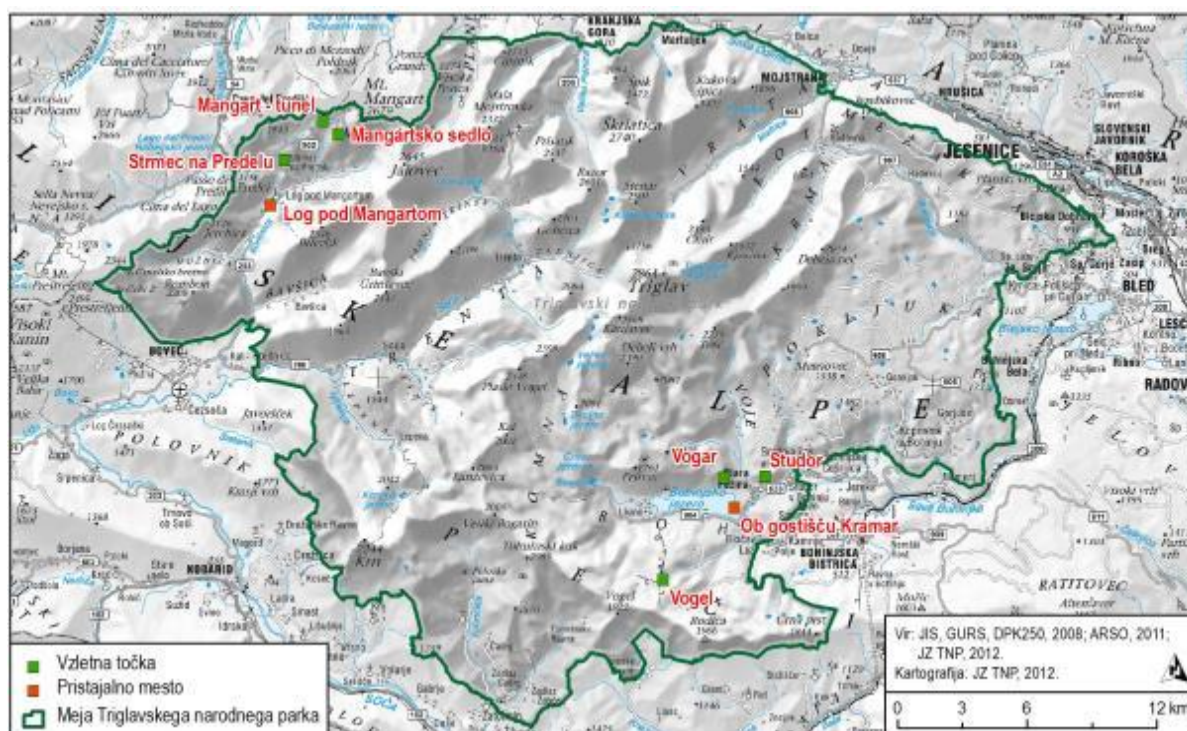
Slika P7: Prikaz predlaganih tekaških prog

Priloga 8: Podrobni varstveni režim – seznam obstoječih helidromov

Tabela P8: Mesta obstoječih helidromov ali heliportov (vir: Gorska reševalna služba in PZS)

Lokacija	Urejenost	Umestitev
vzletišča pri planinskih kočah		
Koča pod Bogatinom	zasilno/neurejeno	pri koči
Dom na Komni	urejeno	pri koči
Koča pri Triglavskih jezerih	urejeno	pri koči
Vodnikov dom na Velem polju	urejeno	pri koči
Dom Planika pod Triglavom	urejeno	pri koči
Triglavski dom na Kredarici	urejeno	pri koči
Tržaška koča na Doliču	urejeno	pri koči
Zasavska koča na Prehodavcih	urejeno	pri koči
Pogačnikov dom na Kriških podih	urejeno	pri koči
Aljažev dom v Vratih	urejeno	na levem bregu Triglavske Bistrice
Dom Valentina Staniča	urejeno	pri koči
Erjavčeva koča na Vršiču	urejeno	pod kočo
Dom v Tamarju	zasilno/neurejeno	na travniku pred kočo
Zavetišče pod Špičkom	urejeno	pri koči
Koča na Planini Razor	urejeno	pri koči
vzletišča na drugih lokacijah		
Vrtaška planina	urejeno	pri koči
Trenta – Info center	zasilno/neurejeno	na travniku blizu infocentra
Pokljuka – Rudno polje	urejeno	pri biatlonskem centru
Ravne	zasilno/neurejeno	
Stara Fužina	zasilno/neurejeno	travnik pri parkirišču pod Melom
Za akom	zasilno/neurejeno	ob bivaku
Bavšica	zasilno/neurejeno	
Log pod Mangartom	zasilno/neurejeno	
Zapoudnem v Zadnji Trenti	zasilno/neurejeno	
V skednjih pod Prisankom	zasilno/neurejeno	
Pod travnikom	zasilno/neurejeno	
Solna glava pod Prisankom	zasilno/neurejeno	

Priloga 9: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz vzletnih in pristajalnih mest

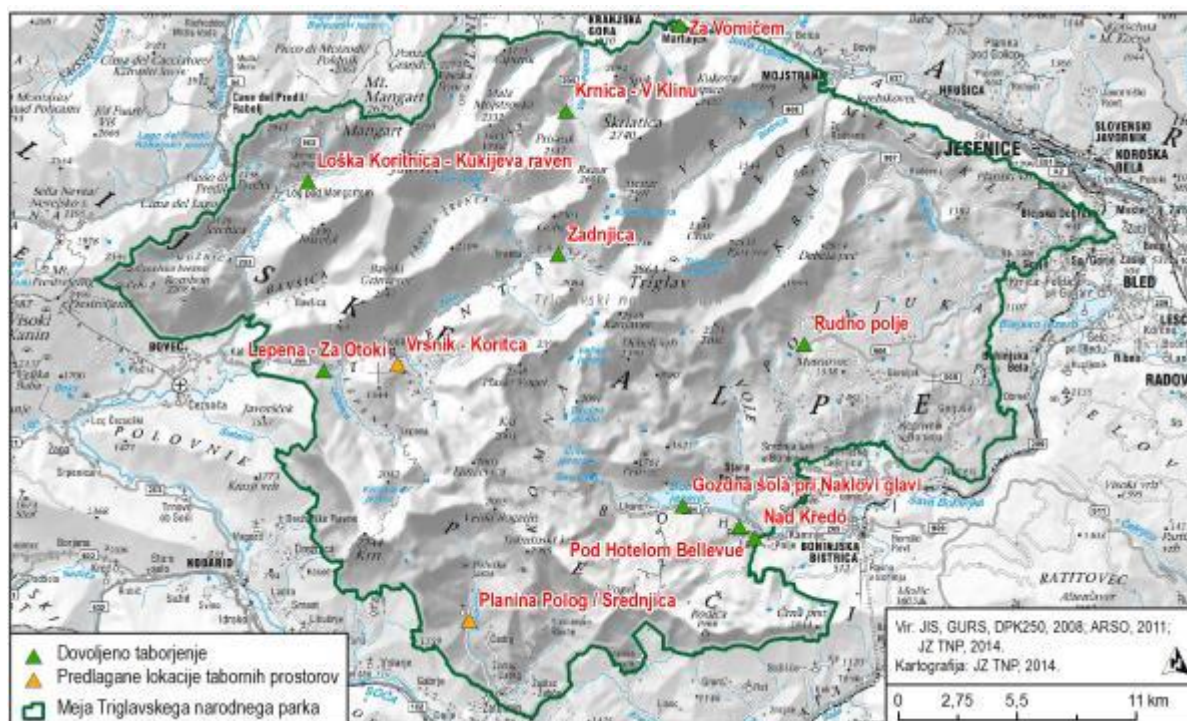

Slika P9: Vzletne točke in pristajalna mesta, za katera se šteje, da njihova raba ne ogroža ciljev narodnega parka, in se za njihovo rabo lahko podeli soglasje

Legenda k prikazu na zemljevidu:

Ime točke/mesta	Geografska širina	Geografska dolžina
vzletna točka Vogel	N 46°15.150378'	E 13°50.402868'
vzletna točka Vogar	N 46°17.669904'	E 13°52.523976'
vzletna točka Studor	N 46°17.743608'	E 13°54.03225'
vzletna točka Mangart tunel	N 46°43.8653'	E 13°63.1189'
vzletna točka Mangartsko sedlo	N 46°26.31'	E 13°37.88'
vzletna točka Strmec na Predelu	N 46°25.297'	E 13°36.4055'
pristajalno mesto Log pod Mangartom	N 46°24.233322'	E 13°36.033324'
pristajalno mesto Ob gostišču Kramar	N 46°16.92009'	E 13°52.907982'

Priloga 10: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz mest za taborjenje in šotorjenje, ki so skladna z varstvenimi cilji narodnega parka

Slika P10: Mesta za taborjenje in šotorjenje

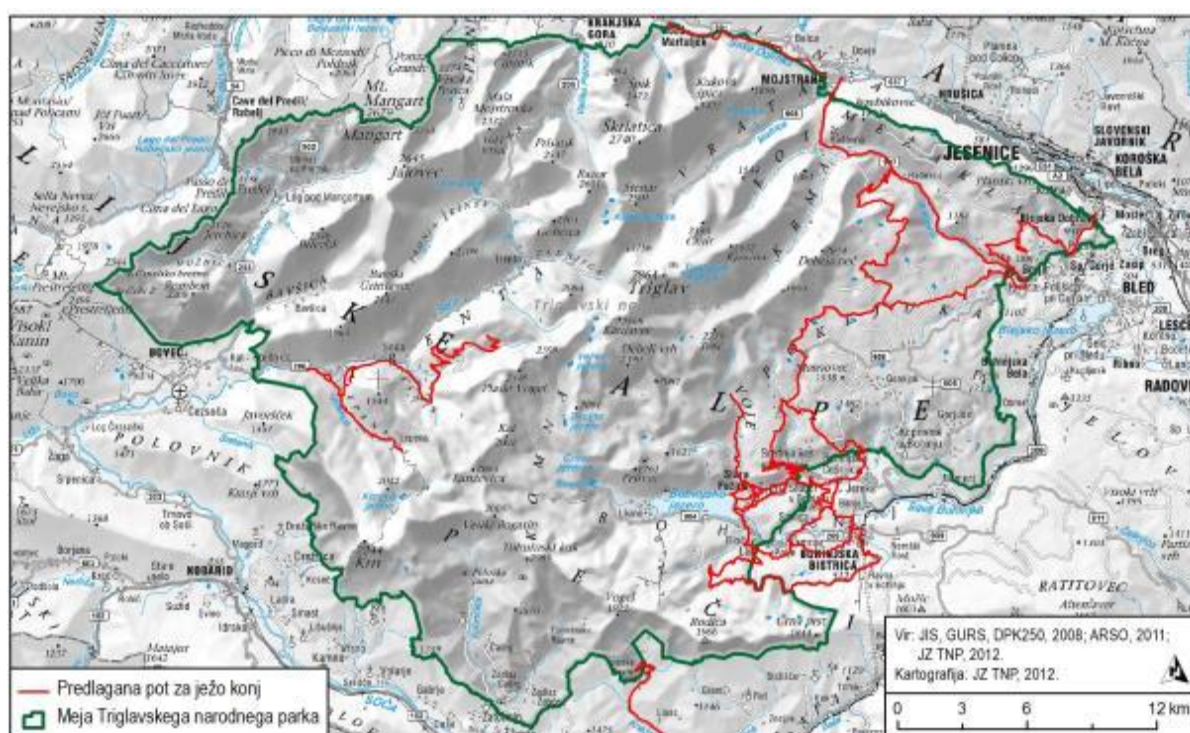
Priloga 11: Podrobni varstveni režim – opredelitev mest za izvajanje dejavnosti na vodotokih

Tabela P11: Mesta, na katerih izvajanje turistične, športne ali rekreacijske dejavnosti na vodotokih in stoječih vodah ne ogroža ciljev narodnega parka, in čas, v katerem se te dejavnosti lahko izvajajo

Ime območja	Podrobna prostorska opredelitev	Obdobje dovoljenih dejavnosti
kopanje in plavanje		
Bohinjsko jezero	Območje vsega jezera	Dejavnosti so dovoljene vse leto.
Soča	Na odseku 300 m gorvodno od Malih korit do sotočja z Vrsnico in dolvodno od tolmuna ob koncu Velikih korit do sotočja z Lepenco.	Dejavnosti so dovoljene od 15. 3. do 31. 10. z vstopom v vodotok od 9. ure in izstopom iz njega do 18. ure.
plovba		
Bohinjsko jezero	Območje vsega jezera.	Dejavnosti so dovoljene vse leto.
Jezernica, Sava Bohinjka	Na odseku od iztoka Bohinjskega jezera do dolvodne meje TNP. Vstopno mesto je na Bohinjskem jezeru.	Dejavnosti so ob ustreznem pretoku dovoljene: – od 1. 4. do 31. 5. od 10. do 17. ure, – od 1. 6. do 31. 8. od 9. do 18. ure, – od 1. 9. do 31. 10. od 10. do 17. ure.
Soča	Na odseku od tolmuna ob koncu (dolvodno od) Velikih korit do dolvodne meje TNP. Pri plovbi je treba uporabljati vstopno mesto Velika korita ter vstopno izstopno mesto Bunkerji in Kršovec.	Dejavnosti so ob ustreznem pretoku dovoljene od 15. 3. do 31. 10. z vstopom v vodotok od 9. ure in izstopom iz njega do 18. ure.
Koritnica	Na odseku od konca (dolvodno od) Kluških korit pod trdnjavo Kluže do dolvodne meje TNP. Pri plovbi je treba uporabljati vstopno mesto Kluže.	Dejavnosti so ob ustreznem pretoku dovoljene od 15. 3. do 31. 10. z vstopom v vodotok od 9. ure in izstopom iz njega do 18. ure.
soteskanje		
Fratarica	Za dostop se uporablja obstoječa markirana pot do slapa Parabola in naprej po neoznačeni poti do struge Fratarice. Vstop v vodotok je na višini približno 820 m n. m. Izstopna točka je ob sotočju Fratarice in Koritnice.	Nočno soteskanje je prepovedano. Dejavnosti so ob ustreznem pretoku dovoljene od 15. 3. do 31. 10.
Predelica	Za dostop se uporablja obstoječa označena pot s ceste Predel–Bovec pri mostu čez Mangartski potok navzdol do struge Predelice. Ena vstopna točka je pri tolmunu »Smaragдно oko« na višini približno 1050 m n. m., druga (vstopno-izstopna točka) je ob sotočju z Mangartskim potokom na višini približno 900 m n. m. Izstopna točka je pri mostu čez Predelico v Logu pod Mangartom.	Nočno soteskanje je prepovedano. Dejavnosti so ob ustreznem pretoku na zgornjem delu Predelice dovoljene od 15. 3. do 31. 10., na spodnjem delu (od sotočja z Mangartskim potokom dolvodno) pa: – od 1. 4. do 31. 5. z izstopom iz vodotoka do 17. ure, – od 1. 6. do 31. 8. z izstopom iz vodotoka do 18. ure, – od 1. 9. do 15. 10. z izstopom iz vodotoka do 17. ure.
Jerečica	Za dostop se uporablja kolovoz od kapelice na Podjeljah do vodotoka ali gozdni kolovoz od peskokopa v Jereki. Vstopna točka je na višini približno 870 m n. m. (zunaj območja TNP je druga vstopno-izstopna točka na višini približno 715 m n. m., kjer kolovoz prečka vodotok, in izstopna točka pri peskokopu v	Nočno soteskanje je prepovedano. Dejavnosti so ob ustreznem pretoku dovoljene od 15. 3. do 31. 10.

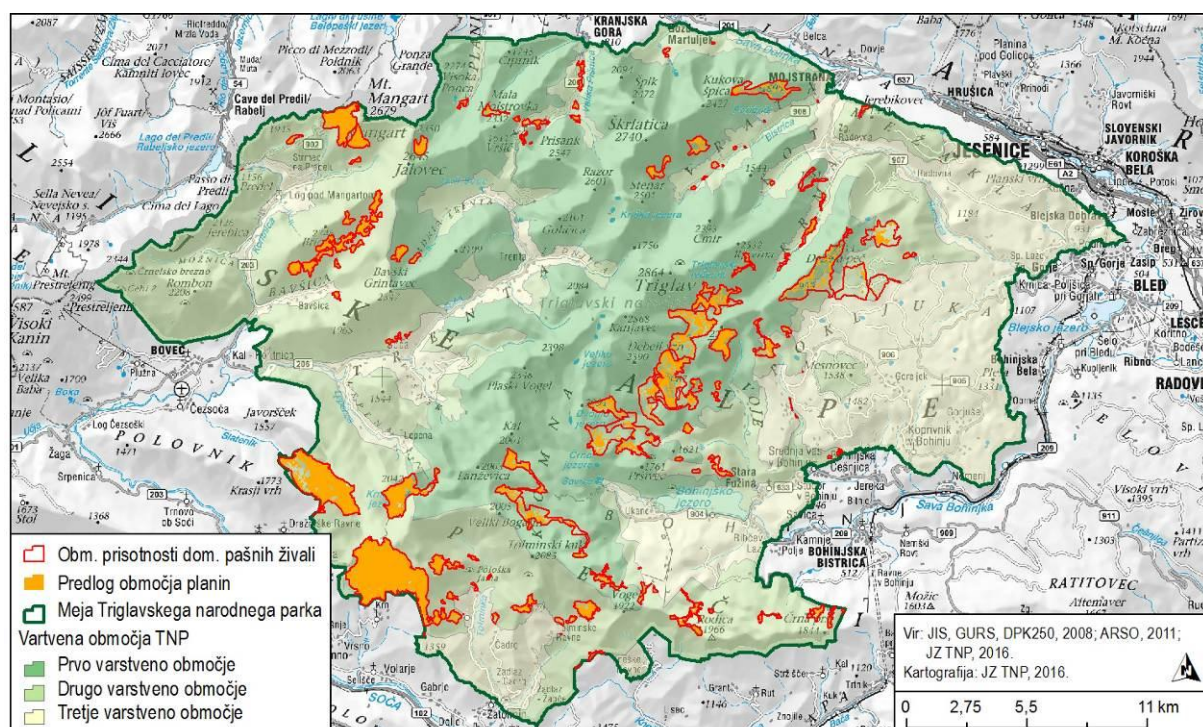
	Jereki na višini približno 660 m n. m.).	
potapljanje		
Bohinjsko jezero	Na območju vsega jezera.	Dejavnosti so dovoljene vse leto.
Soča	Korita pri Kršovcu pod Golobarsko žičnico v dolžini približno 130 m. Za dostop do reke se uporabljajo obstoječe dostopne poti vstopno-izstopnega mesta Zmuklica, ki je sicer urejeno za izvajanje plovbe.	Dejavnosti so dovoljene od 15. 3. do 31. 10. z vstopom v vodotok od 9. ure in izstopom iz vodotoka do 18. ure.

Priloga 12: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz predlaganih poti za ježo konj

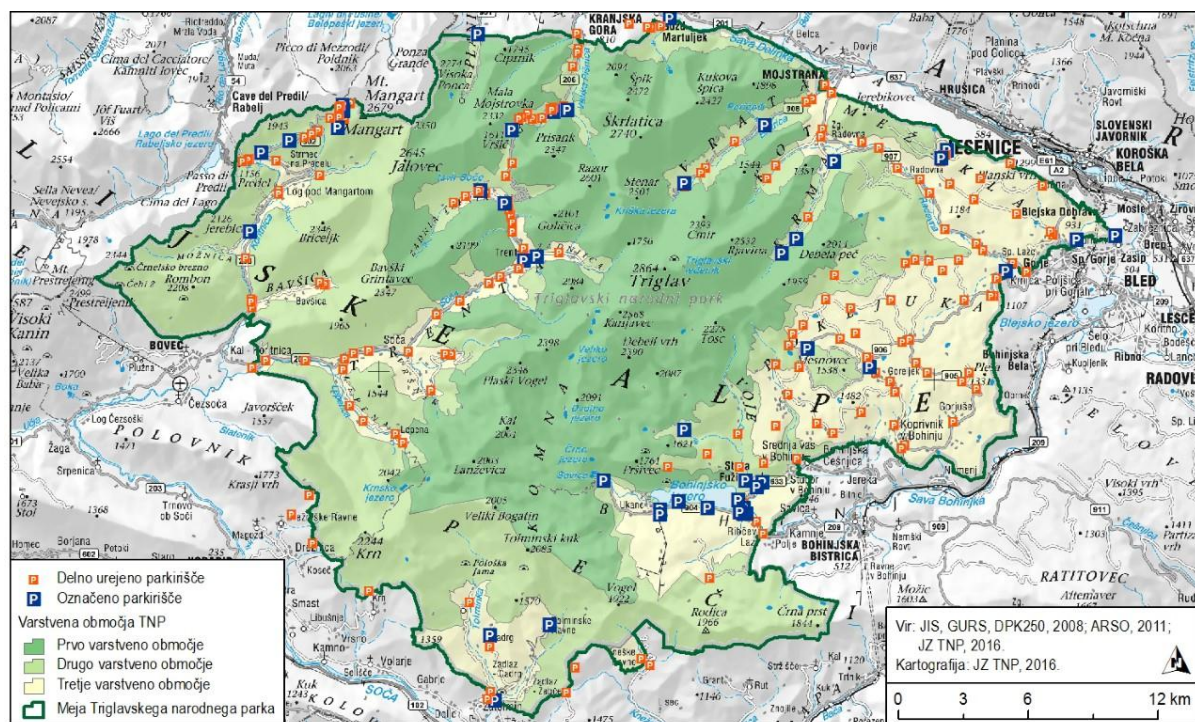
Slika P12: Prikaz predlaganih poti za ježo konj

Priloga 13: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz območij planin

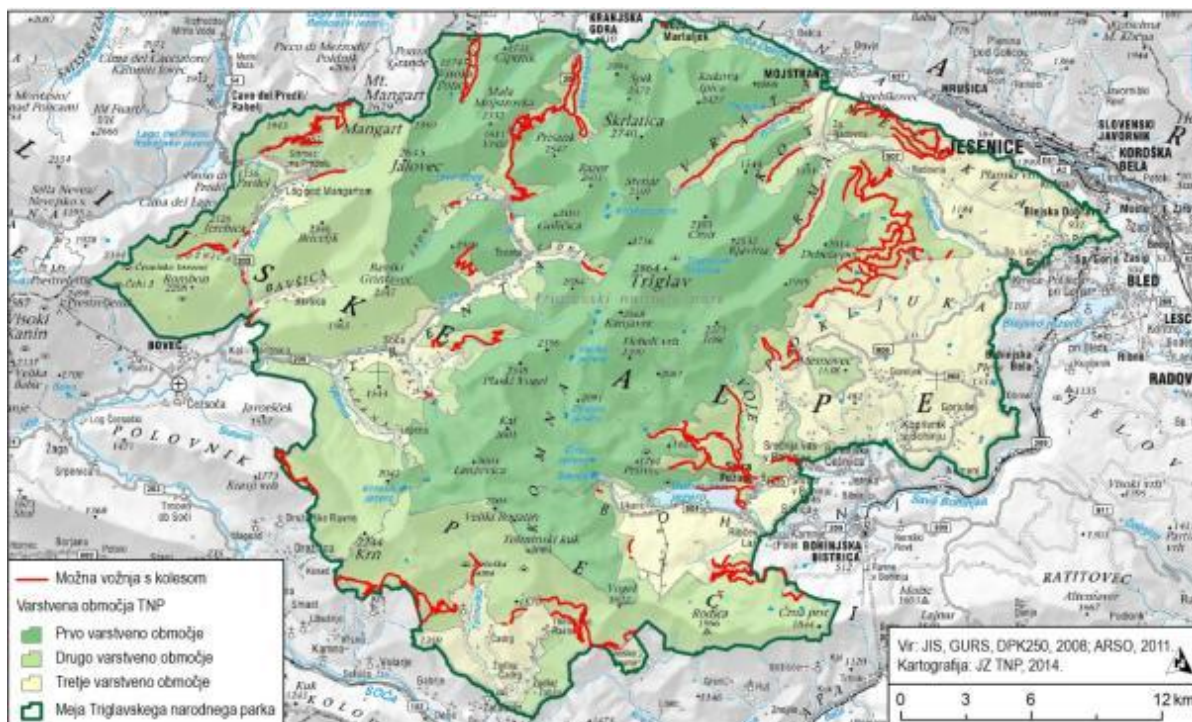
Slika P13: Prikaz območij planin

Priloga 14: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz obstoječih parkirnih mest, na katerih je dopustno parkiranje z vidika varstvenih ciljev narodnega parka

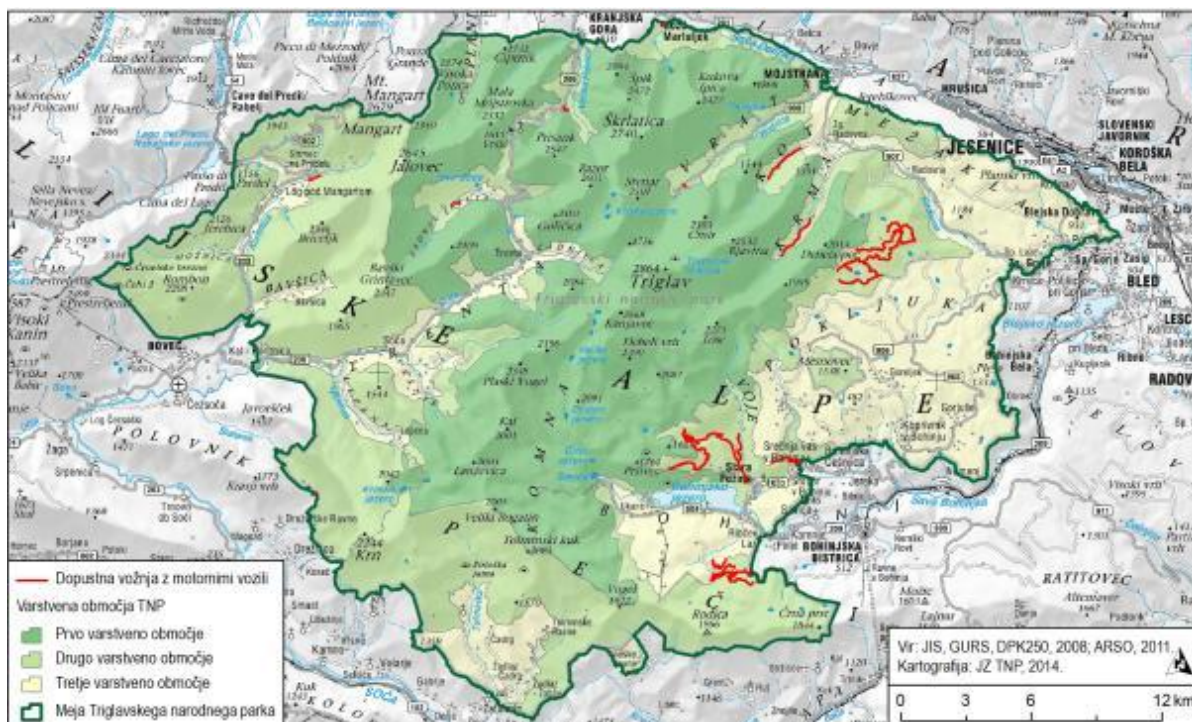
Slika P14: Prikaz obstoječih parkirnih mest

Priloga 15: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz prometnic v osrednjem območju, na katerih je dopustna vožnja s kolesi

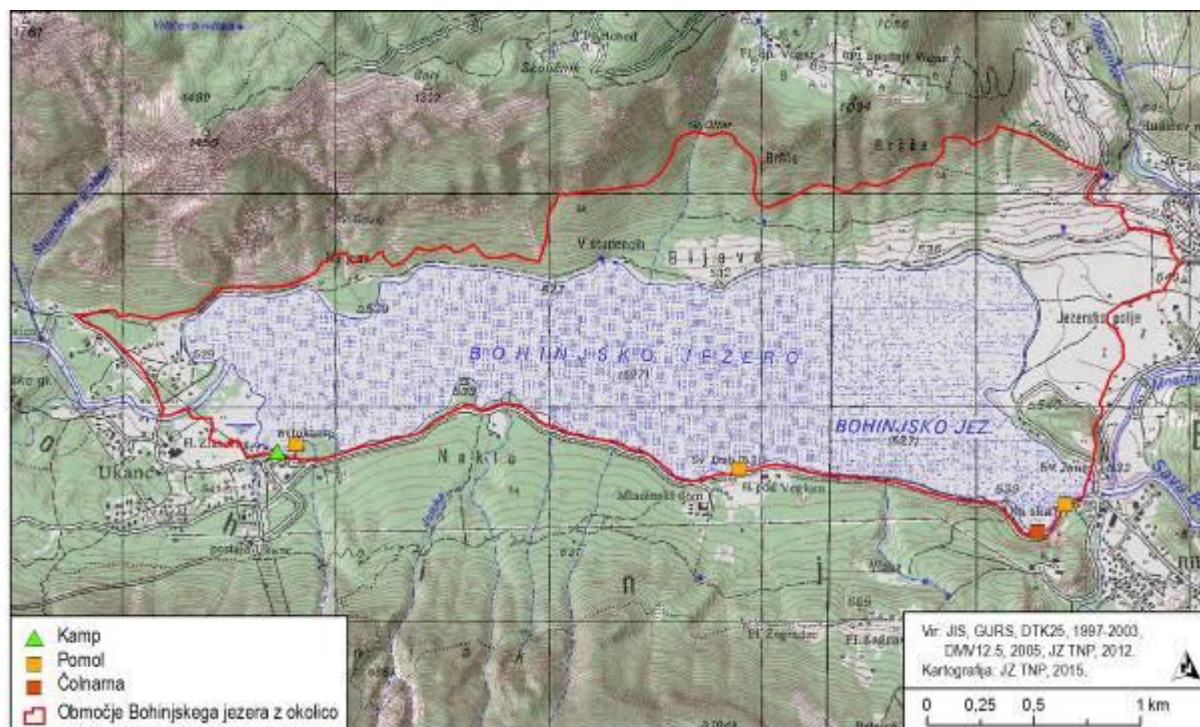
Slika P15: Prikaz prometnic v osrednjem območju, na katerih je dopustna vožnja s kolesi

Priloga 16: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz kmetijskih in gozdnih cest v drugem varstvenem območju, na katerih je dovoljena vožnja z motornimi vozili

Slika P16: Prikaz kmetijskih in gozdnih cest v drugem varstvenem območju, na katerih je dovoljena vožnja z motornimi vozili

Priloga 17: Podrobni varstveni režim – kartografski prikaz območja Bohinjskega jezera

Slika P17: Območje Bohinjskega jezera

Priloga 18: Finančno ovrednotenje nalog NU 2016–2025 glede na vir financiranja

Koda	Prioriteta	Vrsta naloge	Skupaj stroški	Viri za izvajanje nalog				
				skupaj viri proračun JZ	skupaj viri proračun PS	skupaj viri mednarodni projekti	skupaj lastni prihodki JZ	skupaj drugi javni viri
A1.1	1	V	4.351.892 €	1.218.850 €	649.000 €	– €	12.384 €	2.260.260 €
A1.2	1	V	375.664 €	87.719 €	73.000 €	– €	– €	214.945 €
A1.3	1	V	279.752 €	82.052 €	50.000 €	– €	– €	147.700 €
A1.4	1	V	486.679 €	83.379 €	90.000 €	27.250 €	7.750 €	278.300 €
A1.5	2	V	36.271 €	31.271 €	5.000 €	– €	– €	– €
A1.6	1	O	36.918 €	26.918 €	– €	– €	– €	10.000 €
SKUPAJ A1			5.567.177 €	1.530.190 €	867.000 €	238.648 €	20.134 €	2.911.205 €
A2.1	1	V	38.606 €	19.006 €	– €	– €	– €	19.600 €
A2.2	1	V	240.098 €	130.698 €	45.000 €	– €	– €	64.400 €
A2.3	2	V	111.859 €	49.059 €	– €	– €	– €	62.800 €
SKUPAJ A2			390.563 €	198.763 €	45.000 €	– €	– €	146.800 €
A3.1	1	V	460.809 €	125.409 €	105.000 €	138.750 €	26.250 €	65.400 €
A3.2	2	V	137.712 €	82.112 €	25.000 €	12.750 €	2.250 €	15.600 €
A3.3	2	V	102.198 €	32.198 €	70.000 €	– €	– €	– €
A3.4	1	V	55.103 €	43.903 €	– €	– €	– €	11.200 €
SKUPAJ A3			755.822 €	283.622 €	200.000 €	151.500 €	28.500 €	92.200 €
A4.1	1	V	471.721 €	174.321 €	60.000 €	– €	– €	237.400 €
A4.2	1	V	452.585 €	50.585 €	305.000 €	– €	– €	97.000 €
A4.3	2	V	195.110 €	86.710 €	22.000 €	211.398 €	– €	86.400 €
A4.4	2	V	317.271 €	53.211 €	50.000 €	– €	– €	214.060 €
A4.5	1	V	204.571 €	104.194 €	– €	22.783 €	7.194 €	70.400 €
A4.6	1	V	179.573 €	59.373 €	– €	– €	– €	120.200 €
A4.7	1	V	98.673 €	34.473 €	– €	– €	– €	64.200 €
SKUPAJ A4			1.919.504 €	562.867 €	437.000 €	22.783 €	7.194 €	889.660 €
A5.1	2	V	219.351 €	46.551 €	– €	– €	– €	172.800 €

Koda	Prioriteta	Vrsta naloge	Skupaj stroški	Viri za izvajanje nalog				
				skupaj viri proračun JZ	skupaj viri proračun PS	skupaj viri mednarodni projekti	skupaj lastni prihodki JZ	skupaj drugi javni viri
A5.2	2	V	59.626 €	34.026 €	– €	– €	– €	25.600 €
A5.3	3	V	54.814 €	21.414 €	25.000 €	– €	– €	8.400 €
A5.4	2	V	58.101 €	46.901 €	– €	– €	– €	11.200 €
A5.5	2	V	413.797 €	25.997 €	25.000 €	– €	– €	362.800 €
A5.6	3	V	55.725 €	36.080 €	– €	– €	– €	19.645 €
SKUPAJ A5			861.414 €	210.969 €	50.000 €	– €	– €	600.445 €
A6.1	2	V	339.425 €	97.425 €	– €	– €	– €	242.000 €
A6.2	1	V	107.009 €	38.409 €	– €	– €	– €	68.600 €
A6.3	2	V	20.310 €	20.310 €	– €	– €	– €	– €
A6.4	2	V	19.093 €	8.093 €	5.000 €	– €	– €	6.000 €
SKUPAJ A6			485.838 €	164.238 €	5.000 €	– €	– €	316.600 €
A7.1	2	V	84.719 €	66.719 €	– €	17.100 €	900 €	– €
A7.2	2	V	50.034 €	40.034 €	– €	– €	– €	10.000 €
SKUPAJ A7			134.753 €	106.753 €	– €	17.100 €	900 €	10.000 €
A8.1	2		292.440 €	44.740 €	– €	– €	– €	247.700 €
A8.2	2	V	122.348 €	10.748 €	– €	– €	– €	111.600 €
A8.3	2	V	25.107 €	19.507 €	– €	– €	– €	5.600 €
SKUPAJ A8			439.895 €	74.995 €	– €	– €	– €	364.900 €
A9.1	1	V	49.296 €	32.496 €	4.000 €	– €	– €	12.800 €
A9.2	2	V	31.940 €	13.540 €	– €	– €	– €	18.400 €
A9.3	2	V	8.893 €	6.093 €	– €	– €	– €	2.800 €
SKUPAJ A9			90.129 €	52.129 €	4.000 €	– €	– €	34.000 €
A10.1	1	V/R	1.237.961 €	388.961 €	849.000 €	– €	– €	– €
SKUPAJ A10			1.237.961 €	388.961 €	849.000 €	– €	– €	– €
A11.1	1	V	1.170.203 €	1.155.203 €	15.000 €	– €	– €	– €
A11.2	1	V	1.170.203 €	1.155.203 €	15.000 €	– €	– €	– €
SKUPAJ A11			2.340.406 €	2.310.406 €	30.000 €	– €	– €	– €

Koda	Prioriteta	Vrsta naloge	Skupaj stroški	Viri za izvajanje nalog				
				skupaj viri proračun JZ	skupaj viri proračun PS	skupaj viri mednarodni projekti	skupaj lastni prihodki JZ	skupaj drugi javni viri
A12.1	1	V/R	559.297 €	504.797 €	– €	– €	– €	54.500 €
A12.2	1	V	508.700 €	505.700 €	3.000 €	– €	– €	– €
SKUPAJ A12			1.067.997 €	1.010.497 €	3.000 €	– €	– €	54.500 €
SKUPAJ A			15.291.458 €	6.894.389 €	2.490.000 €	430.031 €	56.728 €	5.420.310 €
B1.1	1	V	10.699 €	10.699 €	– €	– €	– €	– €
B1.2	1	V	94.480 €	94.480 €	– €	– €	– €	– €
B1.3	2	V	13.620 €	13.620 €	– €	– €	– €	– €
SKUPAJ B1			118.799 €	118.799 €	– €	– €	– €	– €
B2.1	1	V/R	259.095 €	243.720 €	15.375 €	– €	– €	– €
B2.2	2	V/R	856.935 €	20.310 €	– €	– €	– €	836.625 €
B2.3	1	V/R	70.700 €	65.700 €	– €	4.250 €	750 €	– €
B2.4	2	V	54.040 €	33.540 €	– €	– €	– €	20.500 €
B2.5	3	V	6.770 €	6.770 €	– €	– €	– €	– €
B2.6	1	V	– €	– €	– €	– €	– €	– €
SKUPAJ B2			1.247.540 €	370.040 €	15.375 €	4.250 €	750 €	857.125 €
B3.1	1	V	82.310 €	20.310 €	2.000 €	48.000 €	12.000 €	– €
B3.2	1	V	18.925 €	16.925 €	2.000 €	– €	– €	– €
SKUPAJ B3			101.235 €	37.235 €	4.000 €	48.000 €	12.000 €	– €
B4.1	2	V	446.065 €	30.465 €	22.000 €	– €	– €	393.600 €
B4.2	3	V/R	127.080 €	27.080 €	– €	85.000 €	15.000 €	– €
SKUPAJ B4			573.145 €	57.545 €	22.000 €	85.000 €	15.000 €	393.600 €
B5.1	2	V/R	27.080 €	27.080 €	– €	– €	– €	– €
B5.2	2	V	56.580 €	26.080 €	– €	7.500 €	2.500 €	20.500 €
SKUPAJ B5			83.660 €	53.160 €	– €	7.500 €	2.500 €	20.500 €
SKUPAJ B			2.124.379 €	636.779 €	41.375 €	144.750 €	30.250 €	1.271.225 €
C1.1	1	R	21.540 €	13.540 €	3.000 €	– €	– €	5.000 €
C1.2	1	R	408.458 €	151.458 €	237.000 €	15.000 €	5.000 €	– €

Koda	Prioriteta	Vrsta naloge	Skupaj stroški	Viri za izvajanje nalog				
				skupaj viri proračun JZ	skupaj viri proračun PS	skupaj viri mednarodni projekti	skupaj lastni prihodki JZ	skupaj drugi javni viri
C1.3	1	R	603.646 €	220.146 €	203.500 €	– €	– €	180.000 €
C1.4	1	R	338.274 €	141.274 €	112.000 €	71.250 €	13.750 €	– €
SKUPAJ C1			1.371.918 €	526.418 €	555.500 €	86.250 €	18.750 €	185.000 €
C2.1	3	R	90.496 €	87.396 €	3.100 €	– €	– €	– €
C2.2	2	R	573.738 €	105.738 €	318.000 €	127.500 €	22.500 €	– €
C2.3	2	R	63.999 €	63.999 €	– €	– €	– €	– €
SKUPAJ C2			728.232 €	257.132 €	321.100 €	127.500 €	22.500 €	– €
C3.1	3	R	1.014.254 €	107.854 €	241.400 €	11.250 €	3.750 €	650.000 €
C3.2	2	R	481.815 €	295.815 €	176.000 €	8.500 €	1.500 €	– €
SKUPAJ C3			1.496.069 €	403.669 €	417.400 €	19.750 €	5.250 €	650.000 €
C4.1	2	R	124.186 €	12.186 €	112.000 €	– €	– €	– €
C4.2	3	R	240.708 €	2.708 €	238.000 €	– €	– €	– €
C4.3	0	R	– €	– €	– €	– €	– €	– €
SKUPAJ C4			364.894 €	14.894 €	350.000 €	– €	– €	– €
C5.1	2	R	13.540 €	13.540 €	– €	– €	– €	– €
C5.2	2	R	13.540 €	13.540 €	– €	– €	– €	– €
C5.3	2	R	13.540 €	13.540 €	– €	– €	– €	– €
C5.4	3	V/R	54.160 €	54.160 €	– €	– €	– €	– €
SKUPAJ C5			94.780 €	94.780 €	– €	– €	– €	– €
C6.1	3	R	37.195.782 €	13.540 €	– €	– €	– €	37.182.242 €
C6.2	2	R	137.627 €	99.627 €	38.000 €	– €	– €	– €
SKUPAJ C6			37.333.409 €	113.167 €	38.000 €	– €	– €	37.182.242 €
C7.1	1	R	80.474 €	80.474 €	– €	– €	– €	– €
C7.2	2	R	15.076.056 €	56.056 €	20.000 €	– €	– €	15.000.000 €
C7.3	1	V	3.518.925 €	16.925 €	2.000 €	– €	– €	3.500.000 €
C7.4	2	R	6.770 €	6.770 €	– €	– €	– €	– €
C7.5	1	V	67.700 €	67.700 €	– €	– €	– €	– €

Koda	Prioriteta	Vrsta naloge	Skupaj stroški	Viri za izvajanje nalog				
				skupaj viri proračun JZ	skupaj viri proračun PS	skupaj viri mednarodni projekti	skupaj lastni prihodki JZ	skupaj drugi javni viri
SKUPAJ C7			18.749.925 €	227.925 €	22.000 €	– €	– €	18.500.000 €
SKUPAJ C			60.139.226 €	1.637.984 €	1.704.000 €	233.500 €	46.500 €	56.517.242 €
D1.1	1	V/R	1.142.388 €	735.377 €	15.750 €	– €	391.261 €	– €
D1.2	1	V/R	1.097.707 €	564.550 €	– €	504.726 €	28.431 €	– €
D1.3	1	V/R	688.929 €	456.797 €	15.750 €	4.334 €	212.048 €	– €
D1.4	2	V/R	155.754 €	153.254 €	2.500 €	– €	– €	– €
D1.5	2	V/R	130.589 €	104.589 €	26.000 €	– €	– €	– €
D1.6	1	V/R	116.270 €	90.270 €	26.000 €	– €	– €	– €
D1.7	2	V/R	248.842 €	198.842 €	50.000 €	– €	– €	– €
D1.8	2	V/R	167.928 €	167.928 €	– €	– €	– €	– €
SKUPAJ D1			3.748.406 €	2.471.606 €	136.000 €	509.060 €	631.740 €	– €
D2.1	1	V/R	750.187 €	727.887 €	22.300 €	– €	– €	– €
D2.2	2	V/R	90.799 €	34.799 €	56.000 €	– €	– €	– €
D2.3	3	V/R	48.537 €	37.537 €	7.000 €	3.400 €	600 €	– €
D2.4	1	V/R	55.227 €	55.227 €	– €	– €	– €	– €
SKUPAJ D2			944.750 €	855.450 €	85.300 €	3.400 €	600 €	– €
D3.1	2	V	549.967 €	513.667 €	16.300 €	17.000 €	3.000 €	– €
D3.2	2	V	87.897 €	56.597 €	1.300 €	– €	– €	30.000 €
D3.3	1	V	56.020 €	40.620 €	15.400 €	– €	– €	– €
D3.4	2	V	50.876 €	44.276 €	6.600 €	– €	– €	– €
D3.5	1	V	151.179 €	27.054 €	124.125 €	– €	– €	– €
D3.6	3	V	17.650 €	16.450 €	1.200 €	– €	– €	– €
D3.7	3	V	29.304 €	29.304 €	– €	– €	– €	– €
SKUPAJ D3			942.893 €	727.968 €	164.925 €	17.000 €	3.000 €	30.000 €
D4.1	2	V/R	116.947 €	114.847 €	2.100 €	– €	– €	– €
D4.2	3	V/R	85.880 €	79.580 €	6.300 €	– €	– €	– €
SKUPAJ D4			202.827 €	194.427 €	8.400 €	– €	– €	– €

Koda	Prioriteta	Vrsta naloge	Skupaj stroški	Viri za izvajanje nalog				
				skupaj viri proračun JZ	skupaj viri proračun PS	skupaj viri mednarodni projekti	skupaj lastni prihodki JZ	skupaj drugi javni viri
SKUPAJ D			5.838.875 €	4.249.450 €	394.625 €	529.460 €	635.340 €	30.000 €
E1.1	1	V/R	270.436 €	195.487 €	73.000 €	1.481 €	468 €	– €
SKUPAJ E1			270.436 €	195.487 €	73.000 €	1.481 €	468 €	– €
E2.1	1	V/R	566.687 €	315.287 €	– €	88.400 €	93.000 €	70.000 €
E2.2	2	0	121.182 €	59.182 €	– €	52.700 €	9.300 €	– €
SKUPAJ E2			687.869 €	374.469 €	– €	141.100 €	102.300 €	70.000 €
E3.1	1	V/R	199.119 €	199.119 €	– €	– €	– €	– €
E3.2	1	V/R	187.098 €	87.098 €	– €	– €	– €	100.000 €
SKUPAJ E3			386.217 €	286.217 €	– €	– €	– €	100.000 €
E4.1	1	0	891.203 €	891.203 €	– €	– €	– €	– €
E4.2	1	0	102.687 €	102.687 €	– €	– €	– €	– €
E4.3	1	0	122.456 €	122.456 €	– €	– €	– €	– €
E4.4	1	0	1.190.977 €	659.533 €	– €	– €	– €	531.444 €
E4.5	1	0	80.345 €	80.345 €	– €	– €	– €	– €
E4.6	1	0	97.390 €	97.390 €	– €	– €	– €	– €
E4.7	1	V	1.241.950 €	1.209.950 €	32.000 €	– €	– €	– €
E4.8	1	0	174.655 €	– €	– €	– €	174.655 €	– €
SKUPAJ E4			3.901.664 €	3.163.565 €	32.000 €	– €	174.655 €	531.444 €
E5.1	1	0	81.309 €	81.309 €	– €	– €	– €	– €
E5.2	2	V	809.623 €	744.623 €	65.000 €	– €	– €	– €
SKUPAJ E5			890.932 €	825.932 €	65.000 €	– €	– €	– €
SKUPAJ E			6.137.118 €	4.845.670 €	170.000 €	142.581 €	277.423 €	701.444 €
SKUPAJ NU 2016–2025			89.531.056 €	18.264.272 €	4.800.000 €	1.480.322 €	1.046.241 €	63.940.221 €